

คู่มือการดำเนินคดี

สำหรับคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ

Credit: This material is made possible with the funding provided by the United States Department of Labor (USDOL) through the project entitled ‘Attaining Lasting Change for Better Enforcement of Labor and Criminal Law to Address Child Labor, Forced Labor, and Human Trafficking (ATLAS)’ implemented by Winrock International in Thailand.

เครดิต: สื่อสิ่งพิมพ์นี้เกิดขึ้นได้จากการสนับสนุนทางด้านวิชาการและงบประมาณจากกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกา (United States Department of Labor – USDOL) ในการดำเนิน “โครงการยกระดับการบังคับใช้กฎหมายแรงงานและกฎหมายอาญา เพื่อแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์เพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน (โครงการแอตลาส - Attaining Lasting Change for Better Enforcement of Labor and Criminal Law to Address Child Labor, Forced Labor, and Human Trafficking (ATLAS))” โดยองค์การวินร็อก อินเตอร์เนชันแนล ประจำประเทศไทย

Disclaimer: “This material does not necessarily reflect the views or policies of the United States Department of Labor, nor does mention of trade names, commercial products, or organizations imply endorsement by the United States Government.”

คำสงวนสิทธิ์: “เนื้อหาการนำเสนอในเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์นี้ไม่ได้สะท้อนความเห็นหรือนโยบายของกระทรวงแรงงานของสหรัฐอเมริกา รวมถึงการกล่าวอ้างถึงชื่อทางการค้า ผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์หรือองค์กรที่ได้รับการรับรองโดยรัฐบาลสหรัฐอเมริกา”

“คณะผู้จัดทำคู่มือฉบับนี้ และโครงการแอตลาสในองค์การวินร็อก อินเตอร์เนชันแนล ประจำประเทศไทย ขอสงวนสิทธิ์ในการนำข้อมูลและเนื้อหาต่าง ๆ ในคู่มือเล่มนี้ไปใช้ในทางที่ไม่ควร เช่น การรวบรวมข้อมูล และการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อประโยชน์ส่วนตนในเชิงพาณิชย์ เป็นต้น อีกทั้งขอสงวนสิทธิ์ในการแก้ไข ดัดแปลง เผยแพร่ ส่งต่อ แจกจ่าย แสดง หรือนำไปใช้งานในเชิงพาณิชย์ เช่น นำไปเพื่อขาย คัดลอกเพื่อนำไปจำหน่ายหรือในทางอื่น ๆ ไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดโดยไม่ได้รับสิทธิจากคณะผู้จัดทำ รวมถึงการทำการคัดลอก ทำสำเนาส่วนประกอบต่าง ๆ หรือนำไปใช้เพื่อการอื่นใดที่มุ่งผลประโยชน์แห่งตน อันเป็นการละเมิดเงื่อนไข กฎเกณฑ์ และกฎหมาย โดยไม่ได้รับอนุญาตและความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้จัดทำ”

พิมพ์ครั้งที่ 2 เมื่อ กรกฎาคม พ.ศ. 2565

สารอัยการสูงสุด

คู่มือการดำเนินคดีสำหรับคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ

ปัญหาการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดยังคงเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาของประเทศไทยมากกว่าการบังคับใช้แรงงานประเภทอื่นเนื่องจากเยาวชนเป็นอนาคตของประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุดจึงมีนโยบายในการจัดตั้งสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการสอบสวนและการดำเนินคดี โดยมีพันธกิจหลักในการยกระดับและพัฒนาการสอบสวนและการดำเนินคดีของผู้บังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กอปรกับภารกิจขององค์กรอัยการและนโยบายการบริหารงานของอัยการสูงสุด ในเรื่องการอำนวยความสะดวก รักษาดุลประโยชน์ของรัฐ และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ในการประสานความร่วมมือสร้างการมีส่วนร่วม และบูรณาการในกระบวนการยุติธรรมและทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุดจึงมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การวินร็อค อินเตอร์เนชันแนล (Winrock International) ที่ให้ความสำคัญในการคุ้มครองและป้องกันผู้เสียหายในคดีที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ

คู่มือการดำเนินคดีสำหรับคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับนี้ จึงเป็นประโยชน์กับผู้บังคับใช้กฎหมายระดับปฏิบัติงานในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาและความยุติธรรมที่รวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นการลดจำนวนของการกระทำผิดในลักษณะการใช้แรงงานเด็กและการบังคับใช้แรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของประชาชนและรัฐในอนาคต

(นายสิงห์ชัย หนี้นช้อน)

อัยการสูงสุด

คำนำ

ปัจจุบันการใช้แรงงานเด็กและการบังคับใช้แรงงานหรือบริการยังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทย ที่ไม่เพียงสร้างความเสียหายให้กับประชาชน แต่ยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเด็กเป็นทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงกับการพัฒนาประเทศ และเมื่อพิจารณาจากจำนวนการใช้แรงงานเด็กและการบังคับใช้แรงงานหรือบริการที่มีปริมาณสูงของไทย ประกอบกับปัญหาความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งในหลายกรณียังเกิดจากความสับสนเกี่ยวกับการตีความทางกฎหมาย เช่น ความแตกต่างระหว่างการกระทำที่เป็นแรงงานบังคับ แรงงานเด็ก และการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ ในโลกยุคดิจิทัลการกระทำความผิดในปัจจุบันเกือบทั้งหมดล้วนมีพยานหลักฐานดิจิทัลเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่หน่วยงานในกระบวนการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานดิจิทัล ที่จำเป็นต้องใช้พิสูจน์การกระทำความผิดในกระบวนการทางศาล จะช่วยให้การดำเนินคดีมีประสิทธิภาพและเท่าทันโลกยุคปัจจุบันได้ อนึ่ง การที่เจ้าหน้าที่ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินการรวมถึงมาตรฐานในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนอย่างถูกต้อง รวมถึงปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ล้วนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการดำเนินการและการจัดการในคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการสอบสวนและการดำเนินคดี สำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด ร่วมกับโครงการแอทลาส ในองค์การวินรีโอคอนเตอร์เนชั่นแนล ประจำประเทศไทย ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกา (United States Department of Labor: USDOL) จึงได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับมาร่วมกันจัดทำคู่มือการดำเนินคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ โดยมีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการทั้งสิ้น 3 ครั้ง รวม 10 วัน โดยผลที่ได้จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการดังกล่าวทำให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถร่วมกันจัดทำคู่มือการดำเนินคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานร่วมกันของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่กระบวนการรับเรื่อง การสืบสวน การจับกุม การจัดเก็บพยานหลักฐาน การสอบสวน รวมไปถึงการคัดแยก คัมครองและเยียวยาผู้เสียหาย ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานร่วมกันในการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยคู่มือฯ ฉบับนี้ มีความมุ่งหมายที่จะให้ทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีทั้งสองประเภทนี้ได้นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทั้งในเรื่องของการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา การช่วยเหลือและ คัมครองผู้เสียหาย รวมถึงการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานดิจิทัล และองค์ความรู้ที่จำเป็นทั้งหมดในการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม คู่มือฉบับนี้เป็นเพียงคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น หากได้เป็นระเบียบหรือข้อบังคับที่มีผลให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจำต้องปฏิบัติตามในทุกขั้นตอนตามมาตรฐานที่กำหนดไว้แล้วแต่อย่างใดไม่ ทั้งนี้ คู่มือได้มีการนำไปทดสอบการใช้งานโดยเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์ในการทำคดีประเภทนี้น้อยกว่า 1 ปีแล้ว เพื่อให้แน่ใจว่าคู่มือการดำเนินคดีฯ ฉบับนี้ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้จริง

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการสอบสวนและการดำเนินคดีขอขอบคุณคณะทำงานซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากทุกหน่วยงานที่มุ่งมั่นและทุ่มเทในการจัดทำคู่มือฉบับนี้จนเป็นผลสำเร็จ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแนวทางปฏิบัติในคู่มือฉบับนี้จะช่วยให้การปราบปราม รวมถึงการคัมครองและการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติต่อไป

กิตติกรรมประกาศ คณะกรรมการจัดทำคู่มือฯ

การใช้แรงงานเด็กและการบังคับใช้แรงงานและบริการเป็นอาชญากรรมที่สำคัญอย่างมากที่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งในทางปฏิบัติการกระทำทั้ง 2 ประเภนี้มีรูปแบบการกระทำหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมาย การให้เด็กทำงานในรูปแบบที่เลวร้าย การให้เด็กทำงานในลักษณะที่เป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศผ่านสื่อออนไลน์ การบังคับแรงงานที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์ การบังคับแรงงานในภาคประมง หรือการบังคับแรงงานที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น ซึ่งในแต่ละประเทศก็จะมีองค์ประกอบความผิดที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการสืบสวนสอบสวน เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่ใช้ในการพิสูจน์การกระทำความผิดที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ในหลายประเทศก็ยังมิขั้นตอนการปฏิบัติรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ต้องดำเนินการร่วมกันซึ่งจะมีความแตกต่างกันแล้วแต่ประเทศและความสลับซับซ้อนของคดี ไม่ว่าจะเป็นแรงงานในภาคประมง หรือกรณีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะจากหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่สามารถนำมาใช้บังคับในความผิดดังกล่าว รวมถึงหน่วยงานที่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวได้ นอกจากนี้ยังต้องทราบถึงรูปแบบการกระทำผิดที่หลากหลายและมีความสลับซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อปัจจุบันพยานหลักฐานดิจิทัลเป็นพยานหลักฐานพื้นฐานที่พบได้ในทุกประเทศ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจึงถือเป็นเรื่องจำเป็น

ด้วยเหตุนี้ทางสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการสอบสวนและการดำเนินคดี สำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด จึงได้ดำเนินโครงการจัดทำคู่มือการดำเนินคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ เพื่อจัดทำคู่มือดังกล่าวที่จะให้ผู้ปฏิบัติในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้ สถาบันวิจัยฯ จึงได้มีการจัดการสัมมนาเชิงปฏิบัติการจำนวน 3 ครั้ง รวมจำนวน 10 วัน เพื่อให้ผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับมารวมกันแลกเปลี่ยนข้อมูล มุมมอง และปัญหาในการปฏิบัติงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจากผู้เข้าร่วมสัมมนา มาใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการยกร่างคู่มือฯ ฉบับนี้

คู่มือฉบับนี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้หรือทำให้สมบูรณ์ได้ หากปราศจากการระดมสมอง การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาทางปฏิบัติของทุกท่านที่เป็นผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการสอบสวนและการดำเนินคดีขอขอบคุณทุกท่านที่ได้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการและได้ให้ข้อมูลสำคัญอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่นำมาใช้จัดทำคู่มือฉบับนี้ ความเสียสละของทุกท่าน ทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาจัดทำคู่มือฯ ฉบับนี้เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่จะได้ใช้คู่มือฯ เป็นแนวทางทำงาน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามมาตรฐานและชอบด้วยกฎหมาย อันจะนำไปสู่การลดจำนวนของการกระทำผิดประเภทดังกล่าวต่อไป นอกจากนี้การจัดทำคู่มือฉบับนี้สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่นด้วยการประสานความร่วมมือและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากโครงการ ATLAS ในองค์การ Winrock International ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนทางวิชาการจากกระทรวงแรงงาน ประเทศสหรัฐอเมริกา (United States Department of Labor – USDOL)

หัวหน้าคณะผู้จัดทำคู่มือ
ดร.มาร์ค เจริญวงศ์
อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด

รายชื่อคณะทำงาน

คณะทำงานผู้จัดทำคู่มือ

▶ สำนักงานอัยการสูงสุด

มาร์ค เจริญวงศ์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการสอบสวนและการดำเนินคดี

▶ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

พวงทอง โชคบุญเจริญ ผู้อำนวยการกลุ่มงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการคุ้มครองแรงงานนอกระบบ

สัญญา แสงกุล ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดีแพ่ง

อรุณธิดา ธาราศักดิ์ นิติกรชำนาญการ

ธรรมบุญ ครองบุญเรือง นักวิชาการแรงงานชำนาญการ

เอนก กุลพ่วง นักวิชาการแรงงานชำนาญการ

▶ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ชัยวัฒน์ วงศางาม เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ

ว่าที่ ร.ต. เจตน์ ดิษฐอดม เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ

กิตติพงศ์ ไชยโสตา เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ

จ.ส.อ. เดชนรงค์ ไหลเลิศลักษณ์ เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ

▶ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พ.ต.อ. จักรารุช วัฒนศิริ ผกก.(สอบสวน)กลุ่มงานสอบสวน บก. ปคม.

พ.ต.อ. ไตรรงค์ ชัยชนะ ผกก.(สอบสวน)กลุ่มงานสอบสวน บก. ปคม.

พ.ต.ท. ธิเดช สัจจานุรักษ์วงศ์ รอง ผกก.(สอบสวน) กลุ่มงานสอบสวน บก.สส.สตร.

พ.ต.ท. ทวีป ช่างต่อ รอง ผกก.2 บก.สส.สตร. สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

พ.ต.ท. หญิงดลฤทัย ศิริพรประสิทธิ์ สว.(สอบสวน) กองบังคับการตำรวจนครบาล

ว่าที่ ร.ต.อ. รัฐธีร ทัพสุนทรวิบูลย์ นักวิทยาศาสตร์(สบ.1) สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ

ว่าที่ ร.ต.อ. ธนโชติ นาคะโมฆิตสกุล รองสารวัตร(สอบสวน) บก. ปอท.

▶ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ชนานันท์ วุฒิทวี ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานบ้านเด็กและครอบครัว
กรมกิจการเด็กและเยาวชน

ชโลธร สายทัด นักพัฒนาสังคมชำนาญการ กรมกิจการเด็กและเยาวชน

สฤณี ภูพิระสุพงษ์ นักสังคมสงเคราะห์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน

นิวัฒน์ ทันใจ นิติกร กรมกิจการเด็กและเยาวชน

ดลยา โรจนะหัสติน นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ กองต่อต้านการค้ามนุษย์

สำรวม ไวยวาสา นักพัฒนาสังคม กองต่อต้านการค้ามนุษย์

► กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สมพร	ไชยสงคราม	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
วิภาวี	วิวัฒน์	หัวหน้างานกำกับควบคุมกฤษฎีกา	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะทำงานประสานงานการดำเนินงานโครงการ

จิราพร	สุภา	ผู้จัดการโครงการแอลเอส องค์กรวินร็อค อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล
ศุภวรรณ	คงศิริรัตน์	ผู้จัดการฝ่ายธุรการและการเงิน องค์กรวินร็อค อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล
ใบบุญ	สกุลกรุณาอารีย์	เจ้าหน้าที่ฝ่ายติดตามและรายงานผล องค์กรวินร็อค อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล

รายชื่อคณะเจ้าหน้าที่ผู้เข้าร่วมทดสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขร่างคู่มือฯ

► กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

พันธ์ทิพย์	จันทสี	นักวิชาการแรงงาน สรพ.5	
พัฒนชีตา	ประเสริฐพงศ์	นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการ	กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ
วริญา	หอมจันทร์	นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการ	กองคุ้มครองแรงงานนอกระบบ

► กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ณัฐนรี	อ้าย	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
ฐิติวัฒน์	ประเสริฐสังข์	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ
ฟ้าฤดี	ทรงลักษณ์	นิติกรชำนาญการ
อนุชิต	พูลแพ	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ

► สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พ.ต.ท. ชัยชนะ	สุริยวงศ์	รอง ผกก.1 บก.ปคม.	
ร.ต.อ. ธีรวัฒน์	สมศิริ	รอง สว. บก.ปคม.	
ร.ต.อ. ณัฐพร	ไผ่ประดิษฐ์	รอง สว.(สอบสวน)ฯ กก.5	บก.ปคม.
ร.ต.อ.หญิง รพีพร	แซ่ลี่	รอง สว.สอบสวน กก.6 บก.ปคม.	
พ.ต.ท. นพรัตน์	จงเชิดชูตระกูล	รอง ผกก.4 บก.สส.สตร.	สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
พ.ต.ท. สังภาศ	ศรีแก้ว	สารวัตร กก.ปอพ.บก.สส.สตร.	สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
ร.ต.อ. พงษ์พงศ์	ทรงภักดีกุล	รอง สว.1 บก.สส.สตร.	สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
ร.ต.ท. ณัฐบดินทร์	ปงใจ	รอง สว. กก.2 บก.สส.สตร.	สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
ร.ต.อ.หญิง จันทจิรา	ปิ่นดา	นักวิทยาศาสตร์(สบ.1)	สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ
ร.ต.ท. พิพัฒน์ภูมิ	ตุงคนาคร	นักวิทยาศาสตร์(สบ.1)	สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ
พ.ต.ท. ณัฐพล	แต่เจริญ	รอง ผกก.กลุ่มงานสนับสนุนคดีเทคโนโลยี บก. ปอท.	
ร.ต.ท. ณัฐวัฒน์	ตาแว่น	รอง สว.(สอบสวน)ฯ กก.1	บก.ปอท.

► กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สุภาชา	พรหมศรี	หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดสมุทรปราการ	
เรืองศักดิ์	กลับเนียม	พนักงานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก บ้านพักเด็กและครอบครัว กรุงเทพมหานคร	
จิรัฐติกาล	หล้าอินเชื้อ	นักสังคมสงเคราะห์	กองต่อต้านการค้ามนุษย์
อารีย์	จันแก้ว	นิติกร	กองต่อต้านการค้ามนุษย์

สารบัญ

สารบัญสูงสุด	1
คำนำ.....	2
กิตติกรรมประกาศคณะทำงานจัดทำคู่มือฯ.....	3
รายชื่อคณะทำงาน	4
สารบัญ.....	6
รายละเอียดอักษรย่อภาษาไทย.....	13
List of Abbreviations.....	14
 บทที่ 1 บททั่วไป.....	 15
1.1 สถานการณ์และสภาพปัญหาคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ	15
1.1.1 คดีแรงงานเด็ก.....	16
1.1.2 คดีแรงงานบังคับ	17
1.2 บทนิยามศัพท์.....	17
1.3 การพิจารณาความแตกต่างระหว่างคดีแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์	17
1.3.1 การพิจารณาการกระทำที่เป็นความผิดฐานแรงงานเด็ก	17
1.3.2 การพิจารณาการกระทำที่เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์.....	17
1.3.3 การกระทำที่เป็นความผิดฐานบังคับใช้แรงงานตามมาตรา 6/1	21
1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	22
1.4.1 หน่วยงานภาครัฐที่ให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย	22
1.4.2 หน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน	25
1.4.3 หน่วยงานรัฐที่สนับสนุนงานสืบสวนสอบสวน	28
1.4.4 หน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับด้านการประมง.....	28
1.4.5 หน่วยงานรัฐที่ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายชาวต่างชาติ และผู้เสียหายซึ่งเป็นคนไทยในต่างแดน	29
1.4.6 หน่วยงานรัฐที่ดำเนินการภายหลังการสืบสวนสอบสวน.....	30
1.4.7 หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง.....	31
1.5 การบริหารจัดการคดี (Case Management).....	32
1.5.1 ผู้บริหารคดี (Case Manager)	32
1.5.2 องค์ประกอบของบุคคลหรือคณะกรรมการที่จะทำหน้าที่เป็นผู้บริหารคดี	32
1.6 กลไกการส่งต่อเพื่อรับบริการและการช่วยเหลือ (Referral Mechanism)	33
1.6.1 บทบาทของกลไกในการส่งต่อเพื่อการรับบริการและการช่วยเหลือ	33
1.6.2 ระดับของกลไกในการส่งต่อเพื่อการรับบริการและการช่วยเหลือ	34

บทที่ 2 อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ37

2.1 อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	37
2.2 อำนาจตามกฎหมายเฉพาะ	38
2.2.1 พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546.....	38
2.2.2 พ.ร.ก.การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560	39
2.2.3 พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	40
2.2.4 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551	40
2.2.5 พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550	41
2.2.6 พระราชบัญญัติกักขัง พ.ศ. 2542.....	43
2.3 เทคนิคพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐาน	43
2.3.1 การอำพราง.....	44
2.3.2 การแฝงตัว.....	45
2.3.3 การสะกดรอยผู้ต้องสงสัย.....	45
2.3.4 การเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม.....	45
2.3.5 การสืบสวนสอบสวนกรณีพิเศษ	46
2.3.6 การได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร	48

บทที่ 3 ขั้นตอนการปฏิบัติโดยทั่วไปของของคดีแรงงานเด็กและคดีแรงงานบังคับ .. 51

3.1 มาตรฐานกลางในการดำเนินคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ	53
3.2 การคัดแยกผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ/ค้ามนุษย์	72
3.2.1 ข้อบ่งชี้ว่าบุคคลใดอาจเป็นผู้เสียหายจากการใช้บังคับแรงงานหรือบริการ หรือการค้ามนุษย์ ..	72
3.2.2 การสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ/ค้ามนุษย์.....	72
3.2.3 หลักการพื้นฐานในการสัมภาษณ์คัดแยกสำหรับทีมสหวิชาชีพ	73
3.2.4 แนวทางและข้อบ่งชี้ในการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหาย.....	73

บทที่ 4 ประเภทของคดีแรงงานเด็กและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 85

4.1 คดีแรงงานเด็กและบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	86
4.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.....	86
4.1.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	87
4.1.3 ประมวลกฎหมายอาญา	87
4.1.4 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509	92
4.1.5 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522	93
4.1.6 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541.....	94
4.1.7 พระราชบัญญัติกักขัง พ.ศ. 2542.....	98
4.1.8 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	99
4.1.9 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550	101
4.1.10 พระราชบัญญัติควบคุมการใช้สารต้องห้ามทางการกีฬา พ.ศ. 2555.....	101
4.1.11 พระราชบัญญัติควบคุมการข่มขืน พ.ศ. 2559	101

4.1.12 กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565	102
4.1.13 กฎกระทรวงกำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า สิบแปดปีทำงาน พ.ศ. 2559	102
4.2 คดีแรงงานเด็กทั่วไป	102
4.3 คดีให้เด็กทำงานในรูปแบบที่เลวร้าย	110
4.4 คดีให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมาย	125
4.5 คดีแรงงานเด็กโดยการแสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์	126
4.6 คดีแรงงานเด็กทำงานผ่านสื่อออนไลน์	129
4.7 คดีการใช้แรงงานเด็กขอราน	132

บทที่ 5 คดีแรงงานบังคับ 137

5.1 คดีแรงงานบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	138
5.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	139
5.1.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	140
5.1.3 ประมวลกฎหมายอาญา	140
5.1.4 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456	144
5.1.5 พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481	145
5.1.6 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509	146
5.1.7 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522	147
5.1.8 พระราชป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539	148
5.1.9 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	149
5.1.10 พระราชบัญญัติกึ่งหามวย พ.ศ. 2542	155
5.1.11 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	156
5.1.12 พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547	157
5.1.13 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550	158
5.1.14 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551	159
5.1.15 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กร อาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556	160
5.1.16 พระราชบัญญัติควบคุมการขอราน พ.ศ. 2559	160
5.1.17 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558	161
5.1.18 พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560	161
5.1.19 กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2555) ออกตามความในพระราชบัญญัติ คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541	163
5.1.20 กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557	164
5.1.21 กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565	164
5.1.22 กฎกระทรวงกำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า สิบแปดปีทำงาน พ.ศ. 2559	164

5.2	คดีแรงงานบังคับทั่วไป.....	164
5.3	คดีแรงงานบังคับในภาคประมง	167
5.4	คดีแรงงานบังคับค้าประเวณี.....	168
5.5	คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ.....	170
5.6	คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์.....	171
5.7	ขั้นตอนการดำเนินการและมาตรฐานของการดำเนินการในคดีแรงงานบังคับ	173

บทที่ 6 พยานหลักฐานที่ใช้ในการพิสูจน์การกระทำความผิด203

6.1	ประเภทของพยานหลักฐานในคดีอาญา	203
6.1.1	พยานบุคคล.....	203
6.1.2	พยานเอกสาร	204
6.1.3	พยานวัตถุ.....	204
6.1.4	พยานผู้เชี่ยวชาญ.....	204
6.2	พยานหลักฐานดิจิทัล.....	205
6.2.1	ลักษณะสำคัญเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางดิจิทัล	205
6.2.2	ประเภทของพยานหลักฐานทางดิจิทัล	205
6.2.3	วัตถุพยานที่สามารถตรวจพบพยานหลักฐานทางดิจิทัล	206
6.2.4	หลักฐานที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างพยานหลักฐานทางดิจิทัลและตัวบุคคล	206
6.3	การรวบรวมพยานหลักฐานและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ.....	207
6.3.1	การรักษาสถานที่เกิดเหตุ	207
6.3.2	การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน.....	208
6.3.3	การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางดิจิทัล	210
6.4	การรักษาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน.....	216
6.4.1	การยืนยันว่าเป็นพยานหลักฐานที่แท้จริง (Authentication of Evidence).....	216
6.4.2	ลำดับการครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Custody).....	216
6.4.3	การยืนยันในความถูกต้องของพยานหลักฐาน (Evidence Validation)	216
6.5	พยานหลักฐานที่สำคัญที่เป็นองค์ประกอบของความผิดเกี่ยวกับแรงงานเด็กและบังคับใช้แรงงาน.....	217
6.5.1	เอกสารทั่วไป.....	217
6.5.2	หลักฐานทางการเงิน.....	220
6.5.3	หลักฐานแสดงที่พักอาศัยของผู้เสียหาย	220
6.5.4	หลักฐานการแสดงการพนันการหรือการกักขัง.....	220
6.5.5	หลักฐานเกี่ยวกับร่องรอยบาดแผลและการได้รับบาดเจ็บของผู้เสียหาย.....	221
6.5.6	หลักฐานการร่วมประเวณี.....	221
6.5.7	วัตถุพยานที่เป็นสารเคมีอันตราย	221
6.5.8	การตรวจสอบอายุของผู้เสียหาย	221
6.5.9	หลักฐานแสดงข้อมูลพิกัด จุดจอดเรือ การเข้า-ออกท่าเรือ และเส้นทางการเดินเรือ ของเรือลำที่เกิดเหตุ.....	223

6.5.10	หลักฐานจากกล้องวงจรปิดภายในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ.....	223
6.5.11	หลักฐานภาพถ่ายหรือวิดีโอที่เป็นภาพลามกของผู้เสียหาย	223
6.5.12	หลักฐานในการติดต่อสื่อสาร.....	223
6.5.13	ข้อมูลพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่อยู่ในวัตถุพยานทางดิจิทัล.....	223
6.6	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำส่งพยานหลักฐานเพื่อตรวจพิสูจน์.....	223

บทที่ 7 การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหาย..... 225

7.1	การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีแรงงานเด็ก.....	226
7.1.1	การสัมภาษณ์เด็กผู้เสียหาย.....	235
7.2	การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหาย กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหาย จากการค้ามนุษย์ (มาตรา 29) เด็กผู้เสียหายคดีการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย (มาตรา 56/1) ผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์ (มาตรา 6) และผู้เสียหายคดีบังคับใช้แรงงานหรือ บริการ (มาตรา 6/1)	236
7.2.1	การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหาย จากการค้ามนุษย์ (ตามมาตรา 29 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551)	236
7.2.2	การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายคดีการใช้แรงงานอันตราย หรือใช้แรงงานเด็ก ในรูปแบบที่เลวร้าย	244
7.2.3	การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (มาตรา 6) และผู้เสียหายในคดีแรงงานบังคับ (มาตรา 6/1)	246
7.3	การส่งต่อผู้เสียหายเข้าโปรแกรมการคุ้มครองพยาน.....	252
7.4	การเรียกร้องค่าเสียหายและการชดเชยเยียวยาตามกฎหมาย.....	254
7.4.1	สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพในหน่วยงานของรัฐ.....	254
7.4.2	มีรายได้จากการทำงานระหว่างเข้ารับการคุ้มครอง	254
7.4.3	เงินช่วยเหลือจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์	255
7.4.4	ค่าแรงค้างจ่าย ค่าแรงจากนายจ้าง.....	255
7.4.5	ค่าตอบแทนฐานะพยานคดีอาญา.....	255
7.4.6	สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน	257
7.4.7	สิทธิที่จะขอให้ระงับการเผยแพร่ข้อมูลที่ทำให้ตนเองเสียหาย.....	260
7.4.8	สิทธิที่จะได้รับการยกเว้นไม่ถูกดำเนินคดีในบางความผิดที่เกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือบังคับใช้แรงงาน (มาตรา 41).....	261
7.4.9	สิทธิในการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราว และทำงานชั่วคราว (มาตรา 37).....	261
7.4.10	สิทธิที่จะให้ปากคำในชั้นสอบสวนต่อหน้าสทวิชชีพ การสืบพยานแบบไม่เผชิญหน้า สิทธิที่จะขอสืบพยานล่วงหน้าและเบิกความนอกห้องพิจารณา.....	261
7.4.11	การรักษาความลับ.....	262
7.4.12	สิทธิที่จะได้รับการเยียวยาฟื้นฟูจิตใจ	263

รายละเอียดตาราง

ตารางที่ 1	องค์ประกอบความผิดฐาน “ค้ำมนุษย์”	20
ตารางที่ 2	เปรียบเทียบองค์ประกอบความผิดฐาน “ค้ำมนุษย์” กับฐานความผิดด้าน “แรงงาน”	21
ตารางที่ 3	มาตรฐานการดำเนินงาน (SOP) สำหรับคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ.....	53
ตารางที่ 4	มาตรฐานแนวทางการดำเนินงาน (SOP) การสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหาย	77
ตารางที่ 5	มาตรฐานแนวทางการดำเนินงาน (SOP) คดีแรงงานเด็กทั่วไป.....	104
ตารางที่ 6	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีให้เด็กทำงานในรูปแบบที่เลวร้าย.....	113
ตารางที่ 7	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมาย.....	125
ตารางที่ 8	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานเด็กโดยการแสวงหา ประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์	128
ตารางที่ 9	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานเด็กทำงานผ่านสื่อออนไลน์.....	131
ตารางที่ 10	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีการใช้แรงงานเด็กขอทาน	134
ตารางที่ 11	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานบังคับทั่วไป (รวมถึงแรงงานทำงานบ้าน และแรงงานเกษตรกรรม).....	175
ตารางที่ 12	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานบังคับค้าประเวณี.....	181
ตารางที่ 13	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะ เป็นการค้ำมนุษย์	183
ตารางที่ 14	ตัวอย่างประเด็นคำถามที่ใช้ในการบันทึกถ้อยคำพยานที่พิสูจน์ความผิด ของการกระทำความผิดคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ำมนุษย์	185
ตารางที่ 15	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานบังคับในภาคประมง.....	189
ตารางที่ 16	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานบังคับที่มี ลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	194
ตารางที่ 17	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คัดกรองและช่วยเหลือ ผู้เสียหายกรณีเด็กผู้เสียหายในคดีแรงงานเด็ก	233
ตารางที่ 18	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) การคัดกรองชั่วคราว กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ (ม.29)	240
ตารางที่ 19	ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) การคัดกรองและ ช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ตามมาตรา 6 และ มาตรา 6/1.....	248

รายละเอียดแผนผัง

แผนผังที่ 1	กลไกการส่งต่อระดับชาติเพื่อการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย (National Referral Mechanism).....	35
แผนผังที่ 2	ขั้นตอนการปฏิบัติทั่วไปคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ.....	52
แผนผังที่ 3	ขั้นตอนการปฏิบัติการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือ บริการหรือค้ามนุษย์	76
แผนผังที่ 4	ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีแรงงานเด็กทั่วไป	103
แผนผังที่ 5	ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีให้เด็กทำงานในรูปแบบที่เลวร้าย	112
แผนผังที่ 6	ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมาย.....	124
แผนผังที่ 7	ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีแรงงานเด็กโดยการแสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์.....	127
แผนผังที่ 8	ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีแรงงานเด็กทำงานผ่านสื่อออนไลน์.....	130
แผนผังที่ 9	ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีการใช้แรงงานเด็กขอทาน	133
แผนผังที่ 10	ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีแรงงานบังคับทั่วไป.....	174
แผนผังที่ 11	ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีการบังคับใช้แรงงานประมง	188
แผนผังที่ 12	ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	193
แผนผังที่ 13	ขั้นตอนการปฏิบัติการในกระบวนการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีแรงงานเด็ก.....	232
แผนผังที่ 14	ขั้นตอนการปฏิบัติการในกระบวนการคุ้มครองชั่วคราว.....	239
แผนผังที่ 15	ขั้นตอนการปฏิบัติการในกระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์ ตามมาตรา 6 และ มาตรา 6/1.....	247

รายละเอียดแผนภาพ

แผนภาพที่ 1	ตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อตรวจเก็บพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์.....	209
แผนภาพที่ 2	ขั้นตอนการเก็บพยานหลักฐานดิจิทัลจากเครื่องคอมพิวเตอร์.....	212
แผนภาพที่ 3	ขั้นตอนการเก็บพยานหลักฐานดิจิทัลจากโทรศัพท์.....	215
แผนภาพที่ 4	ขั้นตอนการทำงานในการตรวจสอบอายุของผู้เสียหาย	222
แผนภาพที่ 5	การเรียกร้องค่าเสียหายและการชดเชยเยียวยาตามกฎหมาย	254

รายละเอียดอักษรย่อภาษาไทย

กกท.	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กคพ.	คณะกรรมการคดีพิเศษ ตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547
คณะกรรมการ ปกค.	คณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์
ตร.	หน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ตม.	สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง
บก.ปอท.	กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี
บช.สอท.	กองบัญชาการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี
บพด.	บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด
ปค.	หน่วยงานในสังกัดกรมการปกครอง ศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย/จังหวัด/อำเภอ)
ปปง.	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พม.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
พมจ.	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
รง.	กระทรวงแรงงาน
สคช.	สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด
สคม.	สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์
สตช.	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
สพฐ.	สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ
ศปคม.จังหวัด	ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด
ศรชล.	ศูนย์อำนวยการรักษามลประโยชน์ของชาติทางทะเล
อสส.	อัยการสูงสุด

List of Abbreviations

รายละเอียดอักษรย่อภาษาอังกฤษ

COPAT	Child Online Protection Action Thailand
DSI	Department of Special Investigation (Thailand)
LRM	Local Referral Mechanism
NGO	Non-Governmental Organization
NRM	National Referral Mechanism
PIPO	Port-In Port-Out Control Centre
SOP	Standard Operating Procedure
TRM	Transnational Referral Mechanism
VMS	Vessel Monitoring System

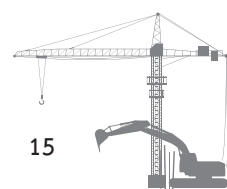
บทที่ 1 บททั่วไป

1.1 สถานการณ์และสภาพปัญหาเด็กและแรงงานบังคับ

สืบเนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการแข่งขันทางการค้าทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ ทำให้ตลาดแรงงานระดับล่างหรือตลาดแรงงานขนาดเล็ก โดยเฉพาะในสถานประกอบกิจการที่อยู่ห่างไกล ยากต่อการเข้าตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีความต้องการในการจ้างแรงงานในราคาถูก “เด็ก” จึงเป็นสิ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบกิจการหรือตลาดแรงงานดังกล่าวได้ สภาพการณ์เช่นนี้ส่งผลให้เด็กซึ่งถือเป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคม อีกทั้งเด็กเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยที่ขาดวุฒิภาวะ และไร้อำนาจในการปกป้องตนเอง แรงงานเด็กจึงอาจถูกเอารัดเอาเปรียบ รวมถึงถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่การเอาเปรียบในสิทธิประโยชน์เล็กน้อย ตลอดไปจนถึงรูปแบบการบังคับใช้แรงงาน การใช้แรงงานทาส การค้ามนุษย์หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศเชิงพาณิชย์ ซึ่งนับเป็นการซ้ำเติมชะตากรรมของเด็กเหล่านั้นให้เลวร้ายมากยิ่งขึ้น ในบางรายแรงงานเด็กอาจได้รับอันตรายถึงขั้นพิการ หรือเสียชีวิต

ประเทศไทยตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กที่เกิดขึ้น จึงได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 182 ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยทันทีเพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2544 ทำให้ประเทศไทยมีพันธะผูกพันในการปฏิบัติตามเจตนารมณ์และบทบัญญัติของอนุสัญญาดังกล่าว โดยประเทศไทยต้องมีการกำหนดกลไกหลักในรูปแบบคณะกรรมการระดับชาติ รวมถึงมีการกำหนดนโยบายและแผนระดับชาติในการดำเนินการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ซึ่งมาตรการที่เกี่ยวข้องนั้นต้องครอบคลุมรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด 4 รูปแบบได้แก่

ก) ทุกรูปแบบของการใช้ทาส หรือแนวปฏิบัติที่คล้ายกับการใช้ทาส เช่น การค้าและการซื้อ การขายเด็ก แรงงานขัดหนี้ แรงงานไพร่ตืดที่ดิน แรงงานบังคับ หรือการเรียกเกณฑ์ ซึ่งรวมถึงการบังคับหรือการเรียกเกณฑ์ เด็กเพื่อใช้ในการสู้รบ

ข) การใช้ จัดหา หรือเสนอเด็กเพื่อการค้าประเวณี เพื่อการผลิตสื่อลามก หรือเพื่อการแสดงลามก

ค) การใช้ จัดหา หรือเสนอเด็กเพื่อกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะเพื่อผลิตและขนส่งยาเสพติด ตามที่ นิยามไว้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

ง) งานซึ่งโดยลักษณะของงาน หรือโดยสภาพแวดล้อมในการทำงานมีแนวโน้มที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือศีลธรรมของเด็ก

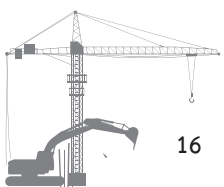
การดำเนินการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กในประเทศไทยในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมาถือว่ามีความก้าวหน้า และเป็นการดำเนินการที่เป็นไปตามแนวทางขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น การเพิ่มโทษสำหรับการใช้แรงงานเด็กที่ขัดต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 หรือการยกระดับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ แรงงานบังคับ หรือการใช้แรงงานเด็กผิดกฎหมาย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินการ แก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็กผิดกฎหมาย มีความเกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงานหลายหน่วยงาน อีกทั้งเกี่ยวข้องกับ แนวปฏิบัติด้านกฎหมายเป็นจำนวนมาก การกำหนดรูปแบบแนวทางการดำเนินการด้านการแก้ไขปัญหาการใช้ แรงงานเด็กผิดกฎหมายจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทาง ประกอบการดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.1 คดีแรงงานเด็ก

การใช้แรงงานเด็ก เป็นรูปแบบการกระทำที่ส่งผลกระทบและเป็นอันตรายต่อการพัฒนาร่างกายของเด็ก เนื่องจากในระหว่างที่ร่างกายของเด็กกำลังเติบโตแต่กลับต้องใช้ร่างกายเป็นแรงงานเด็ก ทำให้ต้องเสี่ยงต่อภาวะ เจ็บป่วย หรือบาดเจ็บนอกจากนั้นยังส่งผลกระทบต่อภาวะและพัฒนาการทางอารมณ์เนื่องจากแรงงานเด็กมักจะไม่ได้อยู่ร่วม หรือได้รับการดูแลอารมณ์จิตใจจากครอบครัวและเพื่อนฝูง ซึ่งส่งผลให้เกิดภาวะความกลัว ความโดดเดี่ยว การเสื่อมโทรมและการถูกแสวงประโยชน์ ซึ่งทำให้ขาดทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลและมีความเคารพหรือยอมรับ ตนเองในระดับต่ำ การใช้แรงงานเด็กเป็นอันตรายต่อการพัฒนาทางสังคมของเด็กเช่นกัน เนื่องจากทำให้เด็ก ขาดโอกาสในการเข้าเรียน การเล่น การเรียนรู้จากเพื่อนฝูง และการใช้ชีวิตตามวัยที่ควรเป็น และยังเร่งผลักดันให้เด็ก ต้องโต หรือเผชิญกับชีวิตที่สูงกว่าวัยอันควร

การใช้แรงงานเด็กเป็นผลส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดวงจรความยากจนในระยะยาว เนื่องจากการขาดโอกาสในการ ศึกษา การขาดทักษะในการทำงานอาชีพทำให้เกิดการว่างงาน การแยกตัวโดดเดี่ยว และการติดเหล้าสุราและ สารเสพติดต่างๆ เด็กๆ ที่เป็นแรงงานเด็กมักจะออกจากโรงเรียนกลางคัน มีภาวะขาดเรียน หรืออ่อนเพลียจนไม่สามารถเข้ารับการศึกษได้เท่าที่ควรและส่งผลกระทบต่อผลการเรียนรู้ของเด็กนั้นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนๆ ที่กำลัง เรียนอยู่ในช่วงวัยเดียวกัน

คดีแรงงานเด็กหรือการใช้แรงงานเด็ก (Child Labour) จะเกิดขึ้นเมื่อมีองค์ประกอบของการจ้างเด็กให้ทำงาน ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน หรือการให้เด็กทำงานที่ส่งผลกระทบให้เกิดการลิดรอนหรือพรากเด็กออกจากการใช้ ชีวิตตามวัย การพัฒนาศักยภาพ ศักดิ์ศรีและเป็นอันตรายหรือมีผลกระทบต่อสภาวะจิตใจ ร่างกาย สังคม หรือคุณค่า คุณธรรมทางสังคมของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นแบบทางการหรือไม่เป็นทางการ และได้รับหรือไม่ได้รับการจ่ายค่าจ้างใดๆ โดยการทำงานดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ซึ่งจะแตกต่างจากการทำงานของเด็ก (Child work) ที่ลักษณะ ของงานกฎหมายอนุญาตให้เด็กสามารถทำได้

1.1.2 คดีแรงงานบังคับ

แรงงานบังคับ ตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 29 คือ บรรดางาน หรือ การบริการต่างๆ ที่ดำเนินการโดยบุคคลใดๆ ภายใต้การกำกับควบคุมโดยใช้บทลงโทษและเกิดจากการดำเนินการของบุคคลดังกล่าว โดยที่ไม่ได้สมัครใจ

คดีแรงงานบังคับ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมายถึง คดีซึ่งมีลักษณะเป็นการข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการโดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเอง หรือของบุคคลอื่น โดยขู่เข็ญด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ โดยมีลักษณะของการบังคับแรงงานในภาคอุตสาหกรรมทั่วไป งานรับใช้ในบ้าน งานในภาคเกษตรกรรม งานในภาคประมง การบังคับให้ค้าประเวณี การบังคับให้ขอทาน การบังคับให้ขายพวงมาลัย การบังคับให้ทำงานในลักษณะของการเอาคนลงเป็นทาสหรือมีลักษณะคล้ายทาส การบังคับให้ทำงานในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและการบังคับในลักษณะเป็นการค้ามนุษย์

1.2 บทนิยามศัพท์

เด็ก หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

แรงงานเด็ก หมายถึง การให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงานเชิงเศรษฐกิจ ทั้งได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ได้รับก็ตาม

นายจ้าง หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย

ลูกจ้าง หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร

แรงงานบังคับ หมายถึง งานหรือบริการที่ได้จากบุคคล ซึ่งทำไปโดยถูกข่มขู่หรือถูกกระทำด้วยวิธีอื่น ให้ตกอยู่ในภาวะจำยอมทำงานนั้นโดยไม่สมัคร

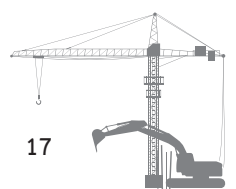
การใช้แรงงาน หมายถึง การให้บุคคลทำงานในเชิงเศรษฐกิจทั้งได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ได้รับค่าตอบแทนก็ตาม

การบริการ หมายถึง การปฏิบัติรับใช้ การให้ความสะดวกต่างๆ หรือการปฏิบัติอื่น ๆ ที่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิดความพึงพอใจ

งานอันตราย หมายความว่า งานซึ่งโดยลักษณะของงานหรือโดยสภาพแวดล้อมในการทำงานมีแนวโน้มที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัยหรือศีลธรรมของเด็ก

การขอร้อง หมายความว่า การขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่นเพื่อเลี้ยงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการขอร้องด้วยวาจา ข้อความหรือการแสดงกิริยาอาการใด หรือการกระทำด้วยวิธีการใดให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้ (มาตรา 13 พรบ.ควบคุมการขอร้อง พ.ศ. 2559)

การค้ามนุษย์ หมายความว่า การเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เข็ญว่าจะใช้ กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด ในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล

การค้าประเวณี หมายความว่า การยอมรับการกระทำชำเรา หรือการยอมรับการกระทำอื่นใด เพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการส่ำสอนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกัน หรือคนละเพศก็ตาม การค้ามนุษย์ในรูปแบบนี้คือการนำบุคคลไปเป็นโสเภณีอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันการและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539

องค์กรอาชญากรรม คณะบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไป ที่รวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่ง และร่วมกันกระทำการใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงและเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงิน ทรัพย์สิน หรือ ผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่นไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

1.3 การพิจารณาความแตกต่างระหว่างคดีแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์

1.3.1 การพิจารณาการกระทำที่เป็นความผิดฐานแรงงานเด็ก

แรงงานเด็ก หมายความว่า การให้เด็กหรือรับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงานที่เป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพของเด็ก และเป็นการขัดขวางโอกาสทางการศึกษาหรือพัฒนาการของเด็ก รวมถึงการดำรงชีพของเด็กในอนาคต รูปแบบของการกระทำที่เป็นความผิดในคดีแรงงานเด็ก คือ งานที่โดยธรรมชาติของงานและ/หรือการทำงานจะเป็นอันตรายต่อเด็ก หรือเป็นการแสวงหาประโยชน์เด็กโดยมิชอบ หรือทำให้เด็กไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษา ซึ่งปัจจุบันการกระทำที่เป็นความผิดเกี่ยวกับแรงงานเด็กมีหลายรูปแบบ อาทิ คดีแรงงานเด็กทั่วไป คดีให้เด็กทำงานอันตราย คดีให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมาย คดีแรงงานเด็กโดยการแสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์ คดีแรงงานเด็กผ่านสื่อออนไลน์ คดีการใช้แรงงานเด็กขอทาน คดีการใช้แรงงานเด็กขกมวย และคดีการใช้แรงงานเด็กขายพวงมาลัย เป็นต้น รายละเอียดและองค์ประกอบของการกระทำผิดในแต่ละรูปแบบมีความแตกต่างกันไป ทั้งนี้ รายละเอียดในประเด็นดังกล่าวสามารถอ่านเพิ่มเติมได้ในบทที่ 2.1

ในทางปฏิบัติ มีหลายกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าการใช้แรงงานเด็ก มีสภาพเป็นแรงงานบังคับ หรือการเป็นการค้ามนุษย์ได้แล้วแต่กรณี ซึ่งถือเป็นการกระทำความผิดหลายบท หรือเป็นการกระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระ ซึ่งรับโทษแยกตามกระทงความผิดได้ ด้วยเหตุนี้ผู้ปฏิบัติงานจึงมีความจำเป็นที่จะต้องแยกความแตกต่างระหว่างการกระทำที่เป็นการกระทำความผิดในเรื่องแรงงานเด็ก ค้ามนุษย์ และแรงงานบังคับให้ได้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่และการดำเนินคดี เนื่องจากแต่ละการกระทำมีองค์ประกอบความผิดที่แตกต่างกัน ซึ่งแน่นอนว่าย่อมส่งผลต่อเรื่องพยานหลักฐานที่ใช้ในการพิสูจน์การกระทำความผิดในความผิดที่แตกต่างกันด้วย

1.3.2 การพิจารณาการกระทำที่เป็นความผิดฐานค้ามนุษย์

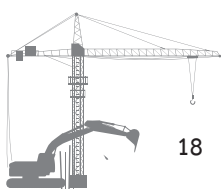
1) องค์ประกอบสำคัญของการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

(1) การกระทำ (Action)

โดยทั่วไปการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์จะประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก คือ

- ก) ขั้นตอนการจัดหาคน (recruitment) รวมถึงการซื้อ ขาย จำหน่ายบุคคลที่เป็นเหยื่อ
- ข) ขั้นตอนการขนส่ง ไม่ว่าจะเป็นการพามาจาก หรือส่งไปยังที่ใดที่หนึ่งซึ่งเป็นจุดหมายปลายทาง
- ค) ขั้นตอนการรับเอาตัวไว้ หน่วงเหนี่ยวกักขัง และจัดที่อยู่อาศัยให้

ข้อสังเกต – คนที่ดำเนินการทั้งสามขั้นตอนนี้อาจเป็นบุคคลคนเดียวกันก็ได้

(2) วิธีการ (Means)

โดยการใช้กำลังบังคับ ข่มขู่ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบโดยใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เชื้ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมกับผู้กระทำความผิด

(3) วัตถุประสงค์ (Purpose)

เพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งอาจเป็นการกระทำหนึ่งลักษณะใดดังต่อไปนี้

- ก) การกระทำใด ๆ ต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดอย่างไม่เป็นธรรม เพื่อที่จะได้ประโยชน์จากการทำงานหรือน้ำพักน้ำแรงของบุคคลนั้น
- ข) การอาศัยหรือการใช้สถานการณ์ หรือโอกาสเพื่อตักตวงผลประโยชน์อย่างไม่เป็นธรรมให้แก่ตนเอง
- ค) การใช้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอย่างไม่เป็นธรรมเพื่อประโยชน์ของตนเอง

2) องค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดความผิดฐานค้ามนุษย์ไว้ในมาตรา 6 มีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

(1) องค์ประกอบภายนอก ประกอบด้วย การกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ เป็นรัฐจัดหา ซื้ชขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด

โดยการกระทำความดังกล่าวดังกล่าวได้กระทำลงโดยการใช้วิธีการต่าง ๆ อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้
ข่มขู่ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในสภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เชื้ญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ โดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด

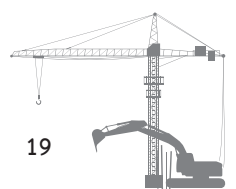
(2) องค์ประกอบภายใน ประกอบไปด้วย

- ก) มีเจตนาในการกระทำความผิดและ
- ข) มีเจตนาพิเศษเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากผู้เสียหาย

3) เจตนาแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ในมาตรา 6 วรรค 3 ได้กำหนดความหมายของ “การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ” ว่าให้หมายความรวมถึง

- 1) การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี
- 2) การผลิตหรือเผยแพร่วัสดุลามกหรือสื่อลามก เช่น นำตัวมาเพื่อแสดงภาพยนตร์ลามก เป็นต้น
- 3) การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น เช่น บังคับให้เด่นระบำเปลื้องผ้า เป็นต้น
- 4) การเอาคนมาเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส

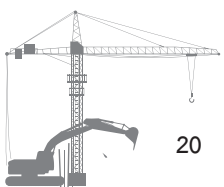
- 5) การนำคนมาขอตาน
- 6) การตัดอวัยวะเพื่อการค้า
- 7) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1
- 8) การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล เช่น ให้คนต่างด้าว (ไม่ได้ถูกบังคับ แต่เดินทางเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย) นำโรต้อออกไปเร่ตั้งแต่เช้าจนพลบค่ำ แต่ให้ค่าจ้างเป็นข้าว 1 ห่อ และเงินเพียง 20 บาท เป็นต้น

4) องค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์ในกรณีที่ผู้เสียหายมีอายุต่ำกว่า 18 ปี

ข้อพิจารณากรณีเด็กเป็นผู้เสียหายตามมาตรา 6 (2) “เด็ก” หมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี การพิจารณาว่าเด็ก (บุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปีเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ กฎหมายกำหนดว่าหากมีเพียงแค่ 2 องค์ประกอบ คือ มีการกระทำ (องค์ประกอบที่ 1) และการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ (องค์ประกอบที่ 3) ตามที่กล่าวมาข้างต้น โดยไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่ 2 (วิธีการ) ก็ถือว่าครบองค์ประกอบความผิดฐานค้ามนุษย์แล้ว ซึ่งแตกต่างจากกรณีที่ผู้เสียหายเป็นบุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป โดยกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำที่จะถือเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ได้นั้นต้องมีองค์ประกอบครบทั้ง 3 ประการ ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า หากผู้เสียหายเป็นเด็ก (บุคคลอายุไม่เกิน 18 ปี) หากข้อเท็จจริงที่ปรากฏมีเพียงองค์ประกอบที่ 1 (การกระทำ) และองค์ประกอบที่ 3 (การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ) หรือจะมีครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ได้

ตารางที่ 1 องค์ประกอบความผิดฐาน “ค้ามนุษย์”

การกระทำ	วิธีการ	วัตถุประสงค์
<ul style="list-style-type: none"> เป็นธุระจัดหา ซื้อขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด 	<ul style="list-style-type: none"> ข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในสถานะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใด โดยมิชอบ ขู่เชิญว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ โดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด 	<ul style="list-style-type: none"> มีเจตนาในการกระทำผิดและ มีเจตนาพิเศษเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากผู้เสียหาย <ol style="list-style-type: none"> 1. การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี 2. การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุลามกหรือสื่อลามก 3. การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น 4. การเอาคนมาเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส 5. การนำคนมาขอตาน 6. การตัดอวัยวะเพื่อการค้า 7. การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ 8. การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล

1.3.3 การกระทำที่เป็นความผิดฐานบังคับใช้แรงงานตามมาตรา 6/1

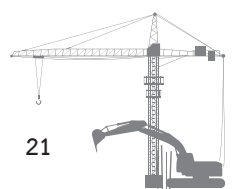
มาตรา 6/1 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- 1) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเอง หรือของผู้อื่น
- 2) ขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ
- 3) ใช้กำลังประทุษร้าย
- 4) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้
- 5) นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ
- 6) ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำความผิดกล่าวข้างต้น

ถ้าได้กระทำให้ผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

ข้อสังเกต

ผู้ปฏิบัติโดยส่วนใหญ่อาจเกิดความสับสนว่าเมื่อพบบัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดความผิดฐานค้ามนุษย์ไว้ในมาตรา 6 โดยให้รวมถึงการบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 ไว้แล้ว ทำไมกฎหมายจึงต้องกำหนดความผิดฐานการบังคับใช้แรงงานหรือบริการแยกเป็นความผิดต่างหากไว้อีก ซึ่งการกระทำที่จะเป็นการบังคับใช้แรงงานหรือบริการจะเป็นความผิดตามบทบัญญัติในมาตรา 6 ที่ถือว่าเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ได้นั้น ต้องเป็นการกระทำที่มีองค์ประกอบครบทั้ง 3 ประการ คือ มีการกระทำ วิธีการ และ วัตถุประสงค์ ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น แต่หากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการนั้น ขาดองค์ประกอบหนึ่งองค์ประกอบใดใน 3 องค์ประกอบความผิดนี้ ก็ยังมีโอกาสที่จะเป็นการกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานและบริการตามมาตรา 6/1 นี้ได้อยู่ แต่อย่างไรก็ตาม การกระทำที่จะเป็นความผิดตามมาตรา 6/1 ได้นั้น ต้องมีองค์ประกอบที่ 2 ในส่วนของวิธีการเสมอ คือต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำได้ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น ขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ ใช้กำลังประทุษร้าย ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ หรือทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำความผิดกล่าวข้างต้น ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 6/1 หรือสรุปได้ว่าการกระทำที่เป็นความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 นั้น อาจมีองค์ประกอบความผิดประเภทที่ 2 อย่างเดียว คือวิธีการ หรือมีองค์ประกอบที่ 1 และ 2 หรือ มีองค์ประกอบที่ 2 และ 3 ร่วมกันได้ แต่หากขาดองค์ประกอบที่ 2 จะไม่เป็นความผิดตามมาตรา 6/1 และหากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการนั้นมีครบทั้ง 3 องค์ประกอบ ก็จะต้องเป็นการดำเนินคดีฐานค้ามนุษย์ตามมาตรา 6 ไม่ใช่ดำเนินคดีตามมาตรา 6/1 แต่อย่างใด

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบองค์ประกอบความผิดฐาน “ค้ามนุษย์” กับฐานความผิดด้าน “แรงงาน”

ฐานความผิด	องค์ประกอบฐานความผิดค้ามนุษย์			ไม่ใช่องค์ประกอบของการค้ามนุษย์
	การกระทำ	วิธีการ	วัตถุประสงค์	
การค้ามนุษย์ กรณีบุคคลอายุเกินกว่า 18 ปี	✓	✓	✓	-
การค้ามนุษย์ กรณีบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี	✓	-	✓	-
การค้ามนุษย์ กรณีบังคับใช้แรงงาน บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี	✓	✓	✓	-
กรณีแรงงานบังคับ* ที่ไม่เป็นการค้ามนุษย์	-	✓	-	-
	✓	✓	-	-
	-	✓	✓	-
การใช้แรงงานเด็ก* ซึ่งไม่เป็นการค้ามนุษย์	-	-	-	✓
	✓	-	-	-
	-	-	✓	-

*หมายเหตุ กรณีแรงงานบังคับและการใช้แรงงานเด็ก จำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ด้วย

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

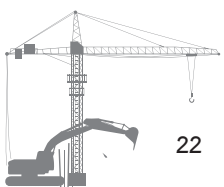
หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย และเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน มีอยู่หลายหน่วยงานด้วยกัน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร (NGO) ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็จะมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น ผู้ปฏิบัติหน้าที่จึงจำเป็นต้องทราบบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในคดีที่ตนรับผิดชอบเพื่อที่จะได้มีการประสานงานการทำงานร่วมกับหน่วยงานดังกล่าวให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เสียหาย

1.4.1 หน่วยงานภาครัฐที่ให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย

1) หน่วยงานภาครัฐที่ให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายคดีแรงงานเด็ก

(1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.)

มีบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ในการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพ อาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟู ทางร่างกาย และจิตใจ ให้การศึกษา การฝึกอบรม ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย ส่งกลับไปยังประเทศภูมิลำเนา การจัดประชุมเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย รวมทั้งมีบทบาทในฐานะเป็นทีมสหวิชาชีพที่ทำการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายในกรณีที่มีการกระทำผิดมีความผิดฐานค้ามนุษย์รวมอยู่ด้วย โดยมีสายด่วนศูนย์ช่วยเหลือสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โทร 1300 และหน่วยงานภายใต้สังกัดที่ปฏิบัติงานให้ความ

ช่วยเหลือในประเด็นแรงงานเด็กที่เป็นการค้ามนุษย์ ได้แก่หน่วยงาน 2-6 ดังปรากฏด้านล่างนี้

(2) กองต่อต้านการค้ามนุษย์

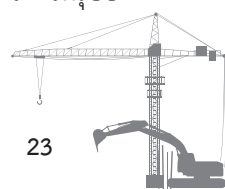
เป็นหน่วยงานประสานงานกลางกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ ในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พันธกรณีและโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ นโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการและแผนงาน อีกทั้งยังเป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ การศึกษาวิจัยด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรและหน่วยงาน ดำเนินการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ทั้งระบบจนถึงกระบวนการส่งกลับภูมิลำเนาหรือประเทศต้นทาง ดำเนินกิจกรรมรณรงค์ป้องกันสร้างตระหนักรู้ การบริหารจัดการกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานฝ่ายเลขานุการให้กับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และคณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในระดับชาติ ซึ่งกองต่อต้านการค้ามนุษย์เป็นหน่วยงานแรกที่จัดให้มีการพัฒนาระบบการให้บริการล่ามและการแปลภาษา โดยจัดฝึกอบรมและขึ้นทะเบียนล่ามแปลภาษาสำหรับการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตลอดจนประสานงานการให้บริการล่ามสำหรับการคุ้มครองช่วยเหลือทั่วประเทศ

(3) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

สังกัดกองต่อต้านการค้ามนุษย์ หน่วยงานหลักในการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มี 8 แห่ง ซึ่งให้การคุ้มครองผู้เสียหายที่เป็น (ผู้หญิง) จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ บ้านเกร็ดตระการ จังหวัดนนทบุรี บ้านนริสสวัสดิ์ จังหวัดนครราชสีมา บ้านศรีสุราษฎร์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และบ้านสองแคว จังหวัดพิษณุโลก และคุ้มครองผู้เสียหายที่เป็น (ผู้ชาย) จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี เชียงราย ระนอง และสงขลา รวมถึง สถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (บ้านภูมิเวท) ให้การคุ้มครองผู้เสียหายที่เป็น (เด็กชาย อายุต่ำกว่า 15 ปี) โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพื่อให้การคุ้มครองชั่วคราวตามมาตรา 29 และผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านร่างกายและจิตใจ การฟื้นฟูเยียวยา การช่วยเหลือด้านกฎหมาย การส่งกลับภูมิลำเนา และติดตามประเมินผลการคืนสู่สังคม โดยประสานงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ นอกจากนี้ ทำงานร่วมกับเครือข่ายพื้นที่ในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในชุมชนและติดตามช่วยเหลือ กลุ่มผู้เสียหายและกลุ่มเสี่ยงชาวไทยที่กลับคืนสู่ครอบครัวชุมชน ตลอดจนเป็นศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

(4) บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด (บพด.)

สังกัดกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มี 77 แห่งทั่วประเทศ ครอบคลุมทุกจังหวัดในประเทศไทย มีหน้าที่เป็นหน่วยงานที่ให้การคุ้มครองชั่วคราวสำหรับเด็กและครอบครัว ซึ่งเป็นการคุ้มครองเด็กเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 รวมถึงเพื่อคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

พ.ศ. 2551 ในกรณีที่จังหวัดนั้น ๆ ไม่มีสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตั้งอยู่ หรือมีเหตุจำเป็นตามความเหมาะสมเพื่อให้บุคคลดังกล่าวเข้าพักชั่วคราวก่อน ส่งต่อเข้ารับการคุ้มครอง ณ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อให้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีเวลาในการหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมในการพิจารณาว่าบุคคลนั้นเป็น ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือไม่ ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ให้อยู่ในคุ้มครองได้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง และกรณีที่จำเป็นต้องขยายเวลา พนักงานเจ้าหน้าที่จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อ มีคำสั่งอนุญาต ซึ่งศาลจะอนุญาตได้ไม่เกิน 7 วันภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าไม่ใช่ผู้เสียหายจะถือว่าการคุ้มครองสิ้นสุดลง

ทั้งนี้ หากมีกรณีที่ต้องดำเนินงานตามกฎหมายอื่น บ้านพักเด็กและครอบครัวจะประสาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป ในระหว่างที่อยู่ในความคุ้มครองผู้ให้บริการจะ ได้รับความช่วยเหลือในด้านที่พักอาศัย อาหาร บริการดูแลสุขภาพและการให้ความ ช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย และการให้คำปรึกษาต่าง ๆ ทั้งในการรับตัวบุคคลเข้าให้การ คุ้มครองชั่วคราวจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด นอกจากนี้แล้ว บ้านพักเด็กและ ครอบครัวจังหวัด มีภารกิจหลักในการเป็นสถานแรกรับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและครอบครัว และบ้านพักฉุกเฉินรองรับ ผู้ประสบปัญหาทางสังคมในภาวะวิกฤต เพื่อประสานส่งต่อไปรับบริการตามความเหมาะสมต่อไปด้วย

(5) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)

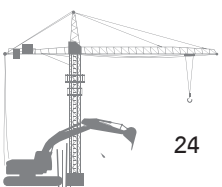
เป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ใน 76 จังหวัดทั่วประเทศ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในจังหวัด ซึ่งรวมถึงปัญหา แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์ นอกจากนี้ยังปฏิบัติหน้าที่เป็นเลขานุการให้ กับศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด ซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง ในการประสานความร่วมมือกับส่วนราชการและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตาม กฎหมาย จัดระบบงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ช่วยเหลือ เยียวยา และคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหาย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานร่วมกับคณะ อนุกรรมการในระดับจังหวัด กำกับดูแลงานนโยบายและสารสนเทศ การคุ้มครองช่วย เหลือของทีมปฏิบัติการของจังหวัด นอกจากนี้ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์จังหวัดยังเป็นหน่วยงานในการประสานรับเรื่องเพื่อขอรับการสนับสนุนจากกองทุน เพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อีกด้วย

(6) ศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้ สื่อออนไลน์ (Child Online Protection Action Thailand: COPAT)

เป็นศูนย์ที่มีบทบาทหลักในการเชื่อมประสานการทำงานกับหน่วยงาน องค์กร รวมทั้งเครือ ข่ายที่ทำงานด้านการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการใช้สื่อออนไลน์

(7) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

มีภารกิจเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพที่ประชาชนพึงได้รับตามกฎหมาย โดยการจัดวางระบบ และส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตลอดจนการ ดำเนินการให้พยาน ผู้เสียหาย และจำเลยในคดีอาญา ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ เยียวยา ในเบื้องต้น เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองและดูแลจากรัฐอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม กัน ดำเนินการช่วยเหลือประชาชนที่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม รวมทั้งจำเลยที่ถูกดำเนิน คดีอาญาโดยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหายและ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

2) หน่วยงานภาครัฐที่ให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายคดีแรงงานบังคับ

(1) กรมการจัดหางาน/สำนักงานจัดหางานจังหวัด กระทรวงแรงงาน

กรมการจัดหางานและสำนักงานจัดหางานจังหวัด มีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีงานทำและคุ้มครองคนหางาน ส่งเสริมระบบการบริหารจัดการการส่งเสริมการมีงานทำ เพื่อให้แรงงานมีงานทำที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความถนัด ไม่ถูกหลอกลวง ตลอดจนได้รับสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมและเป็นธรรม โดยมีอำนาจหน้าที่พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่จดทะเบียนในการอนุญาตให้ทำงานของแรงงานต่างด้าว ตลอดจนควบคุมตรวจสอบการอนุญาตให้คนต่างด้าวทำงาน และมีอำนาจดำเนินคดีกับคนต่างด้าวตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

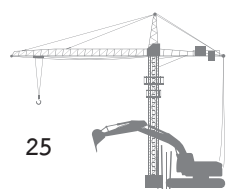
(2) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน/สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด กระทรวงแรงงาน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด กระทรวงแรงงาน มีบทบาทในการส่งเสริม พัฒนา กำกับดูแลและดำเนินการเชิงรุกด้านคุ้มครองแรงงาน ความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน แรงงานสัมพันธ์ และสวัสดิการแรงงาน เพื่อให้นายจ้าง ลูกจ้าง ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างถูกต้องทั่วถึง รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เกิดประโยชน์และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการคุ้มครองแรงงานหญิงและเด็กให้ได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด อีกทั้งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ตลอดจนออกคำสั่งให้นายจ้างปฏิบัติตามลูกจ้างตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ทั้งนี้ กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงานหรือสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดจะดำเนินการคุ้มครองสิทธิของลูกจ้างโดยอาศัยอำนาจของพนักงานตรวจแรงงาน ซึ่งมีอำนาจในการตรวจสอบสถานประกอบกิจการ หากพบว่านายจ้างปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีอำนาจในการออกคำสั่งตามมาตรา 139 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541ให้นายจ้างปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ รวมถึงอำนาจในการเข้าไปในสถานประกอบกิจการหรือสำนักงานของนายจ้างเพื่อตรวจสอบสภาพการทำงานของลูกจ้างและสภาพการจ้างซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงที่พนักงานตรวจแรงงานสามารถกระทำได้นอกจากนี้พระราชบัญญัตินี้ยังกำหนดให้พนักงานตรวจแรงงานมีอำนาจรับคำร้องของลูกจ้างกรณีที่นายจ้างฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเกี่ยวกับสิทธิได้รับเงินอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนั้น หากพบว่านายจ้างมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายผู้พบเห็นความไม่ถูกต้องนั้นสามารถแจ้งให้พนักงานตรวจแรงงานเข้าไป ณ สถานประกอบกิจการหรือสำนักงานของนายจ้างได้ หรือโทรสายด่วนกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานที่ 1546 หรือ 1506 กด 3

1.4.2 หน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน

1) กองบังคับการปราบปรามการฉ้อโกง (บก.ปคม.)

กองบังคับการปราบปรามการฉ้อโกง (บก.ปคม.) เป็นหน่วยงานเชี่ยวชาญในการป้องกันและปราบปรามคดีการฉ้อโกง มีหน้าที่ในการคัดแยกเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย รับแจ้งเหตุสืบสวนสอบสวนเพื่อหามูลเหตุหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการ

ค้ำมนุษย์ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ป้องกันปราบปราม และดำเนินคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ซึ่งในทางปฏิบัติพบว่าการใช้แรงงานเด็ก อาจมีได้ทั้งรูปแบบของแรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์รวมอยู่ด้วย สายด่วนรับแจ้งเหตุและเบาะแสของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ โทร 1191

2) สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.)

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง มีบทบาทในการรับแจ้งเหตุที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พระราชบัญญัติการทะเบียนคนต่างด้าว พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดทางอาญาในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนประสานงานส่งคนต่างด้าว หรือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กลับประเทศภูมิลำเนา

3) กองบัญชาการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (สอท.)

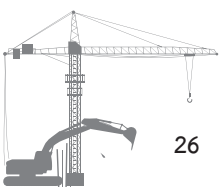
มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ 1) เป็นฝ่ายอำนวยการด้านยุทธศาสตร์ วางแผน ควบคุม และตรวจสอบ 2) ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีทั่วราชอาณาจักร 3) ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ กฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ และกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับความผิดทางอาญาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและความผิดอื่นที่เกี่ยวข้อง 4) ดำเนินการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเครื่องมือพิเศษ สนับสนุนส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นในการสืบสวนสอบสวน รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านการสืบสวนสอบสวนให้มีความรู้ ความสามารถในการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และ 5) ดำเนินการเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบและวิเคราะห์การกระทำความผิดทางเทคโนโลยี สอท. จึงเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหลักในการจัดการกับการกระทำความผิดที่อาชญากรรมนั้นมีส่วนเกี่ยวพันเทคโนโลยี เช่น การใช้แรงงานเด็กหรือแรงงานบังคับเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น

4) กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.)

มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี สืบสวนสอบสวน ปฏิบัติงานตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ ดังนั้น ปอท. จึงเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานสำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่รับผิดชอบในการดำเนินคดีอาชญากรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีมาเป็นส่วนในการกระทำความผิด

5) กรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) กระทรวงยุติธรรม

เป็นหน่วยงานของรัฐ สังกัดกระทรวงยุติธรรม มีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันปราบปราม และควบคุมอาชญากรรมที่มีผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมสอบสวนคดีพิเศษ จะเป็น

คดีอาชญากรรมพิเศษที่มีความซับซ้อน คดีที่อาจมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ นอกจากนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษได้เพิ่มลักษณะการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ ในบัญชีท้ายประกาศคณะกรรมการคดีพิเศษ ซึ่งคดีความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ เป็นคดีประเภทหนึ่งที่ประกาศกำหนดให้เป็นคดีพิเศษ

นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษยังมีอำนาจตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ.2547 ในการเข้าไปในเคหสถานใด ๆ เพื่อทำการตรวจค้น ค้นบุคคล หรือยานพาหนะ เมื่อมีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีบุคคลที่กระทำความผิดในคดีพิเศษหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินที่มีไว้ ได้มา หรือได้ใช้ในการกระทำความผิดในคดีพิเศษ หรืออาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้โดยอำนาจดังกล่าวสามารถกระทำได้หากเชื่อว่าการเน้นเข้าหากจะเอาหมายค้นมาได้บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม อำนาจดังกล่าวนี้เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษโดยตรงสามารถกระทำได้

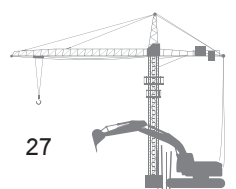
6) กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

มีภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมการปกครองท้องที่การอาสารักษาดินแดนและการทะเบียนเพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยได้รับบริการที่สะดวกรวดเร็วและให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาในหน้าที่พนักงานฝ่ายปกครองและการอำนวยความสะดวกเป็นธรรมให้แก่ประชาชน อีกทั้งมีการให้บริการสายด่วนรับเรื่องโดยศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย โทร 1567

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ได้กำหนดให้แต่ละจังหวัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยสหวิชาชีพหลายหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่คุ้มครองเด็กโดยตรง โดยคณะกรรมการคุ้มครองเด็กนั้นมีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านการศึกษา การสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก นอกจากนี้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กยังมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู สถานพินิจ หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กทั้งภาครัฐและเอกชนในกรุงเทพมหานครและในจังหวัดแล้วแต่กรณี รวมทั้งอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็ก เช่น ตรวจสอบหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงกรณีที่มีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบ เป็นต้น ซึ่งในกรณีคดีค้ามนุษย์ หากเป็นกรณีที่กระทำต่อเด็ก คณะกรรมการคุ้มครองเด็กก็สามารถเข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อคุ้มครองสิทธิของเด็กได้เช่นเดียวกัน

7) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและดำเนินการเกี่ยวกับธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฟอกเงิน ตามมติของคณะกรรมการธุรกรรม ตลอดจนดูแลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1.4.3 หน่วยงานรัฐที่สนับสนุนงานสืบสวนสอบสวน

1) สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ (สพฐ.)

สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ เป็นฝ่ายอำนวยการด้านยุทธศาสตร์ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติในการวางแผนควบคุมตรวจสอบให้คำแนะนำเสนอแนะการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจและหน่วยงานในสังกัด ดำเนินการเกี่ยวกับการพิสูจน์หลักฐานวิทยาการตำรวจการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายรูปการทะเบียนประวัติอาชญากร การจัดเก็บสารระบบลายพิมพ์นิ้วมือ การตรวจสอบประวัติการกระทำผิดของผู้ต้องหา และบุคคลทั่วราชอาณาจักรเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวนของหน่วยงานอื่น ๆ

2) สถาบันนิติวิทยาศาสตร์

มีภารกิจช่วยเหลือและสนับสนุนการสอบสวนและการดำเนินคดีอาญาตามที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายร้องขอ ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกแก่เด็กและเยาวชนตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ผู้ใช้อำนาจปกครอง หรือผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงร้องขอ ให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ผู้มีส่วนได้เสียร้องขอ ในกรณีเป็นการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา ผู้มีส่วนได้เสียจะร้องขอให้ตรวจซ้ำได้ต่อเมื่อไม่ได้อยู่ในระหว่างการตรวจพิสูจน์ของหน่วยงานอื่นที่ให้บริการในด้านการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และต้องเป็นไปตามมติของคณะกรรมการเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวก

1.4.4 หน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับด้านการประมง

1) กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการประมง กฎหมายว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย กฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบกิจการแพปลา กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ปกป้องกันมิให้มีการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

2) กรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม

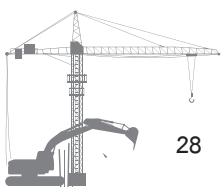
ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยกฎหมายว่าด้วยเรือไทย กฎหมายว่าด้วยการป้องกันเรือโดนกันกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

3) ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.)

มีหน้าที่และอำนาจ วางแผน อำนวยการ ประสานงาน สั่งการและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ติดตามตรวจสอบและประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล

4) ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (Port-In Port-Out (PIPO) Control Centre)

ทำหน้าที่หลักในการตรวจสอบเรือประมงที่จะเดินทางเข้าออกน่านน้ำ ซึ่งข้อมูลจาก PIPO จะช่วยยืนยันได้ว่าเรือประมงนั้นอยู่นอกน่านน้ำ โดยเฉพาะกรณีที่เครื่องตรวจพิกัดเรือ VMS (Vessel Monitoring System) อับสัญญาณ ไม่สามารถระบุพิกัดได้ หรือเจ้าของเรือปิดเครื่องซึ่งทำให้ไม่สามารถระบุพิกัดของเรือประมงได้

5) ทหารเรือ

มีหน้าที่ในการป้องกันราชอาณาจักร รักษาสิทธิและอธิปไตยของชาติทางทะเล คุ่มครองและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล รวมทั้งการสนับสนุนและรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ดังนั้น ในคดีค้ามนุษย์ด้านประมง หากทหารเรือพบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์บนเรือประมง ซึ่งปัญหาการค้ามนุษย์ถือเป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ทหารเรือจึงมีอำนาจในการตรวจค้น จับกุม ผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาดำเนินคดีตามกฎหมายภายในของประเทศไทย

6) กองบังคับการตำรวจน้ำ

มีหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล โดยใช้กำลังตำรวจในการเข้าตรวจค้น จับกุม ในกรณีที่มีการก่ออาชญากรรมในทะเล รวมทั้งมีหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยทางน้ำให้ได้รับความปลอดภัย

1.4.5 หน่วยงานรัฐที่ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายชาวต่างชาติ และผู้เสียหายซึ่งเป็นคนไทยในต่างแดน

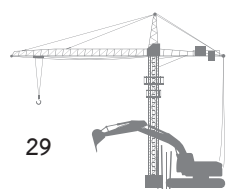
1) สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุล

สถานเอกอัครราชทูต เป็นหน่วยงานของรัฐหนึ่งไปประจำอยู่ในอีกรัฐหนึ่ง ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนไปยังต่างประเทศ เพื่อเจรจา นำสาระสำคัญของรัฐประเทศหรือเจริญสัมพันธไมตรี ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทางราชการหรือผู้ได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่ในราชการแผ่นดิน โดยขอบเขตอำนาจหน้าที่นั้นขึ้นอยู่กับอัครราชทูต

สถานกงสุล เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลผลประโยชน์และคนในบังคับ ณ ต่างประเทศ คุ่มครองผลประโยชน์ของเอกชนชาติของตนในต่างประเทศ และมีหน้าที่เกี่ยวกับการค้าเป็นสำคัญ นอกจากนี้ กงสุลยังมีหน้าที่ทำการแทนเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง คือ เป็นนายทะเบียนจดทะเบียนต่าง ๆ ทั้งในด้านการสำมะโนครัว และหนังสือสำคัญอื่น ๆ สำหรับคนชาติที่พำนักอาศัยอยู่ในต่างประเทศนั้นด้วย ทั้งนี้ สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ในต่างประเทศ มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากที่เดินทางไปต่างประเทศและประสบปัญหาไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยสามารถร้องขอความช่วยเหลือที่กองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์ในต่างประเทศ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง ดูแล รักษาผลประโยชน์และช่วยเหลือในต่างประเทศ และให้บริการรับรองคำแปลภาษา สำหรับเอกสารเกี่ยวกับบุคคล ด้านครอบครัว การศึกษาและนิติบุคคล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จะมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียหายที่เป็นคนชาติ โดยประสานหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ความคุ้มครองช่วยเหลือทางด้านคดี การส่งกลับคืนสู่ประเทศภูมิลำเนา จึงเป็นหน่วยงานที่ล่ามแปลภาษามักต้องไปทำงานเกี่ยวข้องโดยตรง

2) สำนักงานแรงงานในต่างประเทศ กระทรวงแรงงาน

เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานที่ส่งผู้แทนฝ่ายแรงงานไปประจำอยู่ในสถานเอกอัครราชทูตสถานกงสุลใหญ่และคณะทูตถาวรประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา ในต่างประเทศมีหน้าที่ให้การช่วยเหลือให้คำแนะนำ และดูแลสิทธิประโยชน์ของแรงงานไทยที่ประสบปัญหาในต่างประเทศแบ่งที่ตั้งออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

- (1) กลุ่มตะวันออกกลาง ได้แก่ สำนักงานแรงงานในประเทศซาอุดีอาระเบีย (เจดดาห์ กรุงริยาต) ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเทลอาวีฟ ประเทศอิสราเอล สำนักงานแรงงานในประเทศบรูไน ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอาบูดาบี สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์
- (2) กลุ่มยุโรป ได้แก่ ฝ่ายแรงงานประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และฝ่ายแรงงานประจำคณะทูตถาวรประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์
- (3) กลุ่มเอเชียตะวันออก ได้แก่ สำนักงานแรงงานในประเทศญี่ปุ่น ฝ่ายแรงงานสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโซล ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี สำนักงานแรงงาน ณ กรุงมะนิลา (ส่วนที่ 2) กรุงไทเป สำนักงานแรงงาน ณ กรุงมะนิลา (ส่วนที่ 2) เมืองเกาสง และสำนักงานแรงงาน ณ เมืองฮ่อกง
- (4) กลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ สำนักงานแรงงานในประเทศมาเลเซีย สำนักงานแรงงานในประเทศสิงคโปร์ และสำนักงานแรงงานในประเทศบรูไน

1.4.6 หน่วยงานรัฐที่ดำเนินการภายหลังการสืบสวนสอบสวน

1) สำนักงานอัยการสูงสุด/สำนักงานอัยการจังหวัด

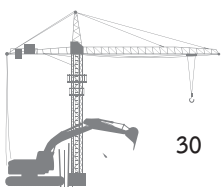
อัยการเป็นหน่วยงานของรัฐ ที่มีบทบาทในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยมีนโยบายในการพัฒนาการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา ทั้งการวินิจฉัยสั่งคดี และการดำเนินคดีชั้นศาลให้มีมาตรฐานความเป็นกลาง เทียบธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และเป็นหน่วยงานหลักอันเป็นที่พึ่งสำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พัฒนาการกำกับดูแลการสอบสวน และเพิ่มบทบาทของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา พัฒนาการดำเนินคดีแพ่ง คดีปกครอง และการให้คำปรึกษาหารือกฎหมายให้มีประสิทธิภาพรวดเร็วทันต่อเวลา รวมตลอดถึงพัฒนาระบบการบังคับคดีรักษาผลประโยชน์ของรัฐให้บังเกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม ส่งเสริมงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนให้เป็นหลักในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม และการคุ้มครองผู้บริโภค และเพิ่มบทบาทการต่อต้านการค้ำมนุษย์ภายใต้พันธกรณีระหว่างประเทศโดยเน้นการทำงานเชิงรุก

นอกจากนี้ ยังมีสำนักงานคดีค้ำมนุษย์เป็นหน่วยงานภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุด มีหน้าที่ดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ในประเทศไทย รวมทั้งรับผิดชอบในการร่วมสอบสวน การดำเนินความผิดเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์และข้อหาอื่นซึ่งรวมอยู่ในสำนวนการสอบสวนเดียวกันตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ และคดีค้ำมนุษย์ที่ต้องรับผิดตามกฎหมายภายในของประเทศไทย ซึ่งความผิดเกิดนอกราชอาณาจักร รวมไปถึงเป็นที่ปรึกษาหรือเข้าร่วมการสอบสวนคดีค้ำมนุษย์ที่มีความยุ่งยากซับซ้อนในท้องที่จังหวัดอื่นตามที่อัยการสูงสุดมอบหมาย

สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) หน่วยงานภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุดซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน โดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนสังกัดอยู่ รวมไปถึงให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการบังคับคดีเมื่อศาลมีคำพิพากษาอีกด้วย

2) ศาลยุติธรรม

ศาลยุติธรรม เป็นองค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมายในการพิจารณาและพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น ศาลยุติธรรมมีการพิจารณาคดีในระบบกล่าวหา โดยมีผู้พิพากษาเป็นคนกลางทำหน้าที่ตัดสินคดี โดยมีคู่ความฝ่ายโจทก์เป็นผู้กล่าวหา ฝ่ายจำเลยเป็นผู้ถูกกล่าวหา ในกระบวนการดำเนินคดีอาญาชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน การไต่สวน

มูลฟ้องและการพิจารณาคดีในชั้นศาล ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสิทธิที่จะมีนายความช่วยเหลือในการดำเนินคดี นอกจากนี้ ในคดีอาญาที่ผู้ให้ถ้อยคำเป็นคนต่างชาติ ไม่สามารถพูดและเข้าใจภาษาไทย ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล จัดหาล่ามเพื่อแปลถ้อยคำนั้น

3) กรมคุมประพฤติ

มีหน้าที่ในการสืบเสาะและพินิจ ควบคุมและสอดส่อง พัฒนาทรัพยากรบุคคลกลับคืนสู่สังคม เช่นการสงเคราะห์ การฝึกอาชีพ แก่ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ เด็กและเยาวชน และผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกทั่วประเทศ

4) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

มีหน้าที่พิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน ผู้เยาว์และครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยส่งเสริมการใช้ กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและมาตรการอื่น ๆ ดำเนินการด้านคดี ด้านการป้องกัน บำบัด แก้ไข พันฟู พัฒนาและสงเคราะห์และติดตามประเมินผล

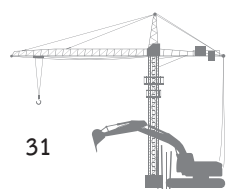
1.4.7 หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

1) ล่ามแปลภาษา

ล่ามแปลภาษา ค่อนข้างมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย และผู้ต้องหา รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในการสื่อสารกรณีที่ต้องการข้อเท็จจริงจากชาวต่างชาติ หรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการสื่อสาร ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 วรรค 1 ได้วางหลักเกณฑ์ในเรื่องการมีล่ามไว้ว่า หากมีความจำเป็นจะต้องแปลภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ หรือภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยก็ให้ใช้ล่ามแปล นอกจากนี้ตามวรรค 4 และวรรค 5 ของประมวลกฎหมายฯ ยังได้กล่าวถึงกรณีนี้ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย หรือพยาน ที่ไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยได้ ให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล จัดหาล่ามให้โดยมิชักช้าทั้งนี้ หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นล่ามในการแปลภาษานั้นมีทั้งหน่วยงานซึ่งเป็นภาครัฐ และเอกชน อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการเกี่ยวกับคดีอาญา หากพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องการล่ามเพื่ออำนวยความสะดวกในการแปลภาษา สามารถติดต่อไปที่กองต่อต้านการค้ามนุษย์ หรือพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำจังหวัด เพื่อขอสนับสนุนล่ามในการอำนวยความสะดวกในเรื่องดังกล่าวได้

2) องค์กรไม่แสวงหากำไรภาคเอกชน

องค์กรไม่แสวงหากำไรภาคเอกชน หรือบางครั้งใช้คำเรียกแทนเป็นองค์กรภาคประชาสังคม หรือ องค์กรที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐ ที่เป็นกลุ่มบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) มูลนิธิ หรือสมาคม ที่ดำเนินการโดยมีเป้าหมายในการทำงานเพื่อประโยชน์สุขของคนในสังคม โดยเฉพาะประชาชนผู้ยากไร้ที่ประสบปัญหาความทุกข์ยาก ถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรม รวมทั้งเป็นองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมโดยไม่แสวงหากำไร องค์กรไม่แสวงหากำไรภาคเอกชนโดยทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือต่อผู้ด้อยโอกาส ให้ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตนเองที่พึงมีพึงได้ตามกฎหมายงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรภาคเอกชนจึงมีลักษณะใกล้เคียงกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยผ่านกลไกต่าง ๆ ของรัฐ ทั้งนี้องค์กรเอกชนบางแห่งค่อนข้างมีความเชี่ยวชาญทั้งในด้านการสืบเสาะข้อมูลเพื่อหาพยานหลักฐาน เช่น พยานหลักฐานเกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำความผิดผ่านช่องทางออนไลน์ หรือคดีอื่น ๆ ความเชี่ยวชาญในด้านการสัมภาษณ์ผู้เสียหายและพยาน หรือแม้กระทั่งช่วยเหลือในเรื่องของการแต่งตั้งทนายเพื่อเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ กรณีที่ผู้เสียหายต้องการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน อย่างไรก็ตามองค์กรเอกชนไม่มีอำนาจ

หน้าที่ตามกฎหมายในการกระทำการดังที่กล่าวมานั้นได้เพียงล่ำฟัง ดังนั้นหากพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องการการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญจากองค์กรไม่แสวงหากำไรภาคเอกชน พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถร้องขอขององค์กรไม่แสวงหากำไรภาคเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องการ เพื่อมาสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่ไปได้อย่างคล่อง โดยองค์กรไม่แสวงหากำไรภาคเอกชนสามารถให้การช่วยเหลือและสนับสนุนพนักงานเจ้าหน้าที่ในฐานะเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานตามที่เจ้าพนักงานร้องขอ

1.5 การบริหารจัดการคดี (Case Management)

1.5.1 ผู้บริหารคดี (Case Manager)

เนื่องจากการดำเนินคดีแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ รวมถึงคดีค้ามนุษย์ นั้นจะมีเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบมาร่วมดำเนินการจากหลายหน่วยงาน ดังนั้นทำให้การจัดการคดีอาจก่อให้เกิดความสับสนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายที่มีหน้าที่หรือความรับผิดชอบในงานแบบเดียวกัน มาดำเนินการร่วมกันในการจัดการคดีที่หน้างาน ดังนั้น วิธีการในการจัดปัญหาความสับสนในการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่จากหลายหน่วยงานคือการกำหนดบุคคลหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการคดี ซึ่งจะทำให้การทำงานร่วมกันนั้นเป็นไปได้อย่างเป็นระบบและไม่ก่อให้เกิดความสับสนถึงทิศทางการดำเนินการที่ต่างฝ่ายต่างมีแนวทางในการดำเนินการที่ตั้งใจไว้ที่แตกต่างกัน

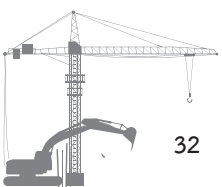
เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจน คู่มือฯ ฉบับนี้กำหนดจะใช้คำว่า “ผู้บริหารคดี” (Case Manager) กับกรณีที่มีการดำเนินการคดีแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และคดีค้ามนุษย์นั้นจะมีเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่ร่วมกันทำงานเกินกว่า 1 ขึ้นไป ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความสับสนและลดความขัดแย้งในการปฏิบัติหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน ซึ่งในการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจากหลายหน่วยอาจเข้าใจว่าการที่ตนเป็นผู้แทนจากหน่วยงานของตนเพื่อมาทำหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ตนเองจึงเป็น “ผู้บริหารคดี” ที่ตนเข้าร่วม เพราะหากหน่วยงานใดติดต่อประสานกับหน่วยงานของตนในงานที่ตนรับผิดชอบก็ต้องติดต่อมาที่ตน กรณีในลักษณะตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ถือเป็นเพียงผู้ประสานงาน (Focal Point) ที่ทำหน้าที่ในฐานะผู้แทนของหน่วยงานมาดำเนินการในหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น หาได้เป็นผู้ที่จะทำหน้าที่ในการบริหารจัดการคดีเพื่อลดความขัดแย้งและความสับสนในการปฏิบัติงานร่วมกันตามความหมายของในส่วนนี้แต่อย่างใดไม่

1.5.2 องค์ประกอบของบุคคลหรือคณะกรรมการที่จะทำหน้าที่เป็นผู้บริหารคดี

1) กรณีดำเนินโดยเจ้าหน้าที่จากหลายหน่วยงาน

(1) ผู้บริหารคดี (Case Manager) ต้องเป็นบุคคลที่มีอำนาจรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนด เช่น เป็นพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจรับผิดชอบ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 (กรณีความผิดเกิดขึ้นในท้องที่เดียว) มาตรา 19 (กรณีความผิดเกิดขึ้นเกินกว่า 1 ท้องที่) หรือ มาตรา 20 (กรณีความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร) แล้วแต่กรณีไม่ทราบว่าเป็นพนักงานสอบสวนคนใดในระหว่างหลายจังหวัดเป็นพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจรับผิดชอบ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดในมาตรา 21

(2) กรณีมีบุคคลหรือหน่วยงานที่กฎหมายกำหนดให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจรับผิดชอบเกินกว่า 1 หน่วยงานร่วมดำเนินการ ให้หน่วยงานที่พบการกระทำความผิดก่อน และมีข้อมูลในการพิสูจน์การกระทำความผิดมากที่สุด ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารคดี (Case Manager)

2) กรณีดำเนินการโดยคณะกรรมการที่มีมากกว่า 1 ชุด

เนื่องจากในปัจจุบันมีจังหวัดจำนวนมากที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้มีการตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อดำเนินการกับดำเนินคดีแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ รวมถึงคดีค้ามนุษย์ไว้โดยเฉพาะ และทางปฏิบัติในหลายกรณีที่เมื่อมีการกระทำความผิดเกินกว่า 1 ท้องที่ แต่ได้มีการดำเนินคดีแยกกัน เนื่องจากไม่ได้มีการประสานงานกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐทำให้ในบางกรณีจึงมีคณะกรรมการที่ผู้ว่าราชการจังหวัดตั้งขึ้นเข้ามาเกี่ยวข้องเกินกว่า 1 คณะ กรณีเช่นนี้ให้พิจารณาผู้บริหารคดีเป็น 2 ลำดับ

(1) ให้ตรวจสอบว่าพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดอยู่ในคณะกรรมการชุดไหน ให้คณะกรรมการชุดนั้นเป็น “ผู้บริหารคดี” (Case Manager)

(2) กรณีที่มีพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดอยู่ในคณะกรรมการเกินกว่า 1 ชุด ให้คณะกรรมการที่พบการกระทำความผิดก่อน และมีข้อมูลในการพิสูจน์การกระทำความผิดมากที่สุด เป็นคณะกรรมการที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารคดี (Case Manager)

3) กรณีสิ้นสุดกระบวนการดำเนินคดีแล้ว

เนื่องจากในคดีแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ และคดีค้ามนุษย์ มิได้ประสงค์แต่เพียงการดำเนินการเพื่อจัดให้ได้ว่าผู้กระทำความผิดมาลงโทษเท่านั้น หากแต่มีวัตถุประสงค์หลักสำคัญอีกประการหนึ่งคือการช่วยเหลือคุ้มครองเหยื่อ ซึ่งในส่วนการดำเนินการในส่วนนี้นั้นผู้บริหารคดีควรจะเป็นไปตามพันธกิจหลักที่รับผิดชอบ โดยผู้ปฏิบัติงานสามารถศึกษาผู้ทำหน้าที่บริหารคดีในส่วนนี้ได้จากคู่มือของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้

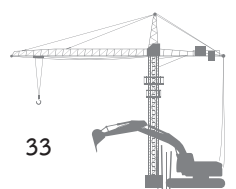
1.6 กลไกการส่งต่อเพื่อรับบริการและการช่วยเหลือ (Referral Mechanism)

1.6.1 บทบาทของกลไกในการส่งต่อเพื่อการรับบริการและการช่วยเหลือ

การดำเนินคดีแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ รวมไปถึงคดีค้ามนุษย์ในหลายคดีมีความจำเป็นต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เสียหายให้พ้นจากการทำความผิดดังกล่าว ดังนั้น กลไกในการส่งต่อเพื่อรับบริการและการช่วยเหลือเหยื่อจากการทำความผิดจึงถือเป็นกระบวนการในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลดังกล่าว ซึ่งในขณะที่เจ้าหน้าที่ให้ความดูแลช่วยเหลือเหยื่อในประเด็นต่าง ๆ ที่จำเป็น ไม่ว่าจะเป็นการส่งไปรักษาพยาบาล การให้พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย ก็ถือเป็นกระบวนการที่สามารถช่วยให้เกิดกระบวนการในการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะสามารถได้ข้อมูลที่จะนำไปสู่การรวบรวมพยานหลักฐานที่ใช้ในการพิสูจน์การกระทำผิดที่ผู้เสียหายได้รับได้

ในการดำเนินคดี และให้การช่วยเหลือผู้เสียหายที่มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เสียหายนั้น หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งอาจไม่สามารถดำเนินการเพียงลำพังได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทึมสหวิชาชีพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาสังคม ส่งต่อบริการและให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ผู้เสียหายได้รับความช่วยเหลือออกจากภาวะวิกฤต หรือสถานที่เกิดเหตุ จนกระทั่งสามารถกลับคืนสู่สังคมเดิม หรือสังคมใหม่ที่เหมาะสมอย่างปลอดภัยและยั่งยืน ไม่ถูกแสวงหาประโยชน์ซ้ำ ทั้งยังสามารถรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้

ทั้งนี้ กระบวนการปฏิบัติเพื่อส่งต่อข้อมูลของผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือไปยังเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น ควรทำเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินคดี โดยคำนึงถึงการเคารพต่อสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ได้รับความช่วยเหลือเป็นสำคัญ ทั้งนี้ กลไกในการส่งต่อเพื่อรับบริการและการช่วยเหลือ(Referral Mechanism) จะช่วยให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถประสานขอความร่วมมือหรือความช่วยเหลือจากองค์กรไม่แสวงผลกำไรภาคเอกชน (NGO) ให้การดำเนินการในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายได้ ในกรณีที่ภาครัฐไม่สามารถดำเนินการได้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากปัญหาเรื่องการขาดงบประมาณ หรือการขัดต่อระเบียบข้อกำหนดของทางราชการ

1.6.2 ระดับของกลไกในการส่งต่อเพื่อการรับบริการและการช่วยเหลือ

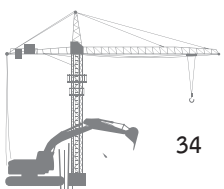
กลไกในการส่งต่อเพื่อการรับบริการและการช่วยเหลืออาจแบ่งได้เป็น 3 ระดับ

1) กลไกระดับจังหวัดและท้องถิ่น (LRM; Local Referral Mechanism)

กรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในท้องที่เดียว (ภายในจังหวัด) พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก โดยสามารถใช้กลไกเพื่อประสานการช่วยเหลือภายในจังหวัด ได้แก่ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเลขานุการ และมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพจากต่าง ๆ เช่น นักสังคมสงเคราะห์ ครู นักจิตวิทยา นักกฎหมาย แพทย์ รวมถึงผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้มีประสบการณ์ด้านสวัสดิภาพเด็ก ซึ่งมีอำนาจตามมาตรา 20 ในการกำหนดแนวทางการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กในเขตจังหวัด เพื่อสร้างหลักประกันว่าเด็กจะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกละเมิด ใช้ความรุนแรง และแสวงหาประโยชน์ มีกองทุนคุ้มครองเด็กที่ช่วยหนุนเสริมการบริการช่วยเหลือให้แก่เด็กและครอบครัวอีกด้วย โดยในการทำงานคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด มีกลไกคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับอำเภอ รวมถึงคณะกรรมการ/คณะทำงานคุ้มครองเด็กระดับตำบลรวมจำนวน 2,071 ตำบลใน 76 จังหวัด เพื่อประสานการช่วยเหลือเด็กในระดับพื้นที่ นอกจากนี้ในการช่วยเหลือเด็กผู้เสียหายในคดีแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ รวมไปถึงคดีค้ามนุษย์ ยังมีคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด (ศปคม.จังหวัด) เป็นกลไกในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตลอดจนสามารถเยียวยาด้วยเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

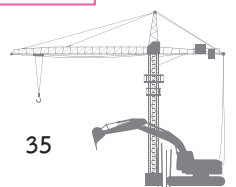
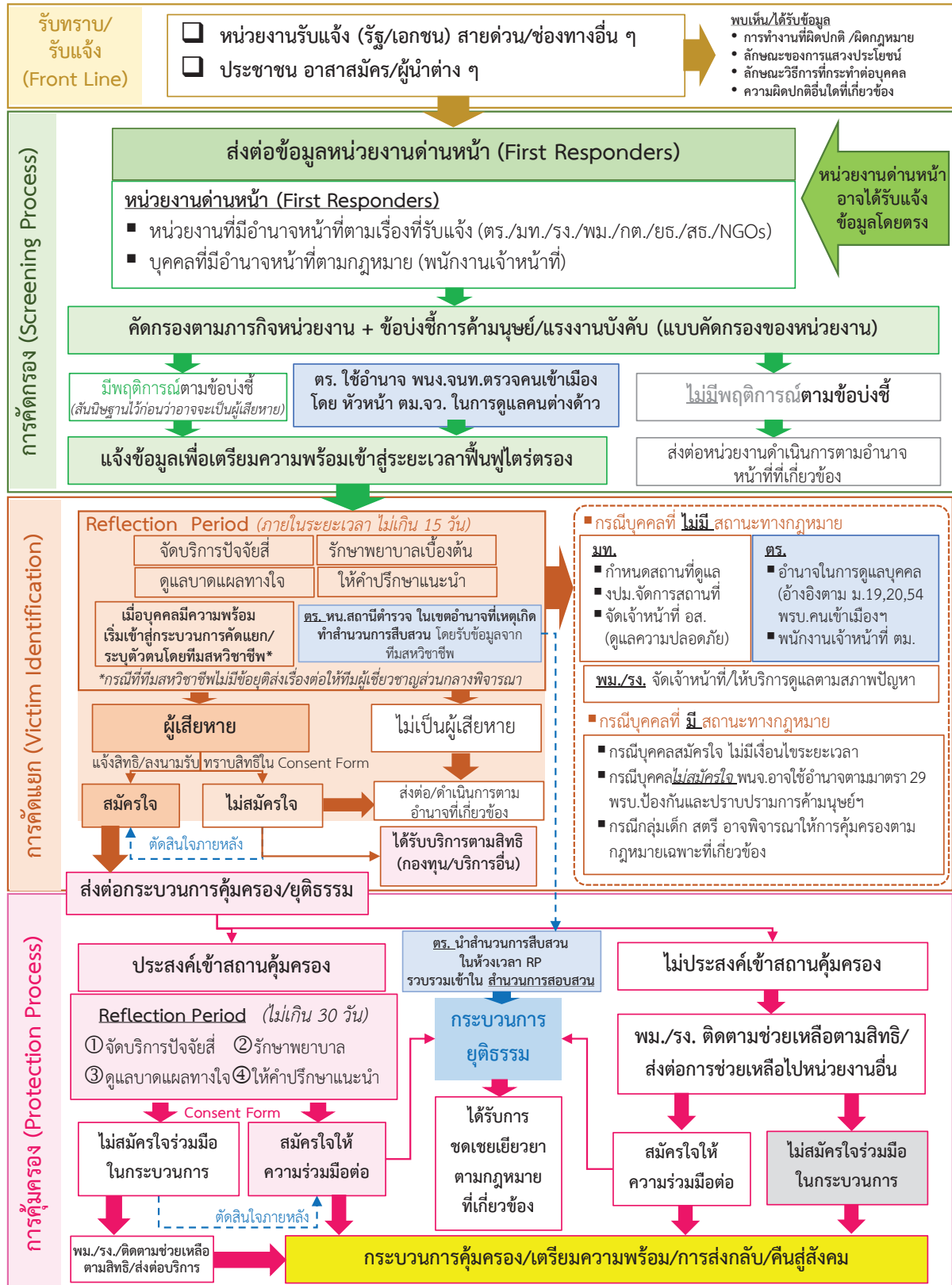
2) กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism; NRM)

ภายหลังจากในปี 2563 ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน มูลนิธิไอเจเอ็ม ประเทศไทย มูลนิธิสิทธิมนุษยชนเพื่อการพัฒนาการ มูลนิธิเอ-ทเวนตีวัน ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนากลไกการส่งต่อระดับชาติ เพื่อใช้เป็นแนวทางและกลไกในการดำเนินงานสำหรับการช่วยเหลือคุ้มครองบุคคลที่จะเข้าสู่การช่วยเหลือคุ้มครองในฐานะผู้เสียหายและอาจจะเป็นผู้เสียหาย โดยในปี 2564 ได้มีการหารือเรื่องดังกล่าวในระดับคณะอนุกรรมการ ภายใต้คณะกรรมการระดับชาติ เพื่อเห็นชอบกรอบการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงได้มีความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน จัดสัมมนาเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับกลไก NRM ในรูปแบบของ Webinars จำนวน 3 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจากในพื้นที่ซึ่งเป็นหน่วยงานรับแจ้ง (First Responder) กับหน่วยงานส่วนกลาง รวมถึงหน่วยงานด้านการคุ้มครองทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ ในระยะต่อไป กลไก NRM จะเป็นหนึ่งในกลไกที่จะช่วยกระบวนการ คัดแยกและส่งต่อเพื่อบริการความช่วยเหลือทั้งกลุ่มที่เป็นผู้เสียหาย และกลุ่มที่อยู่ระหว่างรอการคัดแยกมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยหลังจากมีการทบทวนข้อเสนอแนะและหารือในคณะทำงานเรียบร้อยแล้ว จะเริ่มนำร่องดำเนินการในปี 2565 ทั้งนี้ สามารถศึกษาแผนผังกลไกการส่งต่อระดับชาติเพื่อการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย (National Referral Mechanism Mechanism) เพิ่มเติมได้หน้าถัดไป

แผนผังที่ 1 กลไกการส่งต่อระดับชาติเพื่อการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย (National Referral Mechanism)

กลไกการส่งต่อระดับชาติเพื่อการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย (National Referral Mechanism)

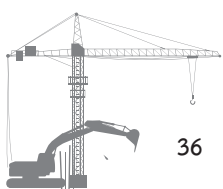

3) กลไกระดับระหว่างประเทศ (Transnational Referral Mechanism; TRM)

การกระทำความผิดข้ามชาติ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำกับคนไทยให้ไปตกเป็นผู้เสียหายในต่างประเทศ หรือคนต่างชาติเข้ามาเป็นผู้เสียหายในประเทศไทย ความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยคุ้มครองผู้เสียหายและการส่งต่อข้อมูลทางคดี กระบวนการนี้ต้องมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอย่างสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กฎหมายกำหนด ทำหน้าที่ให้ความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญารวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ เช่น

- กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานหลักในการประสานขอความร่วมมือไปยังต่างประเทศ และช่วยเหลือคุ้มครอง ส่งเสริม ดูแลสิทธิ ผลประโยชน์อันชอบธรรมของคนไทยในต่างประเทศ
- กระทรวงแรงงาน โดยสำนักงานแรงงานในต่างประเทศ จัดส่งผู้แทนฝ่ายแรงงานไปประจำอยู่ในสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุลใหญ่ในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง กลุ่มยุโรป กลุ่มเอเชียตะวันออก กลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และคณะทูตถาวรประจำสหประชาชาติ ณ นครเจนีวา เพื่อให้การช่วยเหลือ แนะนำ ดูแลสิทธิประโยชน์ของแรงงานไทยที่ประสบปัญหาในต่างประเทศ
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แต่งตั้งผู้ช่วยทูตฝ่ายตำรวจประจำใน 3 ประเทศ ได้แก่ พม่า กัมพูชา และจีน โดยมีหน้าที่ประสานความร่วมมือในการกิจตำรวจ เพื่อส่งเสริมให้มีการปฏิบัติการร่วมกันในการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติ ให้การสนับสนุนช่วยเหลือสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่กรณีคนไทยเป็นผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา รวมถึงรวบรวมข้อมูลและประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งผู้ร้ายข้ามแดนความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญาและการเฝ้าระวังนักโทษ

ทั้งนี้ นอกจากองค์กรภาครัฐแล้ว องค์กรภาคประชาสังคม และองค์กรระหว่างประเทศ ก็อาจเป็นกลไกสำคัญที่จะสามารถช่วยเหลือส่งต่อบริการและการช่วยเหลือผู้เสียหาย รวมถึงข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการดำเนินคดีได้ทางหนึ่ง

บทที่ 2

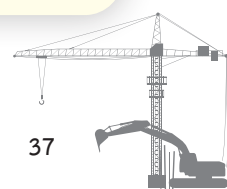
อำนาจของเจ้าหน้าที่ ในการดำเนินคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ

การดำเนินคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับนั้น พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการได้ในหลายส่วน ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายพิเศษ หรือเทคนิคพิเศษที่สามารถใช้ในการรวบรวมพยานหลักฐานได้ตามกฎหมายเฉพาะต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 69 เหตุที่จะออกหมายค้นได้มีดังต่อไปนี้

- (1) เพื่อพบและยึดสิ่งของซึ่งจะเป็นพยานหลักฐานประกอบการสอบสวน ใตส์วนมูลฟ้องหรือพิจารณา
- (2) เพื่อพบและยึดสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้หรือตั้งใจจะใช้ในการกระทำความผิด
- (3) เพื่อพบและช่วยบุคคลซึ่งได้ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
- (4) เพื่อพบบุคคลซึ่งมีหมายให้จับ
- (5) เพื่อพบและยึดสิ่งของตามคำพิพากษาหรือตามคำสั่งศาล ในกรณีที่จะพบหรือ จะยึดโดยวิธีอื่นไม่ได้แล้ว

มาตรา 92 ห้ามมิให้ค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นหรือคำสั่งของศาล เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น และในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อมีเสียงร้องให้ช่วยมาจากข้างในที่รโหฐาน หรือมีเสียงหรือพฤติกรรมอื่นใดอันแสดงได้ว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่รโหฐานนั้น
- (2) เมื่อปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำลงในที่รโหฐาน
- (3) เมื่อบุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้าขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไปหรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในที่รโหฐานนั้น
- (4) เมื่อมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสิ่งของที่มิใช่เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือมิใช่เพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรืออาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์การกระทำความผิดได้ซ่อนหรืออยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ สิ่งของนั้นจะถูกโยกย้ายหรือทำลายเสียก่อน
- (5) เมื่อที่รโหฐานนั้น ผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าบ้านและการจับนั้นมีหมายจับหรือจับตามมาตรา 78

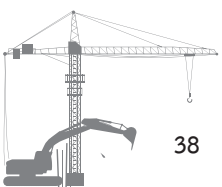
การใช้อำนาจตาม (4) ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจผู้ค้นส่งมอบสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ได้จากการตรวจค้น รวมทั้งจัดทำบันทึกแสดงเหตุผล ที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้แก่ผู้ครอบครองสถานที่ที่ถูกตรวจค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้นให้ส่งมอบหนังสือดังกล่าวแก่บุคคลเช่นว่านั้นในทันทีที่กระทำได้ และรับรายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป

2.2 อำนาจตามกฎหมายเฉพาะ

2.2.1 พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

มาตรา 30 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวด 3 และหมวด 4 มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจค้น ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความทารุณกรรมเด็ก มีการกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบแต่ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหากไม่ดำเนินการในทันทีเด็กอาจได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกนำพาไปสถานที่อื่นซึ่งยากแก่การติดตามช่วยเหลือ ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลาภายหลังพระอาทิตย์ตกได้
- (2) ซักถามเด็กเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าเด็กจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กอาจนำตัวเด็กไปยังที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว รวมทั้งบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้ จะต้องกระทำโดยมิชักช้า แต่ไม่ว่ากรณีใดจะกักตัวเด็กไว้นานเกินกว่าสิบสองชั่วโมงไม่ได้เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวให้ปฏิบัติตาม (6) ระหว่างที่เด็กอยู่ในความดูแลจะต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูและหากเจ็บป่วยจะต้องให้การรักษาพยาบาล

- (3) มีหนังสือเรียกผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นใดมาให้ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความประพฤติสุขภาพ และความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็ก
- (4) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ปกครองของเด็ก นายจ้างหรือผู้ประกอบการ เจ้าของหรือผู้ครอบครอง สถานที่ที่เด็กทำงานหรือเคยทำงาน อาศัยหรือเคยอาศัยอยู่ เจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือผู้ดูแลสถาน ศึกษาที่เด็กกำลังศึกษาหรือเคยศึกษา หรือผู้ปกครองสวัสดิภาพ ส่งเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับ สภาพความเป็นอยู่การศึกษา การทำงาน หรือความประพฤติของเด็กมาให้
- (5) เข้าไปในสถานที่ อยู่อาศัยของผู้ปกครอง สถานที่ประกอบการของนายจ้างของเด็กสถานศึกษา ของ เด็ก หรือสถานที่ที่เด็กมีความเกี่ยวข้องด้วย ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อ สอบถามบุคคล ที่อยู่ในที่นั้นๆ และรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การเลี้ยงดู อุปนิสัย และความประพฤติของเด็ก
- (6) มอบตัวเด็กให้แก่ผู้ปกครองพร้อมกับแนะนำหรือตักเตือนผู้ปกครองให้ดูแลและอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ในทางที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในทางที่เหมาะสม
- (7) ทำรายงานเกี่ยวกับตัวเด็กเพื่อมอบให้แก่สถานแรกรับในกรณีมีการส่งเด็กไปยังสถานแรกรับหรือหน่วย งานที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการร้องขอ

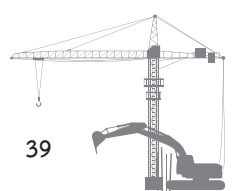
เด็กที่อยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องได้รับการอุปการะเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาอย่าง เหมาะสม และก่อนที่จะจัดให้เด็กเข้าอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์สถานคุ้มครอง สวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูจะต้องปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ ก่อนเท่าที่สามารถกระทำได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ ตาม (1) (2) และ (5) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวก่อนและให้บุคคลที่ เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

2.2.2 พ.ร.ก.การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560

มาตรา 98 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ให้นายทะเบียนและพนักงาน เจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (1) มีหนังสือเรียกหรือสั่งให้บุคคลใดที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริง รวมทั้งให้ส่งเอกสารหรือ หลักฐานอื่น ใดเพื่อประกอบการพิจารณาได้
- (2) เข้าไปในสถานที่ประกอบธุรกิจการนำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจ สอบให้การเป็นไปตามพระราชกำหนดนี้
- (3) เข้าไปในสถานประกอบการซึ่งรับคนต่างด้าวจากผู้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวมาทำงานในระหว่าง เวลาทำการเพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามพระราชกำหนดนี้
- (4) ค้นในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการนำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศหรือมีคนต่างด้าวทำงาน โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือค้นเพื่อหาและช่วยเหลือคนต่างด้าวซึ่งตกเป็นผู้เสียหายจาก การกระ ทำที่ ผิดฝ่าฝืนพระราชกำหนดนี้
- (5) ยึดหรืออายัด เอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน การนำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าการกระทำความผิดตามพระราชกำหนดนี้

ว.ส.ก.การบริหารจัดการการทำงานของคน ต่างด้าว พ.ศ. 2560

การค้นตาม (4) ต้องมีหมายค้น เว้นแต่มีเหตุอันควรเชื่อว่า หากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้คนต่างด้าวนั้นอาจถูกประทุษร้าย โยกย้าย หรือซ่อนเร้น หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องอาจถูกโยกย้าย ซ่อนเร้นทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม หรือถูกทำลายไปเสียก่อนให้ดำเนินการค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น แต่ต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (2) (3) (4) และ (5) ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวก ตามสมควร

ว.ส.ก.การบริหารจัดการการทำงานของคน ต่างด้าว พ.ศ. 2560

มาตรา 99 นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องมีบัตรประจำตัวตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

2.2.3 ว.ส.อ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

มาตรา 139 ในการปฏิบัติตามหน้าที่ให้พนักงานตรวจแรงงานมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

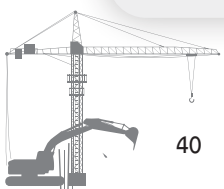
- (1) เข้าไปในสถานประกอบกิจการหรือสำนักงานของนายจ้าง และสถานที่ทำงานของลูกจ้างในเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบสภาพการทำงานของลูกจ้าง และสภาพการจ้าง สอบถาม ข้อเท็จจริง ถ่ายภาพ ถ่ายสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจ้าง การจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุดและทะเบียนลูกจ้าง เก็บตัวอย่างวัสดุหรือผลิตภัณฑ์เพื่อวิเคราะห์ เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน และกระทำการอย่างอื่นเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในอันที่จะ ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกนายจ้าง ลูกจ้าง หรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องมาชี้แจง ข้อเท็จจริงหรือให้ส่งสิ่งของหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา
- (3) มีคำสั่งเป็นหนังสือให้นายจ้างหรือลูกจ้างปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 140 ในการปฏิบัติตามหน้าที่ของพนักงานตรวจแรงงานตามมาตรา 139 (1) ให้พนักงานตรวจแรงงานแสดงบัตรประจำตัวต่อนายจ้างหรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง และให้นายจ้างหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกและไม่ขัดขวางการปฏิบัติตามหน้าที่ของพนักงานตรวจแรงงาน

2.2.4 ว.ส.อ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551

มาตรา 27 เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานค้า มนุษย์ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) มีหนังสือเรียกให้บุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐาน
- (2) ตรวจตัวบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์เมื่อผู้นั้นยินยอม แต่ถ้าผู้นั้นเป็นหญิงจะต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ตรวจ

- (3) ตรวจค้นยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามีพยานหลักฐาน หรือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อยู่ในยานพาหนะนั้น
- (4) เข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้น ยึด หรืออายัด เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีพยานหลักฐานในการค้ามนุษย์ หรือเพื่อพบและช่วยบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และหากเกินกว่าจะเอาหมายค้นมาได้พยานหลักฐานนั้นอาจถูก โยกย้าย ซ่อนเร้น หรือทำลายไปเสียก่อนหรือบุคคลนั้นอาจถูกประทุษร้าย โยกย้าย หรือซ่อนเร้น

ในการใช้อำนาจตาม (4) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้น และรายงานเหตุผลที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้รวมทั้งผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป ตลอดจนจัดทำสำเนารายงานดังกล่าวให้ไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ค้น ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งมอบสำเนารายงานนั้นให้แก่ผู้ครอบครอง ดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้และหากเป็นการเข้าค้นในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ตกและขึ้น พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องดำรงตำแหน่งนายอำเภอหรือรองผู้กำกับการตำรวจขึ้นไป หรือเป็นข้าราชการพลเรือนตั้งแต่ระดับเจ็ดขึ้นไป ทั้งนี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้า ค้นส่งสำเนารายงานเหตุผลและผลการตรวจค้น บัญชีพยานหลักฐานหรือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหาย จากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และบัญชีทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้ต่อศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่ทำการค้นหรือศาลอาญาภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากสิ้นสุดการตรวจค้นเพื่อเป็นหลักฐาน

ในการดำเนินการตาม (2) และ (3) พนักงานเจ้าหน้าที่อาจสั่งให้ผู้ใดบังคับบัญชาทำแทนได้

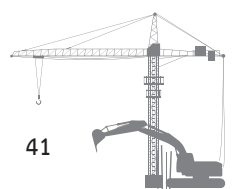
ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้พนักงานเจ้าหน้าที่จะขอความช่วยเหลือ จากบุคคลใกล้เคียงเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้แต่จะบังคับให้ผู้ใดช่วยโดยอาจเกิด อันตรายแก่ผู้นั้นไม่ได้

มาตรา 28 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดง บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

2.2.5 พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

มาตรา 18 ภายใต้บังคับมาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ เฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดและหาตัวผู้กระทำความผิด

- (1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้มาเพื่อให้อธิบาย คำสั่งชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งเอกสาร ข้อมูล หรือหลักฐานอื่นใดที่อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้
- (2) เรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์ หรือจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (3) สั่งให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการที่ต้องเก็บตามมาตรา 26 หรือที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้ให้บริการให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

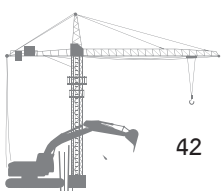
- (4) ทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ จากระบบคอมพิวเตอร์ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่ระบบคอมพิวเตอร์นั้นยังมีได้อยู่ในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่
- (5) สั่งให้บุคคลซึ่งครอบครองหรือควบคุมข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ดังกล่าวให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่
- (6) ตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด อันเป็นหลักฐานหรืออาจใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและสั่งให้บุคคลนั้นส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นให้ด้วยก็ได้
- (7) ถอดรหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด หรือสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารหัสการเข้ารหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทำการถอดรหัสลับ หรือให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการถอดรหัสลับดังกล่าว
- (8) ยึดหรืออายัดระบบคอมพิวเตอร์เท่าที่จำเป็นเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการทราบรายละเอียดแห่งความผิดและผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 19 การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 18 (4) (5) (6) (7) และ (8) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามคำร้อง ทั้งนี้ คำร้องต้องระบุเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลใดกระทำหรือกำลังจะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เหตุที่ต้องใช้อำนาจ ลักษณะของการกระทำความผิด รายละเอียดเกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิดเท่าที่สามารถจะระบุได้ ประกอบคำร้องด้วยในการพิจารณาคำร้องให้ศาลพิจารณาคำร้องดังกล่าวโดยเร็ว

เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตแล้ว ก่อนดำเนินการตามคำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งสำเนานับถึงเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้ต้องใช้อำนาจตามมาตรา 18 (4) (5) (6) (7) และ (8) มอบให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองระบบคอมพิวเตอร์นั้นไว้เป็นหลักฐาน แต่ถ้าไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งมอบสำเนานับถึงนั้นให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการดำเนินการตามมาตรา 18 (4) (5) (6) (7) และ (8) ส่งสำเนานับถึงรายละเอียดการดำเนินการและเหตุผลแห่งการดำเนินการให้ศาลที่มีเขตอำนาจภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลา ลงมือดำเนินการ เพื่อเป็นหลักฐาน

การทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 18 (4) ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจการของเจ้าของหรือผู้ครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นเกินความจำเป็นการยึดหรืออายัดตามมาตรา 18 (8) นอกจากจะต้องส่งมอบสำเนาหนังสือแสดงการยึดหรืออายัดมอบให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองระบบคอมพิวเตอร์นั้นไว้เป็นหลักฐาน แล้วพนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งยึดหรืออายัดไว้เกินสามสิบวันมิได้ ในกรณีจำเป็นที่ต้องยึดหรืออายัดไว้นานกว่านั้น ให้ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอขยายเวลายึดหรืออายัดได้ แต่ศาลจะอนุญาตให้ขยายเวลาครั้งเดียวหรือหลายครั้งรวมกันได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อหมดความจำเป็นที่จะยึดหรืออายัดหรือครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องส่งคืนระบบคอมพิวเตอร์ที่ยึดหรือถอนการอายัดโดยพลัน

2.2.6 พระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542

มาตรา 21 ในการควบคุมกีฬามวยให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่นายทะเบียนมอบหมาย มีอำนาจดังต่อไปนี้

- (1) เข้าไปในสนามมวยในระหว่างเวลาที่ทำกรอยู่เพื่อตรวจสอบใบอนุญาต สภาพ และลักษณะของสถานที่ทำการ เครื่องมือเครื่องใช้และยานพาหนะเพื่อทำการพยาบาลที่ใช้ในการจัดการแข่งขันกีฬามวย ตลอดจนเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬามวย
- (2) เรียกบุคคลในวงการกีฬามวยหรือตัวแทนมาให้ถ้อยคำ หรือชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬามวยเพื่อตรวจสอบ

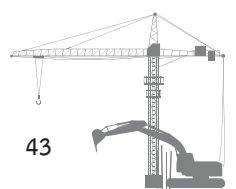
มาตรา 25 ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

2.3 เทคนิคพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐาน

โดยทั่วไปแล้วการกระทำผิดที่มีโทษทางอาญา จะมีกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นเครื่องมือในการสืบสวน สอบสวน เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานไว้เป็นการทั่วไปในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญาและกฎหมายเฉพาะในฉบับต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว อย่างไรก็ตาม เครื่องมือที่กำหนดไว้โดยทั่วไปนั้นอาจไม่เพียงพอหรือเหมาะสมที่จะใช้สำหรับการรวบรวมพยานหลักฐานในประเภทความผิดที่มีความสลับซับซ้อนได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีกฎหมายเฉพาะหลายฉบับที่กำหนดเทคนิคพิเศษที่สามารถใช้ในการรวบรวมพยานหลักฐานในกรณีพิเศษนั้นได้ ไม่ว่าจะเป็นการอำพราง การแฝงตัว การสะกดรอยผู้ต้องสงสัย การเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม และการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น แต่มีได้หมายความว่า เครื่องมือเหล่านี้จะสามารถนำไปใช้ในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับได้ในทุกกรณี ดังนั้น ก่อนนำเทคนิคชนิดหนึ่งชนิดใดที่กล่าวมาข้างต้นนี้ไปใช้ในการรวบรวมพยานหลักฐาน เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย จำเป็นที่จะต้องพิจารณาว่าการกระทำนั้น ๆ เข้าองค์ประกอบความผิดที่จะสามารถใช้เทคนิคพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐานตามที่กำหนดในกฎหมายเฉพาะได้หรือไม่

ในทางปฏิบัติ คดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับบางกรณี อาจเป็นได้ทั้งคดีอยู่ในกรอบอำนาจของกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI – Department of Special Investigation) และ/หรือเป็นคดีมีองค์ประกอบความผิดที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ได้ เช่น เป็นกรณีที่เป็นคดีแรงงานเด็กโดยการแสวงหาประโยชน์ทางเพศต่อเด็กออนไลน์ที่อยู่ในอำนาจการดำเนินการของ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และมีผู้ร่วมกระทำผิดตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป โดยมีจุดเกาะเกี่ยวของการกระทำไม่ว่าจะเป็นการเตรียมวางแผน สั่งการ สนับสนุน ควบคุม หรือลงมือกระทำผิดในเขตแดนมากกว่า 1 ประเทศ ก็จัดอยู่ภายใต้การกระทำผิดที่สามารถใช้เครื่องมือในการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้

ดังนั้น หากข้อเท็จจริงในคดีปรากฏว่าคดีดังกล่าวเข้าองค์ประกอบที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พนักงานสอบสวนก็สามารถใช้เครื่องมือในการการสืบสวน สอบสวน เพื่อรวบรวมพยานหลักฐาน ไม่ว่าจะเป็นการอำพราง การสะกดรอยผู้ต้องสงสัย การเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม การสืบสวนในกรณีพิเศษ และการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ให้อำนาจดำเนินการมากกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และหากคดีที่อยู่ในอำนาจของเจ้าหน้าที่ของกรมสอบสวนคดีพิเศษเป็นคดีที่เข้าองค์ประกอบของคดีที่มีลักษณะเป็น

องค์การอาชญากรรมข้ามชาติตามที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้ที่เจ้าหน้าที่ซึ่งมีเครื่องมือชนิดพิเศษ เช่น การแฝงตัว การสอบสวนในกรณีพิเศษ และการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารแล้ว ก็ยังสามารถใช้เครื่องมือชนิดพิเศษประเภทอื่น ๆ ที่มีได้บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ได้อีกด้วย เช่น การอำพราง การสะกดรอยผู้ต้องสงสัย และการเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม ซึ่งการดำเนินการด้วยเทคนิคพิเศษในการรวบรวมพยานหลักฐานดังที่กล่าวมาข้างต้นตามที่กฎหมายกำหนดนั้น ทำให้ศาลสามารถรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากเทคนิคพิเศษดังกล่าวในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้

เทคนิคการพิเศษต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานตามที่กล่าวมาข้างต้น ได้มีบัญญัติไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ และอนุบัญญัติในรูปแบบของระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.3.1 การอำพราง

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมใน องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 (มาตรา 19)

มาตรา 19 ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ให้อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย แล้วแต่กรณี มอบหมายให้บุคคลใดจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดขึ้นหรือปฏิบัติการอำพราง เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อัยการสูงสุดกำหนดในข้อบังคับ

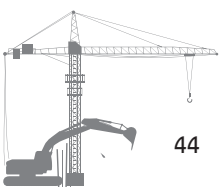
การปฏิบัติการอำพราง หมายความว่า การดำเนินการทั้งหลายเพื่อปิดบังสถานะหรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินการโดยลวงผู้อื่นให้เข้าใจไปในทางอื่น หรือเพื่อให้รู้ความจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานการจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใด หรือการปฏิบัติการอำพรางตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย

หลักการปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวอยู่ในข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการปฏิบัติการอำพราง ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (มาตรา 46/1)

มาตรา 46/1 ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ หากพนักงานเจ้าหน้าที่มีความจำเป็นต้องจัดทำเอกสารหลักฐานหรือการอำพรางตนเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและรวบรวม พยานหลักฐานเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การดำเนินคดีฐานฟอกเงินหรือ การดำเนินคดีเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ให้เลขาธิการมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ดำเนินการดังกล่าวได้ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

หลักการปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวอยู่ในระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการจัดทำเอกสารหลักฐาน และการอำพรางตน พ.ศ. 2559

2.3.2 การแฝงตัว

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ
พ.ศ. 2547 (มาตรา 27)

มาตรา 27 ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ให้อธิบดีหรือผู้ได้รับมอบหมายมีอำนาจให้บุคคลใด จัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดขึ้นหรือเข้าไปแฝงตัวในองค์กรหรือกลุ่มคนใด เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อธิบดีกำหนด

การจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใด หรือการเข้าไปแฝงตัวในองค์กร หรือกลุ่มคนใดเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยชอบ

หลักการปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวอยู่ในข้อบังคับกรมสอบสวนคดีพิเศษว่าด้วยการจัดทำเอกสาร หลักฐาน และการแฝงตัว พ.ศ. 2555

2.3.3 การสะกดรอยผู้ต้องสงสัย

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมใน
องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 (มาตรา 21)

มาตรา 21 พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้เครื่องมือสื่อสารโทรคมนาคม เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ หรือด้วยวิธีการอื่นใด เฉพาะในการสะกดรอยผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดหรือจะกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อสืบสวน จับกุม แสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่อธิบดีการสูงสุดกำหนด

หลักการปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวอยู่ในข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการสะกดรอยผู้ต้องสงสัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556

2.3.4 การเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม

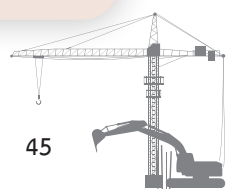
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมใน
องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 (มาตรา 20)

มาตรา 20 ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย แล้วแต่กรณี มีอำนาจให้มีการเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม

การเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม หมายความว่า วิธีการอนุญาตให้ของผิดกฎหมายหรือต้องสงสัย ผ่านออกไปจาก ผ่าน หรือเข้าไปสู่เขตแดนของรัฐหนึ่งหรือมากกว่ารัฐหนึ่ง โดยการรับรู้และอยู่ภายใต้การติดตามดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ เพื่อการสืบสวนสอบสวนความผิดและเพื่อระบุตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดนั้น

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขออนุญาต การอนุญาต และการเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อธิบดีการสูงสุดกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ในข้อบังคับดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจด้วย

หลักการปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวอยู่ในข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการเคลื่อนย้ายภายใต้การควบคุม ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 20 พ.ศ. 2557

2.3.5 การสืบสวนสอบสวนกรณีพิเศษ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมใน
องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2546 (มาตรา 14)

มาตรา 14 เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

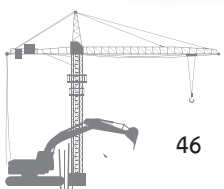
- (1) เข้าไปในเคสสถาน หรือสถานที่อื่นใด เพื่อตรวจค้น เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิด หรือใช้เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิด หรือมีบุคคล วัตถุ และสิ่งของซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี ได้ซุกซ่อนอยู่ในเคสสถานหรือสถานที่ดังกล่าว ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากปล่อยให้นั้นซุกซ่อนจะเอามาขายคั้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวอาจถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม
- (2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชี เอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือประกอบการพิจารณา
- (3) ค้นบุคคล หรือยานพาหนะที่มีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ซุกซ่อนอยู่
- (4) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ค้นพบหรือที่ส่งมาดังกล่าวไว้ใน (1) (2) และ (3)

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง (1) ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นปฏิบัติตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนดโดยแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นและให้แสดงบัตรประจำตัวและเอกสารที่ให้อำนาจในการตรวจค้น และเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือให้ไว้แก่ผู้ครอบครองเคสสถานหรือสถานที่ค้นนั้น เว้นแต่ไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคน ซึ่งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ขอร้องมาเป็นพยาน ในกรณีดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นส่งมอบสำเนาเอกสารและหนังสือนั้นให้แก่ผู้ครอบครองเคสสถานหรือสถานที่ดังกล่าวทันทีที่สามารถกระทำได้ และหากเป็นการค้นในเวลากลางคืน จะต้องมีการขออนุญาตการขึ้น 3 ชั้นไป หรือขออนุญาตพลเรือนตั้งแต่ระดับชำนาญการขึ้นไป หรือข้าราชการตำรวจตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไป เป็นหัวหน้าในการดำเนินการ

ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นส่งสำเนาบันทึกเหตุอันควรเชื่อตามวรรคสอง และสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดต่อศาลจังหวัดที่มีอำนาจเหนือท้องที่ที่ทำการค้น หรือศาลอาญาในเขตกรุงเทพมหานครภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากสิ้นสุดการตรวจค้น เพื่อเป็นหลักฐาน

พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนด โดยทำเอกสารมอบหมายให้ไว้ประจำตัวพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายนั้น

หลักการปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวอยู่ในข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการตรวจค้นและอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2546 มาตรา 14 วรรคสองและวรรคสี่ พ.ศ. 2546

มาตรา 23/1 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าคดีความผิดทางอาญาใดเป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (1) ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนคดีดังกล่าวได้

ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าคดีความผิดทางอาญาใดเป็นคดีพิเศษตามมาตรา 21 วรรคหนึ่ง (2) อธิบดีจะสั่งให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษแสวงหาพยานหลักฐานเบื้องต้น เพื่อนำเสนอ กคพ. ก็ได้ ในการนี้ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนคดีนั้นตามระเบียบที่ กคพ. กำหนด

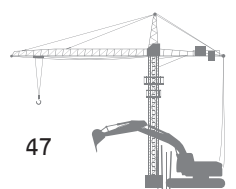
มาตรา 24 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้น เมื่อมีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีบุคคลที่มีเหตุสงสัยว่ากระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเน้นย้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม
- (2) ค้นบุคคล หรือยานพาหนะที่มีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษหรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้
- (3) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา
- (4) มีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา
- (5) ยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่ค้นพบ หรือที่ส่งมาดังกล่าวไว้ใน (1) (2) (3) และ (4)

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษปฏิบัติตามข้อบังคับที่ กคพ. กำหนด

เฉพาะการใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง (1) นอกจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องดำเนินการเกี่ยวกับวิธีการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้น รายงานเหตุผลและผลการตรวจค้นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป และบันทึกเหตุสงสัยตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ค้น แต่ถ้าไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษส่งมอบสำเนาหนังสือนั้นให้แก่ผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้ และหากเป็นการเข้าค้นในเวลากลางคืนภายหลังพระอาทิตย์ตก พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นต้องเป็นข้าราชการพลเรือนตำแหน่งตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไปด้วย

ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นส่งสำเนาบันทึกเหตุสงสัยตามสมควรและเหตุอันควรเชื่อตามวรรคสาม และสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดต่อศาลจังหวัดที่มีอำนาจเหนือท้องที่ที่ทำการค้น หรือศาลอาญาในเขตกรุงเทพมหานครภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากสิ้นสุดการตรวจค้น เพื่อเป็นหลักฐาน

พนักงานสอบสวนคดีพิเศษระดับใดจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดโดยทำเอกสารให้ไว้ประจำตัวพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้ได้รับอนุมัตินั้นและพนักงานสอบสวนคดีพิเศษผู้นั้นต้องแสดงเอกสารดังกล่าวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

หลักการปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวอยู่ใน

1. ระเบียบ กคพ. ว่าด้วยการสืบสวนคดีความผิดทางอาญาเพื่อเสนอ กคพ. มีมติให้เป็นคดีพิเศษ พ.ศ. 2551
2. ข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547
3. ข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่คดีพิเศษปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ และการสั่งการให้ข้าราชการหรือลูกจ้างกรมสอบสวนคดีพิเศษ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสืบสวน พ.ศ. 2547

2.3.6 การได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร

**พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมใน
องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 (มาตรา 17)**

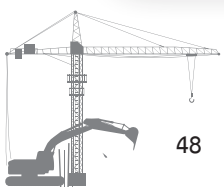
มาตรา 17 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พนักงานสอบสวนซึ่งได้รับอนุมัติจากอัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย แล้วแต่กรณี อาจยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใดประกอบเหตุผลและความจำเป็นดังต่อไปนี้

- (1) มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (2) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว
- (3) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน โดยกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารในสิ่งที่สื่อสารตามคำสั่งดังกล่าวจะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้ ภายหลังที่มีคำสั่งอนุญาต หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นไม่เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตหรือขยายระยะเวลาอนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้รายงานการดำเนินการให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาทราบ

บรรดาข้อมูลที่ได้มาตามวรรคหนึ่ง ให้เก็บรักษาเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่งและให้ใช้ประโยชน์ในการสืบสวน หรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดีดังกล่าวเท่านั้น ส่วนข้อมูลข่าวสารอื่นให้ทำลายเสียทั้งสิ้น ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนด

หลักการปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวอยู่ในข้อบังคับของอัยการสูงสุด ว่าด้วยการเก็บรักษา การใช้ประโยชน์และการทำลายข้อมูลข่าวสาร ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 17 พ.ศ. 2556

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 (มาตรา 25)

มาตรา 25 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใดซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้ เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษพนักงานสอบสวนคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุมัติจากอธิบดีเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวก็ได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลหรือสิทธิอื่นใดประกอบกับเหตุผลและความจำเป็นดังต่อไปนี้

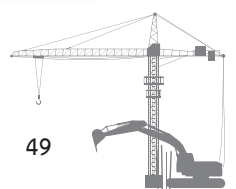
- (1) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ
- (2) มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษจากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว
- (3) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้

การอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาสั่งอนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวันโดยกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ และให้ผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารในสิ่งสื่อสารตามคำสั่งดังกล่าวจะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นไปตามความในมาตรานี้ ภายหลังที่มีคำสั่งอนุญาต หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเหตุผลความจำเป็นไม่เป็นไปตามที่ระบุหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาอาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งอนุญาตได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการตามที่ได้รับอนุญาตแล้ว ให้รายงานการดำเนินการให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาทราบ

บรรดาข้อมูลข่าวสารที่ได้มาตามวรรคหนึ่ง ให้เก็บรักษาเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษซึ่งได้รับอนุญาตตามวรรคหนึ่ง และให้ใช้ประโยชน์ในการสืบสวนหรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดีพิเศษดังกล่าวเท่านั้น ส่วนข้อมูลข่าวสารอื่นให้ทำลายเสียทั้งสิ้น ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่ กคพ. กำหนด

หลักการปฏิบัติตามบทบัญญัติในมาตราดังกล่าวอยู่ในข้อบังคับ กคพ. ว่าด้วยการเก็บรักษา การใช้ประโยชน์ข้อมูลข่าวสารที่ได้มา และการทำลายข้อมูลข่าวสารอื่น พ.ศ. 2547

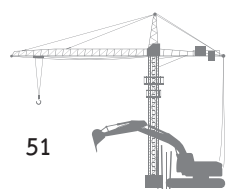
๕ บทที่ 3

ขั้นตอนการปฏิบัติ

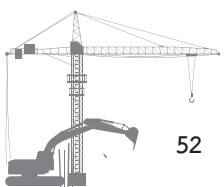
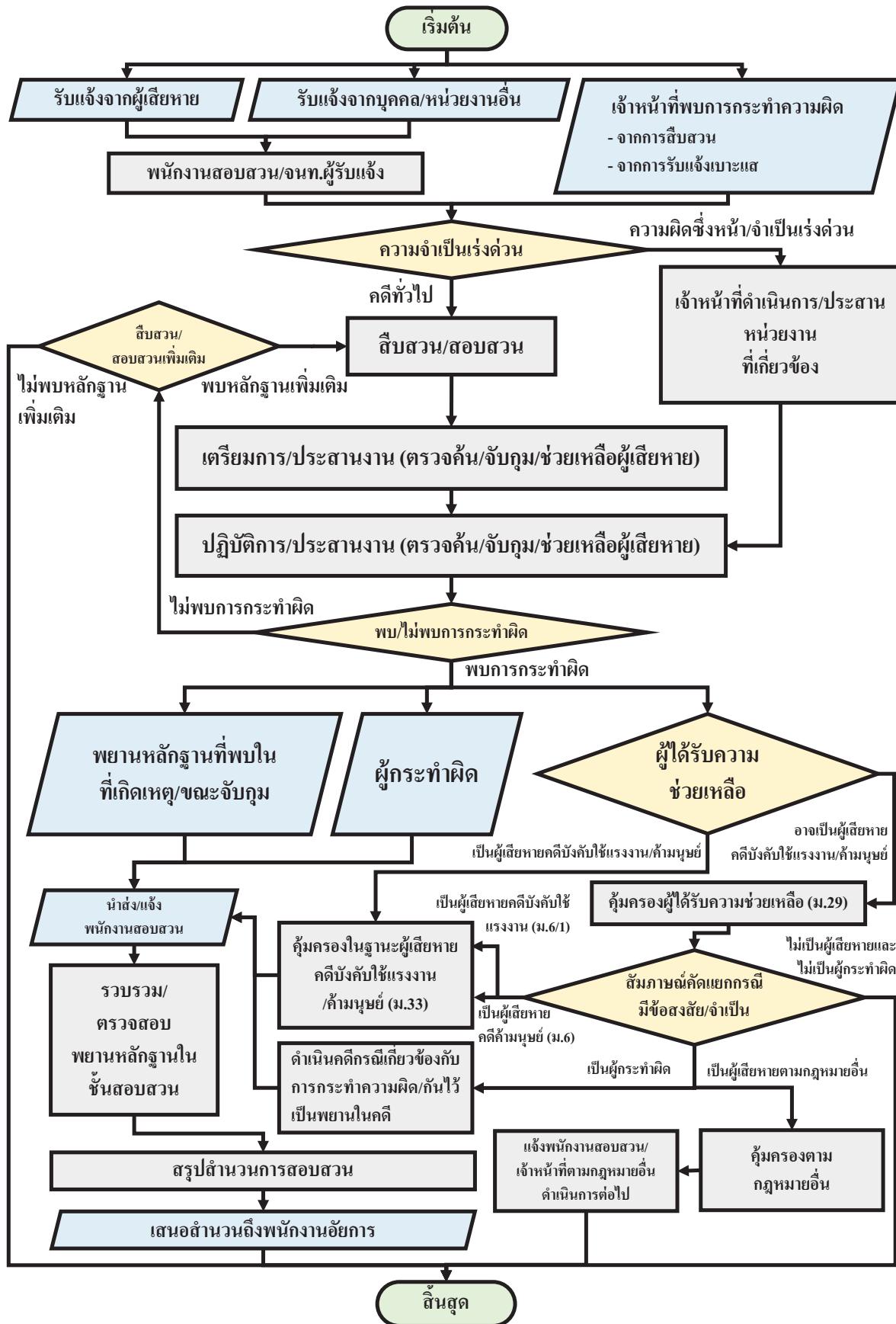
โดยทั่วไปของคดีแรงงานเด็กและคดีแรงงานบังคับ

เนื้อหาบทที่ 1 และบทที่ 2 ได้อธิบายให้ทราบถึงสถานการณ์และสภาพของแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ รูปแบบและองค์ประกอบสำคัญของคดีแรงงานเด็ก คดีแรงงานบังคับ และคดีค้ามนุษย์ ตลอดจนกฎหมายและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนั้น เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นโครงสร้างของกระบวนการปฏิบัติงานที่มีลักษณะทั่วไปไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการในคดีแรงงานหรือคดีแรงงานบังคับ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันตั้งแต่กระบวนการรับเรื่อง การวางแผน การสืบสวน การปฏิบัติการจับกุม การสอบสวน และการคัดแยกผู้เสียหาย เพื่อให้แนวปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเริ่มต้นจากการแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Protocol) และมาตรฐานการดำเนินงาน (SOP -Standard Operating Procedure) ที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งใน 2 ประเภทคดี

นอกจากนี้ยังได้มีการอธิบายถึงการคัดแยกผู้เสียหาย ตั้งแต่กระบวนการสัมภาษณ์คัดแยกเหยื่อ ซึ่งจะได้ อธิบายถึงหลักการพื้นฐาน รวมถึงแนวทางและข้อบ่งชี้ในการคัดแยกเหยื่อ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ใช้ในการดำเนินการของทั้ง 2 ประเภทคดี ส่วนในบทที่ 4 และบทที่ 5 จะได้มีการอธิบายเพิ่มเติมในส่วนของขั้นตอนการดำเนินการในคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับที่มีลักษณะเฉพาะในแต่ละรูปแบบของการกระทำต่อไป 3.1 ขั้นตอนและมาตรฐานกลางในการดำเนินคดีแรงงานเด็กและคดีแรงงานบังคับ

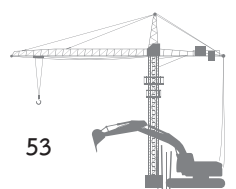
แผนผังที่ 2 ขั้นตอนการปฏิบัติทั่วไปคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ

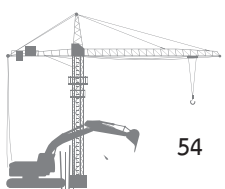
3.1 มาตรฐานกลางในการดำเนินคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ

ตารางที่ 3 มาตรฐานการดำเนินงาน (SOP) สำหรับคดีแรงงานเด็กและแรงงานบังคับ

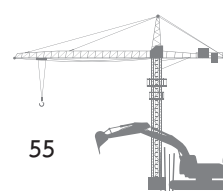
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
1. การรับเรื่อง <ul style="list-style-type: none"> การรับแจ้งจากผู้เสียหาย การรับแจ้งจากหน่วยงานอื่น เจ้าหน้าที่พบการกระทำความผิด 	1.1 การรับแจ้งเหตุจากผู้เสียหาย <p>1.1.1 กรณีมีการร้องเรียน/ร้องทุกข์เป็นหนังสือ ให้ดำเนินการรับเรื่องลงสารบบของแต่ละหน่วยงานและเสนอผู้บังคับบัญชาโดยเร็ว</p> <p>1.1.2 ให้พนักงานสอบสวนพิจารณารับคำร้องทุกข์ / เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งเหตุพิจารณาข้อเท็จจริงในเบื้องต้นและเร่งดำเนินการดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สอบปากคำหรือสัมภาษณ์ผู้แจ้งให้ปรากฏรายละเอียดที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยเฉพาะองค์ประกอบความผิดฐานบังคับใช้แรงงานเพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ <ul style="list-style-type: none"> - พฤติการณ์ของการกระทำความผิด (วัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ ฯลฯ) ตามองค์ประกอบของการบังคับใช้แรงงาน - พยานหลักฐาน (พยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ) เท่าที่จะสามารถรวบรวมได้ทั้งหมด - ชื่อ ที่อยู่ และรูปพรรณสัณฐานของผู้กระทำความผิด - ชื่อ ที่อยู่และช่องทางติดต่อผู้เสียหาย ทั้งที่มาแจ้งกับเจ้าหน้าที่และบุคคลที่ต้องการรับความช่วยเหลือโดยเร็ว <p>1.1.3 สรุปผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง เสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อทำการสืบสวน/วางแผนจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานโดยเร็วต่อไป</p> <p>1.1.4 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีอิทธิพล และเกรงว่าจะเกิดอันตรายกับผู้แจ้ง/ผู้ร้อง เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องรักษาความลับในคดี และไม่เผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แจ้ง/ผู้ร้อง ไปให้กับบุคคล/หน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ</p> <p>1.2 การรับแจ้งจากบุคคล/หน่วยงานอื่น</p> <p>ให้พนักงานสอบสวน/เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้ง ดำเนินการ ดังนี้</p> <p>1.2.1 ประสานผู้แจ้งให้จัดส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดกับพฤติการณ์แห่งคดี วัน เวลา สถานที่ ผู้กระทำความผิด และบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือคาดว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงาน แล้วทำบันทึกเป็นหลักฐาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตร. (สถานีตำรวจท้องที่ที่เกิดเหตุหรือท้องที่ที่ประสบเหตุ) • บช.สอท. • บก.ปอท. • ปค. (ศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย/จังหวัด/อำเภอ) • ตม. • DSI • รง. • NGO

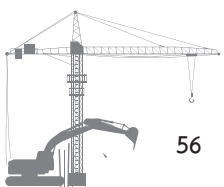
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>1.2.2 หากผู้เสียหายสามารถมาพบพนักงานสอบสวน/เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งได้ ให้บุคคลดังกล่าว มาพบพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้ง หรือในกรณีที่ผู้เสียหายมีข้อจำกัดไม่สามารถมาพบพนักงานสอบสวนได้ด้วยเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนดเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานนั้น</p> <p>1.2.3. เสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อทำการสืบสวน/วางแผนจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิด และช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานโดยเร็ว</p> <p>1.3 กรณีเจ้าหน้าที่ตรวจพบการกระทำความผิด (จากการสืบสวน/การตรวจสอบแรงงาน)</p> <p>ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ 1.1 และข้อ 1.2 โดยหากเป็นความผิดซึ่งหน้าและจำเป็นเร่งด่วน พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ สามารถทำการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 ประกอบมาตรา 80 และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือผู้เสียหายหรือบุคคลซึ่งคาดว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานโดยเร็ว</p> <p>ในกรณีที่พนักงานตรวจแรงงาน (ที่ไม่ใช่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ) พบเห็นการกระทำความผิดจากการตรวจสอบ ให้ประสานพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เพื่อดำเนินการต่อตามวาระแรก</p>	
<p>2. การสืบสวน/สอบสวน (ก่อนจับกุม)</p>	<p>2.1 ประเด็นและข้อเท็จจริงที่ควรได้จากการสืบสวน</p> <p>ทำการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน เมื่อได้รับแจ้งเรื่องร้องเรียน/ขอความช่วยเหลือ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่มีอำนาจในการสืบสวนคดีอาญาหรือมีอำนาจเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด ดังต่อไปนี้</p> <p>2.1.1 พฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด โดยพิจารณาจากองค์ประกอบความผิดฐานบังคับใช้แรงงานแต่ละประเภท ตัวอย่างเช่น คดีแรงงานเด็กทั่วไป คดีให้เด็กทำงานในรูปแบบที่เลวร้าย คดีแรงงานบังคับทั่วไป (รวมถึงแรงงานทำงานบ้าน และแรงงานเกษตรกรรม) คดีแรงงานบังคับในภาคประมง คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์ ฯลฯ เป็นต้น</p> <p>2.1.2 สถานที่เกิดเหตุ ตำแหน่งที่ตั้ง พิกัด อาทิ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ที่รื้อฐาน 2) ที่สาธารณสถาน 3) ยานพาหนะ 4) เรือประมง พร้อมพิกัดที่ตั้ง (ประสานกับศรชล) 	<p>ตร. / ปค. / DSI ฯลฯ</p>

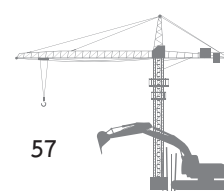
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>2.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหาย อาทิ สัญชาติ เพศ อายุ จำนวนบุคคลซึ่งจะ เป็นผู้เสียหาย สถานที่ที่ผู้เสียหายอยู่อาศัย การเจ็บป่วย หรือถูกกักขัง พฤติการณ์การถูกรังแก ฯลฯ</p> <p>2.1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด อาทิ สัญชาติ เพศ อายุ ลักษณะรูปพรรณสัณฐานเท่าที่จะสามารถรวบรวมได้ จำนวนของผู้ร่วมกระทำความผิด พฤติกรรมแห่งการกระทำความผิด ลักษณะการเป็นเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้กระทำความผิดกับผู้เสียหาย สถานที่ที่ผู้กระทำความผิดพักอาศัย/ซ่อนตัว ยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง รวมถึงอาวุธที่ผู้กระทำความผิดใช้</p> <p>2.2 แนวทางการสืบสวน</p> <p>ในการสืบสวนคดีแรงงานเด็กและคดีแรงงานบังคับนั้น จำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประกอบการวิเคราะห์ภาพรวมของคดี เมื่อได้ข้อมูลเหล่านั้นมาแล้ว ต้องมีการลงพื้นที่เพื่อพิสูจน์ยืนยันรูปแบบการกระทำความผิด/ผู้เสียหาย/ผู้ต้องหาแล้วแต่กรณี โดยสามารถแบ่งขั้นตอนการสืบสวนเบื้องต้น</p> <p>2.2.1 วิธีและรูปแบบในการสืบสวนและรวบรวมข้อมูล เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำการสืบสวนได้ตั้งแต่การหาข้อมูลจากแหล่งเปิด ไปจนถึงข้อมูลแหล่งปิด เพื่อใช้ในการวางแผนดำเนินการจับกุมต่อไป ตัวอย่างการสืบสวนหาข้อมูลเช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสืบค้นข้อมูลแหล่งเปิด คือ การสืบค้นหาข้อมูลที่เป็นข้อมูลสาธารณะ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ แอปพลิเคชัน เว็บไซต์ ฟอรัม เอกสาร ข่าวสาร วิดีโอ ฯลฯ - การสืบค้นข้อมูลแบบกึ่งเปิด เป็นการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชน ที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถประสานขอข้อมูลได้ เช่น การขอข้อมูลทะเบียนราษฎร ข้อมูลการใช้โทรศัพท์ ข้อมูลรายการเดินบัญชี ข้อมูลเกี่ยวกับยานพาหนะ ข้อมูลการครอบครองอาวุธปืน เป็นต้น - การเฝ้าจุดสะกดรอย/ลงพื้นที่/การแฝงตัว ติดตามผู้กระทำความผิด ผู้ต้องสงสัย ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริง ทำการตรวจสอบพื้นที่เป้าหมาย - การรวบรวมข้อมูลจากสายลับ เช่น การล่อซื้อ และข้อมูลจากสายข่าว/แหล่งข่าว 	

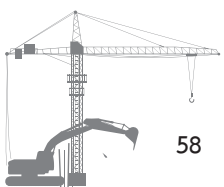
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>2.2.2 การรวบรวมรายละเอียดของผู้ต้องสงสัย</p> <p>ในการรวบรวมรายละเอียดของผู้ต้องสงสัย เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จะต้องทำการรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนเข้าตรวจค้น จับกุม โดยอาจจะเริ่มรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเปิด แหล่งข้อมูลกึ่งเปิด ไปจนถึงการส่งสายลับลงพื้นที่ทำการสืบสวน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินการตรวจค้น จับกุมต่อไป ทั้งนี้ พื้นฐานของสิ่งที่ควรจะได้จากการสืบสวน เช่น</p> <p>1) ประวัติผู้ต้องสงสัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประวัติส่วนตัว สามารถประสานขอข้อมูลทะเบียนราษฎรจากกรมการปกครองได้ (กรณีชาวต่างชาติอาจประสานสอบถามข้อมูลไปยังกระทรวงการต่างประเทศ) - ประวัติการกระทำความผิด (กรณีผู้ต้องสงสัยสัญชาติไทยสามารถประสานข้อมูลกับ สตช. กรณีชาวต่างชาติอาจประสานสอบถามข้อมูลไปยังกระทรวงการต่างประเทศ) - ความอันตรายของผู้ต้องสงสัยเป็นอย่างไร เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับชุดจับกุม ในการวางแผนเข้าจับกุม เช่น ถ้ามีความอันตราย อาจจะต้องใช้กำลังของเจ้าหน้าที่หลายคน พร้อมทั้งอาวุธ โล่กำบัง เป็นต้น - ความเชี่ยวชาญของผู้ต้องสงสัย ว่ามีความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยี หรือความเชี่ยวชาญในการใช้อาวุธ ฯลฯ มากน้อยเพียงใด - สถานะทางการเงิน (เช่น การประกอบอาชีพหรือมีรายได้ประโยชน์จากสื่อลามกอนาจารเด็กหรือไม่) - สถานะทางสังคม (เป็นผู้นำชุมชน ผู้มีชื่อเสียง ผู้นำศาสนา เจ้าหน้าที่รัฐ ฯลฯ) - สุขภาพ (ผู้ต้องสงสัยมีโรคประจำตัวหรือไม่ เช่น โรคหัวใจ โรคจิต โรคติดต่อ) <p>2) ข้อมูลรอบข้างของผู้ต้องสงสัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครอบครัว/บุคคลในครอบครัว (จากประสบการณ์ที่พบเจอข้อมูลที่ได้มาอาจจะยังยืนยันตัวผู้ต้องหาที่แน่นอนไม่ได้ แต่อาจจะเป็นบุคคลในครอบครัวเป็นผู้ต้องหาที่แท้จริงได้ ดังนั้นจะต้องตรวจสอบบุคคลในครอบครัวของเป้าหมายด้วย) - รายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัว - ยานพาหนะที่ใช้ (คันยานพาหนะด้วย เพราะอาจจะซุกซ่อนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ด้วย) 	

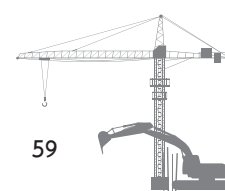
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - สถานที่ทำงาน (อุปกรณ์อาจถูกเก็บไว้หลายที่นอกจากบ้านพัก) - การเดินทางเข้าออกประเทศ (เพื่อความแน่ใจในการเข้าคั่นและพิสูจน์การกระทำความผิดของผู้ต้องหาตามวันเวลาเกิดเหตุ) <p>3) ที่อยู่อาศัยของเป้าหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีที่อยู่แบบเป็นหลักแหล่ง - มีที่พักอาศัยหลายที่ - แผนที่หรือแผนผังของที่พักอาศัยของเป้าหมาย - เส้นทางเดินทางจากที่ตั้งของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน (ถ้าต้องเดินทางไกล ควรมีการกำหนดจุดพักคอย) <p>2.3 การจัดชุดและกำหนดหน้าที่ในการสืบสวน</p> <p>ดำเนินการจัดเตรียมชุดสืบสวนโดยพิจารณาจากองค์ประกอบความผิดฐานบังคับใช้แรงงานในแต่ละรูปแบบ ตามข้อ 2.1.1 เพื่อกำหนดรูปแบบและวัตถุประสงค์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน โดยพิจารณาจากบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนตามกฎหมาย หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานในการรวบรวมข้อมูลประกอบการสืบสวน</p> <p>2.3.1 หัวหน้าชุดสืบสวนจะเป็นผู้กำหนดประเด็นในการสืบสวน บุคคลผู้ร่วมทำการสืบสวน และหน้าที่ของแต่ละบุคคลในชุดสืบสวน</p> <p>2.3.2 ชุดสืบสวนควรประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ และมีความสามารถในการแฝงตัวเข้าไปหาข่าวในพื้นที่ โดยคำนึงถึงเนื้องาน ข้อเท็จจริงที่ต้องการรวบรวม และองค์ประกอบของคดี</p> <p>2.3.3 ชุดสืบสวนควรพิจารณาเลือกวิธีการสืบสวนให้เหมาะสมกับประเด็นและวัตถุประสงค์ของการสืบสวน ซึ่งอาจแยกเป็นชุดตามความถนัดและความเชี่ยวชาญของผู้ปฏิบัติ หรือแบ่งเป็นชุดตามวิธีปฏิบัติในการสืบสวน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและจำนวนของผู้ปฏิบัติในการสืบสวน</p> <p>ชุดสืบสวนสามารถแบ่งเป็นชุดตามวิธีปฏิบัติได้ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • ชุดสืบข้อมูลแหล่งเปิด หรือเรียกว่าสืบข้อมูลทางอากาศ (บนโต๊ะ) • ชุดรวบรวมข้อมูลถึงเปิด จากภาครัฐ/เอกชน • ชุดสืบสวนข้อมูลจากการลงพื้นที่/เฝ้าจุดสะกดรอย • ชุดสืบสวนในลักษณะสายลับ 	

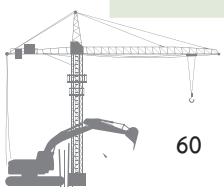
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>2.4 การจัดทำรายงานการสืบสวน</p> <p>ต้องจัดทำในรูปแบบเอกสารให้ชัดเจนตามระเบียบของแต่ละหน่วยงาน โดยควรให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ในคดีและผู้กระทำความผิด เท่าที่พอจะสามารถรวบรวมได้จากข้อมูลที่ได้มาจากการสืบสวนในข้างต้น อาทิ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ห้วงระยะเวลาที่ทำการสืบสวน 2) ที่มาหรือคำสั่งให้ทำการสืบสวน 3) ข้อหาและฐานความผิดที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้น รวมถึงพฤติการณ์การกระทำความผิด ตลอดจนพยานหลักฐานที่สามารถเชื่อมโยงผู้ต้องสงสัยกับการกระทำความผิด 4) ผู้กระทำความผิดและ/หรือผู้เกี่ยวข้อง 5) ผู้เสียหายหรือบุคคลซึ่งคาดว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน 6) สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด 7) ภาพถ่าย/ภาพเคลื่อนไหว ที่แสดงถึงพฤติการณ์การกระทำความผิด ผู้กระทำความผิด ผู้เสียหาย ฯลฯ 8) แผนที่โดยสังเขป หรือพิกัดของสถานที่เกิดเหตุ 9) ข้อมูลประวัติคดีอาญา/หมายจับอื่น ของเป้าหมาย 10) จัดทำแผนผังความเชื่อมโยงของข้อมูลที่ได้จากการสืบสวน 11) สรุปข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนพร้อมความเห็น 12) เสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณาสั่งการต่อไป 	
<p>3. การเตรียมการเข้าตรวจค้น/จับกุมผู้กระทำความผิด/ช่วยเหลือผู้เสียหาย</p> <ul style="list-style-type: none"> • วางแผนการเข้าตรวจค้น/จับกุม/ช่วยเหลือผู้เสียหาย • ขออนุญาตค้น/หมายจับ/ค้นโดยไม่มีหมายค้น แล้วแต่กรณี 	<p>ควรมีการเตรียมการก่อนการจับกุมผู้กระทำความผิดและช่วยเหลือผู้เสียหาย โดยศึกษาและวางแผนขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>3.1 การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดประเภทนั้นๆ แต่อย่างน้อยต้องประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะผู้ที่มีอำนาจในการตรวจค้นจับกุมผู้กระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายเฉพาะ 2) เจ้าหน้าที่ในการคุ้มครองดูแลบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายหรือ คาดว่า จะเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน 3) กรณีผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นชาวต่างประเทศ ควรมีการประสานเจ้าหน้าที่จากองค์กรที่ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างประเทศในเรื่องนั้น ๆ 4) ล่าม/แพทย์ แล้วแต่กรณี 	<p>ตร./ ปค./ DSI/ รง./ พม./ ปปง./ พนักงานอัยการ ฯลฯ</p>

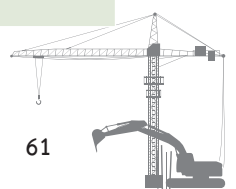
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<ul style="list-style-type: none"> กำหนดตัวผู้ควบคุมสั่งการ การแบ่งหน้าที่ผู้ปฏิบัติในการตรวจค้น/จับกุม/ช่วยเหลือผู้เสียหาย 	<p>3.2 อำนาจของผู้ปฏิบัติในการเข้าตรวจค้นจับกุมผู้กระทำความผิด</p> <p>กรณีมีข้อมูลชัดเจนว่ามีการบังคับใช้แรงงานภายในสถานที่เกิดเหตุให้พิจารณาว่าสถานที่ดังกล่าวมีกฎหมายให้อำนาจผู้ปฏิบัติในการเข้าตรวจค้นหรือไม่ เช่น หากสถานที่เกิดเหตุเป็นที่รโหฐาน ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลออกหมายค้นเพื่อเข้าทำการตรวจค้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 69</p> <p>เว้นเสียแต่ว่า เป็นกรณีที่เป็นแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์ พนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ดังกล่าวเพื่อตรวจค้น ยึด หรืออายัดสิ่งของ หรือพบและช่วยเหลือบุคคลที่ต้องเป็นผู้เสียหายได้ ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 27 ที่วางหลักไว้ว่า เมื่อเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่ใด เพื่อตรวจค้น ยึด หรืออายัด เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีพยานหลักฐานในการค้ามนุษย์ หรือเพื่อพบและช่วยเหลือบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และหากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ พยานหลักฐานนั้นอาจถูกโยกย้าย ซ่อนเร้น หรือทำลายไปเสียก่อน หรือบุคคลนั้นอาจถูกประทุษร้าย โยกย้าย หรือซ่อนเร้น</p> <p>หรือกรณีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ สามารถเข้าทำการตรวจค้นได้ ตามข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เมื่อ มีเสียงร้องให้ช่วย มาจากข้างในที่รโหฐาน หรือ มีเสียง หรือ พฤติการณ์อื่นใด อันแสดงได้ว่า มีเหตุร้ายเกิดขึ้น ในที่รโหฐานนั้น 2) เมื่อ ปรากฏความผิดซึ่งหน้า กำลังกระทำความผิด ในที่รโหฐาน 3) เมื่อ บุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับ หนีเข้าไป หรือ มีเหตุ อันแน่นแฟ้น ควรสงสัยว่า ได้เข้าไปซุกซ่อนตัว อยู่ในที่รโหฐานนั้น 4) เมื่อ มีพยานหลักฐานตามสมควรว่า สิ่งของ ที่มีไว้ เป็นความผิด หรือ ได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้ หรือ มีไว้เพื่อจะใช้ ในการกระทำความผิด หรือ อาจเป็นพยานหลักฐานพิสูจน์ การกระทำความผิด ได้ซ่อน หรือ อยู่ในนั้น ประกอบทั้งต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่า เนื่องจากการเน้นซ้ำ กว่าจะเอาหมายค้นมาได้ สิ่งของนั้น จะถูกโยกย้าย หรือ ทำลายเสียก่อน 5) เมื่อ ที่รโหฐานนั้น ผู้จะต้องถูกจับ เป็นเจ้าบ้าน และ การจับนั้น มีหมายจับ หรือ จับตาม ป.วิอาญา มาตรา 78 และมาตรา 80 	

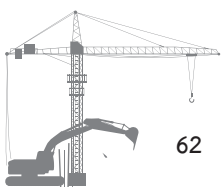
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>นอกจากนี้ ในกรณีผู้อาจตกเป็นผู้เสียหายจากบังคับใช้แรงงาน เป็นลูกจ้างอยู่ในสถานประกอบกิจการหรือสำนักงานของนายจ้างที่อาจมีการบังคับใช้แรงงานเกิดขึ้น สามารถประสานพนักงานตรวจแรงงาน เข้าไปในสถานประกอบกิจการหรือสำนักงานของนายจ้างนั้น ในช่วงเวลาทำการของสถานที่ดังกล่าว เพื่อตรวจสอบสภาพการทำงานของลูกจ้างและสภาพการจ้างได้ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 มาตรา 139</p> <p>3.3 การวางแผนและจัดทีมเข้าปฏิบัติการจับกุมผู้กระทำความผิดและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน</p> <p>เมื่อมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงพฤติการณ์ สถานที่เกิดเหตุ บุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกฎหมายที่จะใช้เข้าทำการตรวจสอบหรือตรวจค้นแล้ว จะต้องคำนึงถึงข้อมูลที่สำคัญ เพื่อการวางแผนจับกุมผู้กระทำความผิดและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีผู้เสียหายอยู่ในที่เกิดเหตุจำนวนเท่าใด และหลังจากการเข้าช่วยเหลือ จะนำผู้เสียหายไปไว้ที่ใด (ควรเป็นสถานที่ปลอดภัยหรือสถานคุ้มครองของรัฐ) - มีผู้ต้องสงสัยอยู่ในสถานที่ดังกล่าวจำนวนเท่าใด และต้องใช้เจ้าหน้าที่มากน้อยเพียงใดจึงจะสามารถควบคุมสถานการณ์ไว้ได้ - ในที่เกิดเหตุอาจมีบุคคลอื่นอีกหรือไม่ เช่น ประชาชนทั่วไป ลูกจ้าง ลูกค้า สมาชิกในครอบครัว ฯลฯ ซึ่งจะดำเนินการอย่างไร - ในกรณีที่มีข้อมูลว่าผู้เสียหายบาดเจ็บ ป่วย ควรจัดเจ้าหน้าที่แพทย์ไปด้วย - ในกรณีที่ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาอาจเป็นบุคคลต่างด้าว ควรเตรียมจัดหาล่ามไปด้วย - ในกรณีที่จำเป็นต้องมีการบันทึกถ้อยคำผู้เสียหายในที่เกิดเหตุเบื้องต้น ให้คำนึงถึงความพร้อมของผู้เสียหาย และพิจารณาถึงสถานที่ที่มีความปลอดภัย ตลอดจนบุคคลที่สัมภาษณ์ควรเป็นบุคคลที่มีทักษะความรู้ในการสัมภาษณ์ผู้เสียหาย - ควรมีการกำหนดเส้นทางและการจัดรูปแบบขบวนยานพาหนะในการเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เป้าหมายให้มีความเหมาะสม - ควรกำหนดตัวบุคคลผู้ทำหน้าที่ผู้บริหารคดีให้ชัดเจน (Case manager) สามารถศึกษารายละเอียดได้จากเนื้อหาในบทที่ 1 หัวข้อการบริหารจัดการคดี หัวข้อที่ 1.5 	

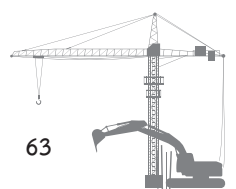
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>- ควรกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ แต่ละหน่วยงาน/บุคคลที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ให้ชัดเจน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการดำเนินคดี ซึ่งอย่างน้อยควรมีการวางแผนกำหนดผู้ปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้</p> <p>ขณะจับกุมผู้กระทำความผิดและช่วยเหลือผู้เสียหาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ฝ่ายอำนวยการ 2) ชุดสืบสวน <ol style="list-style-type: none"> 2.1) ชุดล่วงหน้า ทำหน้าที่ในการแฝงตัว คอยรายงานสถานการณ์ให้ชุดจับกุมทราบ 2.2) ชุดล้อมซื้อ (ตามพฤติการณ์และความจำเป็น) 3) ชุดจับกุม <ol style="list-style-type: none"> 3.1) แสดงตัวจับ 3.2) คมพื้นที่/คุมตัวผู้กระทำความผิด 3.3) ค้นหาสิ่งของที่ใช้เป็นพยานหลักฐาน 3.4) เก็บของกลาง 3.5) บันทึกถ้อยคำพยานที่เกี่ยวข้อง 3.6) ถ่ายภาพ/วิดีโอ 3.7) ทำบันทึกจับกุม 3.8) บริหารจัดการสื่อมวลชน (ผู้ให้ข่าวสาร และให้คำแนะนำผู้สื่อข่าว) 4) ชุดช่วยเหลือผู้เสียหาย <ol style="list-style-type: none"> 4.1) เข้าช่วยเหลือผู้เสียหาย 4.2) บันทึกถ้อยคำผู้เสียหาย 4.3) เก็บรวบรวมพยานหลักฐาน 4.4) คัดแยกผู้เสียหายร่วมกับทีมสหวิชาชีพ 4.5) ยื่นคำร้องขอคุ้มครองชั่วคราว <p>หลังจับกุมผู้กระทำความผิดและช่วยเหลือผู้เสียหาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) พยานชุดสืบ 2) พยานชุดจับ 3) พยานชุดช่วยเหลือผู้เสียหาย 	
<p>4. การตรวจค้นจับกุมผู้กระทำความผิดและการช่วยเหลือผู้เสียหาย</p>	<p>4.1 การรักษาสถานที่เกิดเหตุ</p> <p>การรักษาสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การดูแลรักษาและป้องกันพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงภายในสถานที่เกิดเหตุ มิให้ได้รับความเสียหายหรือถูกทำลายจากการกระทำของคน สัตว์ หรือธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ รักษาสภาพของพยานหลักฐานให้อยู่ในสภาพและตำแหน่งเดิม เพื่อป้องกันการสูญหายและการเสื่อมค่าของวัตถุพยาน</p> <p>4.1.1 แบ่งพื้นที่ของสถานที่เกิดเหตุออกเป็นพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชั้นใน (พื้นที่ภายในสถานที่เกิดเหตุ ที่อาจตรวจพบพยานหลักฐานในคดี) : เฉพาะพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บวัตถุพยาน/การชันสูตรเท่านั้น 	<p>ตร./ปค. ฯลฯ</p>

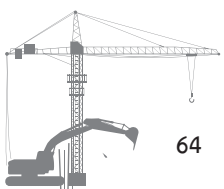
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - ชั้นกลาง (พื้นที่โดยรอบของสถานที่เกิดเหตุ ที่กำหนดไว้สำหรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่) : เจ้าหน้าที่ผู้รักษาที่เกิดเหตุ/ผู้บังคับบัญชา/หน่วยแพทย์/หน่วยสนับสนุนอื่น ๆ - ชั้นนอก (พื้นที่รอบนอกที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่) : สื่อมวลชน/ประชาชน/ผู้พักอาศัยบริเวณใกล้เคียง - เส้นทางจราจร (เส้นทางสำหรับยานพาหนะและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการ เข้า-ออก สถานที่เกิดเหตุ) : อนุญาตเฉพาะยานพาหนะและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการ เข้า-ออก บริเวณสถานที่เกิดเหตุ <p>4.1.2 ขั้นตอนการรักษาสถานที่เกิดเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ ต้องป้องกันไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปภายในสถานที่เกิดเหตุ - ปิดกั้นและจำกัดเส้นทางการ เข้า-ออก - จัดบันทึกสภาพเบื้องต้นของสถานที่เกิดเหตุ และทำบันทึกการ เข้า-ออก สถานที่เกิดเหตุ ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง - บันทึกเวลาเริ่มต้นในการรักษาสถานที่เกิดเหตุและเวลาในการส่งคืนสถานที่ให้กับผู้ครอบครองหรือเจ้าของสถานที่เกิดเหตุ เมื่อสิ้นสุดการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ <p>4.1.3 สิ่งที่สามารถทำให้วัตถุพยานเสียหายในสถานที่เกิดเหตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ : อุณหภูมิที่สูง แสงแดดที่แรงจัด ฝน กระแสลม และความชื้นในอากาศ - การกระทำของสัตว์ : การเหยียบย่ำ เสีย กัดแทะ และเคลื่อนย้ายวัตถุพยานโดยสัตว์ - การกระทำของบุคคล : การเหยียบย่ำ หยิบจับ และเคลื่อนย้ายวัตถุพยานโดยบุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ เช่น ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด ไทยมุง สื่อมวลชน เจ้าหน้าที่รัฐ อาสาสมัครต่าง ๆ <p>ทั้งนี้ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการจัดเก็บวัตถุพยาน ควรให้ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการจัดเก็บวัตถุพยานแต่ละประเภท จนมีความรู้ความสามารถและผ่านการทดสอบจนเป็นที่แน่ใจว่าสามารถทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้ถูกต้องตามหลักวิชาเพื่อให้ได้วัตถุพยานที่สามารถนำไปใช้ในการตรวจพิสูจน์ข้อเท็จจริงนำไปเสนอเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้</p>	

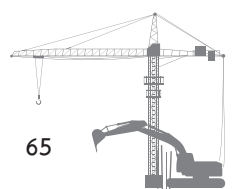
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>นอกจากนี้ ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนนี้ จะต้องรักษาในเรื่องความปลอดภัยให้กับเจ้าหน้าที่อื่น ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุด้วย</p> <p>4.2 การจับกุมผู้กระทำความผิด</p> <p>4.2.1 การแสดงหมายจับ</p> <p>การจับจะต้องกระทำโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 ซึ่งจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลไม่ได้</p> <p>ยกเว้นเมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า</p> <p>หรือเมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถใช้ในการกระทำความผิด</p> <p>หรือเมื่อมีเหตุที่ออกหมายจับบุคคลนั้น แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้</p> <p>โดยการปฏิบัติเกี่ยวกับการจับกำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 และมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • แจ้งแก่ผู้ที่ถูกจับว่าเขาต้องถูกจับ • ถ้ามีหมายจับให้แสดงหมายจับต่อผู้ถูกจับ • แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ • แจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับทราบว่า <ol style="list-style-type: none"> (1) มีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ (2) ถ้าให้การถ้อยคำที่ให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ (3) มีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความหรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ • ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมซึ่งจะต้อง <ol style="list-style-type: none"> (1) สามารถดำเนินการได้โดยสะดวก และ (2) ไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุม หรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี <p>4.2.2 การจับกุมตัว</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจับกุมตัวไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับ สามารถดำเนินการได้ดังนี้ 	

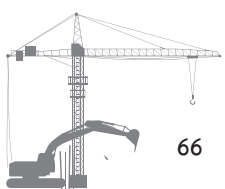
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<ol style="list-style-type: none"> (1) สั่งให้ผู้ถูกจับไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับพร้อมด้วยผู้จับ เว้นแต่สามารถนำไปที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น (2) ถ้าจำเป็นก็ให้จับตัวไป (3) ถ้าบุคคลซึ่งจะถูกจับขัดขวางหรือจะขัดขวางการจับ หรือหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนี ผู้ทำการจับมีอำนาจใช้วิธีหรือการป้องกันทั้งหลายเท่าที่เหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งเรื่องในการจับนั้น (4) ถ้าผู้ถูกจับได้รับบาดเจ็บให้จัดการพยาบาลผู้ถูกจับเสียก่อน นำตัวส่งพนักงานสอบสวนก็ได้ <p>4.2.3 ทำบันทึกการจับกุม ภายหลังการจับกุม เจ้าพนักงานผู้จับต้องทำบันทึกการจับกุมไว้ด้วยเสมอ โดยจะทำบันทึกการจับกุมในที่เกิดเหตุหรือ ที่อื่นก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 2 (10) (20), 9, 11, 12, 83 และ 84 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p> <p>4.3 การตรวจค้น ยึดและอายัด</p> <p>4.3.1 การตรวจค้นและตรวจสอบบุคคล มี 3 กรณี คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การค้นบุคคลในที่สาธารณะสถาน ตามมาตรา 93 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา วางหลักไว้ว่าห้ามมิให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถาน เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น ในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้น <ol style="list-style-type: none"> 1.1) มีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด 1.2) มีสิ่งของซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิด 1.3) มีสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิด 2) การค้นตัวบุคคลในที่รโหฐาน ตามมาตรา 100 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา วางหลักไว้ว่าถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลซึ่งอยู่ในที่ซึ่งค้นหรือจะถูกค้น จะขัดขวางถึงกับทำให้การค้นไร้ผล เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจเอาตัวผู้นั้นควบคุมไว้หรือให้อยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานในขณะที่ทำการค้นเท่าที่จำเป็น เพื่อมิให้ขัดขวางถึงกับทำให้การค้นนั้นไร้ผล <p>***ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นได้เอาสิ่งของที่ต้องการพบซ่อนในร่างกาย เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจค้นตัวผู้นั้นได้ดังบัญญัติไว้ตามมาตรา 85</p> 	

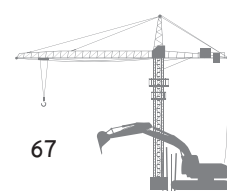
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>3) การค้นตัวผู้ต้องหา ตามมาตรา 85 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นการตรวจค้น กรณีมีการจับตัวผู้ต้องหาแล้ว เจ้าพนักงานผู้จับหรือผู้รับตัวผู้ถูกจับ มีอำนาจค้นตัวผู้ต้องหา และยึดสิ่งของต่าง ๆ ไว้เป็นพยานหลักฐานได้ การตรวจค้นบุคคลจักต้องกระทำโดยความสุภาพ หากเป็นการค้นผู้หญิงต้องให้หญิงอื่นเป็นผู้ค้น</p> <p>4.3.2 การตรวจค้นสถานที่</p> <p>กฎหมายวางหลักไว้ว่า การค้นต้องมีหมายค้นหรือคำสั่งของศาลเว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้น ให้ตรวจค้นโดยไม่มีหมายค้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 92 หรือหากเป็นกรณีคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์ สามารถตรวจค้นสถานที่ได้ ตามมาตรา 27 แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือตามกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ แล้วแต่กรณี</p> <p>โดยมีวิธีปฏิบัติการตรวจค้นสถานที่ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กรณีค้นโดยมีหมาย เจ้าพนักงานผู้มีชื่อในหมายค้นหรือผู้รักษาการแทน ซึ่งต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับสามหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเท่านั้น มีอำนาจเป็นหัวหน้าไปจัดการค้นให้เป็นไปตามหมายนั้น 2) เจ้าพนักงานผู้ทำการค้นต้องแต่งเครื่องแบบ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นซึ่งต้องแสดงนาม ตำแหน่งและบัตรประจำตัว 3) กรณีมีหมายค้นให้แจ้งข้อความในหมายแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและบันทึกไว้ในหมาย 4) การค้นต้องกระทำระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก (เวลากลางวัน) มีข้อยกเว้น เมื่อลงมือค้นแต่ในเวลากลางวัน ถ้ายังไม่เสร็จจะค้นต่อไปในเวลากลางคืนก็ได้ หรือในกรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง หรือซึ่งมีกฎหมายอื่นบัญญัติให้ค้นได้เป็นพิเศษ จะทำการค้นในเวลากลางคืนก็ได้ 5) ก่อนลงมือตรวจค้นให้เจ้าพนักงานที่จะทำหน้าที่ตรวจค้นทุกคนแสดงความบริสุทธิ์เสียก่อนแล้วจึงลงมือค้นต่อหน้าผู้ครอบครองสถานที่นั้นหรือหากหาบุคคลดังกล่าวไม่ได้ ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งเจ้าพนักงานได้ขอร้องมาเป็นพยานเมื่อเสร็จแล้วให้แสดงความบริสุทธิ์อีกครั้ง 6) ให้เจ้าพนักงานซึ่งทำการตรวจค้นในที่ที่เรือนสั้งเจ้าของหรือคนที่อยู่ในนั้น หรือผู้รักษาสถานที่ซึ่งจะตรวจค้น ยอมให้เข้าไปโดยมิหวงห้าม อีกทั้งให้ความสะดวกตามสมควรทุกประการในอันที่จะจัดการตรวจค้นนั้น ถ้าบุคคลดังกล่าวข้างต้นไม่ยอมให้เข้าไปให้เจ้าพนักงานชี้แจงเหตุผลความจำเป็นก่อน ถ้ายังไม่ยินยอมอีก 	

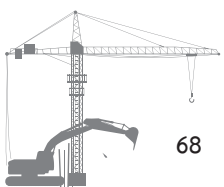
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>เจ้าพนักงานมีอำนาจใช้กำลังเข้าไป ในกรณีจำเป็นจะเปิดหรือทำลาย ประตูบ้าน ประตูเรือน หน้าต่าง รั้วหรือสิ่งกีดขวางอย่างอื่น ๆ ทำนองเดียวกันนั้นก็ได้</p> <p>7) การตรวจค้น เจ้าพนักงานซึ่งทำการค้นมีอำนาจจับกุมบุคคลหรือสิ่งของอื่นในที่ค้นนั้นได้ เมื่อมีหมายอีกต่างหาก หรือในกรณีความผิดซึ่งหน้า ในส่วนขั้นตอนการจับกุม แจ้งข้อหา แจ้งสิทธิ บันทึกการจับกุม และการปฏิบัติต่อผู้ถูกจับ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับขั้นตอนการจับกุม</p> <p>8) เมื่อส่งบันทึกการตรวจค้นจับกุม ผู้ต้องหาและของกลางแก่พนักงานสอบสวนแล้ว ให้รายงานผลการตรวจค้นตามหมายให้ศาลทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่ช้ากว่า 15 วัน กรณีการตรวจค้นแล้วไม่พบสิ่งผิดกฎหมายก็ให้จัดทำบันทึกการตรวจค้นไว้เป็นหลักฐาน และรายงานให้ศาลทราบเช่นกัน</p> <p>4.3.3 ขั้นตอนวิธีปฏิบัติในการยึด/อายัด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สิ่งของซึ่งตรวจยึดได้จากการค้น ให้ห่อหรือบรรจุหีบห่อติดราไว้ หรือให้ทำเครื่องหมายไว้เป็นสำคัญ 2) ให้เจ้าพนักงานผู้ตรวจค้นบันทึกรายละเอียดแห่งการค้น และสิ่งของที่ค้นได้นั้นต้องทำบัญชีรายละเอียดไว้ 3) จัดทำบันทึกการตรวจค้นและบัญชีสิ่งของนั้นแล้วอ่านให้ผู้ครอบครองสถานที่ บุคคลในครอบครัวหรือพยานฟังแล้ว แต่กรณี แล้วให้ผู้นั้นลงลายมือชื่อรับรองไว้ หากไม่รับรองก็บันทึกไว้ 4) การจัดเก็บพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ ต้องคำนึงถึงขั้นตอนมาตรฐานในการจัดเก็บวัตถุพยาน ในสถานที่เกิดเหตุ โดยไม่ปนเปื้อน มีความต่อเนื่อง มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ (สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 6) <p>4.4 การช่วยเหลือผู้เสียหาย</p> <p>4.4.1 สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการช่วยเหลือผู้เสียหาย</p> <p>กรณีที่พบบุคคลผู้ได้รับความช่วยเหลือ ควรให้ความสำคัญและดำเนินการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว และคำนึงถึงปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้เสียหายเป็นสำคัญ 2) เจ้าหน้าที่ที่เข้าช่วยเหลือผู้เสียหาย ต้องกระทำด้วยวิธีการอันเหมาะสมที่สุด โดยไม่ให้เกิดความหวาดกลัว ความรู้สึกไม่ปลอดภัย หรือเกิดภัยอันตรายแก่ผู้เสียหาย 3) ในการเข้าช่วยเหลือผู้เสียหาย โดยเฉพาะผู้เสียหายที่เป็นเด็กหรือผู้หญิง ควรมีพนักงานเจ้าหน้าที่หญิง ไปด้วยทุกครั้ง 	<p>กองต่อต้านการค้ามนุษย์, สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์, บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัด, สำนักงานพัฒนาสังคมและความ</p>

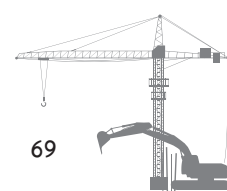
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>เนื่องจากในบางครั้งผู้เสียหายอาจเกิดความหวาดกลัว และต้องการบุคคลที่มีความเข้าใจและประสบการณ์ในการเข้าช่วยเหลือ</p> <p>4) เมื่อพบผู้เสียหาย ควรแยกผู้เสียหายจากผู้กระทำความผิดทันที เพื่อไม่ให้มีการเผชิญหน้ากัน และพยายามป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิด ในขณะที่ยังไม่ถูกจับกุมติดต่อกับผู้เสียหาย เพราะอาจจะมีการข่มขู่ หรือทำให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีได้ทัน</p> <p>5) ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่ได้สวมใส่เสื้อผ้า แต่งกายไม่มิดชิด หรือเจ้าหน้าที่เห็นว่าลักษณะภายนอกของผู้เสียหาย อาจสามารถระบุอัตลักษณ์ของผู้เสียหายได้ เช่น รอยสัก แผลเป็น ฯลฯ ให้จัดหาสิ่งที่สามารถที่ปิดบังร่างกายมาให้ผู้เสียหายสวมใส่</p> <p>6) เจ้าหน้าที่ที่เข้าช่วยเหลือควรทำการสัมภาษณ์ข้อเท็จจริงในเบื้องต้น โดยอาจบันทึกเป็นภาพเคลื่อนไหว หรือบันทึกเป็นข้อความในรูปแบบเอกสาร เนื่องจากเป็นข้อเท็จจริงในขณะที่เกิดเหตุโดยตรง แต่อย่างไรก็ตามการบันทึกภาพเคลื่อนไหวต้องเกิดขึ้นจากความยินยอมโดยบริสุทธิ์ใจจากผู้เสียหาย และการนำภาพเคลื่อนไหวไปใช้ไม่ว่ากรณีใดๆ ให้คำนึงถึงการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายเป็นสำคัญ</p> <p>7) เจ้าหน้าที่ที่เข้าช่วยเหลือผู้เสียหายควรทำการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากผู้เสียหายเท่าที่จะสามารถทำได้ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนสอบสวนคดีต่อไป</p> <p>8) เจ้าหน้าที่ที่เข้าช่วยเหลือผู้เสียหายต้องแจ้งรายละเอียดขั้นตอนปฏิบัติ และสิทธิต่างๆ ให้ผู้เสียหายทราบ เช่น จะพาผู้เสียหายไปที่ใด ให้ความช่วยเหลืออย่างไร เป็นต้น นอกจากนี้ ต้องให้ความสะดวกแก่ผู้เสียหายเท่าที่จะสามารถทำได้ และหากมีกรณีเจ็บป่วยให้รีบประสานแพทย์โดยเร็ว</p> <p>9) ในกรณีที่มีสื่อมวลชนหรือผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องอยู่ในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ต้องชี้แจงไม่ให้บันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว หรือบันทึกเสียง ที่สามารถระบุว่าคุณคือเป็นผู้เสียหาย ทั้งนี้ไม่ว่าขั้นตอนใด ๆ เช่น ห้ามเข้าไปถ่ายภาพในห้องคำประเวณี ห้ามเผยแพร่ภาพผู้เสียหาย แม้จะเบลอนำผู้เสียหายก็ตาม รวมไปถึงห้ามเจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ผู้เสียหายต่อหน้าสื่อมวลชนและผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง</p>	<p>มั่นคงของมนุษย์ จังหวัด (พมจ.), ศูนย์ ประสานงานขับเคลื่อน การส่งเสริมและปกป้องคุ้มครอง เด็กและเยาวชน ในการใช้สื่อออนไลน์, กรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ, กรมการจัดหางาน, สำนักงาน จัดหางาน จังหวัด, กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ,สำนักงาน สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จังหวัด)</p>

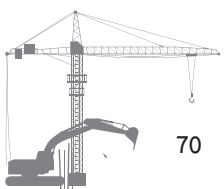
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>10)จะต้องมีประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและจัดสถานที่ที่เหมาะสมในการช่วยเหลือผู้เสียหายหรือบุคคลซึ่งคาดว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ให้พักอาศัย/พักรอ ก่อนการช่วยเหลือในขั้นตอนต่อไป</p> <p>ทั้งนี้ ข้อควรคำนึงถึง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ควรจัดให้ผู้เสียหายอยู่ร่วมในสถานที่เดียวกันกับที่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิด - การจัดสถานที่ปลอดภัยที่เหมาะสมและเพียงพอในการสัมภาษณ์ผู้เสียหาย - กรณีที่เป็นเด็กควรพิจารณาให้ครอบครัว/บุคคลที่เด็กวางใจให้อยู่ร่วมกับเด็กด้วย เว้นแต่ กรณีที่บุคคลดังกล่าวเป็นผู้กระทำความผิด - ข้อเสนอแนะ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีข้อจำกัดด้านสถานที่และสิ่งอุปโภคบริโภค อาจพิจารณาให้ประสานงานกับองค์กรไม่แสวงหากำไรภาคเอกชน NGO เพื่อดำเนินงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ <p>11)กรณีที่ครอบครัวของผู้เสียหายมีความพร้อมและบุคคลภายในครอบครัวของผู้เสียหายมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หากผู้เสียหายที่เป็นเด็กมีความประสงค์จะกลับไปอยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง ควรมีการประเมินการเตรียมความพร้อมก่อนส่งผู้เสียหายกลับคืนสู่ครอบครัว และควรติดตามประเมินความปลอดภัยของผู้เสียหายและครอบครัวอยู่เป็นระยะ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีประเมินแล้วว่าครอบครัวของเด็กเป็นผู้มีส่วนร่วมต่อการกระทำความผิด พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก 2546 สามารถแยกเด็กออกจากครอบครัวได้ - กรณีประเมินแล้วว่าครอบครัวไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากบทที่ 7 การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหาย <p>4.4.2 กระบวนการให้ความช่วยเหลือ</p> <p>สามารถแบ่งกลุ่มบุคคล ที่ได้รับความช่วยเหลือ ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กรณีเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการส่งเข้ารับการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบ 	

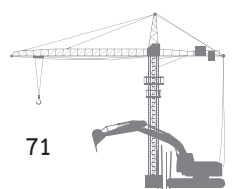
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>การคุ้มครอง ทั้งนี้ การเข้ารับการคุ้มครองขึ้นอยู่กับความยินยอมของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งการประเมินถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้วย</p> <p>2) กรณีเป็นบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหาย (อาจจะ) เข้ากระบวนการการคุ้มครองชั่วคราวตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สามารถแบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีอายุเกิน 15 ปี คุ้มครอง ณ สถานคุ้มครอง - กรณีอายุต่ำกว่า 15 ปี คุ้มครอง ณ บ้านพักเด็กฯ <p>เมื่อพบว่ามีความจำเป็นต้องหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เช่น</p> <p>2.1) กรณีเป็นบุคคลที่ทมิฬหาวิชาชีพนึกมีความเห็นว่า อายุต่ำกว่าเอกสารประจำตัวให้ดำเนินการคุ้มครองชั่วคราวเพื่อตรวจอายุที่แท้จริง</p> <p>2.2) กรณีข้อเท็จจริงเบื้องต้นยังไม่ชัดเจน อันเนื่องมาจากการสื่อสารทางด้านภาษา การไม่ให้ถ้อยคำของบุคคล การเจ็บป่วยหรือการอื่นใด จำเป็นต้องใช้เวลาในการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม</p> <p>2.3) สามารถจัดให้บุคคลซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหายอยู่ในความคุ้มครองเป็นการชั่วคราวตามมาตรา 29 ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในสถานที่อันสมควรซึ่งมีไข้ห้องซึ่งหรือสถานคุมขัง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๓๓ ให้คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนโดยเคร่งครัด</p> <p>ให้พนักงานสอบสวนต้องจัดทำรายงานให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณีทราบโดยไม่ชักช้า</p> <p>ทั้งนี้ ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมงนับตั้งแต่จัดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในความคุ้มครองชั่วคราว</p> <p>หากมีความจำเป็นต้องคุ้มครองเกินกว่า 24 ชั่วโมง พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวน (ที่มีเหตุให้ต้องขยายระยะเวลา) ต้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งอนุญาต ทั้งนี้ ศาลมีอำนาจอนุญาตได้ไม่เกิน 7 วัน โดยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้</p> <p>กรณีศาลไม่อนุญาตให้ขยายเวลา 7 วัน การคุ้มครองชั่วคราวถือว่ายุติ หากเป็นคนไทยจะได้รับการพิจารณาให้ออกจากหน่วยงานที่ให้การคุ้มครองชั่วคราวได้ ส่วนคนต่างชาติจะต้องดำเนินการตามกฎหมายอื่นต่อไป</p>	

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>กรณีศาลอนุญาต ให้ยังคงอยู่ในการคุ้มครองชั่วคราวต่อ เมื่อครบกำหนดแล้วหากยังไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นผู้เสียหายหรือไม่ ถือว่าการคุ้มครองยุติ แต่หากระบุได้ว่าเป็นผู้เสียหายให้ดำเนินการให้บุคคลนั้นเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือต่อไป</p> <p>2.4) เมื่อได้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมให้ประสานทีมสหวิชาชีพ (ทีมคัดแยก) และบุคคลที่อาจจะเชื่อว่าเป็นผู้เสียหาย เข้าสู่กระบวนการสัมภาษณ์คัดแยกกรณีที่มีข้อสงสัยและจำเป็นต้องแสวงข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพื่อพิจารณาองค์ประกอบว่าเป็นหรือไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์</p> <p>กรณีเป็นผู้เสียหาย ให้ดำเนินการแจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคดี พร้อมทั้งให้พนักงานสอบสวนออกหนังสือราชการเพื่อยืนยันความเป็นผู้เสียหาย เพื่อให้นำส่งตัวผู้เสียหายเข้ารับการคุ้มครองมาตรา 33</p> <p>กรณีเป็นผู้กระทำผิดตามกฎหมายอื่น ให้ดำเนินคดีในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด/กันไว้เป็นพยานในคดี แล้วแต่กรณี</p> <p>ทั้งนี้ ในกรณีที่ผู้ได้รับการช่วยเหลือเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จะได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองตามกระบวนการเช่นเดียวกันกับผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ตามมาตรา 14/1 แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>กรณีเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายอื่น ให้แจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในส่วนของการคุ้มครองผู้เสียหายตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป</p> <p>กรณีไม่เป็นผู้เสียหายและไม่เป็นผู้กระทำผิด หากเชื่อว่าบุคคลดังกล่าวรู้ถึงข้อเท็จจริงของคดี ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน อาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนสอบปากคำบุคคลดังกล่าวไว้เป็นพยานในคดีก็ได้</p> <p>ข้อเสนอแนะ:</p> <p>ในทางปฏิบัติมีบางกรณีที่ไม่สามารถแยกได้ชัดเจน เพราะผู้ได้รับความช่วยเหลือคนหนึ่งอาจมี 2 สถานะ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งผู้เสียหายและผู้กระทำผิด ในการนี้สหวิชาชีพและพนักงานสอบสวนต้องชั่งน้ำหนักระหว่างพฤติการณ์ของความเป็นผู้เสียหายและพฤติการณ์ของการกระทำผิดให้เหมาะสม อย่างไรก็ตามผู้ได้รับความช่วยเหลือดังกล่าวก็ควรที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์</p>	

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>4.5 การตรวจอายุผู้เสียหาย</p> <p>พยานหลักฐานที่ใช้ในการยืนยันอายุผู้เสียหายมีหลายอย่าง เช่น บัตรประชาชน (กรณีผู้เสียหายเป็นคนไทย) พาสปอร์ต (กรณีผู้เสียหายเป็นชาวต่างชาติ) ผลการตรวจอายุกระดูก (ในทางปฏิบัติแพทย์จะไม่ได้ระบุชัดเจนว่าผู้ที่ได้รับการตรวจอายุเท่าใด แต่จะระบุเป็นช่วงอายุ เช่น เป็นบุคคลที่มีอายุระหว่าง 15 – 17 ปี) นอกจากนี้ยังมีเอกสารการทำงานบางประเภท ตัวอย่างเช่น บัตรคนประจำเรือ ในกรณีผู้เสียหายทำงานบนเรือในธุรกิจประมง ซึ่งรัฐจะออกให้ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีอายุ 18 ปี ก็สามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาอายุของผู้เสียหายได้</p> <p>ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ:</p> <p>ในทางปฏิบัติบ่อยครั้งที่ผลการตรวจอายุกระดูกผู้เสียหายยืนยันได้ว่าเป็นบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี (อายุระหว่าง 15 – 17 ปี) แต่ปรากฏว่าผู้เสียหายมีพาสปอร์ตที่ยืนยันว่าเป็นบุคคลที่มีอายุเกินกว่า 18 ปี และ/หรือผู้เสียหายถือบัตรคนประจำเรือซึ่งจัดทำให้เฉพาะบุคคลที่มีอายุเกินกว่า 18 ปีเท่านั้น ซึ่งจะเป็นปัญหาสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจากข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันนี้ว่าจะถือว่าผู้เสียหายคนนี้อายุเท่าใด เพราะอายุถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญกับการกระบวนกรที่ต้องดำเนินการกับตัวผู้เสียหายรวมถึงการตั้งข้อหาเพื่อปรับบทลงโทษ</p> <p>ดังนั้น หากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้น ควรมีการส่งตรวจอายุกระดูกผู้เสียหายซ้ำ หากผลการตรวจครั้งหลังแตกต่างไปจากผลการตรวจครั้งแรก ให้ส่งตรวจครั้งที่ 3 จากหน่วยงานใหม่ หากผลการตรวจปรากฏยืนยันว่าผู้เสียหายเป็นบุคคลที่มีอายุไม่ 18 ปี ซึ่งต่างไปจากเอกสารราชการทั้งของต่างประเทศ (พาสปอร์ต) และของไทย (บัตรคนประจำเรือ) แม้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 127 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเอกสารมหาชนที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำขึ้นหรือรับรองเป็นของแท้จริงและถูกต้อง แต่การบัญญัติในลักษณะนี้ก็เพียงพอสนับสนุนเบื้องต้นสามารถนำสืบหักล้างได้</p> <p>เพราะฉะนั้น ในกรณีที่ผลตรวจอายุกระดูกและเอกสารราชการยืนยันอายุผู้เสียหายที่แตกต่างกัน เจ้าหน้าที่จึงยังควรต้องหาพยานหลักฐานแวดล้อมอื่น ซึ่งอาจเป็นพยานบุคคล พยานวัตถุ หรือพยานอื่นใดประกอบเพื่อสนับสนุนและยืนยันอายุที่แท้จริงของผู้เสียหาย ก่อนที่จะดำเนินคดีและ ตั้งข้อหาเพื่อจะได้ใช้กฎหมายให้เหมาะสมกับตัวผู้เสียหายตามที่กฎหมายกำหนดต่อไป</p>	

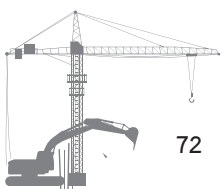
3.2 การคัดแยกผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ/ค้ามนุษย์

3.2.1 ข้อบ่งชี้ว่าบุคคลใดอาจเป็นผู้เสียหายจากการใช้บังคับแรงงานหรือบริการหรือการค้ามนุษย์

- เมื่อพบบุคคลหนึ่งบุคคลใดตกอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของบุคคลอื่น หรือตกอยู่ภายใต้การจับตาดูของบุคคลอื่น การติดต่อกับบุคคลรอบตัวหรือใกล้ชิด เช่น บุคคลในครอบครัวหรือญาติพี่น้องจะถูกตรวจสอบหรือถูกจำกัด
- บุคคลนั้นไม่สามารถเปลี่ยนหรือย้ายที่อยู่หรือที่ทำงานได้ตามสมัครใจ
- บุคคลนั้นไม่มีอำนาจในการจัดการทรัพย์สินของตนเอง หรือไม่มีเงินติดตัวไว้ใช้สอยในยามจำเป็นหรือฉุกเฉิน
- บุคคลที่นายจ้างเก็บหรือยึดเอกสารประจำตัวหรือหนังสือเดินทางไว้ เพื่อควบคุมไม่ให้ออกไปข้างนอกตามลำพัง
- นายจ้างบังคับให้ทำงานเกินชั่วโมงการทำงานปกติมาก
- ไม่ได้รับเงินค่าจ้าง หรือได้รับแต่ไม่เหมาะสมกับปริมาณงาน
- พักอาศัยอยู่กับนายจ้าง และอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากในสถานที่คับแคบและแออัด
- กรณีเป็นคนต่างด้าวไม่สามารถพูดภาษาไทยกับบุคคลรอบตัวที่ตนพักอาศัยและทำงานในขณะนั้นได้
- แทบจะไม่เคยพบเห็นอยู่ตามลำพัง มักมีคนคอยติดตามหรือจับตาดูอยู่เสมอ
- พบรอยบาดแผลการถูกทำร้าย เช่น รอยถูกของมีคมบาดบริเวณใบหน้า มีร่องรอยถูกน้ำร้อนลวก หรือไฟไหม้ที่สามารถสังเกตเห็นได้

3.2.2 การสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ/ค้ามนุษย์

การสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหายแรงงานบังคับ/ค้ามนุษย์ เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญซึ่งดำเนินการร่วมกันระหว่างสหวิชาชีพต่าง ๆ โดยการพิจารณาสหวิชาชีพในการเข้าร่วมนั้น การคัดแยกผู้เสียหายแรงงานบังคับ/ค้ามนุษย์ หรือ Victim Identification แม้ว่าจะไม่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ แต่เป็นขั้นตอนการทำงานที่สำคัญเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเบื้องต้นว่า การกระทำนั้นเป็นการแรงงานบังคับ/ค้ามนุษย์หรือไม่ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เบื้องต้น ตามแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อคัดแยกผู้เสียหายผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือจากการค้ามนุษย์และ (แบบ คม. 1) เพื่อบ่งชี้ว่าบุคคลใดเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือการค้ามนุษย์ เพื่อจะได้ให้การคุ้มครองช่วยเหลือตามกฎหมายได้อย่างรวดเร็ว และทันท่วงที โดยคำนึงถึงลักษณะทางธรรมชาติของการกระทำผิดดังกล่าวที่ค่อนข้างรุนแรงและมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจ มีการควบคุมที่มีการวางแผนการจัดการไว้ล่วงหน้า ผู้เสียหายจึงอาจไม่พร้อมในการให้ข้อมูล ดังนั้น สิ่งที่ต้องพิจารณา คือ ควรดำเนินการคัดแยกเหยื่อโดยเจ้าหน้าที่ที่เคยผ่านการฝึกอบรมการคัดแยกเหยื่อมาแล้ว ในกรณีที่ไม่มีบุคคลผู้เคยผ่านการฝึกอบรมคัดแยกเหยื่อ ให้ปรึกษาผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกเหยื่อ ตัวอย่างเช่น พนักงานอัยการหรือ บุคคลที่มีประสบการณ์เข้าร่วมการคัดแยกเหยื่อมาแล้ว โดยทำงานในรูปแบบทีมสหวิชาชีพ ทั้งนี้ ทีมสหวิชาชีพที่จะทำหน้าที่สัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือการค้ามนุษย์ ไม่จำเป็นต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ แต่จำเป็นต้องผ่านการอบรมเรื่อง “การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์” เป็นอย่างน้อย

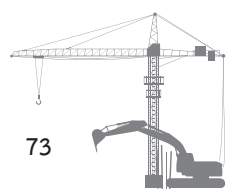
3.2.3 หลักการพื้นฐานในการสัมภาษณ์คัดแยกสำหรับทีมสหวิชาชีพ

- 1) ทีมสหวิชาชีพควรปฏิบัติต่อผู้ให้สัมภาษณ์บนฐานสิทธิมนุษยชน (rights - based approach) เคารพต่อสิทธิขั้นพื้นฐานส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองสิทธิอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination)
- 2) ยึดหลักในการตัดสินใจกระทำการใด ๆ ในการให้ความคุ้มครองบนพื้นฐานของความสมัครใจของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่ต้องได้รับแจ้งข้อมูลในสิทธิและการบริการ ประกอบการตัดสินใจอย่างครบถ้วน
- 3) ยึดประโยชน์สูงสุดของผู้ให้สัมภาษณ์เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อเป็นการคุ้มครองและช่วยเหลือด้วยการประเมินร่วมกันระหว่างทีมสหวิชาชีพ เพื่อพิจารณาประโยชน์สูงสุดความปลอดภัยและถูกต้องตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นเด็ก (best interest determination)
- 4) การคำนึงถึงสถานะของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้รับความบอบช้ำหรือมีบาดแผลทางจิตใจ (Trauma-Informed Care) โดยเฉพาะกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีข้อมูลว่าได้รับการบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจมาก่อน
- 5) การคำนึงถึงความต้องการเฉพาะและความเปราะบางของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีความแตกต่างกันไป โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง หรือกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ
- 6) มาตรการคุ้มครองพิเศษกรณีผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นเด็ก โดยการนำหลักคิดและแนวทางปฏิบัติต่อเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาใช้ ได้แก่ การสันนิษฐานให้เป็นเด็กไว้ก่อน หากไม่สามารถพิสูจน์ทราบอายุ การยึดประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็ก การรับฟังความคิดเห็นจากเด็ก ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายใต้การได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วน การให้เด็กได้มีสถานะการพำนักอาศัยเป็นการชั่วคราวอย่างถูกต้องตามกฎหมาย การแต่งตั้งผู้ปกครองตามกฎหมายให้แก่เด็ก กรณีที่ไม่มีผู้ปกครองหรือมีผู้ปกครองแต่อาจมีส่วนที่ทำให้เด็กอยู่ในอันตราย
- 7) การคำนึงถึงความละเอียดอ่อนต่อเพศสภาพ (gender sensitivity) ที่มีความแตกต่างกันระหว่างหญิงและชายรวมถึงเพศทางเลือก เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่ปราศจากอคติทางเพศ (gender bias) การตีตราในภาพเหมารวมทางเพศ (gender stereotype)

3.2.4 แนวทางและข้อบ่งชี้ในการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยกผู้เสียหาย

1) ข้อควรพิจารณาก่อนทำการสัมภาษณ์

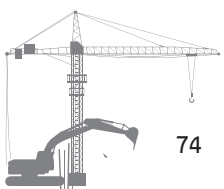
- (1) การสัมภาษณ์เพื่อทำการคัดแยกผู้เสียหายไม่ใช่การสอบสวน แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือค้ำมนุษย์จริงหรือไม่ และเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงที่จำเป็นเพื่อนำไปใช้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด รวมทั้งต้องสร้างความไว้วางใจ และทำให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือเกิดความรู้สึกปลอดภัย
- (2) ควรจัดให้มีผู้สัมภาษณ์ที่เป็นเพศเดียวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ อาจช่วยทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกสะดวกใจที่จะเล่าเรื่องหรือให้ข้อมูลมากกว่า และควรมีทักษะหรือผ่านการอบรมในการคัดแยกผู้เสียหาย
- (3) ทีมสหวิชาชีพควรให้ข้อมูลในการช่วยเหลือ รวมทั้งการช่วยเหลือขั้นพื้นฐาน ได้แก่ อาหาร การรักษาพยาบาล และความปลอดภัยอย่างเหมาะสม
- (4) คำนึงว่าข้อมูลหรือข้อเท็จจริงจากการสัมภาษณ์มีความสำคัญในการวางแผนช่วยเหลือและการดำเนินคดี

- (5) ก่อนเริ่มสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์ควรพยายามเรียนรู้และหาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ได้รับการช่วยเหลือให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น ความเชื่อด้านศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น
- (6) ผู้ได้รับความช่วยเหลือบางคนอาจไม่ให้ความร่วมมือหรือตอบคำถามตามความเป็นจริงหรือตอบตามที่ได้รับการเลี่ยมสอนมา หรืออาจไม่ยอมตอบคำถามใด ๆ ซึ่งอาจจะมีหลากหลายสาเหตุ เช่น
 - ◇ ความเชื่อว่าตนหรือคนที่ตนรู้จัก กำลังถูกคุกคามและไม่ปลอดภัย
 - ◇ ความเชื่อว่าตนได้ทำความผิดและต้องถูกจับกุมดำเนินคดี
 - ◇ ผู้ได้รับความช่วยเหลือคนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือค้ำมนุษย์
 - ◇ ไม่ตระหนัก ไม่รู้ว่าถูกหลอก หรือได้รับข้อมูลที่ผิดเกี่ยวกับสิทธิในฐานะเป็นผู้เสียหาย
 - ◇ รู้สึกพึงพอใจกับสถานะภาพของการทำงานที่ตนทำกำลังทำอยู่
 - ◇ รู้สึกละอายใจ หรืออับอายที่จะเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นกับตนให้ผู้อื่นฟัง
 - ◇ กลัวว่าเมื่อเรื่องของตนถูกเปิดเผย จะถูกดำเนิน ประณาม
 - ◇ ความเชื่อด้านวัฒนธรรม ศาสนา
 - ◇ รู้สึกว่าตนต้องรับผิดชอบหรือสมควรได้รับผลจากการกระทำของตน
 - ◇ ความรู้สึกผูกพัน หรือไม่กล้าให้ความร่วมมือ ต้องการรักษาสัมพันธภาพที่เคยมีกับผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิด เกรงว่าเพื่อนหรือญาติของตนจะเดือดร้อน
 - ◇ กรณีของผู้ได้รับความช่วยเหลือที่เป็นชาวต่างประเทศ อาจกังวลเกี่ยวกับสถานภาพทางกฎหมาย รวมทั้งสิทธิและความช่วยเหลือต่าง ๆ

2) ข้อควรพิจารณาระหว่างทำการสัมภาษณ์และหลังเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์

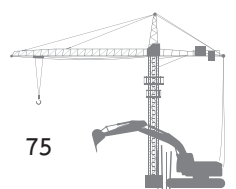
- (1) ก่อนเริ่มสัมภาษณ์ ต้องอธิบายให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ บทบาทของผู้สัมภาษณ์ ผู้ถูกสัมภาษณ์ ล่ามแปลภาษา และการสัมภาษณ์ต้องเป็นไปโดยสมัครใจ ควรแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบว่า เขากำลังถูกสัมภาษณ์ในฐานะอาจจะเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือค้ำมนุษย์ไม่ใช่เป็นผู้ต้องหา
- (2) แจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบว่าการสัมภาษณ์จะถูกบันทึก และหากมีการฟ้องร้องดำเนินคดี จะถูกนำไปใช้ในกระบวนการทางกฎหมาย
- (3) กรณีเป็นเด็ก สามารถอนุญาตให้บุคคลที่เด็กไว้วางใจหรือมีความสนิทสนมคุ้นเคยซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ระหว่างการสัมภาษณ์พูดคุย เพราะจะช่วยให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย และเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือ ทั้งนี้บุคคลที่เด็กไว้วางใจหรือสนิทสนมคุ้นเคยดังกล่าวนั้น ต้องไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในคดีแรงงานบังคับ/ค้ำมนุษย์
- (4) ผู้สัมภาษณ์ควรมีการแสดงออกอย่างเป็นมิตร สุภาพ และความเอื้ออาทรต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความรู้สึกผ่อนคลายและไว้วางใจ จึงทำให้กล้าพูดและให้ข้อมูล
- (5) ผู้สัมภาษณ์ต้องมีความอดทนและใส่ใจกับเรื่องที่ถูกสัมภาษณ์กำลังเล่า อย่าแสดงออกถึงความเบื่อหน่าย ความไม่เชื่อถือนในเรื่องที่ถูกสัมภาษณ์กำลังเล่า
- (6) หลีกเลี่ยงการคาดคั้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เร่งเล่าเรื่องหรือให้ข้อเท็จจริง หรือขัดจังหวะการเล่าของผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วยคำถามในลักษณะโต้แย้ง
- (7) ใช้คำถามสั้น ๆ และเข้าใจง่าย เว้นแต่ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องการให้อธิบาย หลีกเลี่ยงการถามที่จะเป็นการซ้ำเติมความบอบช้ำทางด้านจิตใจของผู้ถูกสัมภาษณ์

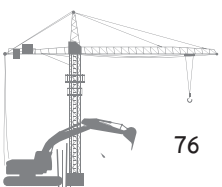
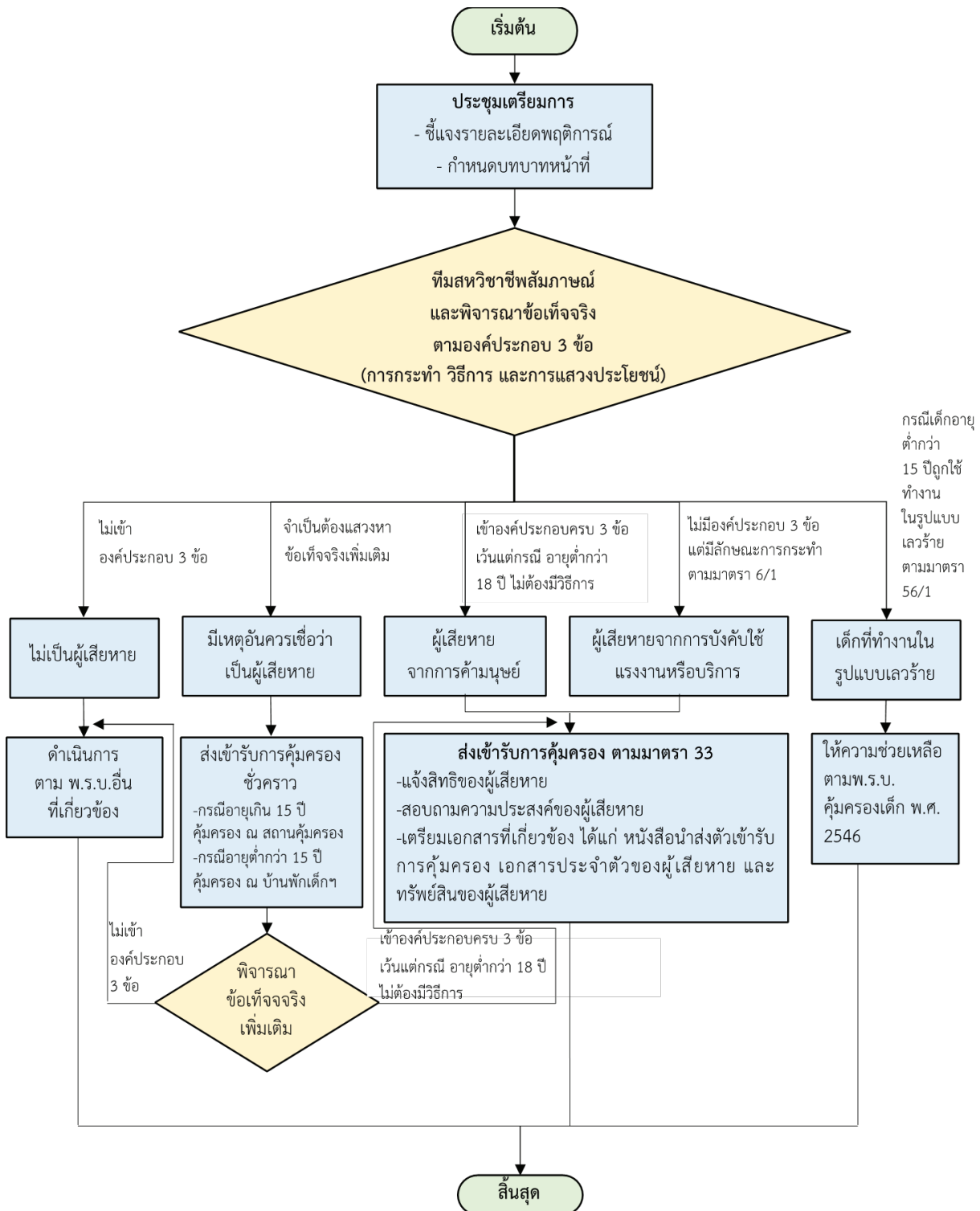
- (8) เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ซักถาม หากเขามีข้อสงสัยใด ๆ
- (9) หลีกเลี่ยงการให้คำมั่นหรือสัญญาในเรื่องหนึ่งเรื่องใด ที่ยังไม่มีคความแน่นอน
- (10) สรุปความเข้าใจของผู้สัมภาษณ์ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟัง เพื่อที่เขาจะได้แก้ไขข้อผิดพลาดหรือเพิ่มเติมข้อมูลเพื่อให้ครบถ้วน

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

- 1) กรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นเด็กควรให้ผู้ที่มีประสบการณ์ในการช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก เข้าร่วมในการสัมภาษณ์
- 2) สถานที่ในการสัมภาษณ์ควรจัดแยกเป็นสัดส่วนให้พ้นจากสายตาของผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิด
- 3) การรักษาความลับของข้อมูลที่ได้จากผู้ถูกสัมภาษณ์ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ถูกสัมภาษณ์และสมาชิกในครอบครัวถือเป็นสิ่งสำคัญและต้องเก็บรักษามิให้รั่วไหลไปสู่ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 4) ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผู้ถูกสัมภาษณ์ และสมาชิกในครอบครัว โดยทำการประเมินความเสี่ยงเป็นระยะ ๆ ซึ่งความเสี่ยงอาจเกิดขึ้นหรือเพิ่มขึ้นหลังจากผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ความร่วมมือหรือให้ข้อมูล
- 5) กรณีที่เป็นคนต่างชาติและไม่ใช่ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือค้ามนุษย์ หรือเป็นผู้เสียหายแต่ไม่ยินยอมเข้ารับการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามมาตรา 33 ให้ประสานงานส่งตัวไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เพื่อบริการส่งกลับประเทศภูมิลำเนาตามช่องทางของรัฐ หากบุคคลนั้นมีเอกสารหลักฐานและมีสิทธิอยู่ในราชอาณาจักรให้ส่งคืนถิ่นที่อยู่ตามที่ได้รับอนุญาตในกรณีที่บุคคลนั้นมีสิทธิอยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราวเพื่อการทำงานแต่ไม่สามารถกลับไปอยู่กับนายจ้างเดิมและไม่สามารถหานายจ้างใหม่ได้ถือว่าการอนุญาตนั้นสิ้นสุดให้นำส่งสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
- 6) กรณีบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นผู้เสียหายหรือไม่เป็นผู้เสียหาย และไม่ยินยอมเข้ารับการช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ (แล้วแต่กรณี) ให้ประสานพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เพื่อวางแผนให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพ
- 7) อายุของผู้เสียหายให้พิจารณานับแต่วันแรกที่ถูกเป็นผู้เสียหาย ในการประเมินอายุเบื้องต้นหากพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพ รวมทั้งรูปร่างหน้าตาแล้ว ยังไม่สามารถยืนยันอายุได้ ต้องจัดให้บุคคลนั้นเข้ารับการตรวจร่างกายทางการแพทย์แล้วแต่กรณี
- 8) พิจารณาว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 41 ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีกับผู้เสียหายในความผิดฐานเข้ามาออกไปหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองความผิดฐาน แจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานฐานปลอมหรือใช้หนังสือเดินทางปลอมตามประมวลกฎหมายอาญาความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเฉพาะที่เกี่ยวกับการติดต่อชักชวน แนะนำ ตัวติดตาม หรือรับเฝ้าบุคคลเพื่อค้าประเวณีและการเข้าไปมั่วสุมในสถานการค้าประเวณีเพื่อค้าประเวณี หรือความผิดฐานเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

แผนผังที่ 3 ขั้นตอนการปฏิบัติการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายจากการบังคับใช้ แรงงานหรือบริการหรือค่านิยม

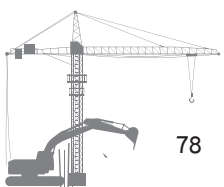

ตารางที่ 4 มาตรฐานแนวทางการดำเนินงาน (SOP) การสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหาย

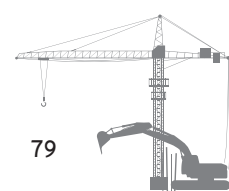
ขั้นตอนและกระบวนการ	มาตรฐานแนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ประชุมเตรียมการ	<p>ประชุมทีมสหวิชาชีพ (ทีมคัดแยก)</p> <ol style="list-style-type: none"> กำหนดหัวหน้าชุดปฏิบัติการคัดแยกเหยื่อ ซึ่งอาจเป็นหัวหน้าชุดเดียวกันกับชุดปฏิบัติการจับกุม/ช่วยเหลือเหยื่อ หรืออาจเป็นชุดปฏิบัติการเพื่อคัดแยกเหยื่อแยกต่างหากจากชุดปฏิบัติการจับกุมก็ได้เพื่อทำหน้าที่ประสานแจ้งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับการสนับสนุนเจ้าหน้าที่เข้าร่วมสัมภาษณ์เบื้องต้น โดยแบ่งทีมงานสำหรับรับผิดชอบด้านกฎหมายและด้านสังคม ซึ่งแต่ละทีมกำหนดให้มีหัวหน้าทีม เพื่อประสานงานกับทีมอื่นและสื่อสารกับหัวหน้าชุดปฏิบัติการ ประชุมร่วมกันของทุกหน่วยงาน หรือประเด็นตามรายละเอียดดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> เพื่อวางแผนและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยหากเป็นกรณีการบังคับใช้แรงงานที่เข้าข่ายเป็นความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จะต้อง มีผู้แทนกระทรวงแรงงาน และกรณีน่าจะเชื่อว่ามีเด็กเป็นผู้เสียหาย จะต้อง มีตัวแทนของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เข้าร่วมประชุมเตรียมการด้วย ชี้แจงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมและแผน ประสิทธิภาพของการกระทำความผิดที่มีเบาะแสในเบื้องต้น เพื่อเป็น ประโยชน์ในการตั้งประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับ ข้อกฎหมาย ให้ความสำคัญในเรื่อง ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> สถานที่พักระหว่างสัมภาษณ์/คัดแยก ซึ่งในแต่ละจังหวัดควรมีการกำหนดสถานที่ที่เหมาะสม เช่น บ้านพักรับรองทางราชการ ที่พักส่วนราชการต่าง ๆ ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ ไม่สามารถกำหนดเวลาที่ชัดเจนได้ แต่ทีมสหวิชาชีพ 1 ทีม ควรรับผิดชอบสัมภาษณ์กลุ่มบุคคล เป้าหมายไม่เกิน 3 คน การจัดหาลำมหรือผู้ประสานงานด้านภาษา กรณีมีข้อมูลเบื้องต้นว่าเป็นกลุ่มบุคคลต่างด้าว ควรประเมินความต้องการในการ ใช้บริการล่ามแปลภาษาว่ากี่คน และเป็นล่ามแปลภาษาอะไร ควรตรวจสอบให้แน่ชัดว่าเป็นภาษาถิ่นหรือภาษาชนเผ่าหรือไม่ ก่อนประสานขอสนับสนุนล่ามแปลภาษา ซึ่งมีหน่วยงานที่สามารถสนับสนุน ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งสามารถขอรับการสนับสนุนได้ทั้งล่ามแปล ภาษาและค่าตอบแทน โดยขอผ่านระบบ Application Protect U 	<p>- พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI)</p> <p>- พม.</p> <p>- รง.</p> <p>- ล่าม</p> <p>- NGOs</p>

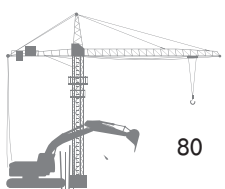
ขั้นตอนและกระบวนการ	มาตรฐานแนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>4) การจัดหาอาหารและเครื่องดื่มแก่ผู้ถูกสัมภาษณ์ และทีมสหวิชาชีพ สามารถขอรับการสนับสนุนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)</p> <p>5) การจัดหาสถานที่รองรับชั่วคราวกรณีที่ไม่พร้อมในการให้ข้อมูลหรืออยู่ระหว่างรอข้อเท็จจริงเพิ่มเติม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสัมภาษณ์มีจำนวนมาก ให้เริ่มสัมภาษณ์จากบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มเสี่ยงที่มีเหตุอันเชื่อว่าเป็นผู้เสียหายก่อน - ก่อนเริ่มสัมภาษณ์ ควรแนะนำทีมสหวิชาชีพและอธิบายให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ครั้งนี้ และขอความร่วมมือในการตอบคำถามจากผู้เสียหาย ชี้แจงให้ผู้เสียหายทราบถึงประโยชน์ในการให้ข้อมูล/ข้อเท็จจริง - การเก็บรักษาความลับของข้อมูล อธิบายให้ผู้เสียหายทราบว่าข้อมูลจะมีการส่งต่อไปกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเพื่อประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย - ผู้สัมภาษณ์ควรสร้างความไว้วางใจและความเป็นมิตร การสร้างบรรยากาศที่ทำให้ผู้เสียหายรู้สึกสบายใจพอที่จะสื่อสารได้ มีความเข้าใจความบอบช้ำทางจิตใจและหลีกเลี่ยงการตอกย้ำความรู้สึกดังกล่าว - หัวหน้าชุดปฏิบัติการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายที่มีความเชี่ยวชาญต้องอยู่ปฏิบัติงานจนกว่ากระบวนการสัมภาษณ์จะเสร็จสิ้น และสรุปผลการสัมภาษณ์ร่วมกับทีมสัมภาษณ์เพื่อร่วมกันวินิจฉัย พิจารณาข้อเท็จจริงการเป็นผู้เสียหาย พร้อมแจ้งให้ทุกหน่วยงานทราบร่วมกัน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้ำกั้วได้ ให้มอบหมายบุคคลอื่นปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวแทน 	
<p>ทีมสหวิชาชีพ สัมภาษณ์และพิจารณาข้อเท็จจริง ตามองค์ประกอบ 3 ข้อ (การกระทำ วิธีการ และวัตถุประสงค์)</p>	<p>1. ทีมสหวิชาชีพ ประกอบด้วย</p> <p>ผู้ปฏิบัติงานหลัก: พนักงานสอบสวน/เจ้าหน้าที่ตำรวจ (ทุกหน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ) เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ และ/หรือเจ้าหน้าที่กรมการปกครอง</p> <p>ผู้ปฏิบัติงานสนับสนุน: เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการจัดหางาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงกลาโหม องค์การพัฒนาเอกชน และองค์การระหว่างประเทศ รวมถึงล่ามหรือผู้ประสานงานด้านการสื่อสารด้านภาษา</p>	<ul style="list-style-type: none"> • พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) • พม. • รง. • ล่าม

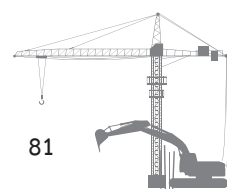
ขั้นตอนและกระบวนการ	มาตรฐานแนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>ทั้งนี้ ทีมสหวิชาชีพที่จะทำหน้าที่สัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ไม่จำเป็นต้องเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ แต่ควรผ่านการอบรมเรื่อง “การคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์” ในเบื้องต้น</p> <p>2. องค์ประกอบตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม</p> <p>มาตรา 6</p> <p>กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • เป็นธุระจัดหา • ชื้อ ขาย จำหน่าย • พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด • หน่วงเหนี่ยว กักขัง • จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด <p>วิธีการ ต่าง ๆ อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • ข่มขู่ • ใช้กำลังบังคับ • ลักพาตัว • ฉ้อฉล หลอกลวง • ใช้อำนาจโดยมิชอบ • ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ • ชูเชื่อกว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ • โดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด <p>การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี (2) การผลิตหรือเผยแพร่วัสดุลามกหรือสื่อลามก เช่น นิตยสารเพื่อแสดงภาพย่นตรลามก เป็นต้น (3) การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น เช่น บังคับให้เต้นระบำเปลื้องผ้า เป็นต้น (4) การเอาคนมาเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส (5) การนำคนมาขอราน (6) การตัดอวัยวะเพื่อการค้า (7) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามมาตรา 6/1 (8) การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล 	

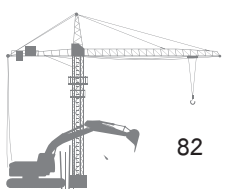
ขั้นตอนและกระบวนการ	มาตรฐานแนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>มาตรา 6/1</p> <ol style="list-style-type: none"> (1) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น (2) ชูเชิญด้วยประการใด ๆ (3) ใช้กำลังประทุษร้าย (4) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้ (5) นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ (6) ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำความผิดข้างต้น ถ้าได้กระทำให้ผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ทั้งนี้ ในการแสวงหาข้อเท็จจริงควรสอบถามข้อมูลเชิงลึกเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับเจตนาในการกระทำผิดหรือเจตนาพิเศษที่เชื่อมโยงไปสู่การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากผู้เสียหาย <ul style="list-style-type: none"> • กรณีที่ทิมสหวิชาชีพมีความเห็นแย้งหรือความเห็นต่างกัน ให้ร่วมกันพิจารณาโดยละเอียดและบันทึกความเห็นต่างไว้เป็นหลักฐาน พร้อมเสนอหัวหน้าชุดปฏิบัติการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด 	
<p>ไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์</p>	<p>ดำเนินการตาม พ.ร.บ. อื่นที่เกี่ยวข้อง</p> <p>หากพบว่าไม่เป็นผู้เสียหายการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือค้ามนุษย์ ทิมสหวิชาชีพสามารถดำเนินการตาม พ.ร.บ. อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 2 กรณี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กรณีเป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่น ให้ดำเนินการตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เช่น ประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว กฎหมายควบคุมการขอลาออก กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก ฯลฯ หรือบุคคลที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องและสำคัญกับการดำเนินคดีสามารถพิจารณาเป็นพยานในคดีได้ 2. กรณีเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน กฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา กฎหมายว่าด้วยการจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน ฯลฯ ให้ดำเนินการแจ้งพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น พิจารณาให้ความช่วยเหลือคุ้มครองตามกฎหมายอื่น 	

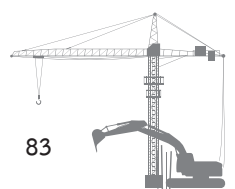
ขั้นตอนและกระบวนการ	มาตรฐานแนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ/ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์</p>	<p>ส่งเข้ารับการคุ้มครอง ตามมาตรา 33</p> <p>กรณีผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบ 3 ข้อ แต่ต้องมีองค์ประกอบความผิดที่ 2 คือ “วิธีการ” เสมอ อย่างไรก็ตาม การกระทำที่ครบองค์ประกอบตามมาตรา 6/1 อาจเป็นการกระทำที่เป็นองค์ประกอบความผิดที่ 1 และองค์ประกอบที่ 2 หรือ เป็นความผิดที่เป็นองค์ประกอบที่ 2 และองค์ประกอบที่ 3 ก็ถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา 6/1 ได้เช่นกัน (บทที่ 1: ตารางเปรียบเทียบองค์ประกอบความผิดฐาน “ค้ามนุษย์” กับฐานความผิดด้านแรงงาน) ให้พิจารณาดำเนินการตามที่มาตรา 14/1 กำหนดให้ดำเนินการเช่นเดียวกับการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามรวมถึงช่วยเหลือคุ้มครอง <p>*หมายเหตุ: สามารถอ้างอิงตามตารางหน้า 24</p> <p>ทั้งนี้ เมื่อทีมสหวิชาชีพสัมภาษณ์และพิจารณาข้อเท็จจริง แล้วพบว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์/ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ดำเนินการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> แจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายทราบ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือตามความเหมาะสมในเรื่องของอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางจิตใจ การให้การศึกษา การอบรม การให้ความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย และการส่งกลับภูมิลำเนาอย่างปลอดภัย สิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ สิทธิในการคุ้มครองความปลอดภัย ไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการดำเนินคดีโดยคำนึงความปลอดภัยของบุคคลในครอบครัวของผู้เสียหายด้วย สำหรับกรณีต่างชาติ สิทธิในการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และอนุญาตให้ทำงานเป็นการชั่วคราวตามที่กฎหมายกำหนด สิทธิในการไม่ถูกดำเนินคดีในความผิดฐานเข้ามา ออกไป หรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน ปลอมหรือใช้หนังสือเดินทางปลอม ทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว ผู้เสียหายต้องสมัครใจเข้ารับการคุ้มครอง และยินยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานคุ้มครอง 	

ขั้นตอนและกระบวนการ	มาตรฐานแนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>กรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็ก ซึ่งไม่ประสงค์จะอยู่ในการคุ้มครองของสถานคุ้มครอง หากมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัย ทีมสหวิชาชีพอาจพิจารณาใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ประกอบการช่วยเหลือคุ้มครองได้</p> <p>3. เตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือนำเสนอตัวเข้ารับการคุ้มครอง เอกสารประจำตัวของผู้เสียหาย ทรัพย์สินของผู้เสียหาย หลักฐานการตรวจสุขภาพ (ถ้ามี)</p> <p>สถานรองรับในการคุ้มครองผู้เสียหาย มีให้บริการทั้งสถานคุ้มครองภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งกระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ โดยเป็นสถานคุ้มครองของรัฐ จำนวน 9 แห่ง แบ่งออกเป็นสถานคุ้มครองสำหรับผู้เสียหายหญิง จำนวน 4 แห่ง ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านเกร็ดตระการ) จังหวัดนนทบุรี 2) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านสองแคว) จังหวัดพิษณุโลก 3) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านนารีสวัสดิ์) จังหวัดนครราชสีมา 4) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (บ้านศรีสุราษฎร์) จังหวัดสุราษฎร์ธานี <p>สถานคุ้มครองสำหรับผู้เสียหายชายจำนวน 4 แห่ง และสถานคุ้มครองสำหรับผู้เสียหายเด็กชายจำนวน 1 แห่ง ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดปทุมธานี 2) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดเชียงราย 3) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดระนอง 4) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จังหวัดสงขลา 5) สถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี <p>สถานคุ้มครองภาคเอกชน จำนวน 3 แห่ง แบ่งออกเป็นสถานคุ้มครองที่รองรับผู้เสียหายหญิงที่มีผู้ใช้ผู้เสียหายสัญชาติไทยจำนวน 1 แห่ง ได้แก่มูลนิธิไนท์ไทม์ กรุงเทพฯ และสถานคุ้มครองผู้เสียหายเด็กจำนวน 2 แห่ง มูลนิธิธราพา จังหวัดเชียงใหม่ และมูลนิธิโซเอ จังหวัดเชียงใหม่</p>	

ขั้นตอนและกระบวนการ	มาตรฐานแนวทางการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>กรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์</p> <ul style="list-style-type: none"> อายุเกิน 18 ปี ต้องมีองค์ประกอบ 3 ข้อ การกระทำ วิธีการ และวัตถุประสงค์ อายุต่ำกว่า 18 ปี มีองค์ประกอบ คือ การกระทำ และวัตถุประสงค์ ไม่จำเป็นต้องมี วิธีการ 	
เด็กที่ทำงานในรูปแบบเลวร้าย	<p>เมื่อทีมสหวิชาชีพสัมภาษณ์และพิจารณาข้อเท็จจริงตามองค์ประกอบ 3 ข้อ ซึ่งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงตามองค์ประกอบข้อที่ 1 และ 3 แต่มีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงถึงวิธีการบังคับให้เด็กทำงานในรูปแบบเลวร้าย ในลักษณะการบังคับหรือเกณฑ์เด็กเพื่อใช้ในการสู้รบ การใช้เด็กทำงานผิดกฎหมาย การให้เด็กทำงานในที่ที่มีลักษณะหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จิตใจ ความปลอดภัย หรือศีลธรรมของเด็ก ตามอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 182 ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยทันทีเพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ให้ดำเนินการตามมาตรา 56/1และประสานส่งเด็กเข้ารับการคุ้มครอง ณ สถานแรกรับตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546</p>	

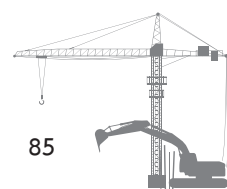

บทที่ 4

ประเภทของคดีแรงงานเด็ก และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การทำงานของเด็กหรือการใช้แรงงานเด็กทั่วไป (Child work) เป็นลักษณะของการทำงานต่างๆ ที่เด็กสามารถทำได้ และไม่ได้หมายถึงการใช้แรงงานเด็ก (Child labor) แต่เป็นการทำงานของเด็กที่กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานอนุญาตให้ทำได้ ซึ่งการทำงานเด็กต้องมีข้อกำหนดที่ชัดเจน ทั้งด้านอายุ เงื่อนไขสภาพการทำงาน จำนวนชั่วโมงการทำงาน และประเภทหรือลักษณะของการทำงานที่จะต้องไม่สร้างหรือส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ หรือการพัฒนาทางสังคม การทำงานต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาทักษะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้ชีวิตภายหลัง การทำงานของเด็กจะต้องเป็นการฝึกและสร้างวินัยและความรับผิดชอบของเด็ก จะทำให้เด็กเข้าใจและรู้คุณค่าของตนเองซึ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเป็นการช่วยเหลืองานในครอบครัว หรือการทำงานเล็กๆ น้อยๆ เพื่อหารายได้พิเศษในช่วงที่เด็กไม่ต้องไปโรงเรียนหรือเข้ารับการศึกษ

อายุขั้นต่ำสำหรับการทำงานหรือการจ้างงาน (Minimum age for employment) กำหนดไว้ในอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ((ILO Convention) ฉบับที่ 138 ว่าด้วยอายุขั้นต่ำ ค.ศ. 1973 (Minimum Age Convention, 1973 (No. 138)) ว่าการกำหนดอายุขั้นต่ำสำหรับการรับบุคคลเข้าทำงาน แรงงานต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 15 ปี ซึ่งการกำหนดอายุดังกล่าวเป็นการกำหนดอายุที่กำหนดให้เด็กต้องสำเร็จการศึกษาภาคบังคับก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

4.1 คดีแรงงานเด็กและบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินคดีแรงงานเด็กนั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่พื้่นนำมาใช้พิจารณาประกอบด้วย ได้แก่

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
3. ประมวลกฎหมายอาญา
4. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509
5. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522
6. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
7. พระราชบัญญัติกึ่งฝีมือ พ.ศ. 2542
8. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
9. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550
10. พระราชบัญญัติควบคุมการใช้สารต้องห้ามทางการกีฬา พ.ศ. 2555
11. พระราชบัญญัติควบคุมการขูดขูด พ.ศ. 2559
12. กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565
13. กฎกระทรวงกำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงาน พ.ศ. 2559

4.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์)

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง
ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

(การจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล)

มาตรา 26 การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่
บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม
ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือ
แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

(เสรีภาพในการประกอบอาชีพ)

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตรา
ขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือขจัดการกีดกัน
หรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์
สาธารณะอย่างอื่น

การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ หรือก้าวก่ายการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

มาตรา 54 วรรคหนึ่ง (การคุ้มครองเรื่องสิทธิการศึกษาภาคบังคับเด็ก)

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

4.1.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(ความรับผิดเพื่อละเมิด)

มาตรา 420 ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

(จ้างทำของ)

มาตรา 587 อันว่าจ้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงจะทำการงานสิ่งใด สิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ ทำนั้น

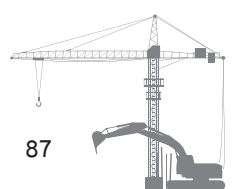
4.1.3 ประมวลกฎหมายอาญา

(เป็นระงับเหตุเพื่อการรอนาจาร)

มาตรา 282 ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นระงับเหตุ ล่อไป หรือพาไปเพื่อการรอนาจารซึ่งชายหรือ หญิง แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสน บาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

(เป็นธุระจัดหาเพื่อสนองความใคร่)

มาตรา 283 ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชาย หรือหญิง โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชื้อญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจ ด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

(พาเด็กไปเพื่อการอนาจาร)

มาตรา 283 ทวิ ผู้ใดพาบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเพื่อการอนาจาร แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

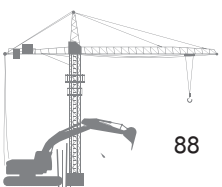
ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติในวรรคแรกหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี

(พาบุคคลไปเพื่อการอนาจาร)

มาตรา 284 ผู้ใดพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวงชูเชื้อญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พาไปนั้น

(รับประโยชน์จากการค้าประเวณี)

มาตรา 286 ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี และปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

- (1) ช่วยเหลือ ให้ความสะดวก หรือคุ้มครองการค้าประเวณีของผู้อื่น
- (2) รับประโยชน์ไม่ว่ารูปแบบใดจากการค้าประเวณีของผู้อื่นหรือจากผู้ซึ่งค้าประเวณี
- (3) บังคับ ชูเชิญ หลอกลวง หรือใช้อำนาจครอบงำผู้อื่น หรือรับผู้อื่นเข้าทำงานเพื่อการค้าประเวณี
- (4) จัดให้มีการค้าประเวณีระหว่างผู้ซึ่งค้าประเวณีกับผู้ให้บริการ
- (5) ปกปิดหรืออำพรางแหล่งที่มาของรายได้หรือทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการค้าประเวณี
- (6) อยู่ร่วมกับผู้ซึ่งค้าประเวณีหรือสมาคมกับผู้ซึ่งค้าประเวณีคนเดียวหรือหลายคนเป็นอาจिन และไม่สามารถแสดงที่มาของรายได้ในการดำรงชีพของตน
- (7) ขัดขวางการดำเนินการของหน่วยงานที่ดูแลในการป้องกัน ควบคุม ช่วยเหลือ หรือให้การศึกษาแก่ผู้ซึ่งค้าประเวณี ผู้ซึ่งจะเข้าร่วมในการค้าประเวณี หรือผู้ซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการค้าประเวณี

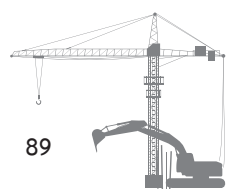
(การกระทำเกี่ยวกับสื่อลามก)

มาตรา 287 ผู้ใด

- (1) เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้า เพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชน ทำ ผลิต มีไว้ นำเข้าหรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพหรือสิ่งอื่นใดอันลามก
- (2) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว แจกจ่ายหรือแสดงอวดแก่ประชาชน หรือให้เช่าวัตถุหรือสิ่งของเช่นนั้น
- (3) เพื่อจะช่วยให้แพร่หลาย หรือการค้าวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว โฆษณาหรือโฆษณาโดยประการใด ๆ ว่ามีบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรา ๒๘๗ หรือโฆษณาหรือโฆษณาว่าวัตถุ หรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด

(ทำร้ายร่างกายผู้อื่น)

มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ข่มขืนใจผู้อื่น)

มาตรา 309 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกข่มขืนใจทำ ถอน ทำให้เสียหาย หรือทำลายเอกสารสิทธิอย่างใด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำโดยอั้งยี่หรือซ่องโจร ไม่ว่าอั้งยี่หรือซ่องโจรนั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

(หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น)

มาตรา 310 ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

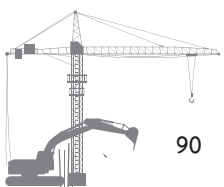
ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 290 มาตรา 297 หรือมาตรา 298 นั้น

(หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นให้กระทำการ)

มาตรา 310 ทวิ ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย และให้ผู้นั้นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำหรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

(เอาคนลงเป็นทาส)

มาตรา 312 ผู้ใดเพื่อจะเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส นำเข้าในหรือส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร พามาจากที่ใด ชื่อ ขาย จำหน่าย รับหรือหน่วงเหนี่ยวซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

(พรากเด็ก)

มาตรา 317 ผู้ใดโดยปราศจากเหตุอันสมควร พรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ซื่อ อำนาจ หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

(พรากผู้เยาว์)

มาตรา 318 ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสีย จากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล โดยผู้เยาว์นั้นไม่เต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ซื่อ อำนาจ หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

(พรากผู้เยาว์โดยผู้เยาว์เต็มใจ)

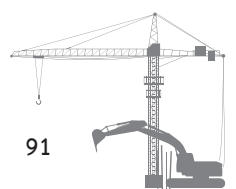
มาตรา 319 ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร โดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ซื่อ อำนาจ หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

(พาหรือส่งคนออกนอกราชอาณาจักร)

มาตรา 320 ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด พาหรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกพาหรือส่งไปนั้นตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อละทิ้งให้เป็นคนอนาถา ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

4.1.4 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

มาตรา 14 ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการจัดทำบัตรประวัติของพนักงานก่อนเริ่มเข้าทำงานในสถานบริการ

ในกรณีที่รายการในบัตรประวัติเปลี่ยนแปลงไปให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการแจ้งการเปลี่ยนแปลงภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

การจัดทำ การเก็บรักษา และการแจ้งการเปลี่ยนแปลงบัตรประวัติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดทำบัตรประวัตินั้น ต้องไม่ระบุหน้าที่ของพนักงานในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่พนักงานนั้น

มาตรา 16 ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ

- (1) รับผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์เข้าทำงานในสถานบริการ
- (2) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอาการมีนเมาจนประพฤตวิุ่นวาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ
- (3) จำหน่ายสุราให้แก่ผู้มีอาการมีนเมาจนประพฤตวิุ่นวายหรือครองสติไม่ได้
- (4) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้ซึ่งไม่มีหน้าที่เฝ้าดูแลสถานบริการนั้นพักอาศัยหลับนอนในสถานบริการ
- (5) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานบริการ
- (6) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการนำอาวุธเข้าไปในสถานบริการ เว้นแต่เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในเครื่องแบบนำเข้าไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

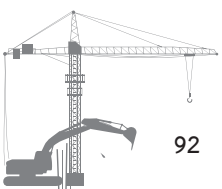
มาตรา 16/1 ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ซึ่งมิได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ

เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตรวจเอกสารราชการที่มีภาพถ่ายและระบุอายุของผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการ

ในกรณีที่ผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการไม่ยินยอมให้ตรวจเอกสารราชการหรือไม่มีเอกสารราชการและเข้าไปในสถานบริการ ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบโดยพลัน ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งและหลักเกณฑ์และวิธีการในการแจ้งและการรับแจ้งให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคสองหรือวรรคสาม ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการจะมอบหมายให้พนักงานของสถานบริการเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

มาตรา 16/2 ห้ามมิให้ผู้ใดนำอาวุธเข้าไปในสถานบริการ เว้นแต่ผู้นั้นเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในเครื่องแบบและนำเข้าไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

มาตรา 19 ในการจัดให้มีการแสดงเพื่อความบันเทิง ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการมีหน้าที่ต้องควบคุมการแสดงมิให้เป็นไปในทางลามกหรืออนาจาร และมีให้มีสัตว์ร้ายเข้าร่วมการแสดงในสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ชม

มาตรา 26 ผู้ใดตั้งสถานบริการโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือดำเนินการกิจการสถานบริการเช่นว่านั้นในระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาต หรือดำเนินการกิจการสถานบริการผิดประเภทที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.1.5 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

มาตรา 11 บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร จะต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไปตามช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานีหรือท้องที่ และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

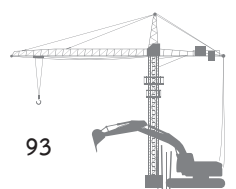
มาตรา 18 บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และผ่านการตรวจอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 62 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม มาตรา 11 หรือมาตรา 18 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา 63 ผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือกระทำให้ด้วยประการใด ๆ อันเป็นการอุปการะ หรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา 64 ผู้ใดรู้ว่าคนต่างด้าวคนใดเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้เข้าพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คนต่างด้าวนั้น พ้นจากการจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา 81 บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และผ่านการตรวจอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่

4.16 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

(เวลาทำงานปกติ)

มาตรา 23 ให้นายจ้างประกาศเวลาทำงานปกติให้ลูกจ้างทราบ โดยกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของการทำงานแต่ละวันของลูกจ้างได้ไม่เกินเวลาทำงานของแต่ละประเภทงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่วันหนึ่งต้องไม่เกินแปดชั่วโมง ในกรณีที่เวลาทำงานวันใดน้อยกว่าแปดชั่วโมง นายจ้างและลูกจ้างจะตกลงกัน ให้นำเวลาทำงานส่วนที่เหลือนั้นไปรวมกับเวลาทำงานในวันทำงานปกติอื่นก็ได้ แต่ต้องไม่เกินวันละเก้าชั่วโมง และเมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้ว สัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมง เว้นแต่งานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของลูกจ้างตามที่กำหนดในกฎกระทรวงต้องมีเวลาทำงานปกติวันหนึ่งไม่เกินเจ็ดชั่วโมง และเมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้วสัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบสองชั่วโมง

(ห้ามจ้างเด็ก)

มาตรา 44 ห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง

(การแจ้งการใช้แรงงานเด็ก)

มาตรา 45 ในกรณีที่มีการจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเป็นลูกจ้าง ให้นายจ้างปฏิบัติดังนี้

- (1) แจ้งการจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นต่อพนักงานตรวจแรงงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เด็กเข้าทำงาน
- (2) จัดทำบันทึกสภาพการจ้างกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเก็บไว้ ณ สถานประกอบกิจการหรือสำนักงานของนายจ้าง พร้อมทั้งจะให้พนักงานตรวจแรงงานตรวจได้ในเวลาทำการ
- (3) แจ้งการสิ้นสุดการจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นต่อพนักงานตรวจแรงงานภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เด็กออกจากงาน

การแจ้งหรือการจัดทำบันทึกตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนด

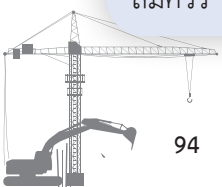
(การจัดเวลาพักให้ลูกจ้างเด็ก)

มาตรา 46 ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กมีเวลาพักวันหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมงติดต่อกันหลังจากที่ลูกจ้างทำงานมาแล้วไม่เกินสี่ชั่วโมง แต่ในสี่ชั่วโมงนั้นให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กได้มีเวลาพักตามที่นายจ้างกำหนด

(การกำหนดเวลาทำงานเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปี)

มาตรา 47 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในระหว่างเวลา 22.00 นาฬิกา ถึงเวลา 06.00 นาฬิกา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

นายจ้างอาจให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและเป็นผู้แสดงภาพยนตร์ ละครหรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกันทำงานในระหว่างเวลาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นได้พักผ่อนตามสมควร

(ห้ามเด็กทำงานล่วงเวลาและวันหยุด)

มาตรา 48 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานล่วงเวลาหรือทำงานในวันหยุด

(ห้ามเด็กทำงานอันตราย)

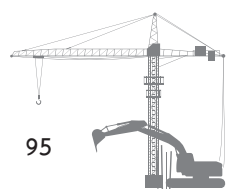
มาตรา 49 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) งานหลอม เป่า หล่อ หรือรีดโลหะ
- (2) งานปั๊มโลหะ
- (3) งานเกี่ยวกับความร้อน ความเย็น ความสั่นสะเทือน เสียง และแสงที่มีระดับแตกต่างจากปกติ อันอาจเป็นอันตรายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (4) งานเกี่ยวกับสารเคมีที่เป็นอันตรายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (5) งานเกี่ยวกับจุลชีวนเป็นพิษซึ่งอาจเป็นเชื้อไวรัส แบคทีเรีย รา หรือเชื้ออื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (6) งานเกี่ยวกับวัตถุมีพิษ วัตถุระเบิด หรือวัตถุไวไฟ เว้นแต่ทำงานในสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (7) งานขับหรือบังคับรถยกหรือปั้นจั่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (8) งานใช้เลื่อยเดินด้วยพลังไฟฟ้าหรือเครื่องยนต์
- (9) งานที่ต้องทำไต่ดิน ไตน้ำ ในถ้ำ อุโมงค์ หรือปล่องในภูเขา
- (10) งานเกี่ยวกับกัมมันตภาพรังสีตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (11) งานทำความสะอาดเครื่องจักรหรือเครื่องยนต์ขณะที่เครื่องจักรหรือเครื่องยนต์กำลังทำงาน
- (12) งานที่ต้องทำบนนั่งร้านที่สูงกว่าพื้นดินตั้งแต่สิบเมตรขึ้นไป
- (13) งานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(ห้ามเด็กทำงานในสถานที่ห้าม)

มาตรา 50 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในสถานที่ ดังต่อไปนี้

- (1) โรงฆ่าสัตว์
- (2) สถานที่เล่นการพนัน
- (3) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (4) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(การเรียกหรือรับหลักประกันจากลูกจ้างเด็ก)

มาตรา 51 ห้ามมิให้นายจ้างเรียกหรือรับหลักประกันเพื่อการใด ๆ จากฝ่ายลูกจ้างซึ่งเป็นเด็ก

ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างของลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กให้แก่บุคคลอื่น

ในกรณีที่นายจ้างจ่ายเงินหรือประโยชน์ตอบแทนใด ๆ ให้แก่ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็ก บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่น เป็นการล่วงหน้าก่อนมีการจ้าง ขณะแรกจ้าง หรือก่อนถึงงวดการจ่ายค่าจ้างในแต่ละคราว มิให้ถือว่า เป็นการจ่ายหรือรับค่าจ้างสำหรับลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้น และห้ามมิให้นายจ้างนำเงินหรือประโยชน์ตอบแทนดังกล่าวมาหักจากค่าจ้างซึ่งต้องจ่ายให้แก่ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กตามกำหนดเวลา

(สิทธิการอบรม)

มาตรา 52 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการทำงานของเด็กให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปี มีสิทธิลาเพื่อเข้าประชุม สัมมนา รับการอบรม รับการฝึกหรือลาเพื่อการอื่น ซึ่งจัดโดยสถานศึกษาหรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่อธิบดีเห็นชอบ โดยให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กแจ้งให้นายจ้างทราบล่วงหน้าถึงเหตุที่ลาโดยชัดแจ้ง พร้อมทั้งแสดงหลักฐานที่เกี่ยวข้องถ้ามี และให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กเท่ากับค่าจ้างในวันทำงานตลอดระยะเวลาที่ลา แต่ปีหนึ่งต้องไม่เกินสามสิบวัน

(การจ่ายค่าตอบแทนสถานที่ทำงานลูกจ้าง)

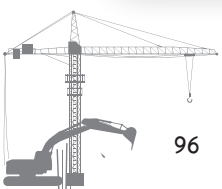
มาตรา 55ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุดและเงินผลประโยชน์อื่นเนื่องในการจ้างให้แก่ลูกจ้าง ณ สถานที่ทำงานของลูกจ้าง ถ้าจะจ่าย ณ สถานที่อื่นหรือด้วยวิธีอื่น ต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง

(การจ่ายค่าจ้าง)

มาตรา 70ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุดและเงินที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถูกต้องและตามกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

- (1) ในกรณีที่มีการคำนวณค่าจ้างเป็นรายเดือน รายวัน รายชั่วโมง หรือเป็นระยะเวลาอย่างอื่นที่ไม่เกินหนึ่งเดือน หรือตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วย ให้จ่ายเดือนหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะมีการตกลงกันเป็นอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์แก่ลูกจ้าง
- (2) ในกรณีที่มีการคำนวณค่าจ้าง นอกจาก (1) ให้จ่ายตามกำหนดเวลาที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกัน
- (3) ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด และเงินที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้จ่ายเดือนหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง

ในกรณีที่นายจ้างเลิกจ้างลูกจ้างให้นายจ้างจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด และเงินที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ตามที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับ ให้แก่ลูกจ้างภายในสามวันนับแต่วันที่เลิกจ้าง

(การหักค่าจ้าง)

มาตรา 76 ห้ามมิให้นายจ้างหักค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด เว้นแต่เป็นการหักเพื่อ

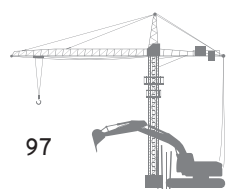
- (1) ชำระภาษีเงินได้ตามจำนวนที่ลูกจ้างต้องจ่ายหรือชำระเงินอื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้
- (2) ชำระค่าบำรุงสหภาพแรงงานตามข้อบังคับของสหภาพแรงงาน
- (3) ชำระหนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือสหกรณ์อื่นที่มีลักษณะเดียวกันกับสหกรณ์ออมทรัพย์หรือหนี้ที่เป็นไปเพื่อสวัสดิการที่เป็นประโยชน์แก่ลูกจ้างฝ่ายเดียว โดยได้รับความยินยอมล่วงหน้าจากลูกจ้าง
- (4) เป็นเงินประกันตามมาตรา 10 หรือชดเชยค่าเสียหายให้แก่นายจ้าง ซึ่งลูกจ้างได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง
- (5) เป็นเงินสะสมตามข้อตกลงเกี่ยวกับกองทุนเงินสะสม

การหักตาม (2) (3) (4) และ (5) ในแต่ละกรณีห้ามมิให้หักเกินร้อยละสิบและจะหักรวมกันได้ไม่เกินหนึ่งในห้าของเงินที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับตามกำหนดเวลาการจ่ายตามมาตรา 70 เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง

(อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ)

มาตรา 90 เมื่อประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือมีผลใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือที่กำหนด

ให้พนักงานตรวจแรงงานส่งประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือให้แก่ นายจ้างที่อยู่ในข่ายบังคับ และให้นายจ้างนั้นปิดประกาศดังกล่าวไว้ในที่เปิดเผย เพื่อให้ลูกจ้างได้ทราบ ณ สถานที่ทำงานของลูกจ้างตลอดระยะเวลาที่ประกาศดังกล่าวมีผลใช้บังคับ

4.17 พระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542

(มาตรฐานการแข่งขัน)

มาตรา 16 ให้คณะกรรมการจัดให้มีระเบียบและกติกามาตรฐานสำหรับการแข่งขันกีฬามวยเพื่อใช้ในการจัดการแข่งขันกีฬามวย ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงอายุ เพศ ความปลอดภัยของนักมวย และจารีตประเพณีในการแข่งขันกีฬามวย

(การรับอนุญาตจัดการแข่งขัน)

มาตรา 26 ห้ามมิให้ผู้ใดจัดแข่งขันกีฬามวย โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน เว้นแต่ในกรณีการจัดการแข่งขันกีฬามวยบางประเภทตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หลักเกณฑ์การอนุญาตให้จัดการแข่งขันกีฬามวยสำหรับนักมวยที่มีอายุต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์จะกำหนดได้เฉพาะเมื่อมีอุปกรณ์ในการป้องกันความปลอดภัยในการแข่งขัน

ในการออกใบอนุญาต นอกจากต้องปฏิบัติตามวรรคสองแล้ว นายทะเบียนอาจกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ ได้เท่าที่จำเป็นเพื่อให้การจัดการแข่งขันกีฬามวยเป็นไปตามระเบียบและกติกาที่คณะกรรมการกำหนด

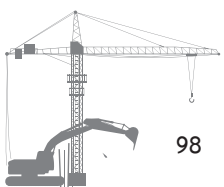
การจัดการแข่งขันกีฬามวยที่ไม่ต้องขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบก่อน และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดตาม มาตรา 16

(การจดทะเบียนนักมวย)

มาตรา 29 นักมวยที่จะจดทะเบียนได้ต้อง

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์
- (2) ไม่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง หรือติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคที่คณะกรรมการกำหนด
- (3) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสียหาย ซึ่งคณะกรรมการเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่วงการกีฬามวย

ผู้เยาว์ที่จดทะเบียนเป็นนักมวยแล้วอาจทำนิติกรรมอันเกี่ยวกับการเข้าแข่งขันกีฬามวยได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมอีก

(การสังกัดค่าย)

มาตรา 30 นักมวยที่จดทะเบียนแล้วต้องสังกัดค่ายมวยใดค่ายมวยหนึ่งในการชกแต่ละครั้งแต่เพียงค่ายมวยเดียว และต้องปฏิบัติตามระเบียบของค่ายมวยที่ได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการโดยเคร่งครัด

ข้อตกลงจำกัดไม่ให้นักมวยย้ายสังกัดค่ายมวยเป็นโมฆะ เว้นแต่จะเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(จ้างล้มมวย)

มาตรา 48 ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่นักมวยหรือผู้อื่นเพื่อจูงใจให้นักมวยกระทำการล้มมวย

(จัดแข่งขันโดยไม่ได้รับอนุญาต)

มาตรา 55 ผู้ใดจัดการแข่งขันกีฬามวยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ฝ่าฝืนการอนุญาตจัดแข่งขัน)

มาตรา 56 ผู้จัดรายการแข่งขันมวยหรือนายสนามมวยผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนเงื่อนไขในการอนุญาตที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 26 วรรคสาม ซึ่งเป็นเงื่อนไขในสาระสำคัญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ปลอมปนสารอันตราย)

มาตรา 61 ผู้ใดปลอมปนอาหาร ยา หรือเครื่องอุปโภคบริโภคอื่นใด เพื่อให้นักมวยเสพยาหรือใช้ และการปลอมปนนั้นน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพหรือทำให้นักมวยเสื่อมถอยกำลังที่จะชกมวยได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.1.8 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

(ข้อห้ามปฏิบัติต่อเด็ก)

มาตรา 26 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

- (1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

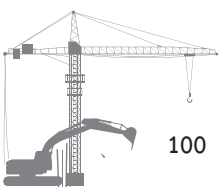
(ข้อห้ามปฏิบัติต่อเด็ก)

- (2) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตนจนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (3) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด
- (4) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใด เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีใช้ญาติของเด็ก เว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว
- (5) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำความผิด หรือกระทำด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก
- (6) ใช้ จ้าง หรือวานเด็กให้ทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโต หรือขัดขวางต่อการพัฒนาการของเด็ก
- (7) บังคับ ชูเชื้อ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬาหรือให้กระทำการใดเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้าอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก
- (8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า
- (9) บังคับ ชูเชื้อ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจาร ไม่ว่าจะไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด
- (10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่าก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น

(เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กหรือผู้ปกครอง)

มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

4.1.9 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

(นำเข้าข้อมูลสู่ระบบคอมพิวเตอร์)

มาตรา 14 ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ฯลฯ

(4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

(5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

ฯลฯ

(ร่วมมือ ยินยอม และรู้เห็นเป็นใจการนำเข้าข้อมูลสู่ระบบคอมพิวเตอร์)

มาตรา 15 ผู้ให้บริการผู้ใดให้ความร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา 14

ให้รัฐมนตรีออกประกาศกำหนดขั้นตอนการแจ้งเตือน การระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ และการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์

ถ้าผู้ให้บริการพิสูจน์ได้ว่าตนได้ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามวรรคสอง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

4.1.10 พระราชบัญญัติควบคุมการใช้สารต้องห้ามทางอากาศ พ.ศ. 2555

(ฝ่าฝืนหลักเกณฑ์หรือวิธีการ)

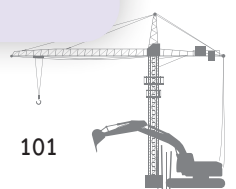
มาตรา 22 ห้ามนักกีฬาหรือบุคคลซึ่งสนับสนุนการกีฬาก่อการอันเป็นการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ในการใช้สารต้องห้ามหรือวิธีการต้องห้ามตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

4.1.11 พระราชบัญญัติควบคุมการขอกาน พ.ศ. 2559

(การแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอกาน)

มาตรา 22 ผู้ใดแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอกานโดยใช้ จ้าง วาน สนับสนุน ยุยงส่งเสริม หรือกระทำได้ด้วยวิธีการอื่นใดให้ผู้อื่นทำการขอกาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำความดังต่อไปนี้ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(การแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอตาน)

- (1) กระทำต่อหญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้เจ็บป่วย
- (2) ร่วมกันกระทำหรือกระทำกับบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป
- (3) กระทำโดยนำผู้อื่นจากภายนอกราชอาณาจักรให้มาขอตานในราชอาณาจักร
- (4) กระทำโดยผู้ปกครองหรือผู้ดูแลของผู้ทำการขอตาน
- (5) กระทำโดยพนักงานเจ้าหน้าที่
- (6) กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลหรือให้คำปรึกษาบุคคลตาม (1)

ความในวรรคหนึ่ง และวรรคสอง (1) (2) และ (4) ไม่ใช้บังคับกับการกระทำระหว่างบุพการีและผู้สืบสันดาน

4.1.12 กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565

(ห้ามจ้างลูกจ้างที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีทำงาน)

ข้อ 4 ห้ามนายจ้างจ้างลูกจ้างที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในเรือประมง

4.1.13 กฎกระทรวงกำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงาน พ.ศ. 2559

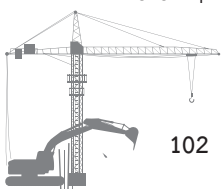
ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในสถานที่ ดังต่อไปนี้

- (1) โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
- (2) สถานประกอบกิจการที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการแปรรูปสัตว์น้ำ ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

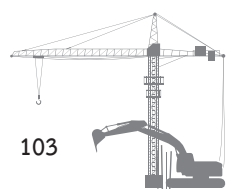
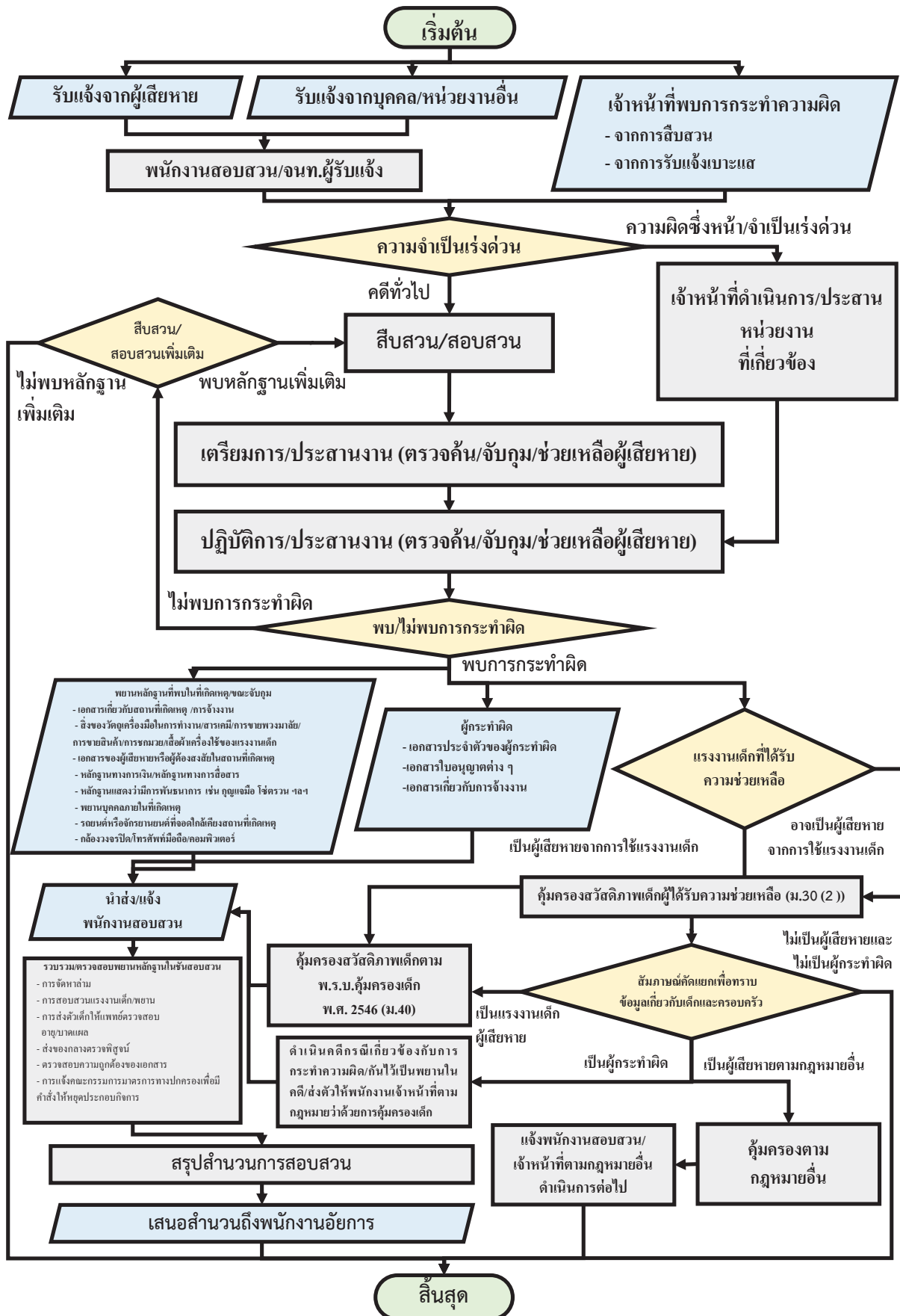
4.2 คดีแรงงานเด็กทั่วไป

“แรงงานเด็ก” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 หมายถึง เด็กที่มีอายุ 15 ปี แต่ไม่ถึง 18 ปี ซึ่งกำหนดห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี เป็นลูกจ้าง และหากนายจ้างมีการจ้างเด็กอายุ 15 ปีแต่ไม่ถึง 18 ปี เป็นลูกจ้าง นายจ้างจะต้องแจ้งการจ้างลูกจ้างเด็กนั้นต่อพนักงานตรวจแรงงาน ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่เด็กเข้าทำงาน และนายจ้างต้องจัดทำบันทึกสภาพการจ้างกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ไปจากเดิมและต้องแจ้งการสิ้นสุดการจ้างลูกจ้างเด็กนั้นต่อพนักงานตรวจแรงงาน ระหว่างการจ้างนายจ้างต้องจัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กได้มีเวลาพักวันหนึ่งไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมงติดต่อกันหลังจากลูกจ้างทำงานมาแล้วไม่เกิน 4 ชั่วโมง แต่ในการทำงาน 4 ชั่วโมงนั้นให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กได้มีเวลาพักตามที่นายจ้างกำหนด และห้ามทำงานระหว่างเวลา 22.00 - 06.00 น. และห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างเด็กทำงานล่วงเวลาหรือทำงานในวันหยุด นอกจากนี้ กฎหมายห้ามมิให้นายจ้างจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงานอันตราย ทำงานในโรงฆ่าสัตว์ สถานที่เล่นการพนัน สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ สถานประกอบกิจการเกี่ยวกับการแปรรูปสัตว์น้ำ และในเรือประมง

โดยความผิดส่วนใหญ่ที่พบเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีแรงงานเด็กทั่วไปจะเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 23, 44 - 52, 55, 70, 76 และ 90

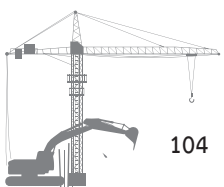

แผนผังที่ 4 ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีแรงงานเด็กทั่วไป

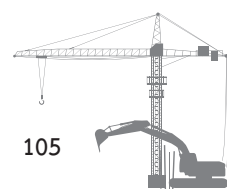

ตารางที่ 5 มาตรฐานแนวทางการดำเนินงาน (SOP) คดีแรงงานเด็กทั่วไป

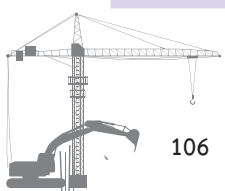
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>พยานหลักฐานที่พบในที่เกิดเหตุ/จับกุม</p> <ul style="list-style-type: none"> นายจ้าง ลูกจ้างผู้เสียหาย พยานหลักฐานอื่นๆ 	<p>พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบการเพื่อการทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลซึ่งอาจเป็นนายจ้าง ลูกจ้างหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานประกอบการประกอบด้วยที่ตั้งประเภทหรือลักษณะการดำเนินการ เนื่องจากการแสวงหาข้อเท็จจริงเป็นกระบวนการเริ่มต้น พนักงานตรวจแรงงานอาจรวบรวมพยานหลักฐานจากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อมูลการตรวจแรงงาน การสำรวจหรือทะเบียนสถานประกอบการ จากสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรุงเทพมหานครพื้นที่หรือสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด 2. นายจ้าง ลูกจ้าง ตัวแทนลูกจ้างหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเป็นบุคคลในบริเวณที่ตั้งสถานประกอบการหรือนอกบริเวณ ก็ตาม ตลอดจนกลุ่มเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคม (NGO) 3. หน่วยราชการต่างๆ ที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือมีหน้าที่ออกใบอนุญาตหรือจดทะเบียนให้แก่สถานประกอบการไม่ว่าจะเป็นสำนักงานบริการข้อมูลธุรกิจ (ส่วนกลาง) และสำนักงานข้อมูลธุรกิจ(ส่วนภูมิภาค) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า สำนักงานทะเบียนราษฎร กรมสรรพากร กรมการจัดหางาน สำนักงานประกันสังคม กรมเจ้าท่า กรมประมง กรมโรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดี 4. หน่วยงานภาคเอกชน เช่น สถาบันการเงิน ธนาคาร หน่วยงานคู่ค้า เป็นต้น 5. แหล่งข้อมูลสาธารณะ เช่น สื่อต่างๆ 6. เอกสารเกี่ยวกับสถานประกอบการที่เกิดเหตุ ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบการ ใบอนุญาตขายบุหรี่หรือสุรา เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือการครอบครองอาคารที่เกิดเหตุเป็นต้นทั้งนี้ เพื่อเป็นการขยายผลให้ทราบว่าผู้ประกอบการแท้จริงคือใคร 7. เอกสารและวัตถุสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานและการทำงานของ เด็ก ได้แก่ สัญญาจ้าง ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน(สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไปต้องมี) ทะเบียนลูกจ้าง ทะเบียนการลงเวลาทำงานหรือบัตรตอก เอกสารการจ่ายค่าจ้าง เครื่องมืออุปกรณ์ในการทำงานเพื่อตรวจหาลายนิ้วมือหรืออื่นๆ วัตถุที่เด็กต้องทำการยก หรือแบกหามในการทำงาน ร่องรอย บาดแผลบนร่างกายของเด็ก การพิสูจน์อายุของเด็ก เป็นต้น ทั้งนี้ ในสถานประกอบการ บางแห่งอาจมีการบันทึก 	<p>ตำรวจ/ปกครอง/ DSI/กสร.</p>

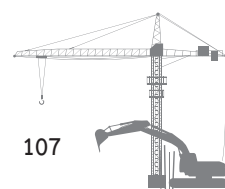
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>การลงเวลาทำงานหรือการจ่ายค่าจ้างของลูกจ้างไว้ในคอมพิวเตอร์ จึงควรตรวจหรืออัปเดตแฟลชไดรฟ์ (USB flash drive) หรือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่พบในที่เกิดเหตุไว้เป็นหลักฐานเพื่อตรวจสอบหากไม่พบข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้นำสืบค้นต่อไป</p> <p>8. หลักฐานเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทางของผู้เสียหายหรือผู้ต้องสงสัยที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ หนังสือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปีเกิดของเด็ก เพื่อระบุอายุของลูกจ้าง เป็นต้น ทั้งนี้ ควรถ่ายรูปหรือถ่ายวิดีโอไว้เป็นกรณีนี้มันจะเกี่ยวข้องกับกรณีการค้ามนุษย์หรือแรงงานบังคับเกินไปหรือไม่อาจจะสอดคล้องในเรื่องการใช้แรงงานเด็กทั่วไปหรือเปล่า</p> <p>9. หลักฐานทางการเงิน เช่น สมุดบัญชีธนาคาร บัตรเอทีเอ็ม หลักฐานการส่งเงิน สมุดจดบันทึกของแรงงาน สมุดบัญชีรายรับรายจ่ายของนายจ้าง หลักฐานการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล หลักฐานการส่งเงินประกันสังคม ตู้เซฟ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบรายได้ของแรงงานเด็ก</p> <p>11. หลักฐานทางการสื่อสาร เช่น ข้อมูลบันทึกส่วนตัว บันทึกการทำงาน ภาพถ่ายภาพวิดีโอ ข้อมูลในเฟซบุ๊ก ดิจิต็อก ไลน์หรือข้อมูลในแอปพลิเคชันต่างๆ บนโทรศัพท์มือถือ ใบเสร็จรับเงินค่าโทรศัพท์ที่จดหมายติดต่อกับผู้อื่น</p> <p>12. หากเป็นคนต่างด้าวให้ตรวจสอบหลักฐานการเดินทางและหลักฐานการเข้าเมือง ใบอนุญาตทำงานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบหานายจ้างและผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>13. รถยนต์หรือจักรยานยนต์ที่จอดใกล้เคียงสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากอาจมีพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องอยู่ภายในรถดังกล่าว รวมทั้งอาจทราบเบาะแสเชื่อมโยงกับผู้กระทำความผิด</p> <p>14. ในบางกรณีอาจมีการเรียกค่าไถ่จากญาติผู้เสียหาย และอาจมีการโอนเงินเข้าบัญชีผู้ต้องสงสัย ให้ตรวจหาหลักฐานการเปิดบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p> <p>15. เสื้อผ้าเครื่องใช้ของแรงงานหรือผู้เสียหาย เพื่อแสดงให้เห็นว่าแรงงานหรือผู้เสียหายพักอาศัยอยู่ในที่เกิดเหตุ</p> <p>16. หลักฐานจากกล้องวงจรปิดใกล้ที่เกิดเหตุรวมถึงกล้องวงจรปิดจากตู้เอทีเอ็มบริเวณใกล้เคียง อาจทำให้เห็นการเคลื่อนไหวของแรงงานเด็กหรือนายจ้างและผู้ต้องสงสัย</p> <p>17. การถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุ ทั้งจากด้านนอกและในพื้นที่รอบๆ ควรถ่ายภาพโดยรวมของสถานที่เกิดเหตุทั้งหมด เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีการใช้แรงงานในสถานที่ต้องห้ามไม่让孩子ทำงานรวมถึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงจุดที่พบเด็ก</p>	

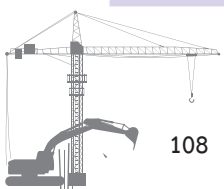
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>พยานหลักฐานในชั้นสอบสวน</p> <ul style="list-style-type: none"> คำให้การนายจ้าง/ผู้เสียหายที่เป็นแรงงานเด็ก/พยาน หลักฐานเส้นทางการเงิน 	<p>การดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง</p> <p>การสอบสวนปากคำนายจ้าง/ผู้เสียหายที่เป็นแรงงานเด็ก/พยานถือเป็นหลักฐานเบื้องต้นที่แสดงให้เห็นถึงการฝ่าฝืนกฎหมายคุ้มครองแรงงานในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็กผิดกฎหมายทั่วไปจึงต้องสอบสวนข้อเท็จจริงให้ครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง</p> <p>การกระทำความผิด ในกรณีที่นายจ้างถูกจ้าง ผู้เสียหายหรือพยานไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยได้ให้จัดหาล่ามในการสอบสวน</p> <p>1. การสอบสวนปากคำนายจ้าง</p> <p>ถือเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับสภาพการทำงานและสภาพการจ้างทั้งหมดจึงต้องสอบถามให้ครอบคลุมถึงสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ทุกๆ เรื่องโดยการสอบข้อเท็จจริงให้ทำการสอบสวนโดยเปิดเผยในการนี้ นายจ้างมีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้าร่วมได้ประเด็นดังนี้</p> <p>1.1 กรณีที่เป็นนิติบุคคลให้บันทึกฐานะของนายจ้าง ชื่อ นามสกุล ที่อยู่พร้อมทั้งตรวจสอบผู้ให้ถ้อยคำในฐานะนายจ้างจากหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลว่าบุคคลนั้นมีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลนั้นหรือไม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนนายจ้างหรือเอกสารอื่นๆ ที่ทางราชการออกให้ เช่น ใบอนุญาตขับขี่ หนังสือเดินทาง ฯลฯ พร้อมถ่ายสำเนาและให้นายจ้างรับรองความถูกต้อง - กรณีที่นายจ้างมิได้มาพบด้วยตนเองและมอบหมายให้ตัวแทนมาพบ ซึ่งตัวแทนจะต้องเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วให้ตรวจสอบความถูกต้องของบุคคลผู้ได้รับมอบอำนาจตามหนังสือมอบอำนาจ กรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลตัวแทนต้องได้รับมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลโดยหนังสือมอบอำนาจต้องลงลายมือชื่อนายจ้างในฐานะผู้มอบอำนาจ กรณีเป็นนิติบุคคลจะต้องลงลายมือชื่อผู้ที่มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลในฐานะผู้มอบอำนาจ ตรวจสอบได้จากหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล ว่าได้ระบุไว้อย่างไร ผู้ใดมีอำนาจลงลายมือชื่อมีจำนวนกี่คนและจะต้องประทับตราสำคัญของนิติบุคคลด้วยหรือไม่และหนังสือมอบอำนาจนั้นจะต้องมีการลงลายมือชื่อผู้มอบอำนาจผู้รับมอบอำนาจและพยานบุคคล (เพื่อประโยชน์ในการรับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานและเพื่อมีผลผูกพันผู้มอบอำนาจ) 	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) พนักงานตรวจแรงงาน พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

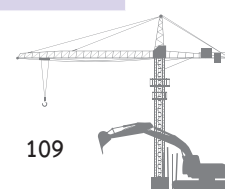
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>1.2 ความสัมพันธ์ในฐานะลูกจ้าง นายจ้าง</p> <p>1.3 สถานที่รับสมัครงานของลูกจ้าง สถานที่ทำงาน</p> <p>1.4 วันที่เริ่มจ้าง วันเวลาทำงาน ตำแหน่งหน้าที่และลักษณะงานที่ลูกจ้างทำ อัตราค่าจ้าง กำหนดงวดการจ่ายค่าจ้าง สถานที่จ่ายค่าจ้าง เอกสารการลงเวลาทำงาน (โดยบันทึกการสอบสวนข้อเท็จจริงตามลำดับของเหตุการณ์ วัน เวลาและสถานที่เกิดเหตุ)</p> <p>1.5 มีการแจ้งการใช้แรงงานเด็กอายุระหว่าง 15–18 ปี ต่อพนักงานตรวจแรงงานภายใน 15 วันนับแต่วันที่เด็กเข้าทำงาน หรือไม่</p> <p>1.6 ข้อเท็จจริงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็ก</p> <p>1.7 แจ้งนายจ้างว่าจะอ้างพยานบุคคล พยานเอกสารหรือพยานวัตถุใดเป็นพยานหลักฐานบ้างหรือไม่</p> <p>ภายหลังจากบันทึกข้อเท็จจริงเป็นที่เรียบร้อยแล้วให้อ่านบันทึกการสอบสวนข้อเท็จจริงให้นายจ้างฟังหรือให้นายจ้างอ่านด้วยตนเองและให้นายจ้างลงลายมือชื่อในบันทึกการสอบสวนข้อเท็จจริงทุกแผ่น ทุกครั้ง หากนายจ้างไม่ยอมลงลายมือชื่อในบันทึกการสอบสวนข้อเท็จจริง และจดแจ้งเหตุและลงลายมือชื่อโดยมีเจ้าหน้าที่ลงลายมือชื่อไว้เป็นพยานพร้อมระบุวัน เดือน ปีและตำแหน่งของผู้จดบันทึกไว้ด้วย</p> <p>2. การสอบสวนปากคำลูกจ้าง/ผู้เสียหายที่เป็นแรงงานเด็ก</p> <p>แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานว่าด้วยการใช้แรงงานเด็กของนายจ้าง จึงควรสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมถึงสิทธิหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดในประเด็นดังนี้</p> <p>2.1 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะทั่วไปของแรงงานเด็ก</p> <p>ชื่อ นามสกุล หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน กรณีไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนให้กรอกข้อมูลตามสำเนาบัตรอื่น อายุ ที่อยู่ ประวัติ ภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ ระดับการศึกษาและสถานะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งอาจเป็นจุดอ่อนในการทำให้องค์กรต้องตกเป็นผู้ถูกใช้แรงงานเด็ก</p> <p>การศึกษาเล่าเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยังไปโรงเรียนหรือเรียนหนังสือต่อหรือไม่ - ไปโรงเรียนหรือได้เรียนหนังสือบ่อยครั้งแค่ไหน - หยุดเรียนต่อหรือเลิกไปโรงเรียนตั้งแต่เมื่อไหร่ - เหตุใดจึงหยุดเรียนต่อหรือเลิกไปโรงเรียน - ปัจจุบันจบการศึกษาในชั้นระดับใด 	

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>การเดินทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เดินทางมาจากที่ไหน เส้นทางที่เดินทางเป็นอย่างไรบ้าง - เดินทางมากับใคร ใช้เวลาเดินทางนานแค่ไหน - ใครเป็นผู้ซื้อตั๋วหรือบัตรโดยสารให้ - ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมใดๆ สำหรับการเดินทางหรือไม่ <p>2.2 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการจ้างและการทำงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชื่อนายจ้าง กรณีเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ให้ใส่ชื่อกรรมการผู้จัดการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด นั้นๆ ถ้านายจ้างเป็นบุคคลธรรมดาต้องระบุชื่อ-นามสกุลจริงของนายจ้าง ชื่อและที่ตั้งสถานประกอบกิจการ ประเภทกิจการและสถานที่ทำงานของลูกจ้างให้ชัดเจน - วันที่เริ่มจ้าง มีการตกลงค่าจ้างเป็นรายวัน รายชั่วโมง รายเดือนหรือตามผลงานเป็นจำนวนเท่าใด - มีการกำหนดการจ่ายค่าจ้างทุกวันที่เท่าใด มีสถานที่ใดในการจ่ายค่าจ้างและได้รับเงินค่าจ้าง ค่าตอบแทนบ่อยครั้งแค่ไหน ได้รับอย่างไรเป็นเงินสดหรือผ่านบัญชีธนาคาร มีหลักฐานการรับเงินหรือไม่และได้รับตรงตามอัตราที่ตกลงหรือสัญญากันไว้ครบถ้วนหรือไม่ มีค่าจ้างค้างจ่ายหรือไม่และคิดว่าค่าจ้างที่ได้รับเป็นธรรมหรือไม่ - ตำแหน่งหน้าที่และลักษณะงานที่ทำเป็นอย่างไร - เริ่มทำงานตั้งแต่เวลาใดถึงเวลาใด ในแต่ละวันทำงานเป็นจำนวนกี่ชั่วโมง มีเวลาพัก หรือมีวันหยุดหรือไม่ - มีการทำงานล่วงเวลาบ้างหรือไม่ แล้วได้รับค่าตอบแทนการทำงานล่วงเวลาบ้างหรือไม่ - ถูกหักค่าจ้างหรือไม่ เป็นค่าอะไรจำนวนเท่าใด - ต้องจ่ายค่าที่พัก ค่าอาหารหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ ให้กับนายจ้างหรือไม่และต้องจ่ายเป็นจำนวนเท่าไร - นายจ้างเรียกหรือรับหลักประกันการทำงานหรือไม่ - นายจ้างได้จัดให้มีวันหยุดพักผ่อนประจำปีหรือไม่ - สามารถใช้สิทธิในการลาป่วยหรือได้รับสิทธิในการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานและได้รับค่าจ้างในการใช้สิทธิลาป่วยหรือไม่ - ในขณะทำงานนายจ้างได้จัดน้ำสะอาดสำหรับดื่มและมีปริมาณที่เพียงพอหรือไม่ - ใครเป็นผู้ควบคุมให้ทำงาน ผู้ควบคุมเกี่ยวข้องกับนายจ้างหรือผู้ที่รับไว้อย่างไร 	

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>2.3 สุขภาพและความปลอดภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเมินลักษณะงานที่ต้องทำ คืออะไร เครื่องมือที่ต้องใช้คืออะไรบ้าง - ได้รับการฝึกอบรมเพื่อการทำงานอะไรบ้าง นายจ้างจัดหาอุปกรณ์ให้หรือไม่หรือต้องซื้อหรือเช่าอุปกรณ์จากนายจ้าง และรู้สึกปลอดภัยเมื่อได้ใช้อุปกรณ์หรือไม่ - เคยได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยในการทำงานหรือไม่ และได้รับการดูแลรักษาหรือไม่ - ขณะทำงานเคยถูกลงโทษหรือไม่ และถูกลงโทษเพราะอะไร ด้วยวิธีการอย่างไร - เคยถูกข่มขู่ คุกคาม ขู่เชิญหรือทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินบ้างหรือไม่ <p>2.4 สภาพแวดล้อมในการใช้ชีวิต</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาศัยอยู่กับครอบครัวหรือไม่ - สามารถขอติดต่อกับสมาชิกครอบครัว หรือเพื่อนฝูงได้หรือไม่บ่อยครั้งแค่ไหน - สามารถเข้าร่วมกิจกรรมหรือพบปะกับเพื่อนร่วมงานหรือติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกได้หรือไม่ - สามารถเดินทางเข้าออกสถานที่ทำงานอย่างอิสระหรือไม่ และมีเวลาในการทำกิจกรรมอื่นๆ หรือไม่ - ถูกยึดเอกสารสำคัญประจำตัวหรือหนังสือเดินทางหรือไม่ - สภาพแวดล้อมในการทำงานโดยทั่วไปเป็นอย่างไรบ้าง ปลอดภัย สะอาด มีการถ่ายเทของอากาศดีหรือไม่ <p>2.5 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่นๆ</p> <p>เนื่องจากอาจเป็นการกระทำความผิดกฎหมายหลายฉบับ หลังจากบันทึกข้อเท็จจริงเป็นที่เรียบร้อยแล้วให้อ่านบันทึกการสอบสวนข้อเท็จจริงให้แรงงานเด็กฟังหรือให้แรงงานเด็กอ่านข้อความทั้งหมด หากลูกจ้างเป็นแรงงานเด็กข้ามชาติให้ล่ามแปลให้ลูกจ้างฟัง และให้ลูกจ้างลงลายมือชื่อในบันทึกการสอบสวนข้อเท็จจริงทุกแผ่น ทุกครั้ง หากลูกจ้างไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้บันทึกไว้โดยจดแจ้งและให้มีเจ้าหน้าที่ลงลายมือชื่อไว้เป็นพยานพร้อมระบุวัน เดือน ปีและตำแหน่งของผู้จดบันทึกไว้ด้วย</p> <p>3. การสอบสวนปากคำพยาน</p> <p>พยานในที่นี้ หมายถึง บุคคลซึ่งทำงานร่วมกับแรงงานเด็กหรือรู้เห็นหรือพบการทำงานของเด็กโดยสอบให้ปรากฏรายละเอียดพฤติการณ์เกี่ยวกับการทำงานของแรงงานเด็ก</p>	

4.3 คดีให้เด็กทำงานในรูปแบบที่เลวร้าย

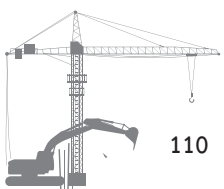
องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ได้กำหนดลักษณะกลุ่มย่อย ๆ ของการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย (Worst Forms of Child Labour) ของการใช้แรงงานเด็กว่าเป็นงานที่ไม่ควรให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำหรือเข้าไปเกี่ยวข้อง โดยอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ 182 เกี่ยวกับรูปแบบที่เลวร้ายของการใช้แรงงานเด็กมาตรา 3 กำหนดลักษณะของรูปแบบงานที่เลวร้ายในการใช้แรงงานเด็กซึ่งโดยสภาพหรือสถานการณ์ในการทำงานนั้นๆ มีความเป็นไปได้ที่จะส่งผลกระทบหรือทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัยหรือขัดต่อศีลธรรม

งานที่เป็นอันตราย (hazardous work) อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) กำหนดให้งานซึ่งมีลักษณะหรือสถานการณ์ในการทำงานนั้นๆ มีความเป็นไปได้ที่จะส่งผลกระทบหรือทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัยหรือขัดต่อศีลธรรม

การให้เด็กทำงานในรูปแบบที่เลวร้าย คือ ลักษณะงานที่เป็นอันตรายต่อเด็กไม่ว่าจะเนื่องจากสภาวะแวดล้อมหรือสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย หรือไม่ถูกสุขลักษณะ การขาดการฝึกอบรมเกี่ยวกับอุปกรณ์ดูแลรักษาความปลอดภัยหรือการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นอันตรายสำหรับเด็ก อาทิ การแบกหรือยกของหนัก การทำงานกับสารเคมี หรือการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่เป็นอันตราย การให้เด็กทำงานในเรือประมงหรือการให้เด็กทำงานในสถานประกอบกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ การให้เด็กขายพวงมาลัยหรือขายสินค้า เนื่องจากเด็กมีร่างกายที่เล็กกว่าผู้ใหญ่และยังอยู่ระหว่างการเติบโตหรือพัฒนาการ การทำงานที่ต้องเผชิญอันตรายต่างๆ จึงถือเป็นความเสี่ยงต่อเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ การแบกหรือยกของหนักอาจจะส่งผลกระทบต่อการเติบโตของเด็ก (อาทิ การบิดงอของกระดูกไขสันหลัง) ในขณะที่การทำงานที่เด็กต้องสูดดมไอระเหยของสารเคมีทำให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อระบบประสาทและในระยะยาวมากกว่าผู้ใหญ่

สำหรับมวยไทยเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติไทย เป็นทั้งศิลปะการต่อสู้และวัฒนธรรมประจำชาติที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางจากชาวไทยและชาวต่างประเทศ มวยไทยมีความโดดเด่นที่เป็น อัตลักษณ์ในการแข่งขันและฝึกฝนเรียนรู้เฉพาะตัว มีความสอดคล้องกับมาตรฐานทางด้านการกีฬาและสังคมที่สำคัญถึง 5 ประการประกอบด้วย Honor Respect Tradition Excellence Fair Play ซึ่งไม่จำกัดอยู่เฉพาะขอบเขตของการแข่งขันเท่านั้น แต่ในภาคสังคมมวยไทยก็สามารถปรับใช้ในวิถีการดำรงชีวิต สร้างจิตสำนึกในการรักษาชื่อเสียงเกียรติยศ การให้ความเคารพตนเองและผู้อื่น ยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณี ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถสูงสุด และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม จึงไม่แปลกที่ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือ ยูเนสโก (UNESCO) และองค์การเพื่อสตรีแห่งสหประชาชาติ (UN Women) จะมองเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของมวยไทยที่จะสามารถช่วยส่งเสริมด้านการศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม และการยุติความรุนแรง การทำร้ายต่อเด็กและสภาพสตรีได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันนี้มีพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายที่ใช้ควบคุมดูแลการแข่งขันมวยและส่งเสริมสนับสนุนกีฬามวยให้มีมาตรฐาน และจัดให้มีสวัสดิการแก่นักมวยและบุคคลในวงกีฬามวยที่เหมาะสมประกอบกับขณะนี้ พระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง อยู่ระหว่างดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเพิ่มมาตรการในการคุ้มครองเด็กเพิ่มขึ้น เช่น การแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง ของมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542 “ระเบียบและกติกามาตรฐานสำหรับการแข่งขันกีฬามวยที่นักมวยมีอายุต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์จะต้องเป็นระเบียบและกติกามาตรฐานที่ให้การคุ้มครองความปลอดภัยและมีความเหมาะสมในการจัดการแข่งขันเป็นการเฉพาะ” และมาตรา 26 วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติม “การขออนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่

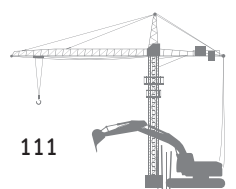
กำหนดในกฎกระทรวง หลักเกณฑ์การอนุญาตให้จัดการแข่งขันกีฬามวยสำหรับนักมวยที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี บริบูรณ์ จะกำหนดให้อนุญาตได้เฉพาะเมื่อมีอุปกรณ์ในการป้องกันความปลอดภัย มีกติกามาตรฐานการแข่งขันที่เหมาะสม และการคำนึงถึงอันตรายที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาของนักมวย ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด” อีกทั้งมีนายทะเบียนและพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลการดำเนินงาน ซึ่งหากมีผู้ใดกระทำการใด อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542 ผู้นั้นมีความผิดตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542 ได้กำหนดการอนุญาตให้จัดการแข่งขันซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ภายในระเบียบกติกาที่ใช้สำหรับการแข่งขัน ประกอบกับ การกีฬาแห่งประเทศไทย มีโครงสร้างทางการกีฬา โดยมีคณะกรรมการกีฬาจังหวัด ตามพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจกรรมกีฬาภายในจังหวัดนั้น ๆ

จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าการจัดให้มีการแข่งขันกีฬามวยสำหรับนักมวยที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งมีการวางระเบียบและกติกามาตรฐานที่ให้ความคุ้มครองความปลอดภัยของเด็กตามที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัดแล้ว ก็ไม่ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำต่อเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายตามที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างใด แต่เนื่องจากในทางปฏิบัติมีผู้นำเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ไปแสวงหาประโยชน์จากกีฬาซึ่งเป็นศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่เป็นมรดกอันทรงคุณค่าของชาติ โดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของตัวเด็ก ซึ่งนอกจากขัดกับหลักการคุ้มครองแรงงานสากล ยังเป็นการละเมิดต่อกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้นด้วย ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถนำมาพิจารณาดำเนินการได้ ดังนี้

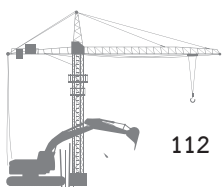
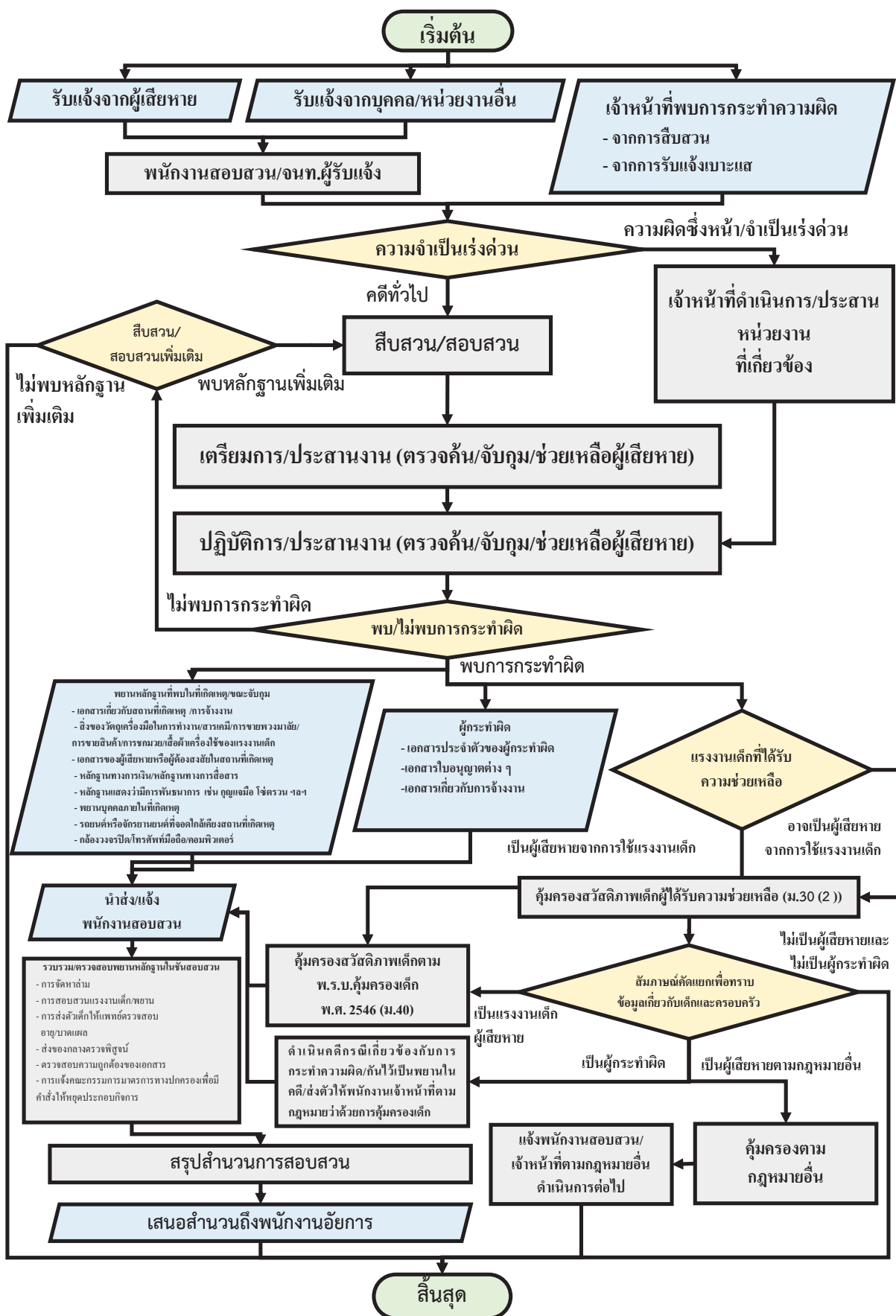
1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 26, 40, 54
2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 , 587
3. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 282 - 284 , 286 – 287
4. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 44, 46 - 52
5. พระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542 มาตรา 16, 26, 29, 30 ,48, 55-56 ,61
6. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 , 27
7. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14, 15
8. พระราชบัญญัติควบคุมการใช้สารต้องห้ามทางการกีฬา พ.ศ. 2555 มาตรา 22
9. กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 ข้อ 4
10. กฎกระทรวงกำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงาน พ.ศ. 2559

ตัวอย่างการให้เด็กทำงานที่เป็นอันตราย (hazardous work)

นาย ก เป็นผู้จัดรายการแข่งขันมวย ได้ขออนุญาตจัดการแข่งขันกีฬามวยต่อนายทะเบียน ในการขออนุญาตดังกล่าว มีการยื่นคำขอพร้อมทั้งยื่นเอกสารประกอบคำขอโดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีนักมวยอายุต่ำกว่า 15 ปี บริบูรณ์ เข้าร่วมทำการแข่งขันในครั้งนี้ ปรากฏว่าในวันทำการแข่งขัน สำหรับคู่ชกที่มีนักมวยอายุต่ำกว่า 15 ปีทำการแข่งขันนั้น นักมวยคนดังกล่าวเสียชีวิตจากการแข่งขันในครั้งนั้น จากการตรวจสอบพบว่า ขนาดของนวมที่ใช้ในการแข่งขันไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ประกอบกับผู้ตัดสินที่ทำหน้าที่ตัดสินในคู่ดังกล่าว มีใช้ผู้ตัดสินที่ได้ยื่นขออนุญาตไว้ตั้งแต่ต้น อีกทั้งผู้ตัดสินมิได้ใช้ความรู้ความสามารถในการระมัดระวังในการแข่งขันนั้น และเมื่อนักมวยคนดังกล่าวล้มลง ผลปรากฏว่ามีไม่มีแพทย์หรือพยาบาลวิชาชีพประจำอยู่ ณ เวทีมวยที่ทำการแข่งขัน ส่งผลให้นักมวยคนดังกล่าวเสียชีวิตจากการแข่งขัน ดังนั้น เมื่อเกิดกรณีดังกล่าวขึ้น จึงเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายในการพิจารณาการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางปกครองและทางอาญาต่อไป

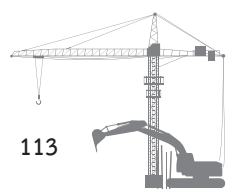

แผนผังที่ 5 ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีให้เด็กทำงานในรูปแบบที่เลวร้าย

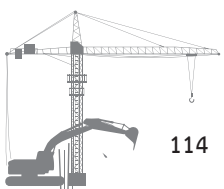

ตารางที่ 6 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีให้เด็กทำงานในรูปแบบที่เลวร้าย

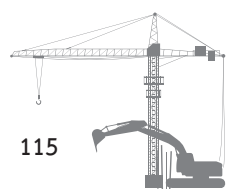
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>พยานหลักฐานที่พบในที่เกิดเหตุ/จับกุม</p> <ul style="list-style-type: none"> • นายจ้าง • แรงงานเด็กผู้เสียหาย • พยานหลักฐานอื่นๆ 	<p>การรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุคดีให้เด็กทำงานในรูปแบบที่เลวร้ายเพื่อจะใช้เป็นพยานหลักฐาน ควรรวบรวมพยานหลักฐานดังต่อไปนี้</p> <p>คดีให้เด็กทำงานในลักษณะงานอันตรายหรือสถานที่ที่ห้ามให้เด็กทำงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ฐานข้อมูลแรงงาน ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - ทะเบียนสถานประกอบกิจการ - ข้อมูลลูกจ้าง - ข้อมูลนายจ้าง - ข้อมูลแรงงานต่างด้าว - ข้อมูลใบอนุญาตการทำงานของคนต่างด้าว <p>จากสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรุงเทพมหานครพื้นที่หรือสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. ข้อมูลของส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า สำนักงานทะเบียนราษฎร กรมสรรพากร กรมการจัดหางาน สำนักงานประกันสังคม กรมเจ้าท่า กรมประมง กรมโรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดี 3. หน่วยงานภาคเอกชน เช่น สถาบันการเงิน 4. แหล่งข้อมูลสาธารณะจากสื่อประเภทต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก หนังสือพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ ฯลฯ 5. เอกสารเกี่ยวกับการจ้างงานกรณีอุตสาหกรรมทั่วไปหรือสถานประกอบกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ เช่น สัญญาจ้าง ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน (สถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไปต้องมี) เป็นต้น ทะเบียนลูกจ้าง ทะเบียนการลงเวลาทำงานหรือบัตรตอก เอกสารการจ่ายค่าจ้าง แบบแจ้งการใช้แรงงานเด็ก กรณีเอกสารเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กในเรือประมง เป็นต้น <p>ทั้งนี้ ในสถานประกอบกิจการอาจมีการบันทึกการลงเวลาทำงานหรือการจ่ายค่าจ้างของลูกจ้างไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ ดังนั้น จึงควรตรวจหรือยึดแฟลชไดร์ หรือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่พบในที่เกิดเหตุไว้เป็นหลักฐานเพื่อตรวจสอบหากไม่พบข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้นำสืบค้นต่อไป</p>	<p>ตำรวจ/ปกครอง/ DSI/ดย./พม./ตม./รง./ล้าม</p>

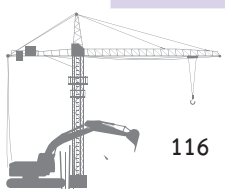
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>6. ตัวอย่างสารเคมีที่เป็นอันตราย เครื่องมือ เครื่องจักรกล ในสถานประกอบกิจการที่เกิดเหตุเพื่อส่งตรวจพิสูจน์หากมีการให้เด็กทำงานอันตราย</p> <p>7. ร่องรอยการบาดเจ็บ การเกิดผื่นตามร่างกายของแรงงานเด็กที่อาจเกิดขึ้นจากเครื่องมือหรืออุปกรณ์หรือสารเคมีต่างๆ</p> <p>8. หลักฐานเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทางของแรงงานเด็กหรือผู้ต้องสงสัยที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ ควรถ่ายรูปหรือภาพเคลื่อนไหวไว้เป็นหลักฐานว่าถูกเก็บไว้ที่ใด หรือเก็บในลักษณะซุกซ่อนหรือไม่เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน กรณีแรงงานเด็กยืนยันว่าถูกยึดเอกสารดังกล่าวไว้</p> <p>9. หลักฐานทางการเงินของแรงงานเด็ก เช่น สมุดบัญชีธนาคาร บัตรเอทีเอ็ม หลักฐานการส่งเงิน สมุดจดบันทึกของแรงงานเด็ก สมุดบัญชีรายรับรายจ่ายของนายจ้าง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบรายได้ของแรงงานเด็ก</p> <p>10. หลักฐานการสื่อสารของแรงงานเด็ก เช่น ข้อมูลบันทึกส่วนตัว บันทึกการทำงาน ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ข้อมูลในเฟซบุ๊ก ติกต็อก ไลน์หรือข้อมูลในแอปพลิเคชันต่างๆ บนโทรศัพท์มือถือ ใบเสร็จรับเงินค่าโทรศัพท์จดหมายติดต่อกับผู้อื่น เป็นต้น</p> <p>11. หากเป็นแรงงานเด็กต่างด้าวให้ตรวจสอบหลักฐานการเดินทางเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร ใบอนุญาตทำงานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบหานายจ้างและผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>12. ตรวจสอบภายในรถยนต์ จักรยานยนต์หรือยานพาหนะที่จอดใกล้เคียงสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากอาจมีพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องอยู่ภายในรถดังกล่าว รวมทั้งอาจทราบเบาะแสเชื่อมโยงกับผู้กระทำความผิด</p> <p>13. บางกรณีอาจมีการเรียกค่าไถ่จากญาติผู้เสียหาย และอาจมีการโอนเงินเข้าบัญชีผู้ต้องสงสัย ให้ตรวจหาหลักฐานการเปิดบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p> <p>14. เสื้อผ้าเครื่องใช้ของแรงงานเด็กเพื่อแสดงให้เห็นว่าแรงงานเด็กพักอาศัยอยู่ในที่เกิดเหตุ</p> <p>15. หลักฐานจากกล้องวงจรปิดใกล้ที่เกิดเหตุรวมถึงกล้องวงจรปิด</p> <p>คดีให้เด็กขายพวงมาลัยหรือเร่ขายสินค้า</p> <p>ข้อพิจารณาการแยกแยะ วิเคราะห์สภาพครอบครัวและตัวเด็กเป็นประเด็นสำคัญที่จะทำให้รู้ว่าการที่เด็กมาขายพวงมาลัยหรือเร่ขายสินค้านั้นเกิดจากความยากจนหรือหนี้สินจนต้องช่วยผู้ปกครองหารายได้หรือเกิดจากการถูกบังคับขู่เข็ญ แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบให้มาขายพวงมาลัยหรือเร่ขายสินค้า โดยควรพิจารณาดังนี้</p>	<p>ตำรวจ/ปกครอง/</p> <p>DSI/ตย./พม./ตม./</p> <p>รง./ลำม/</p>

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะทั่วไปของแรงงานเด็ก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองหรือผู้ดูแลกับแรงงานเด็ก 3. ลักษณะการทำงานเป็นงานอันตราย <ul style="list-style-type: none"> - สถานที่ในการทำงาน เช่น บริเวณทางร่วมทางแยก กลุ่มสถานบริการ - เวลาในการทำงาน เช่น เร่ขายสินค้าในยามวิกาล <p>การรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีลักษณะนี้ เจ้าหน้าที่ต้องใช้วิธีเฝ้าจุด และสักระยตามกลุ่มขบวนการไปยังที่ต่าง ๆ เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานก่อนทำการจับกุม ซึ่งหลักฐานที่สำคัญ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าขบวนการใช้แรงงานเด็กขายพวงมาลัยหรือเร่ขายสินค้ามารับและส่งผู้เสียหายบริเวณที่เกิดเหตุ (อาจใช้วิธีการสักระยและถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเคลื่อนไหวไว้เป็นหลักฐาน) 2. การใช้วิธีล่อซื้อโดยการให้เจ้าหน้าที่แฝงตัวเป็นประชาชนที่สัญจรไปมาแล้วซื้อพวงมาลัยหรือสินค้า แล้วเฝ้าสังเกตการณ์ว่ามีผู้ใดนำเงินไปจากแรงงานเด็กหรือไม่ หากมี ให้ถ่ายรูปหรือบันทึกภาพเคลื่อนไหวเป็นหลักฐาน 3. เข้าตรวจค้นบริเวณที่พักของแรงงานเด็ก และเก็บพยานหลักฐาน เช่น เสื้อผ้า เครื่องใช้ประจำตัวของแรงงานเด็ก เพื่อพิสูจน์ว่าพักอาศัยอยู่ในสถานที่ดังกล่าวจริง 4. กรณีมีการกล่าวอ้างว่าบุคคลใดเป็นบิดาหรือมารดาของแรงงานเด็กให้ตรวจสอบความสัมพันธ์ในครอบครัว จากสูติบัตร หนังสือเดินทาง ทะเบียนบ้าน หรือฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัวของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย หากตรวจสอบแล้วไม่พบข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัว ให้เก็บหลักฐานเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอ โดยระหว่างการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานให้ส่งตัวแรงงานเด็กไปยังสถานรองรับที่จัดตั้งตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เพื่อให้การสงเคราะห์และช่วยเหลือ 5. พยานหลักฐานหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการขายพวงมาลัยหรือสินค้าอื่นของแรงงานเด็ก 6. พยานหลักฐานเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์จากแรงงานเด็ก เช่น เงิน สมุดบันทึก เป็นต้น 7. เมื่อพบว่าแรงงานเด็กเป็นบุคคลต่างด้าว ให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์ยืนยันสัญชาติ 	

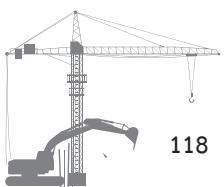
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>คดีให้เด็กชกมวย</p> <p>การรวบรวมพยานหลักฐานคดีให้เด็กชกมวย ควรรวบรวมพยานหลักฐานดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ เช่น เอกสารเกี่ยวกับการจัดการแข่งขัน ใบอนุญาตเป็นผู้จัดการแข่งขันมวย ใบรายการแข่งขันกีฬามวย ประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล สัญญาสังกัดค่ายมวย บัตรและสมุดประจำตัวนักมวย รายชื่อนักมวย รายชื่อผู้ตัดสิน รายชื่อแพทย์สนาม รายการคู่มวย แผนผังแสดงสถานที่จัดการแข่งขันบันทึกความตกลงการจ่ายเงินรางวัลแก่นักมวยในการแข่งขัน 2. หลักฐานเกี่ยวกับการชกมวย เช่น ฟันยาง เวทีมวย สนามมวย นวม กระจับ เทปบันทึกการแข่งขัน ภาพถ่าย ผลตรวจร่างกายทางการแพทย์ ผลตรวจสารแปลกปลอมหรือสารกระตุ้น 3. สอบปากคำพยานบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักมวย หัวหน้าค่ายมวย ผู้ตัดสิน ผู้ฝึกสอน ผู้จัดการรายการแข่งขันชกมวย นายสนามมวย ผู้จัดการนักมวย พี่เลี้ยง ผู้ชม เจ้าหน้าที่สนามมวย แพทย์หรือพยาบาลวิชาชีพ บิดา มารดา หรือญาติ 4. สอบปากคำพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542 ในประเด็น ดังต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> 4.1 ตรวจชั่งน้ำหนักตัวนักมวย กรณีนักมวยอายุต่ำกว่า 15 ปี เพื่อต้องการมิให้มีการกระทำผิดที่มีผลกระทบต่อการศึกษา เติบโตและพัฒนาการทางร่างกาย สมอง และระบบประสาท 4.2 ตรวจร่างกายนักมวยโดยแพทย์เพื่อยืนยันว่า สภาพร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง มีความพร้อมทำการแข่งขัน 4.3 ตรวจบัตรและสมุดประจำตัวนักมวย 4.4 ตรวจบันทึกการจ่ายเงินรางวัล 4.5 ตรวจสภาพสนามมวยหรือเวทีมวย อุปกรณ์การแข่งขัน อุปกรณ์ทางการแพทย์ 4.6 สอบปากคำพนักงานเจ้าหน้าที่ไปสังเกตการณ์ในระหว่างการแข่งขัน ในประเด็น ดังต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> 4.6.1 ตรวจการจัดการแข่งขันของสนามมวย ผู้จัดการรายการแข่งขันมวย 4.6.2 การปฏิบัติหน้าที่ของนักมวย ผู้ตัดสิน ผู้ฝึกสอน แพทย์ หัวหน้าค่ายมวย 4.6.3 ตรวจสภาพร่างกายนักมวยหลังทำการแข่งขันและวิธีการรักษา 4.6.4 แจ้งสิทธิของนักมวยว่าได้รับสิทธิความคุ้มครองตามประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคลและสวัสดิการคุ้มครองจากกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติ 	ตำรวจ/ปกครอง/ DSI/ตย./พม./ตม./รง./ลำม/สคม./กกท.

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p><u>ข้อสังเกต</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้พิจารณาว่าการนำเด็กมาชกมวยเป็นการส่งเสริมศิลปะมวยไทยตามพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ.2542 หรือเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายจากเด็ก 2. การให้เด็กชกมวยเป็นสัญญาจ้างทำของมิใช่เป็นการจ้างแรงงาน 	
<p>พยานหลักฐานในชั้นสอบสวน</p> <ul style="list-style-type: none"> • คำให้การนายจ้าง • แรงงานเด็กผู้เสียหาย • นายสนามมวย • นักมวยเด็ก • ผู้ปกครองเด็ก • พยาน 	<p>การดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงคดีให้เด็กทำงานในลักษณะงานอันตรายหรือสถานที่ห้ามให้เด็กทำงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การสอบสวนปากคำนายจ้าง ถือเป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับสภาพการทำงานและสภาพการจ้างทั้งหมดจึงต้องสอบถามให้ครอบคลุมถึงสิทธิหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ทุกๆ เรื่อง โดยการสอบข้อเท็จจริงให้ทำการสอบสวนโดยเปิดเผย ในการนี้นายจ้างมีสิทธินำทนายความหรือที่ปรึกษาของตนเข้าร่วมได้ประเด็นดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 กรณีที่เป็นนิติบุคคลให้บันทึกฐานะของนายจ้าง ชื่อนามสกุล ที่อยู่พร้อมทั้งตรวจสอบผู้ให้ถ้อยคำในฐานะนายจ้างจากหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลว่าบุคคลนั้นมีย่ออำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลนั้นหรือไม่ <ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนนายจ้างหรือเอกสารอื่นๆ ที่ทางราชการออกให้ เช่น ใบอนุญาตขับขี่ หนังสือเดินทาง ฯลฯ พร้อมถ่ายสำเนาและให้นายจ้างรับรองความถูกต้อง <p>กรณีที่นายจ้างมิได้มาพบด้วยตนเองและมอบหมายให้ตัวแทนมาพบ ซึ่งตัวแทนจะต้องเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะแล้วให้ตรวจสอบความถูกต้องของบุคคลผู้ได้รับมอบอำนาจตามหนังสือมอบอำนาจ</p> <p>กรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลตัวแทนต้องได้รับมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลโดยหนังสือมอบอำนาจต้องลงลายมือชื่อนายจ้างในฐานะผู้มอบอำนาจ กรณีเป็นนิติบุคคลจะต้องลงลายมือชื่อผู้ที่มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลในฐานะผู้มอบอำนาจ ตรวจสอบได้จากหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลว่าได้ระบุไว้อย่างไร ผู้ใดมีอำนาจลงลายมือชื่อมีจำนวนกี่คนและจะต้องประทับตราสำคัญของนิติบุคคลด้วยหรือไม่และหนังสือมอบอำนาจนั้นจะต้องมีการลงลายมือชื่อผู้มอบอำนาจผู้รับมอบอำนาจและพยานบุคคล (เพื่อประโยชน์ในการรับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานและเพื่อมีผลผูกพันผู้มอบอำนาจ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) • พนักงานตรวจแรงงาน • พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง • ล่าม

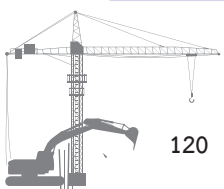
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>1.2 ความสัมพันธ์ในฐานะลูกจ้างนายจ้าง</p> <p>1.3 สถานที่รับสมัครงานของลูกจ้าง สถานที่ทำงาน</p> <p>1.4 วันที่เริ่มจ้าง วันเวลาทำงาน ตำแหน่งหน้าที่และลักษณะงานที่ลูกจ้างทำ อัตราค่าจ้าง กำหนดงวดการจ่ายค่าจ้าง สถานที่จ่ายค่าจ้าง เอกสารการลงเวลาทำงาน (โดยบันทึกการสอบสวนข้อเท็จจริงตามลำดับของเหตุการณ์ วัน เวลาและสถานที่เกิดเหตุ)</p> <p>1.5 ข้อเท็จจริงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานเด็ก</p> <p>1.6 แจ้งนายจ้างว่าจะอ้างพยานบุคคล พยานเอกสารหรือพยานวัตถุใดเป็นพยานหลักฐานบ้างหรือไม่</p> <p>ภายหลังจากบันทึกข้อเท็จจริงเป็นที่เรียบร้อยแล้วให้อ่านบันทึกการสอบสวนข้อเท็จจริงให้นายจ้างฟังหรือให้นายจ้างอ่านด้วยตนเองและให้นายจ้างลงลายมือชื่อในบันทึกการสอบข้อเท็จจริงทุกแผ่น ทุกครั้ง หากนายจ้างไม่ยอมลงลายมือชื่อในบันทึกการสอบสวนข้อเท็จจริง ให้จดแจ้งเหตุและลงลายมือชื่อโดยมีเจ้าหน้าที่ลงลายมือชื่อไว้เป็นพยานพร้อมระบุวัน เดือน ปีและตำแหน่งของผู้จดบันทึกไว้ด้วย</p> <p>2. การสอบสวนปากคำลูกจ้าง/ผู้เสียหายที่เป็นแรงงานเด็ก</p> <p>แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานว่าด้วยการใช้แรงงานเด็กของนายจ้าง จึงควรสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมถึงสิทธิหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดในประเด็น ดังนี้</p> <p>2.1 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะทั่วไปของแรงงานเด็ก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชื่อ นามสกุล หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน กรณีไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนให้กรอกข้อมูลตามสำเนาบัตรอื่น อายุ ที่อยู่ ประวัติ ภูมิลำเนา ที่อยู่ ระดับการศึกษา และสถานะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่งอาจเป็นจุดอ่อนในการที่ทำให้ต้องตกเป็นผู้ถูกใช้แรงงานเด็ก <p>การศึกษาเล่าเรียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยังไปโรงเรียนหรือเรียนหนังสือต่อหรือไม่ - ไปโรงเรียนหรือได้เรียนหนังสือบ่อยครั้งแค่ไหน - หยุดเรียนต่อหรือเลิกไปโรงเรียนตั้งแต่เมื่อไหร่ - เหตุใดจึงหยุดเรียนต่อหรือเลิกไปโรงเรียน - ปัจจุบันจบการศึกษาในชั้นระดับใด <p>การเดินทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เดินทางมาจากที่ไหน เส้นทางที่เดินทางเป็นอย่างไรบ้าง 	

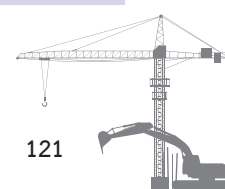
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - เดินทางมากับใคร ใช้เวลาเดินทางนานแค่ไหน - ใครเป็นผู้ซื้อตั๋วหรือบัตรโดยสารให้ - ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมใด ๆ สำหรับการเดินทางหรือไม่ <p>2.2 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพการจ้างและการทำงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชื่อนายจ้าง กรณีเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ให้ใส่ชื่อกรรมการผู้จัดการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด นั้นๆ ถ้านายจ้างเป็นบุคคลธรรมดา ต้องระบุชื่อ-นามสกุลจริงของนายจ้าง ชื่อและที่ตั้งสถานประกอบกิจการ ประเภทกิจการและสถานที่ทำงานของลูกจ้างให้ชัดเจน - กรณีให้ทำงานในเรือประมงให้สอบถามชื่อนายจ้าง ชื่อได้ก่ง ชื่อเรือ หมายเลขประจำเรือ สถานที่ในการลงเรือเพื่อไปทำการประมง - วันที่เริ่มจ้าง มีการตกลงค่าจ้างเป็นรายวัน รายชั่วโมง รายเดือนหรือตามผลงานเป็นจำนวนเท่าใด หรือตามส่วนแบ่งจากการจับสัตว์น้ำ - มีการกำหนดการจ่ายค่าจ้างทุกวันที่เท่าใด มีสถานที่ใดในการจ่ายค่าจ้างและได้รับเงินค่าจ้างค่าตอบแทนบ่อยครั้งแค่ไหน ได้รับอย่างไรเป็นเงินสดหรือผ่านบัญชีธนาคาร มีหลักฐานการรับเงินหรือไม่และได้รับตรงตามอัตราที่ตกลงหรือสัญญา กันไว้ครบถ้วนหรือไม่ และคิดว่าค่าจ้างเป็นธรรมหรือไม่ - ตำแหน่งหน้าที่และลักษณะงานที่ทำเป็นอย่างไร - วันทำงาน เวลาทำงาน เวลาพัก วันหยุดเป็นอย่างไรมีการเอกสารหรือหลักฐานในการลงเวลาทำงานหรือไม่ - มีการลงเวลาทำงานหรือไม่ด้วยวิธีการใด - มีการทำงานล่วงเวลาบ้างหรือไม่ แล้วได้รับค่าตอบแทนการทำงานล่วงเวลาบ้างหรือไม่ - ถูกหักค่าจ้างหรือไม่ เป็นค่าอะไรจำนวนเท่าใด - ต้องจ่ายค่าที่พักหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ ให้กับนายจ้างหรือไม่และต้องจ่ายเป็นจำนวนเท่าไร - นายจ้างเรียกหรือรับหลักประกันการทำงานหรือไม่ - สามารถใช้สิทธิในการลาป่วยและได้รับค่าจ้างในการใช้สิทธิลาป่วยหรือไม่ 	

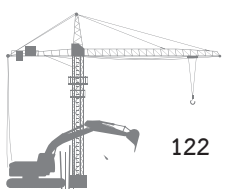
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - ในขณะที่ทำงานนายจ้างได้จัดน้ำสะอาดสำหรับดื่มและมีปริมาณที่เพียงพอหรือไม่ - พักอาศัยอยู่กับนายจ้างหรือไม่และลักษณะของที่พักอาศัยเป็นอย่างไร - นายจ้างกำหนดจ่ายอัตราค่าล่วงเวลาในวันทำงานและวันหยุด ค่าทำงานในวันหยุดเป็นจำนวนเท่าใด - จำนวนชั่วโมงที่ทำงานล่วงเวลาในวันทำงานและวันหยุดเป็นจำนวนเท่าใด - นายจ้างค้างจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าล่วงเวลาในวันหยุด ค่าทำงานในวันหยุดหรือไม่เป็นจำนวนเท่าใด - จำนวนเงินที่นายจ้างจ่ายมาแล้วเป็นจำนวนเท่าใด - ใครเป็นผู้ควบคุมให้ทำงาน ผู้ควบคุมเกี่ยวข้องกับนายจ้างหรือผู้ที่รับไว้อย่างไร <p>2.3 สุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเภทลักษณะงานที่ต้องทำ คืออะไร เครื่องมือที่ต้องใช้คืออะไรบ้าง - งานที่ต้องทำมีการใช้สารเคมีหรือไม่ - ได้รับการฝึกอบรมเพื่อการทำงานอะไรบ้าง นายจ้างจัดหาอุปกรณ์ให้หรือไม่หรือต้องซื้อหรือเช่าอุปกรณ์จากนายจ้าง และรู้สึกปลอดภัยเมื่อได้ใช้อุปกรณ์หรือไม่ - เคยได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยในการทำงานหรือไม่ และได้รับการดูแลรักษาหรือไม่ - ขณะทำงานเคยถูกลงโทษหรือไม่ และถูกลงโทษเพราะอะไร ด้วยวิธีการอย่างไร - เคยถูกข่มขู่ คุกคาม ขู่เชิญหรือทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพชื่อเสียงหรือทรัพย์สินบ้างหรือไม่ <p>2.4 สภาพแวดล้อมในการใช้ชีวิต</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาศัยอยู่กับครอบครัวหรือไม่ - สามารถติดต่อกับสมาชิกครอบครัว หรือเพื่อนฝูงได้หรือไม่บ่อยครั้งแค่ไหน - สามารถเข้าร่วมกิจกรรมหรือพบปะกับเพื่อนร่วมงานหรือติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกได้หรือไม่ - สามารถเดินทางเข้าออกสถานที่ทำงานอย่างอิสระหรือไม่ และมีเวลาในการทำกิจกรรมอื่นๆ หรือไม่ 	

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - ถูกยึดเอกสารสำคัญประจำตัวหรือหนังสือเดินทางหรือไม่ - สภาพแวดล้อมทั่วไปเป็นอย่างไรบ้าง ปลอดภัย สะอาด มีการถ่ายเทของอากาศดีหรือไม่ <p>2.5 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่นๆ เนื่องจากอาจเป็นการกระทำความผิดกฎหมายหลายฉบับ</p> <p>ภายหลังจากบันทึกข้อเท็จจริงเป็นที่เรียบร้อยแล้วให้อ่านบันทึกการสอบสวนข้อเท็จจริงให้แรงงานเด็กฟังหรือให้แรงงานเด็กอ่านข้อความทั้งหมด หากลูกจ้างเป็นแรงงานเด็กข้ามชาติให้ล่ามแปลให้ลูกจ้างฟัง และให้ลูกจ้างลงลายมือชื่อในบันทึกการสอบสวนข้อเท็จจริงทุกแผ่น ทุกครั้ง หากลูกจ้างไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้บันทึกไว้โดยชัดเจนและให้มีเจ้าหน้าที่ลงลายมือชื่อไว้เป็นพยานพร้อมระบุวัน เดือน ปีและตำแหน่งของผู้จดบันทึกไว้ด้วย</p> <p>3. การสอบสวนปากคำพยาน</p> <p>พยานในที่นี้ หมายถึง บุคคลซึ่งทำงานร่วมกับแรงงานเด็กหรือรู้ เห็น หรือพบการทำงานของเด็กโดยสอบให้ปรากฏรายละเอียดพฤติการณ์เกี่ยวกับการทำงานของแรงงานเด็ก</p> <p>4. สถานที่เกิดเหตุ</p> <p>หากสถานที่เกิดเหตุเป็นอาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ห้าแรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ห้าแรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไปโดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม สำหรับบรรจุ แปรรูป เก็บรักษาสัตว์น้ำ หรือนำสัตว์น้ำที่แปรรูปแล้วหรือยังมีได้แปรรูปมาบรรจุหีบห่อ และมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวหรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี การให้เด็กทำงานอันตราย การให้เด็กทำงานในสถานประกอบกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ ให้แจ้งต่อคณะกรรมการมาตรฐานทางปกครองเพื่อมีคำสั่งให้หยุดประกอบกิจการโรงงานตาม พ.ร.ก.ประมง พ.ศ. 2558</p> <p>กรณีตรวจสอบพบเอกสารราชการของแรงงานเด็กซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ระบุอายุเกินกว่า 18 ปี หากเอกสารดังกล่าวแตกต่างจากข้อเท็จจริงทางสรีระของเด็กให้มีการตรวจอายุด้วยวิธีการทางการแพทย์เนื่องจากเป็นสาระสำคัญและเป็นองค์ประกอบความผิด และในกรณีที่ผู้เสียหายมีร่องรอยการถูกทำร้าย ร่องรอยการถูกล่วงละเมิดทางเพศ หรือร่องรอยบาดแผลต่าง ๆ ตามร่างกาย เช่น รอยแผล ฟกช้ำ การถูกละเมิดทางเพศ ให้เจ้าหน้าที่ส่งตัวแรงงานเด็กดังกล่าวให้แพทย์ทำการตรวจชันสูตรบาดแผลเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบสำนวนการสอบสวนด้วย</p>	

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>การสอบสวนปากคำคดีการให้เด็กขายพวงมาลัยหรือเร่ขายสินค้า</p> <ul style="list-style-type: none"> • การสอบสวนปากคำแรงงานเด็ก ในความผิดฐานใช้แรงงานเด็ก ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีทีมสหวิชาชีพ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการ เข้าร่วมการสอบปากคำด้วยทุกครั้ง • กรณีตรวจสอบพบเอกสารราชการของแรงงานเด็กซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ระบุอายุเกินกว่า 18 ปี หากเอกสารดังกล่าวแตกต่างจากข้อเท็จจริงทางสรีระของเด็กให้มีการตรวจอายุด้วยวิธีการทางการแพทย์เนื่องจากเป็นสาระสำคัญและเป็นองค์ประกอบความผิดและในกรณีที่ผู้เสียหายมีร่องรอยการถูกทำร้าย ร่องรอยการถูกล่วงละเมิดทางเพศ หรือร่องรอยบาดเจ็บต่าง ๆ ตามร่างกาย ให้เจ้าหน้าที่ส่งตัวแรงงานเด็กดังกล่าวให้แพทย์ทำการตรวจชันสูตรบาดเจ็บเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบการสำนวนการสอบสวนด้วย <p>ข้อสังเกต</p> <p>เนื่องจากคดีการนำเด็กมาขายพวงมาลัยหรือเร่ขายสินค้า หากเกิดจากการนำแรงงานเด็กมาจากต่างประเทศเข้ามาขายพวงมาลัยหรือเร่ขายสินค้าในประเทศไทย โดยผู้ต้องหาจะให้ที่พักพิง ที่อาศัยกับบุคคลเหล่านั้น กรณีนี้อาจเป็นการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องพิจารณาดำเนินการตามมาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและในกรณีที่พยานหลักฐานในคดีอยู่นอกราชอาณาจักร พนักงานสอบสวนสามารถดำเนินการตาม พ.ร.บ.ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา พ.ศ. 2535</p> <p>การสอบสวนปากคำคดีการให้เด็กขกมวย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบเอกสารประกอบการจดทะเบียนและการขอใบอนุญาต 2. เรียกนายสนามมวยหรือผู้จัดรายการแข่งขันมวยส่งเทปบันทึกการแข่งขันพร้อมภาพถ่ายรวมถึงใบให้คะแนนให้แก่นายทะเบียน 3. เรียกพนักงานเจ้าหน้าที่มาให้ถ้อยคำ หรือชี้แจง 4. เรียกบุคคลในวงการกีฬามวยหรือตัวแทนตามพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ.2542 เช่น ผู้จัดรายการแข่งขันมวย ผู้ตัดสิน หัวหน้าค่ายมวย ผู้ฝึกสอน เป็นต้น มาให้ถ้อยคำ หรือชี้แจงหรือส่งเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกีฬามวยเพื่อตรวจสอบ 5. เรียกผู้ปกครองมาให้ถ้อยคำว่า ได้อนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรหรือโดยวาจาหรือไม่ ได้คำตอบแทนหรือรายได้ในการแข่งขันมวยหรือไม่ 6. สอบปากคำนักมวยเด็กว่ามีการถูกข่มขู่ บังคับหรือถูกกระทำโดยทารุณกรรมให้ขกมวยหรือไม่ 	

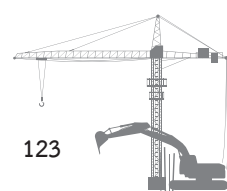

4.4 คดีให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมาย

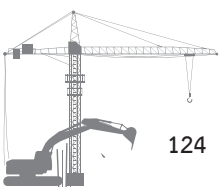
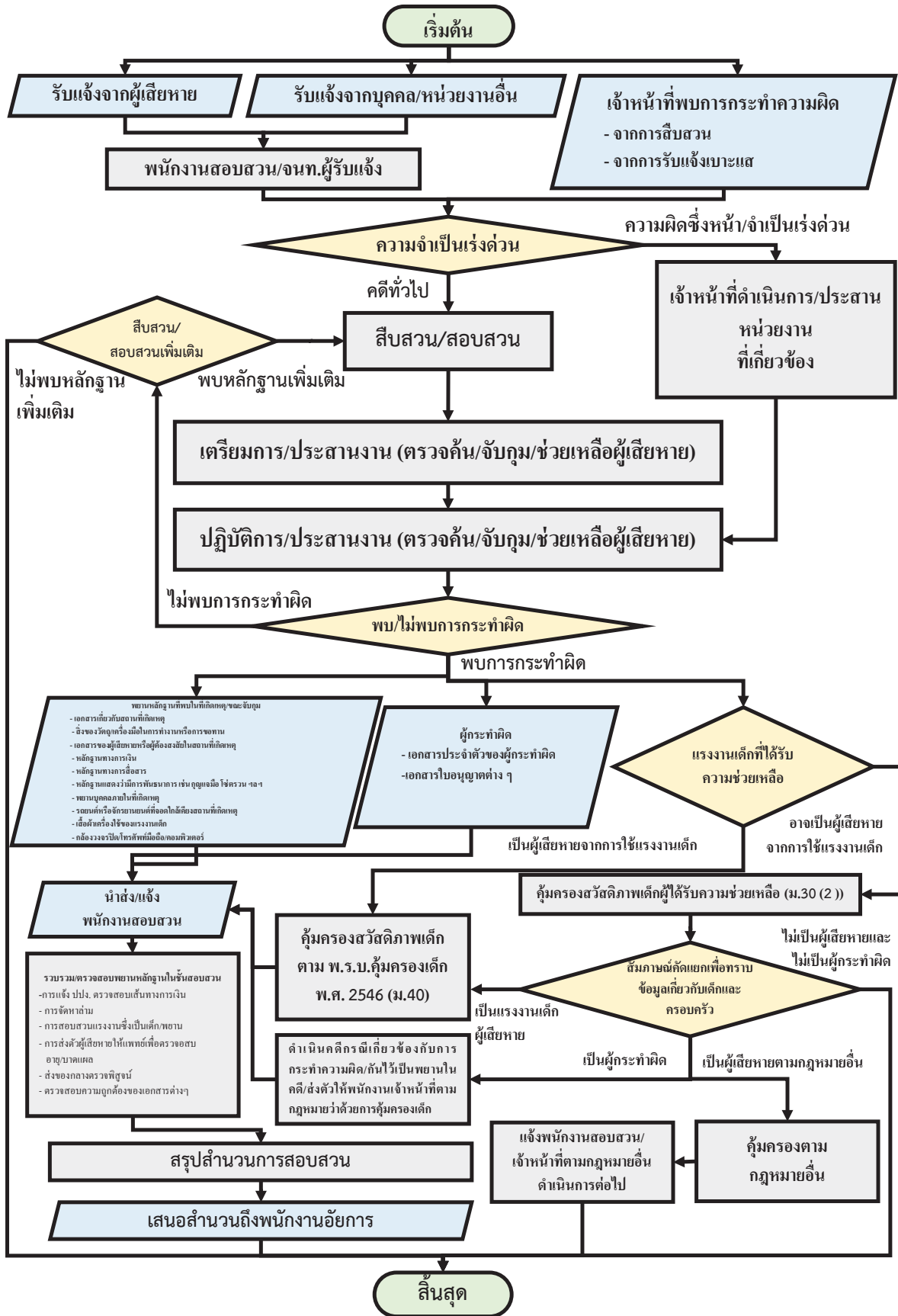
การให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมาย หมายถึง การให้เด็กเข้าไปทำงานในกิจกรรมหรือการดำเนินการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ผิดกฎหมาย เช่น การให้เด็กทำการผลิตและขนส่งยาเสพติด การให้เด็กกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือความผิดที่มีโทษทางอาญา

โดยความผิดส่วนใหญ่ที่พบเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมายจะเป็นความผิดตามกฎหมาย ดังนี้

1. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 282 - 284 , มาตรา 286 - 287
2. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 , 27
3. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14, 15

แผนผังที่ 6 ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมาย

ตารางที่ 7 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมาย

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>พยานหลักฐานที่พบในที่เกิดเหตุ/จับกุม</p> <ul style="list-style-type: none"> ผู้กระทำความผิด แรงงานเด็กผู้เสียหาย พยานหลักฐานอื่นๆ 	<p>พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>ควรรวบรวมพยานหลักฐานดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หลักฐานเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทางของเด็กที่ทำงานผิดกฎหมายหรือผู้ต้องสงสัยที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ ควรถ่ายรูปหรือถ่ายภาพเคลื่อนไหวไว้เป็นหลักฐานว่าถูกเก็บไว้ที่ใด หรือเก็บในลักษณะซุกซ่อนหรือไม่เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน 2. ตรวจสอบหลักฐานในการเดินทางในกรณีที่มีการใช้ให้เด็กเดินทางเพื่อกระทำความผิด เช่น ตั๋วหรือบัตรโดยสาร 3. หลักฐานทางการเงิน เช่น สมุดบัญชีธนาคาร บัตรเอทีเอ็ม หลักฐานการส่งเงิน สมุดจดบันทึก 4. หลักฐานทางการสื่อสาร เช่น ข้อมูลบันทึกส่วนตัว บันทึกการทำงาน ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว ข้อมูลในเฟซบุ๊ก ติกต็อก ไลน์ หรือข้อมูลในแอปพลิเคชันต่าง ๆ บนโทรศัพท์มือถือ เพื่อเป็นประโยชน์ในการสืบหาและเชื่อมโยงขบวนการ 5. หลักฐานจากกล้องวงจรปิดใกล้ที่เกิดเหตุรวมถึงกล้องวงจรปิดจากตู้เอทีเอ็มบริเวณใกล้เคียง อาจทำให้เห็นการเคลื่อนไหวของผู้เสียหายหรือนายจ้างและผู้ต้องสงสัย 6. ภายถ่ายสถานที่เกิดเหตุ เพื่อแสดงให้เห็นจุดที่พบหรือว่ามีการให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมาย 7. ตรวจสอบภายในรถยนต์ จักรยานยนต์หรือยานพาหนะที่จอดใกล้เคียงสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากอาจมีพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องอยู่ภายในรถดังกล่าว รวมทั้งอาจทราบเบาะแสเชื่อมโยงกับผู้กระทำความผิด 8. การพิสูจน์ติดตามตรวจยึดของกลางพยานวัตถุ เช่น อาวุธ สิ่งผิดกฎหมาย ยานพาหนะที่ใช้ หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ตลอดจนพยานเอกสารทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันการกระทำผิด 9. หากมีการกล่าวอ้างมีการใช้โทรศัพท์ หรือไลน์หรือการสื่อสารทางออนไลน์หรือสื่อสารสารสนเทศหรืออิเล็กทรอนิกส์ไปถึงหน่วยงานหรือบุคคลใด ให้ตรวจสอบและขอหลักฐานการสื่อสารจากบริษัทผู้ให้บริการหรือหน่วยงานใดมาประกอบสำนวนและสอบปากคำบุคคลที่ติดต่อถึงกันตามรูปคดี 10. ในการอ้างถึงบุคคลหรือสถานที่ให้นำข้อมูลหรือภาพถ่ายประกอบสำนวนการสอบสวน 11. หากมีการโอนเงิน ให้ขอหลักฐานการโอนเงินไปยังสถาบันการเงินและสอบปากคำผู้เกี่ยวข้อง 	<p>ตำรวจ/ปกครอง/DSI/ดย./พม./ตม./ล่าม</p>

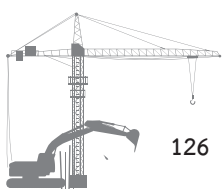
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>พยานหลักฐานในชั้นสอบสวน</p> <ul style="list-style-type: none"> เด็กผู้เสียหาย 	<p><u>การสอบสวนปากคำคดีการให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมาย</u></p> <ul style="list-style-type: none"> การสอบสวนปากคำเด็ก ในกรณีที่ให้เด็กทำงานที่ผิดกฎหมาย ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีทีมสหวิชาชีพหรือพนักงานอัยการหรือบุคคลที่เด็กร้องขอ เข้าร่วมการสอบปากคำด้วยทุกครั้ง กรณีตรวจสอบพบเอกสารราชการของเด็กซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ระบุอายุเกินกว่า 18 ปี หากเอกสารดังกล่าวแตกต่างจากข้อเท็จจริงทางสรีระของเด็กให้มีการตรวจอายุด้วยวิธีการทางการแพทย์เนื่องจากเป็นสาระสำคัญและเป็นองค์ประกอบความผิดและในกรณีที่ผู้เสียหายมีร่องรอยการถูกทำร้าย ร่องรอยการถูกล่วงละเมิดทางเพศหรือร่องรอยบาดแผลต่าง ๆ ตามร่างกาย ให้เจ้าหน้าที่ส่งตัวแรงงานเด็กดังกล่าวให้แพทย์ทำการตรวจชันสูตรบาดแผลเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบการสำนวนการสอบสวนด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ล่าม

4.5 คดีแรงงานเด็กโดยการแสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์

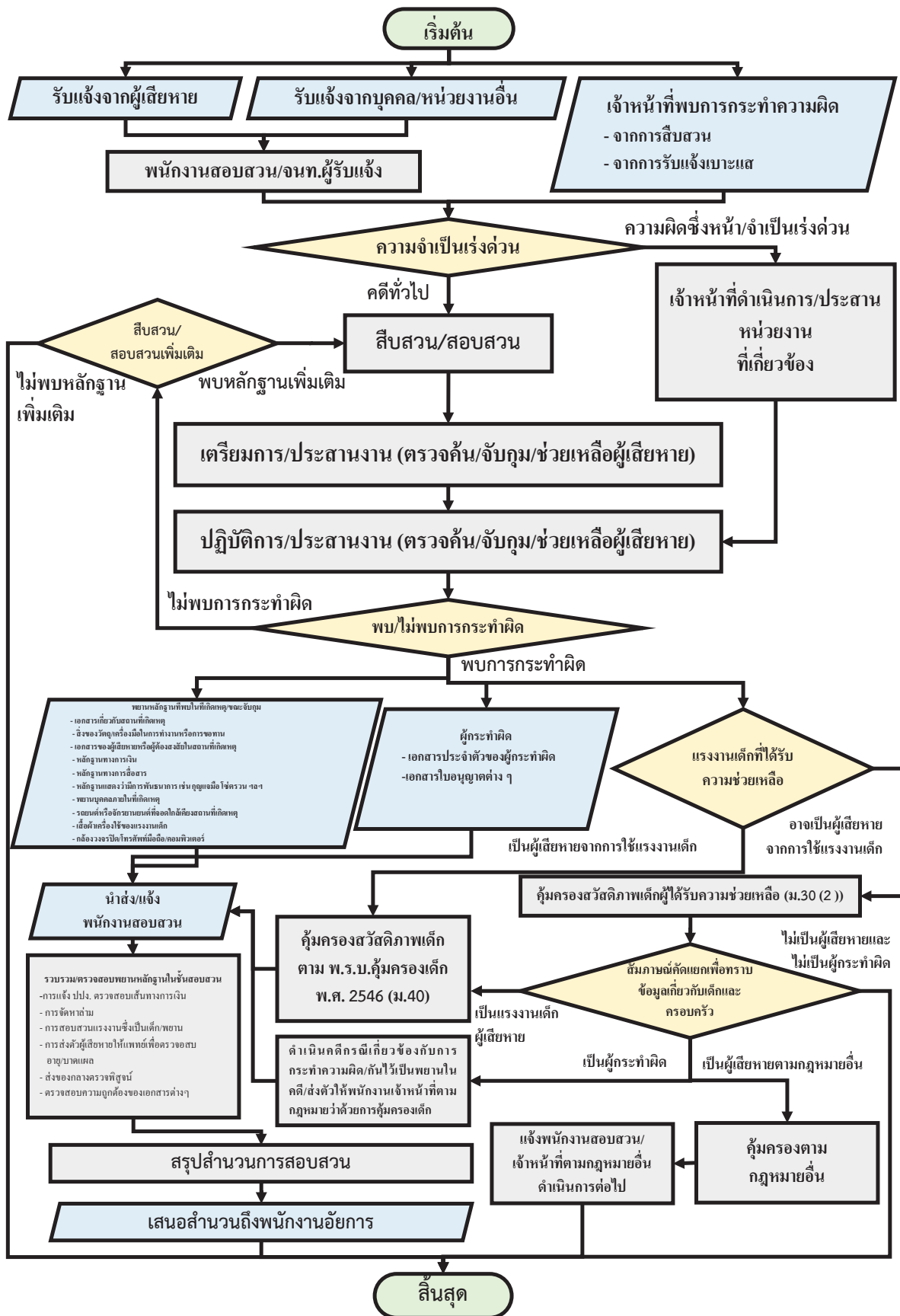
การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กออนไลน์ เป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากการใช้แรงงานเด็กผ่านออนไลน์มีการพบการกระทำความผิดของการแสวงหาประโยชน์ในหลายรูปแบบ เช่น การค้าประเวณีเด็กผ่านระบบออนไลน์ การถ่ายทอดสด (Live Streaming) โดยการข่มขู่หรือแบล็กเมล (Blackmail) เพื่อแสวงหาประโยชน์หรือเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ การใช้เด็กในสื่อลามกอนาจาร ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวอาจเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์แต่มีความผิดบางรูปแบบที่ไม่เข้าข่ายการค้ามนุษย์ แต่เป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์ เช่น การโหลดลากลามกอนาจารเด็กมาไว้ในความครอบครองเพื่อประโยชน์ทางเพศของตนเอง การที่บุคคลใดได้พุดคุยชักชวนให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำการเปลื้องผ้าผ่านระบบโซเชียลมีเดียเพื่อประโยชน์ทางเพศของตนเอง

โดยความผิดส่วนใหญ่ที่พบเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีแรงงานเด็กโดยการแสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์จะเป็นความผิดตามกฎหมาย ดังนี้

1. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 282 - 284 , มาตรา 286 – 287
2. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 , 27
3. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14, 15

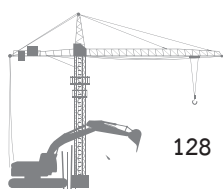

แผนผังที่ 7 ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีแรงงานเด็กโดยการ แสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์

ตารางที่ 8 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานเด็กโดยการแสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<ul style="list-style-type: none"> การตรวจยึดหรืออายัดพยานหลักฐานสำคัญในที่เกิดเหตุ ผู้ต้องหา เด็กผู้เสียหาย 	<p>พยานหลักฐานสำคัญในคดี กรณี มีการกระทำความผิด</p> <ol style="list-style-type: none"> เก็บพยานหลักฐานทางดิจิทัลเบื้องต้น <ol style="list-style-type: none"> เอกสารเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ http://www ค้นหา URL ของ Profile หรือ Facebook ID ของผู้กระทำความผิด ตัวอย่างการค้นหา URL ของโปรไฟล์คนร้าย บันทึกหน้าจอ (Screen Capture) เพื่อเก็บพยานหลักฐานทางดิจิทัลหรือใช้วิธีการถ่ายภาพหน้าจอเพื่อเก็บพยานหลักฐานทางดิจิทัล หลักฐานทางการเงิน เช่นสมุดบัญชีธนาคาร แอปพลิเคชันของธนาคารที่โอนผ่าน เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบรายได้และเพื่อใช้ในการหลักฐานการสืบสวนความผิดตาม พ.ร.บ.การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 อีกส่วนหนึ่ง หลักฐานทางการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ ไลน์ (LINE) เพชบุ๊ก (Facebook Message) ทวิตเตอร์(Twitter) สื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ที่สามารถพิสูจน์ตัวตนและต้องเข้าถึงข้อมูลผู้กระทำความผิดได้ หลักฐาน รูปภาพ คลิปวิดีโอที่อยู่ในอุปกรณ์ โทรศัพท์มือถือ โน้ตบุ๊ก หรือ พื้นที่เก็บข้อมูลส่วนตัวในรูปแบบ ไดรฟ์ และอุปกรณ์เก็บข้อมูล คลาวด์เซิร์ฟเวอร์ (Cloud Server) ที่ใช้เก็บข้อมูล <p>กรณีเป็นการผลิตและเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติจะต้องตรวจสอบอุปกรณ์เช่น มือถือ โน้ตบุ๊ก หลักฐานจากเจ้าหน้าที่ในการตรวจพิสูจน์โดยตรง เช่น กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และสำนักงานพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p>	ตำรวจ/ปกครอง/DSI/ดย./พม./ล่าม
<p>พยานหลักฐานในชั้นสอบสวน</p> <ul style="list-style-type: none"> คำให้การเด็กผู้เสียหาย หลักฐานเส้นทางการเงิน 	<ul style="list-style-type: none"> การสอบสวนปากคำเด็ก บุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำความผิด เช่น วัน เวลา สถานที่ ที่เริ่มกระทำความผิด พฤติการณ์การกระทำความผิดผ่านช่องทางใดและพฤติกรรมดังกล่าวได้กระทำกับผู้ใดบ้าง กรณีสอบปากคำเด็กหรือเยาวชน ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีสหวิชาชีพ บุคคลที่เด็กร้องขอหรือพนักงานอัยการ เข้าร่วมการสอบปากคำด้วยทุกครั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ล่าม

4.6 คดีแรงงานเด็กทำงานผ่านสื่อออนไลน์

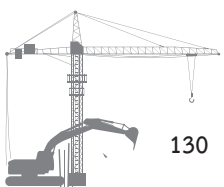
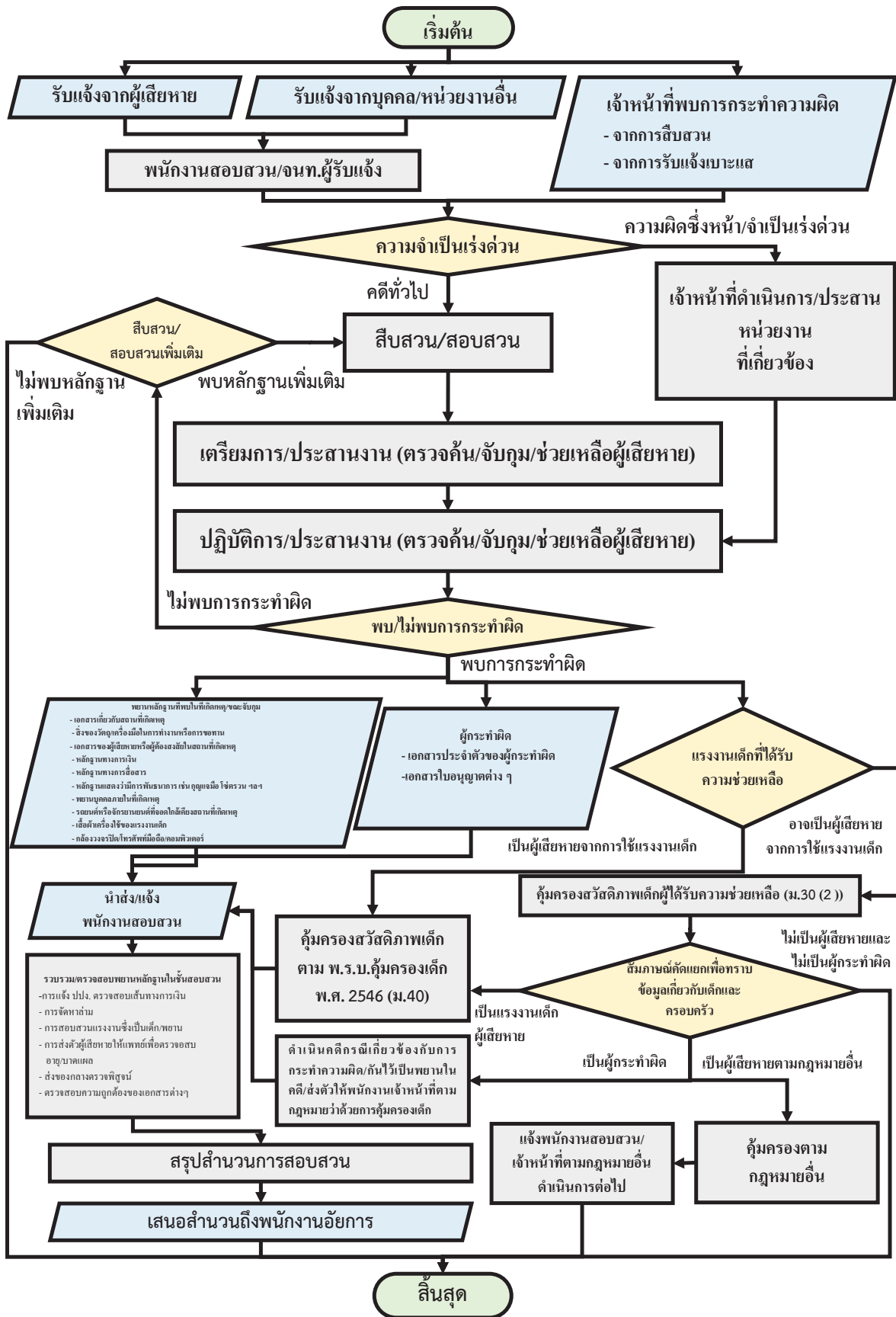
คดีแรงงานเด็กทำงานผ่านสื่อออนไลน์ หมายถึง กระบวนการที่ผู้กระทำความผิดให้เด็กทำงานผ่านสื่อออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใดก็ตาม เช่น การให้เด็กทำงานผ่านระบบคอลเซ็นเตอร์ (Call Center) หรือเป็นแอดมินแอปพลิเคชัน การพนันออนไลน์ ถึงแม้มีข้อดีในเรื่องของรายได้แต่ก็ส่งผลกระทบต่อเด็กในหลายเรื่องโดยเฉพาะในด้านการศึกษาและสุขภาพ บางกรณีเด็กใช้เวลาในการทำงานช่วงกลางคืนก็จะทำให้เด็กไม่ได้รับการพักผ่อนอย่างเพียงพอส่งผลต่อสุขภาพ การศึกษา และการเจริญเติบโตของเด็ก

โดยความผิดส่วนใหญ่ที่พบเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีแรงงานเด็กทำงานผ่านสื่อออนไลน์จะเป็นความผิดตามกฎหมาย ดังนี้

1. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 282 - 284 , 286 – 287
2. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 47
3. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 , 27
4. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 14, 15

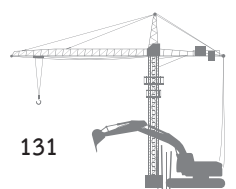

แผนผังที่ 8 ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีแรงงานเด็กทำงานผ่านสื่อออนไลน์

ตารางที่ 9 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานเด็กทำงานผ่านสื่อออนไลน์

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>พยานหลักฐานที่พบในที่เกิดเหตุ/จับกุม</p> <ul style="list-style-type: none"> เด็กผู้เสียหาย พยานหลักฐานอื่นๆ 	<p>พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง</p> <ol style="list-style-type: none"> เก็บพยานหลักฐานทางดิจิทัลเบื้องต้น <ol style="list-style-type: none"> เอกสารเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ http://www ค้นหา URL ของ Profile หรือ Facebook ID ของผู้กระทำความผิด ตัวอย่างการค้นหา URL ขอโปรไฟล์คนร้าย บันทึกหน้าจอ (Screen Capture) เพื่อเก็บพยานหลักฐานทางดิจิทัลหรือใช้วิธีการถ่ายภาพหน้าจอเพื่อเก็บพยานหลักฐานทางดิจิทัล หลักฐานทางการเงิน เช่นสมุดบัญชีธนาคาร แอปพลิเคชันของธนาคารที่โอนผ่าน เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบรายได้และเพื่อใช้ในการหลักฐานการสืบสวนความผิดตาม พ.ร.บ.การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอีกส่วนหนึ่ง หลักฐานทางการสื่อสาร เช่นโทรศัพท์ ไลน์ LINE เพชบุ๊ก (Facebook Message) ทวิตเตอร์(Twitter) สื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ ที่สามารถพิสูจน์ตัวตนและต้องเข้าถึงข้อมูลผู้กระทำความผิดได้ หลักฐาน รูปภาพ คลิปวิดีโอที่อยู่ในอุปกรณ์ โทรศัพท์มือถือ โน้ตบุ๊ก หรือ พื้นที่เก็บข้อมูลส่วนตัวในรูปแบบ ไดรฟ์ (Drive) และ อุปกรณ์เก็บข้อมูลคลาวด์เซิร์ฟเวอร์ (Cloud Server) ที่ใช้เก็บข้อมูล 	<p>ตำรวจ/ปกครอง/ DSI/ดย./พม./ล่าม</p>
<p>พยานหลักฐานในชั้นสอบสวน</p> <ul style="list-style-type: none"> คำให้การเด็กผู้เสียหาย หลักฐานเส้นทางการเงิน 	<ul style="list-style-type: none"> การสอบสวนปากคำเด็ก บุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำความผิด เช่น วัน เวลา สถานที่ ที่เริ่มกระทำความผิด พฤติการณ์การกระทำความผิดผ่านช่องทางใดและพฤติกรรมดังกล่าวได้กระทำกับผู้ใดบ้าง กรณีสอบปากคำเด็กหรือเยาวชนให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีสหวิชาชีพ บุคคลที่ได้ร้องขอหรือพนักงานอัยการ เข้าร่วมการสอบปากคำด้วยทุกครั้ง 	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ล่าม

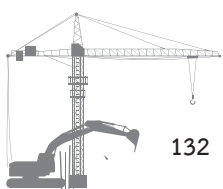

4.7 คดีการใช้แรงงานเด็กขอกาน

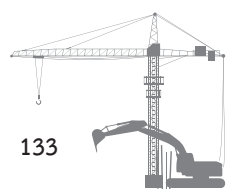
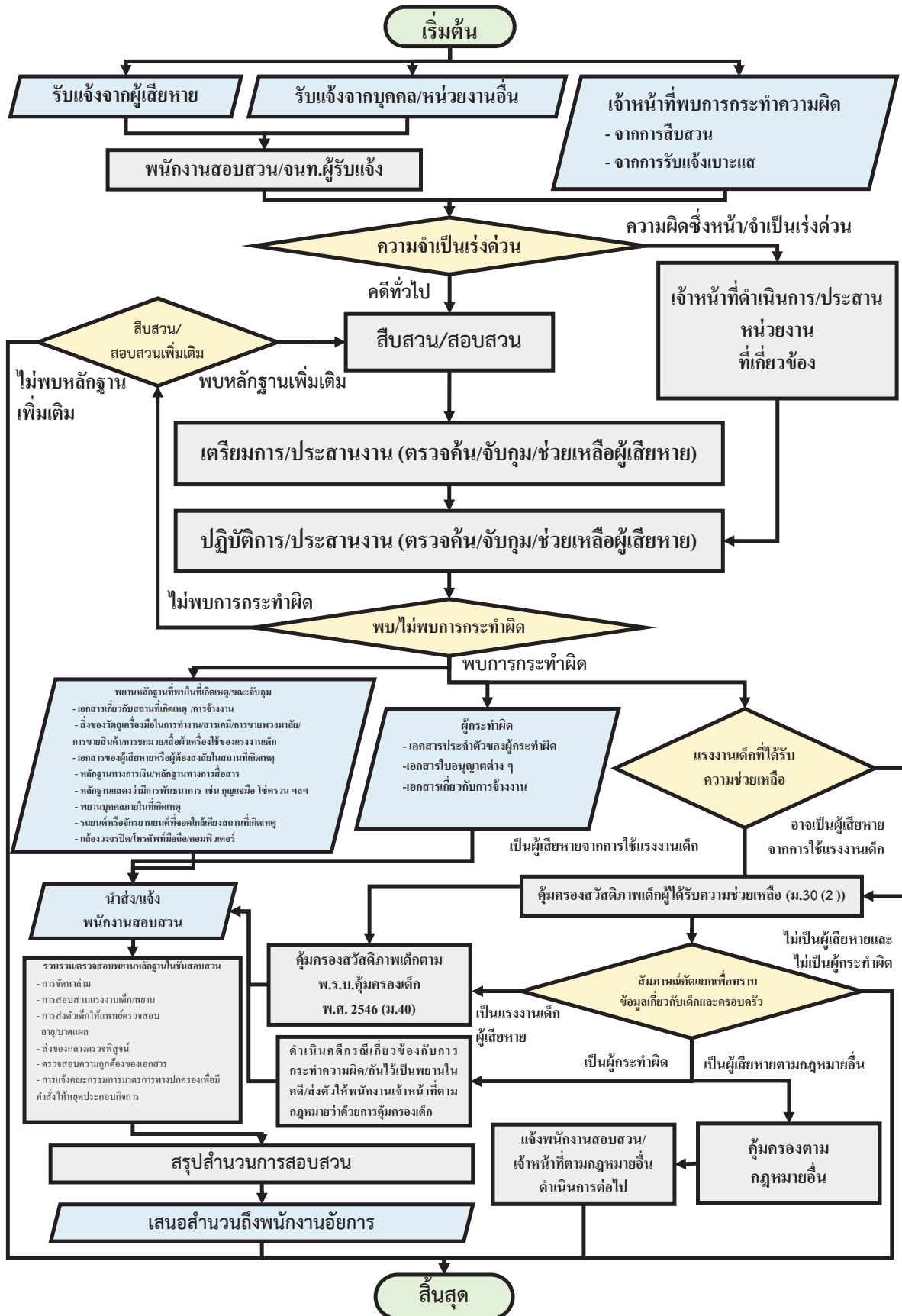
การใช้แรงงานเด็กขอกานส่วนใหญ่จะมีรูปแบบการทำให้เป็นขบวนการมักนำเด็กมาพักอาศัยไว้ในสถานที่ต่างๆ เช่น บ้านเช่า จากนั้นนำเด็กไปขอกานยังบริเวณที่มีประชาชนสัญจรไปมาหรือสถานที่ท่องเที่ยว แล้วคอยสังเกตการณ์บริเวณดังกล่าว หลังจากที่มีประชาชนให้เงินหรือทรัพย์สินแก่เด็กขอกานแล้ว กลุ่มขบวนการดังกล่าวจะมารับรายได้จากการขอกานไปจากเด็ก และเมื่อได้เงินจำนวนหนึ่งแล้ว กลุ่มขบวนการดังกล่าวก็จะรับเด็กกลับไปพักอาศัยดังเดิม ซึ่งการใช้เด็กไปทำการขอกาน จะมีลักษณะเป็นการกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อให้เด็กขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการขอด้วยวาจา ข้อความหรือการแสดงกิริยาอาการใด หรือการกระทำด้วยวิธีการใดให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้เด็กนั้น หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอกานอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก

โดยความผิดส่วนใหญ่ที่พบเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีการใช้แรงงานเด็กขอกานจะเป็นความผิดตามกฎหมาย ดังนี้

1. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 และ 27
2. พระราชบัญญัติควบคุมการขอกาน พ.ศ. 2559 มาตรา 22

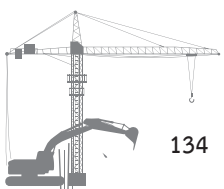

แผนผังที่ 9 ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีการใช้แรงงานเด็กขอกาน

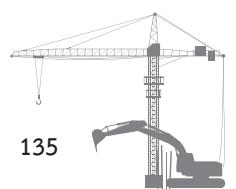

ตารางที่ 10 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีการใช้แรงงานเด็กขอทาน

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>สิ่งที่พบในที่เกิดเหตุ/จับกุม</p> <ul style="list-style-type: none"> • พยานหลักฐานที่พบ • ผู้ต้องหา • ผู้เสียหาย 	<p>การรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีลักษณะนี้ เจ้าหน้าที่ต้องใช้วิธีเฝ้าจุด และสละกรอยตามกลุ่มขบวนการไปยังที่ต่าง ๆ เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานก่อนทำการจับกุม ซึ่งหลักฐานที่สำคัญ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าขบวนการใช้แรงงานเด็กขอทานมารับและส่งผู้เสียหายบริเวณที่เกิดเหตุ (อาจใช้วิธีการสละกรอยและถ่ายภาพหรือบันทึกภาพเคลื่อนไหวไว้เป็นหลักฐาน) 2. การใช้วิธีล่อซื้อโดยการให้เจ้าหน้าที่แฝงตัวเป็นประชาชนที่สัญจรไปมาแล้วนำเงิน (เงินล่อซื้อ) ให้ทานกับแรงงานเด็กขอทาน แล้วเฝ้าสังเกตการณ์ว่ามีผู้ใดมาจ่ายเงินไปจากผู้เสียหายหรือไม่ หากมี ให้ถ่ายรูปหรือบันทึกภาพเคลื่อนไหวไว้เป็นหลักฐาน 3. เข้าตรวจค้นบริเวณที่พักของแรงงานเด็ก และเก็บพยานหลักฐานเช่น เสื้อผ้า เครื่องใช้ประจำตัวของแรงงานเด็ก เพื่อพิสูจน์ว่าพักอาศัยอยู่ในสถานที่ดังกล่าวจริง 4. กรณีมีการกล่าวอ้างว่าบุคคลใดเป็นบิดาหรือมารดาของแรงงานเด็กให้ตรวจสอบความสัมพันธ์ในครอบครัว จากสูติบัตร หนังสือเดินทาง ทะเบียนบ้าน หรือฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัวของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย หากตรวจสอบแล้วไม่พบข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัว ให้เก็บหลักฐานเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอ โดยระหว่างการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานให้ส่งตัวแรงงานเด็กไปยังสถานรองรับที่จัดตั้งตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เพื่อให้การสงเคราะห์และช่วยเหลือ 5. พยานหลักฐานหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการขอทานของแรงงานเด็ก เช่น ขัน แก้วน้ำ 6. พยานหลักฐานเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์จากแรงงานเด็ก เช่น เงิน สมุดบันทึก เป็นต้น 7. พยานหลักฐานเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์ของผู้ต้องหา หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของผู้ต้องหา เช่น สมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร สมุดคู่มือจดทะเบียนรถ โฉนดที่ดิน หรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าน่าจะเกี่ยวข้องหรือได้มาจากการแสวงหาประโยชน์จากการขอทาน เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สิน 	ตำรวจ/ปกครอง/DSI/ดย./พม./ล้าม

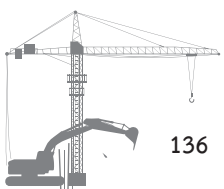
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>8. พยานหลักฐานเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องหา กับแรงงานเด็กขอตาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ คอมพิวเตอร์</p> <p>(หมายเหตุ การตรวจยึดหรือตรวจสอบอุปกรณ์การสื่อสาร เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ให้ไปดูการปฏิบัติเรื่อง การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานดิจิทัล)</p> <p>9. ในกรณีที่พบขอตานซึ่งเป็นเด็กในที่เกิดเหตุก่อนที่จะเริ่มดำเนินกระบวนการสอบสวนหรือซักถามข้อเท็จจริงใด ๆ จากเด็ก ควรจะสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจ เชื่อใจ ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลากระบวนการซักถามหรือสัมภาษณ์ควรจะทำให้เมื่อบุคคลที่สงสัยว่าน่าจะเป็นผู้เสียหายมีความพร้อม ไม่ควรเร่งรีบโดยเฉพาะเด็กในกรณีที่เป็เด็ก ควรนำส่งเด็กเข้ารับ การคุ้มครองในบ้านพักเด็ก ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เมื่อเด็กมีความไว้วางใจ เชื่อใจแล้วจึงเริ่มกระบวนการซักถาม หรือสัมภาษณ์</p> <p>10. เมื่อพบว่าแรงงานเด็กเป็นบุคคลต่างด้าวให้ดำเนินการตรวจ พิสูจน์ยืนยันสัญชาติ</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • หลักฐานเส้นทางการเงิน • คำให้การแรงงานเด็กผู้เสียหาย • ผลการตรวจสอบอายุผู้เสียหายจากแพทย์/บาดแผล/ DNA 	<p>การดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง</p> <ul style="list-style-type: none"> • การสอบสวนปากคำผู้เสียหาย ในความผิดการใช้แรงงานเด็กขอตานนั้น ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีสหวิชาชีพ, บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการ เข้าร่วมการสอบปากคำด้วยทุกครั้ง • กรณีตรวจสอบพบเอกสารราชการของแรงงานเด็กซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ระบุอายุเกินกว่า 18 ปี หากเอกสารดังกล่าวแตกต่างจากข้อเท็จจริงทางสรีระของเด็กให้มีการตรวจอายุด้วยวิธีการทางการแพทย์เนื่องจากเป็นสาระสำคัญและเป็นองค์ประกอบความผิดและในกรณีที่ผู้เสียหายมีร่องรอยการถูกทำร้าย ร่องรอยการถูกล่วงละเมิดทางเพศ หรือร่องรอยบาดแผลต่าง ๆ ตามร่างกาย ให้เจ้าหน้าที่ส่งตัวแรงงานเด็กดังกล่าวให้แพทย์ทำการตรวจชันสูตรบาดแผลเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบการสำนวนการสอบสวนด้วย <p>ข้อสังเกต</p> <p>1. กรณีที่มีการจับกุมผู้ต้องหาในคดีการใช้แรงงานเด็กขอตาน คดีโดยส่วนมากจะพบว่าเด็กมักจะได้รับการสั่งสอนหรือบอกกล่าว ว่าหากถูกเจ้าหน้าที่จับกุมตัวได้ให้บอกกับเจ้าหน้าที่ว่าผู้ต้องหา คือ บิดามารดาของเด็ก เนื่องจากตาม พ.ร.บ.ควบคุมการขอตาน พ.ศ. 2559 ในมาตรา 22 กำหนดไว้ว่า ผู้ใดแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำกรขอตานโดยการใช้ จ้างวานต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท</p>	<ul style="list-style-type: none"> • พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI/ปปง.) • พนักงานอัยการ

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>2. หากการแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอทานเป็นการกระทำต่อหญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้เจ็บป่วย ตามมาตรา 22 วรรค (1) - (6) ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษหนักขึ้น</p> <p>แต่การกระทำในมาตรา 22 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง (1) (2) และ(4) ไม่ใช้บังคับกับการกระทำระหว่างบุพการี “และ” ผู้สืบสันดาน ดังนั้นหากผู้ต้องหาและผู้ทำการขอทานมีความสัมพันธ์เป็นบุพการี “และ” ผู้สืบสันดาน ก็จะไม่ถูกดำเนินคดีตาม พ.ร.บ.ควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 พนักงานสอบสวนจึงต้องหาหลักฐาน เพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์ของผู้ต้องหาและผู้ที่ถูกนำมาขอทาน เช่น สูติบัตร หนังสือเดินทาง กรณีที่ไม่มีเอกสารยืนยันความสัมพันธ์ดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนส่งผู้ต้องหา กับเด็กที่ถูกนำมาขอทาน ตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอ เพื่อหาความสัมพันธ์ต่อไป</p> <p>เนื่องจากคดีการนำเด็กมาขอทานในปัจจุบันมักเกิดจากนำเด็กจากต่างประเทศเข้ามาขอทานในประเทศไทย โดยผู้ต้องหาจะอยู่ที่พักพิง ที่อาศัยกับบุคคลเหล่านั้น กรณีนี้อาจเป็นการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องพิจารณาดำเนินการตามมาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และในกรณีที่พยานหลักฐานในคดีอยู่นอกราชอาณาจักร พนักงานสอบสวนสามารถดำเนินการตาม พ.ร.บ.ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา พ.ศ. 2535</p>	

ข้อสังเกตเกี่ยวกับแรงงานเด็ก

1. ในกระบวนการสอบสวนผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กควรสร้างความเป็นมิตรและบริหารจัดการความกลัวของเด็ก เพื่อให้เด็กมีความสะดวกใจในการพูดคุยมากยิ่งขึ้น
2. กรณีแรงงานเด็กซึ่งเป็นผู้เสียหายไม่สามารถระบุตัวตนของผู้กระทำความผิดได้อาจเนื่องจากปัญหาในการจดจำ การรับรู้ จึงควรแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดให้มากที่สุด เช่น รายละเอียด ชื่อเล่น ลักษณะท่าทาง ตาหนิ บริเวณสถานที่ซึ่งเป็นจุดสังเกต เป็นต้น
3. ในกรณีที่แรงงานเด็กมีร่องรอยบาดแผลต่าง ๆ ตามร่างกายให้เจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้เสียหายดังกล่าวให้แพทย์ทำการตรวจชันสูตรบาดแผลเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบการสอบสวนด้วย
4. กรณีตรวจสอบพบเอกสารราชการของแรงงานเด็กซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ระบุอายุเกินกว่า 18 ปี หากเอกสารดังกล่าวแตกต่างจากข้อเท็จจริงทางสรีระของเด็กให้มีการตรวจอายุด้วยวิธีการทางการแพทย์เนื่องจากเป็นสาระสำคัญและเป็นองค์ประกอบความผิด
5. กรณีที่จำเป็นต้องใช้ล่ามในการแปลภาษาควรเป็นล่ามที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว
6. กรณีพนักงานสอบสวนเป็นผู้สอบสวนแรงงานเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ให้มีสหวิชาชีพหรือบุคคลที่เด็กร้องขอร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำตาม ป.วิอาญา มาตรา 133 ทวิ

บทที่ 5

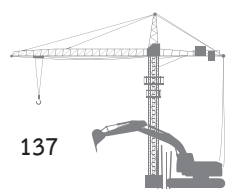
คดีบังคับใช้แรงงาน

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization - ILO) ฉบับที่ 29 ว่าด้วยการเกณฑ์แรงงานหรือแรงงานบังคับ พ.ศ. 2473 (Convention concerning Forced or Compulsory Labour, 1930) เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2512 ซึ่งมีหลักการเพื่อป้องกันและขจัดการบังคับใช้แรงงานในทุกรูปแบบ ประเทศไทยจึงได้กำหนดลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6/1 ดังนี้

ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น
- (2) ขู่เชือดด้วยประการใด ๆ
- (3) ใช้กำลังประทุษร้าย
- (4) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้
- (5) นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ
- (6) ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้น

ถ้าได้กระทำให้ผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

โดยองค์ประกอบหลักของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ประกอบด้วย

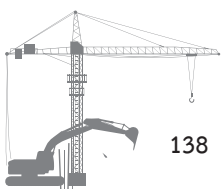
1. การกระทำ (องค์ประกอบภายนอก) ได้แก่ ช่มชู้ใจผู้อื่นให้ทำงานหรือบริการ
2. โดยวิธีการ (พฤติการณ์ประกอบการกระทำ) ได้แก่ ใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลอื่นทำงานหรือให้บริการไม่ว่าจะเป็นการทำให้บุคคลอื่นนั้นกลัว ชูเชื้อ ใช้กำลังประทุษร้าย ยึดเอกสาร นำเอาภาระหนี้มาผูกมัด
3. ผู้ผู้นอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

ดังนั้น ความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการจึงต้องครบองค์ประกอบทั้ง 3 ประการ หากขาดองค์ประกอบอย่างหนึ่งอย่างใด การกระทำนั้นไม่เป็นความผิดฐานการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

5.1 คดีการบังคับใช้แรงงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินคดีบังคับใช้แรงงาน นั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่พืงนำมาใช้พิจารณาประกอบด้วย ได้แก่

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
3. ประมวลกฎหมายอาญา
4. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456
5. พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481
6. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509
7. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522
8. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539
9. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
10. พระราชบัญญัติกึ่งฬามวย พ.ศ. 2542
11. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
12. พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547
13. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550
14. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551
15. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556
16. พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559
17. พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558
18. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560
19. กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2555) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
20. กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557
21. กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565
22. กฎกระทรวงกำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงาน พ.ศ. 2559

5.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์)

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

(การจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล)

มาตรา 26 การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

(เสรีภาพในการประกอบอาชีพ)

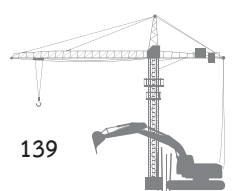
มาตรา 40 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพื่อยุติการที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น

การตรากฎหมายเพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพตามวรรคสอง ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติหรือกีดกันการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษา

(การคุ้มครองเรื่องสิทธิการศึกษาภาคบังคับเด็ก)

มาตรา 54 วรรคหนึ่ง รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

5.1.2 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(ละเมิด)

มาตรา 420 ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

(จ้างทำของ)

มาตรา 587 อันว่าจ้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงจะทำการงานสิ่งใด สิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ ทำนั้น

5.1.3 ประมวลกฎหมายอาญา

(เป็นระงับหาเพื่อการอนาจาร)

มาตรา 282 ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นระงับหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือ หญิง แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสน บาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

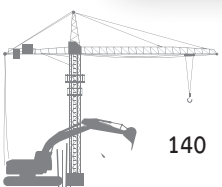
ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ จำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รัับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือ วรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

(เป็นระงับหาเพื่อสนองความใคร่)

มาตรา 283 ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เป็นระงับหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารซึ่งชายหรือ หญิง โดยใช้ขู่ว่าจะหลอกลวง ขู่เชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วย ประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่บุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้ กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุก ตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต

ผู้ใดเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น รับตัวบุคคลซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือพาไปตามวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคแรก วรรคสอง หรือวรรคสาม แล้วแต่กรณี

(พาเด็กไปเพื่อการอนาจาร)

มาตรา 283 ทวิ ผู้ใดพาบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเพื่อการอนาจาร แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติในวรรคแรกหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี

(พาบุคคลไปเพื่อการอนาจาร)

มาตรา 284 ผู้ใดพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร โดยใช้อุบายหลอกลวงขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พาไปนั้น

(รับประโยชน์จากการค้าประเวณี)

มาตรา 286 ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินยี่สิบปี และปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

- (1) ช่วยเหลือ ให้ความสะดวก หรือคุ้มครองการค้าประเวณีของผู้อื่น
- (2) รับประโยชน์ไม่ว่ารูปแบบใดจากการค้าประเวณีของผู้อื่นหรือจากผู้ซึ่งค้าประเวณี
- (3) บังคับ ขู่เข็ญ หลอกลวง หรือใช้อำนาจครอบงำผู้อื่น หรือรับผู้อื่นเข้าทำงานเพื่อการค้าประเวณี
- (4) จัดให้มีการค้าประเวณีระหว่างผู้ซึ่งค้าประเวณีกับผู้ให้บริการ
- (5) ปกปิดหรืออำพรางแหล่งที่มาของรายได้หรือทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการค้าประเวณี
- (6) อยู่ร่วมกับผู้ซึ่งค้าประเวณีหรือสมาคมกับผู้ซึ่งค้าประเวณีคนเดียวหรือหลายคนเป็นอาจिन และไม่สามารถแสดงที่มาของรายได้ในการดำรงชีพของตน
- (7) ขัดขวางการดำเนินการของหน่วยงานที่ดูแลในการป้องกัน ควบคุม ช่วยเหลือ หรือให้การศึกษาแก่ผู้ซึ่งค้าประเวณี ผู้ซึ่งจะเข้าร่วมในการค้าประเวณี หรือผู้ซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการค้าประเวณี

(การกระทำเกี่ยวกับสื่อลามก)

มาตรา 287 ผู้ใด

- (1) เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้า เพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชน ทำผลิต มีไว้ นำเข้าหรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังให้ส่งออกไปนอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพหรือสิ่งอื่นใดอันลามก
- (2) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว แจกจ่ายหรือแสดงอวดแก่ประชาชน หรือให้เช่าวัตถุหรือสิ่งของเช่นนั้น
- (3) เพื่อจะช่วยให้แพร่หลาย หรือการค้าวัตถุหรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้ว โฆษณาหรือโฆษณาว่าวัตถุ หรือสิ่งของลามกดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใด

(การร้ายร่างกายผู้อื่น)

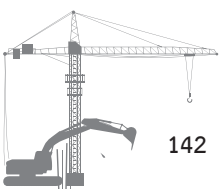
มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่น จนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ข่มขืนใจผู้อื่น)

มาตรา 309 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใด หรือจำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้นหรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกข่มขืนใจทำ ถอน ทำให้เสียหาย หรือทำลายเอกสารสิทธิอย่างใด ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำโดยอ้ำอานาอึ้งยี่หรือช่องโจร ไม่ว่าอึ้งยี่หรือช่องโจรนั้นจะมีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

(ห่วงงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น)

มาตรา 310 ผู้ใดห่วงงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกห่วงงเหนี่ยวถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 290 มาตรา 297 หรือมาตรา 298 นั้น

(ห่วงงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นให้กระทำการ)

มาตรา 310 ทวิ ผู้ใดห่วงงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย และให้ผู้อื่นนั้นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำหรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

(เอาคนลงเป็นทาส)

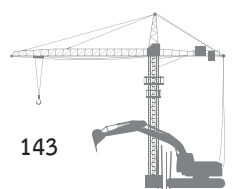
มาตรา 312 ผู้ใดเพื่อจะเอาคนลงเป็นทาส หรือให้มีฐานะคล้ายทาส นำเข้าในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร พามาจากที่ใด ชื้อ ขาย จำหน่าย รับหรือห่วงงเหนี่ยวซึ่งบุคคลหนึ่งบุคคลใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

(พรากเด็ก)

มาตรา 317 ผู้ใดโดยปราศจากเหตุอันสมควร พรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ชื้อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการรอนาจาร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

(พรากผู้เยาว์)

มาตรา 318 ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสีย จากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล โดยผู้เยาว์นั้นไม่เต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ชื้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

ถ้าความผิดตามมาตรานี้ได้กระทำให้เพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

(พรากผู้เยาว์โดยผู้เยาว์เต็มใจ)

มาตรา 319 ผู้ใดพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร โดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจไปด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้ใดโดยทุจริต ชื้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากตามวรรคแรก ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้พรากนั้น

(พาหรือส่งคนออกนอกราชอาณาจักร)

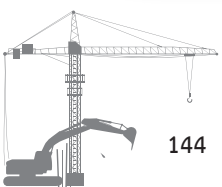
มาตรา 320 ผู้ใดใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด พาหรือส่งคนออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกได้กระทำให้ผู้ถูกพาหรือส่งไปนั้นตกอยู่ในอำนาจของผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อละทิ้งให้เป็นคนอนาถ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

5.1.4 พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456

มาตรา 152 ผู้ใดเป็นผู้ควบคุมเรือกำปั่นหรือเรือเล็กลำใดที่มีใบอนุญาตหรือยังไม่มีใบอนุญาตก็ดี ถ้าและผู้นั้นรู้อยู่แล้วนำเอาใบอนุญาตสำหรับเรือลำอื่นออกแสดงและใช้เป็นใบอนุญาตสำหรับเรือลำที่ตนเป็นผู้ควบคุม หรือผู้จัดหาใบอนุญาตมาเพื่อใช้ในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 175 ผู้ใดใช้เรือผิดจากเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในใบอนุญาตใช้เรือ ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 282 ผู้ใดทำการในเรือในตำแหน่งที่กฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือกำหนดให้ต้องมีประกาศนียบัตรรับรองความรู้ความสามารถ โดยมีได้รับประกาศนียบัตรรับรองความรู้ความสามารถอันถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าทำการในเรือในขณะที่ประกาศนียบัตรสิ้นอายุแล้ว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา 283 ผู้ใดนำประกาศนียบัตรของผู้อื่นมาใช้หรือแสดงว่าเป็นประกาศนียบัตรของตนหรือผู้ใดจัดหาประกาศนียบัตรมาเพื่อให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 284 ผู้ทำการในเรือในตำแหน่งที่กฎข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือกำหนดให้ต้องมีประกาศนียบัตรรับรองความรู้ความสามารถต้องเก็บประกาศนียบัตรของตนไว้ในเรือเพื่อให้เจ้าท่าตรวจดูได้ในขณะที่ทำการ

ถ้าเจ้าท่าหรือตัวแทนเจ้าของเรือประสงค์จะเปลี่ยนตัวผู้ทำการในเรือลำใด ให้เจ้าของหรือตัวแทนเจ้าของเรือนำใบอนุญาตใช้เรือลำนั้นพร้อมทั้งประกาศนียบัตรของผู้ที่จะทำการในเรือลำนั้นไปให้เจ้าพนักงานออกใบอนุญาตบันทึกการเปลี่ยนตัวผู้ทำการในเรือไว้ในใบอนุญาตใช้เรือ ณ ที่ทำการเจ้าท่าท้องถิ่นที่เรือขึ้นขึ้นทะเบียนภายในกำหนดสิบห้าวัน

มาตรา 285 คนรับจ้างสำหรับทำการในเรือเดินทะเลคนใด จะเข้าทำการงานหรือมีผู้จ้างทำการงานในเรือกำปั่นชาติไทย หรือเรือกำปั่นต่างประเทศชาติใดที่ไม่มีกงสุลประจำอยู่ในประเทศไทย ต้องได้รับอนุญาตเจ้าท่าก่อนจึงทำได้ และเจ้าท่าต้องเรียกใบพยานเลิกจ้างที่ผู้นั้นได้รับจากเรือที่ตนได้ทำการงานมาแล้วในหนหลังมาเก็บรักษาไว้ด้วย ถ้าและผู้นั้นนำใบพยานเช่นนั้นมาส่งไม่ได้ ท่านว่าผู้นั้นจำเป็นต้องชี้แจงว่าเป็นด้วยเหตุใดให้เป็นที่น่าพอใจเจ้าท่า

5.1.5 พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481

มาตรา 17 ในระหว่างเวลาที่คงใช้เรื่อนั้น ใบทะเบียนให้ใช้เป็นเอกสารประจำเรือ และผู้ควบคุมเรือต้องรักษาไว้ในเรือเสมอ ผู้ใดจะเอาไปเสียจากเรือไม่ได้ นอกจากเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น และเมื่อเจ้าพนักงานขอตรวจ ผู้ควบคุมเรือต้องนำออกแสดงทันที

มาตรา 18 ถ้าใบทะเบียนสูญหายหรือเป็นอันตรายไปด้วยประการอื่น หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้ควบคุมเรือขอใบทะเบียนใหม่แทนใบเก่าจากนายทะเบียนเรือประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรื่อนั้น

ถ้ากรณีดังกล่าวแล้วเกิดขึ้นนอกเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรื่อนั้น ให้ผู้ควบคุมเรือขอใบทะเบียนชั่วคราวที่เมืองท่าแรกถึง ซึ่งมีนายทะเบียนเรือหรือเจ้าพนักงานกงสุลไทยแล้วแต่กรณี

เมื่อเรือมาถึงเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือ ผู้ควบคุมเรือต้องนำใบทะเบียนชั่วคราวส่งนายทะเบียนเรือประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนในกำหนดสิบวันนับแต่วันเรือถึง เพื่อนายทะเบียนเรือจะได้ออกใบทะเบียนใหม่แทนใบเก่า

ในกรณีที่ใบทะเบียนไม่มีที่ว่างสำหรับกรอกรายการต่าง ๆ ได้ต่อไป ให้นายทะเบียนเรือหรือเจ้าพนักงานกงสุลไทย แล้วแต่กรณี ออกใบประจำต่อตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 19 เมื่อได้ออกใบทะเบียนใหม่แทนใบเก่าแล้ว ถ้าใบเก่ายังมีอยู่ในกรณีที่ชำรุดในสาระสำคัญ หรือได้พบในภายหลังในกรณีที่สูญหาย ให้ผู้ควบคุมเรือส่งแก่นายทะเบียนเรือประจำเมืองท่าขึ้นทะเบียนของเรือโดยด่วน เพื่อจัดการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 64 ผู้ใดโอนกรรมสิทธิ์เรือประมงหรือเรือขนถ่ายสัตว์น้ำโดยไม่ได้นำใบทะเบียนต้องชำระค่าปรับทางปกครองในอัตราไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา 67 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติถูกต้องหรือได้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง ภายในระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งตามมาตรา 63 วรรคสอง ให้ผู้นั้นได้รับยกเว้นค่าปรับตามมาตรา 66

5.1.6 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

มาตรา 14 ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการจัดทำบัตรประวัติของพนักงานก่อนเริ่มเข้าทำงานในสถานบริการ

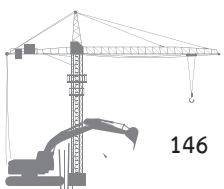
ในกรณีที่รายการในบัตรประวัติเปลี่ยนแปลงไป ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการแจ้งการเปลี่ยนแปลงภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง

การจัดทำ การเก็บรักษา และการแจ้งการเปลี่ยนแปลงบัตรประวัติ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดทำบัตรประวัตินั้น ต้องไม่ระบุหน้าที่ของพนักงานในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่พนักงานนั้น

มาตรา 16 ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ

- (1) รับผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์เข้าทำงานในสถานบริการ
- (2) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอาการมึนเมาจนประพฤตินุญาย หรือครองสติไม่ได้เข้าไปหรืออยู่ในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ
- (3) จำหน่ายสุราให้แก่ผู้มีอาการมึนเมาจนประพฤตินุญายหรือครองสติไม่ได้
- (4) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้ซึ่งไม่มีหน้าที่เฝ้าดูแลสถานบริการนั้นพักอาศัยหลับนอนในสถานบริการ

- (5) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานบริการ
- (6) ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้มีการนำอาวุธเข้าไปในสถานบริการ เว้นแต่เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในเครื่องแบบนำเข้าไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

มาตรา 16/1 ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ซึ่งมิได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ

เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตรวจสอบเอกสารราชการที่มีภาพถ่ายและระบอบอายุของผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการ

ในกรณีที่ผู้ซึ่งจะเข้าไปในสถานบริการไม่ยินยอมให้ตรวจสอบเอกสารราชการหรือไม่มีเอกสารราชการและเข้าไปในสถานบริการให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบโดยพลัน ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้งและหลักเกณฑ์และวิธีการในการแจ้งและการรับแจ้งให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

ในการดำเนินการตามวรรคสองหรือวรรคสาม ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการจะมอบหมายให้พนักงานของสถานบริการเป็นผู้ดำเนินการแทนก็ได้

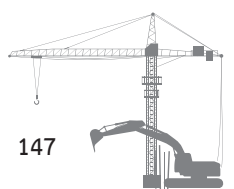
มาตรา 16/2 ห้ามมิให้ผู้ใดนำอาวุธเข้าไปในสถานบริการ เว้นแต่ผู้นั้นเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งอยู่ในเครื่องแบบและนำเข้าไปเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย

มาตรา 19 ในการจัดให้มีการแสดงเพื่อความบันเทิง ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการมีหน้าที่ต้องควบคุมการแสดงมิให้เป็นไปในทางลามกหรืออนาจาร และมีให้มีสัตว์ร้ายเข้าร่วมการแสดงในสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ชม

มาตรา 26 ผู้ใดตั้งสถานบริการโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือดำเนินการกิจการสถานบริการเช่นว่านั้นในระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาต หรือดำเนินการกิจการสถานบริการผิดประเภทที่ระบุไว้ในใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

5.1.7 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

มาตรา 11 บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร จะต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไปตามช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานีหรือท้องที่ และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 18 บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนด ในกฎกระทรวง และผ่านการตรวจอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา 62 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม มาตรา 11 หรือมาตรา 18 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา 63 ผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือกระทำความด้วยประการใด ๆ อันเป็นการอุปการะ หรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าว ให้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา 64 ผู้ใดรู้ว่าคนต่างด้าวคนใดเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้เข้าพักอาศัย ช่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คนต่างด้าวนั้น พ้นจากการจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา 81 บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนด ในกฎกระทรวง และผ่านการตรวจอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่

5.1.8 พระราชป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539

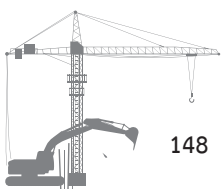
มาตรา 6 ผู้ใดเข้าไปมั่วสุมในสถานการค้าประเวณีเพื่อประโยชน์ในการค้าประเวณีของตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำเพราะถูกบังคับ หรือตกอยู่ภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

มาตรา 9 ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปซึ่งบุคคลใดเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณีแม้บุคคลนั้นจะยินยอมก็ตาม และไม่ว่าการกระทำต่าง ๆ อันประกอบเป็นความผิดนั้นจะได้กระทำภายในหรือนอกราชอาณาจักร ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม เป็นการกระทำโดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขู่ใจด้วยประการใด ๆ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม หนึ่งในสาม แล้วแต่กรณี

ผู้ใดเพื่อให้มีการกระทำการค้าประเวณี รับตัวบุคคลซึ่งตนรู้ว่ามีผู้จัดหา ล่อไป หรือชักพาไปตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม หรือวรรคสี่ แล้วแต่กรณี

มาตรา 11 ผู้ใดเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการการค้าประเวณีหรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท

ถ้ากิจการหรือสถานการค้าประเวณีตามวรรคหนึ่งมีบุคคลซึ่งมีอายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปีทำการค้าประเวณีอยู่ด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปีและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท

ถ้ากิจการหรือสถานการค้าประเวณีตามวรรคหนึ่งมีเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีทำการค้าประเวณีอยู่ด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท

มาตรา 12 ผู้ใดหน่วงเหนี่ยว กักขัง กระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย หรือทำร้ายร่างกาย หรือชูเชิญด้วยประการใด ๆ ว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นเพื่อข่มขู่ใจให้ผู้อื่นนั้นกระทำการค้าประเวณี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ

- (1) ได้รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต
- (2) ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ผู้ใดสนับสนุนในการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี

ถ้าผู้กระทำความผิดหรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ในสถานแรกรับหรือสถานคุมครองและพัฒนาอาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปีและปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท

5.1.9 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

(เวลาทำงานปกติ)

มาตรา 23 ให้นายจ้างประกาศเวลาทำงานปกติให้ลูกจ้างทราบ โดยกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของการทำงานแต่ละวันของลูกจ้างได้ไม่เกินเวลาทำงานของแต่ละประเภทงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่วันหนึ่งต้องไม่เกินแปดชั่วโมง ในกรณีที่เวลาทำงานวันใดน้อยกว่าแปดชั่วโมง นายจ้างและลูกจ้างจะตกลงกันให้นาเวลา

ทำงานส่วนที่เหลือนั้นไปรวมกับเวลาทำงานในวันทำงานปกติอื่นก็ได้ แต่ต้องไม่เกินวันละเก้าชั่วโมงและเมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้ว สัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมง เว้นแต่งานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของลูกจ้างตามที่กำหนดในกฎกระทรวงต้องมีเวลาทำงานปกติวันหนึ่งไม่เกินเจ็ดชั่วโมง และเมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้วสัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบสองชั่วโมง

(ห้ามลูกจ้างทำงานล่วงเวลา)

มาตรา 24 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาในวันทำงาน เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อนเป็นคราว ๆ ไป

ในกรณีที่ลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไปถ้าหยุดจะเสียหายแก่งาน หรือเป็นงานฉุกเฉิน หรือเป็นงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาได้เท่าที่จำเป็น

(ห้ามลูกจ้างทำงานในวันหยุด)

มาตรา 25 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุด เว้นแต่ในกรณีที่ลักษณะหรือสภาพของงานต้องทำติดต่อกันไป ถ้าหยุดจะเสียหายแก่งาน หรือเป็นงานฉุกเฉิน นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้เท่าที่จำเป็น

นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดได้สำหรับกิจการโรงแรม สถานมหรสพ งานขนส่ง ร้านขายอาหาร ร้านขายเครื่องดื่ม สโมสร สมาคม สถานพยาบาล หรือกิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เพื่อประโยชน์แก่การผลิต การจำหน่าย และการบริการ นายจ้างอาจให้ลูกจ้างทำงาน นอกจากที่กำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองในวันหยุดเท่าที่จำเป็น โดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้างก่อนเป็นคราว ๆ ไป

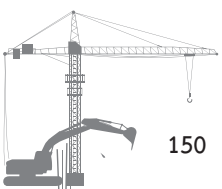
(จัดให้มีวันหยุดประจำสัปดาห์)

มาตรา 28 ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างมีวันหยุดประจำสัปดาห์ สัปดาห์หนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน โดยวันหยุดประจำสัปดาห์ต้องมีระยะห่างกันไม่เกินหกวัน นายจ้างและลูกจ้างอาจตกลงกันล่วงหน้ากำหนดให้มีวันหยุดประจำสัปดาห์วันใดก็ได้

ในกรณีที่ลูกจ้างทำงานโรงแรม งานขนส่ง งานในป่า งานในที่ทุรกันดาร หรืองานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นายจ้างและลูกจ้างอาจตกลงกันล่วงหน้าสะสมวันหยุดประจำสัปดาห์และเลื่อนไปหยุดเมื่อใดก็ได้ แต่ต้องอยู่ในระยะเวลาสี่สัปดาห์ติดต่อกัน

(ห้ามจ้างเด็ก)

มาตรา 44 ห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง

(การจ้างการใช้แรงงานเด็ก)

มาตรา 45 ในกรณีที่มีการจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเป็นลูกจ้าง ให้นายจ้างปฏิบัติดังนี้

- (1) แจ้งการจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นต่อพนักงานตรวจแรงงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เด็กเข้าทำงาน
- (2) จัดทำบันทึกสภาพการจ้างกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเก็บไว้ ณ สถานที่ประกอบกิจการหรือสำนักงานของนายจ้าง พร้อมทั้งจะให้พนักงานตรวจแรงงานตรวจได้ในเวลาทำการ
- (3) แจ้งการสิ้นสุดการจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นต่อพนักงานตรวจแรงงานภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่เด็กออกจากงาน

การแจ้งหรือการจัดทำบันทึกตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนด

(การจัดเวลาพักให้ลูกจ้างเด็ก)

มาตรา 46 ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กมีเวลาพักวันหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งชั่วโมงติดต่อกันหลังจากที่ลูกจ้างทำงานมาแล้วไม่เกินสี่ชั่วโมง แต่ในสี่ชั่วโมงนั้นให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กได้มีเวลาพักตามที่นายจ้างกำหนด

(การกำหนดเวลาทำงานเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปี)

มาตรา 47 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในระหว่างเวลา 22.00 นาฬิกาถึงเวลา 06.00 นาฬิกา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

นายจ้างอาจให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและเป็นผู้แสดงภาพยนตร์ ละครหรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกันทำงานในระหว่างเวลาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นได้พักผ่อนตามสมควร

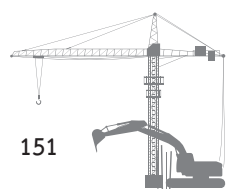
(ห้ามเด็กทำงานล่วงเวลาและวันหยุด)

มาตรา 48 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานล่วงเวลาหรือทำงานในวันหยุด

(ห้ามเด็กทำงานอันตราย)

มาตรา 49 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) งานหลอม เป่า หล่อ หรือรีดโลหะ
- (2) งานปั๊มโลหะ
- (3) งานเกี่ยวกับความร้อน ความเย็น ความสั่นสะเทือน เสียง และแสงที่มีระดับแตกต่างจากปกติ อันอาจเป็นอันตรายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- (4) งานเกี่ยวกับสารเคมีที่เป็นอันตรายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (5) งานเกี่ยวกับจุลชีวันเป็นพิษซึ่งอาจเป็นเชื้อไวรัส แบคทีเรีย รา หรือเชื้ออื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (6) งานเกี่ยวกับวัตถุมีพิษ วัตถุระเบิด หรือวัตถุไวไฟ เว้นแต่ในงานในสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (7) งานขับหรือบังคับรถยกหรือปั้นจั่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (8) งานใช้เลื่อยเดินด้วยพลังไฟฟ้าหรือเครื่องยนต์
- (9) งานที่ต้องทำได้ดิน ใต้น้ำ ในถ้ำ อุโมงค์ หรือปล่องในภูเขา
- (10) งานเกี่ยวกับกัมมันตภาพรังสีตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (11) งานทำความสะอาดเครื่องจักรหรือเครื่องยนต์ขณะที่เครื่องจักรหรือเครื่องยนต์กำลังทำงาน
- (12) งานที่ต้องทำบนนั่งร้านที่สูงกว่าพื้นดินตั้งแต่สิบเมตรขึ้นไป
- (13) งานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(ห้ามเด็กทำงานในสถานที่ห้าม)

มาตรา 50 ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในสถานที่ ดังต่อไปนี้

- (1) โรงฆ่าสัตว์
- (2) สถานที่เล่นการพนัน
- (3) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (4) สถานที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(การเรียกหรือรับหลักประกันจากลูกจ้างเด็ก)

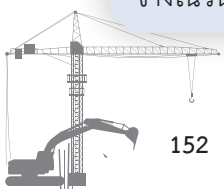
มาตรา 51 ห้ามมิให้นายจ้างเรียกหรือรับหลักประกันเพื่อการใด ๆ จากฝ่ายลูกจ้างซึ่งเป็นเด็ก

ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างของลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กให้แก่บุคคลอื่น

ในกรณีที่นายจ้างจ่ายเงินหรือประโยชน์ตอบแทนใด ๆ ให้แก่ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็ก บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่น เป็นการล่วงหน้าก่อนมีการจ้าง ขณะแรกจ้าง หรือก่อนถึงงวดการจ่ายค่าจ้างในแต่ละคราว มิให้ถือว่า เป็นการจ่ายหรือรับค่าจ้างสำหรับลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้น และห้ามมิให้นายจ้างนำเงินหรือประโยชน์ตอบแทนดังกล่าว มาหักจากค่าจ้างซึ่งต้องจ่ายให้แก่ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กตามกำหนดเวลา

(สิทธิการอบรม)

มาตรา 52 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการทำงานของเด็กให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปี มีสิทธิลาเพื่อเข้าประชุม สัมมนา รับการอบรม รับการฝึกหรือลาเพื่อการอื่น ซึ่งจัดโดยสถานศึกษาหรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่อธิบดีเห็นชอบ โดยให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กแจ้งให้นายจ้างทราบล่วงหน้าถึงเหตุที่ลาโดยชัดแจ้ง พร้อมทั้งแสดงหลักฐานที่เกี่ยวข้องถ้ามี และให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กเท่ากับค่าจ้างในวันทำงานตลอดระยะเวลาที่ลา แต่ปีหนึ่งต้องไม่เกินสามสิบวัน

(การจ่ายค่าตอบแทนสถานที่ทำงานลูกจ้าง)

มาตรา 55 ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุดและเงินผลประโยชน์อื่นเนื่องในการจ้างให้แก่ลูกจ้าง ณ สถานที่ทำงานของลูกจ้าง ถ้าจะจ่าย ณ สถานที่อื่นหรือด้วยวิธีอื่นต้องได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง

(การจ่ายค่าทำงานล่วงเวลาในวันทำงาน)

มาตรา 61 ในกรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาในวันทำงานให้นายจ้างจ่ายค่าล่วงเวลาให้แก่ลูกจ้างในอัตราไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าครึ่งของอัตราค่าจ้างต่อชั่วโมงในวันทำงานตามจำนวนชั่วโมงที่ทำ หรือไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าครึ่งของอัตราค่าจ้างต่อหน่วยในวันทำงานตามจำนวนผลงานที่ทำได้สำหรับลูกจ้างซึ่งได้รับค่าจ้างตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วย

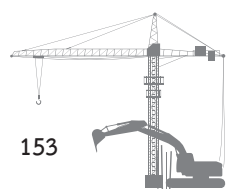
(การจ่ายค่าทำงานวันหยุด)

มาตรา 62 ในกรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานในวันหยุดตามมาตรา 28 มาตรา 29 หรือมาตรา 30 ให้นายจ้างจ่ายค่าทำงานในวันหยุดให้แก่ลูกจ้างในอัตรา ดังต่อไปนี้

- (1) สำหรับลูกจ้างซึ่งมีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันหยุด ให้จ่ายเพิ่มขึ้นจากค่าจ้างอีกไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าของอัตราค่าจ้างต่อชั่วโมงในวันทำงานตามจำนวนชั่วโมงที่ทำหรือไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าของอัตราค่าจ้างต่อหน่วยในวันทำงานตามจำนวนผลงานที่ทำได้สำหรับลูกจ้างซึ่งได้รับค่าจ้างตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วย
- (2) สำหรับลูกจ้างซึ่งไม่มีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันหยุด ให้จ่ายไม่น้อยกว่าสองเท่าของอัตราค่าจ้างต่อชั่วโมงในวันทำงานตามจำนวนชั่วโมงที่ทำ หรือไม่น้อยกว่าสองเท่าของอัตราค่าจ้างต่อหน่วยในวันทำงานตามจำนวนผลงานที่ทำได้สำหรับลูกจ้างซึ่งได้รับค่าจ้างตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วย

(การจ่ายค่าทำงานล่วงเวลา)

มาตรา 63 ในกรณีที่นายจ้างให้ลูกจ้างทำงานล่วงเวลาในวันหยุดให้นายจ้างจ่ายค่าล่วงเวลาในวันหยุดให้แก่ลูกจ้างในอัตราไม่น้อยกว่าสามเท่าของอัตราค่าจ้างต่อชั่วโมงในวันทำงานตามจำนวนชั่วโมงที่ทำ หรือไม่น้อยกว่าสามเท่าของอัตราค่าจ้างต่อหน่วยในวันทำงานตามจำนวนผลงานที่ทำได้สำหรับลูกจ้างซึ่งได้รับค่าจ้างตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วย

(การจ่ายค่าจ้าง)

มาตรา 70 ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุดและเงินที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถูกต้องและตามกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

- (1) ในกรณีที่มีการคำนวณค่าจ้างเป็นรายเดือน รายวัน รายชั่วโมง หรือเป็นระยะเวลาอย่างอื่นที่ไม่เกินหนึ่งเดือน หรือตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วย ให้จ่ายเดือนหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะมีการตกลงกันเป็นอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์แก่ลูกจ้าง
- (2) ในกรณีที่มีการคำนวณค่าจ้าง นอกจาก (1) ให้จ่ายตามกำหนดเวลาที่นายจ้างและลูกจ้างตกลงกัน
- (3) ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด และเงินที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ให้จ่ายเดือนหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งครั้ง

ในกรณีที่นายจ้างเลิกจ้างลูกจ้าง ให้นายจ้างจ่ายค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด ค่าล่วงเวลาในวันหยุด และเงินที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ตามที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับ ให้แก่ลูกจ้างภายในสามวันนับแต่วันที่ถูกเลิกจ้าง

(การหักค่าจ้าง)

มาตรา 70 ห้ามมิให้นายจ้างหักค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด เว้นแต่เป็นการหักเพื่อ

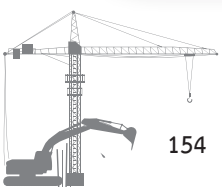
- (1) ชำระภาษีเงินได้ตามกฎหมายที่ลูกจ้างต้องจ่ายหรือชำระเงินอื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้
- (2) ชำระค่าบำรุงสหภาพแรงงานตามข้อบังคับของสหภาพแรงงาน
- (3) ชำระหนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์ หรือสหกรณ์อื่นที่มีลักษณะเดียวกันกับสหกรณ์ออมทรัพย์หรือหนี้ที่เป็นไปเพื่อสวัสดิการที่เป็นประโยชน์แก่ลูกจ้างฝ่ายเดียว โดยได้รับความยินยอมล่วงหน้าจากลูกจ้าง
- (4) เป็นเงินประกันตามมาตรา 10 หรือชดเชยค่าเสียหายให้แก่นายจ้าง ซึ่งลูกจ้างได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง โดยได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง
- (5) เป็นเงินสะสมตามข้อตกลงเกี่ยวกับกองทุนเงินสะสม

การหักตาม (2) (3) (4) และ (5) ในแต่ละกรณีห้ามมิให้หักเกินร้อยละสิบและจะหักรวมกันได้ไม่เกินหนึ่งในห้าของเงินที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับตามกำหนดเวลาการจ่ายตามมาตรา 70 เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากลูกจ้าง

(อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ)

มาตรา 90 เมื่อประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือมีผลใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือที่กำหนด

ให้พนักงานตรวจแรงงานส่งประกาศกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำหรืออัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือให้นายจ้างที่อยู่ในข่ายบังคับ และให้นายจ้างนั้นปิดประกาศดังกล่าวไว้ในที่เปิดเผย เพื่อให้ลูกจ้างได้ทราบ ณ สถานที่ทำงานของลูกจ้างตลอดระยะเวลาที่ประกาศดังกล่าวมีผลใช้บังคับ

5.1.10 พระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542

(มาตรฐานการแข่งขัน)

มาตรา 16 ให้คณะกรรมการจัดให้มีระเบียบและกติกามาตรฐานสำหรับการแข่งขันกีฬามวยเพื่อใช้ในการจัดการแข่งขันกีฬามวย ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงอายุ เพศ ความปลอดภัยของนักมวย และจารีตประเพณีในการแข่งขันกีฬามวย

(การรับอนุญาตจัดการแข่งขัน)

มาตรา 26 ห้ามมิให้ผู้ใดจัดแข่งขันกีฬามวย โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน เว้นแต่ในกรณีการจัดการแข่งขันกีฬามวยบางประเภทตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หลักเกณฑ์การอนุญาตให้จัดการแข่งขันกีฬามวยสำหรับนักมวยที่มีอายุต่ำกว่าสิบห้าปี บริบูรณ์จะกำหนดได้เฉพาะเมื่อมีอุปสรรคในการป้องกันความปลอดภัยในการแข่งขัน

ในการออกใบอนุญาต นอกจากต้องปฏิบัติตามวรรคสองแล้ว นายทะเบียนอาจกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ ได้เท่าที่จำเป็นเพื่อให้การจัดการแข่งขันกีฬามวยเป็นไปตามระเบียบและกติกาที่คณะกรรมการกำหนด

การจัดการแข่งขันกีฬามวยที่ไม่ต้องขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบก่อน และต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดตามมาตรา 16

(การจดทะเบียนนักมวย)

มาตรา 29 นักมวยที่จะจดทะเบียนได้ต้อง

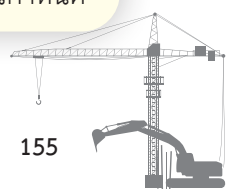
- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์
- (2) ไม่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง หรือติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคที่คณะกรรมการกำหนด
- (3) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (4) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสียหาย ซึ่งคณะกรรมการเห็นว่าจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่วงการกีฬามวย

ผู้เยาว์ที่จดทะเบียนเป็นนักมวยแล้ว อาจทำนิติกรรมอันเกี่ยวกับการเข้าแข่งขันกีฬามวยได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมอีก

(การสังกัดค่าย)

มาตรา 30 นักมวยที่จดทะเบียนแล้วต้องสังกัดค่ายมวยใดค่ายมวยหนึ่งในการชกแต่ละครั้งแต่เพียงค่ายมวยเดียว และต้องปฏิบัติตามระเบียบของค่ายมวยที่ได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการโดยเคร่งครัด

ข้อตกลงจำกัดไม่ให้ นักมวยย้ายสังกัดค่ายมวยเป็นโมฆะ เว้นแต่จะเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(จ้างลัมมว)

มาตรา 48 ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่นักมวยหรือผู้อื่นเพื่อจูงใจให้นักมวยกระทำการลัมมว

(จัดแข่งขันโดยไม่ได้รับอนุญาต)

มาตรา 55 ผู้ใดจัดการแข่งขันกีฬามวยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ฝ่าฝืนการอนุญาตจัดแข่งขัน)

มาตรา 56 ผู้จัดรายการแข่งขันมวยหรือนายสนามมวยผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนเงื่อนไขในการอนุญาตที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 26 วรรคสาม ซึ่งเป็นเงื่อนไขในสาระสำคัญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(ปลอมปนสารอันตราย)

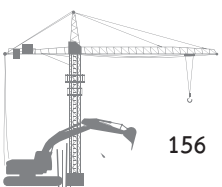
มาตรา 61 ผู้ใดปลอมปนอาหาร ยา หรือเครื่องอุปโภคบริโภคอื่นใด เพื่อให้นักมวยเสพยาหรือใช้ และการปลอมปนนั้นน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพหรือทำให้นักมวยเสื่อมถอยกำลังที่จะชกมวยได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

5.1.11 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

(ข้อห้ามปฏิบัติต่อเด็ก)

มาตรา 26 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

- (1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (2) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตน จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (3) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด
- (4) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใด เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีโชติญาติของเด็ก เว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว

- (5) บังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำได้ด้วยประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำความผิด หรือกระทำได้ด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก
 - (6) ใช้ จ้าง หรือวานเด็กให้ทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโต หรือขัดขวางต่อการพัฒนาการของเด็ก
 - (7) บังคับ ชูเชิญ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬาหรือให้กระทำการใดเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้าอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก
 - (8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า
 - (9) บังคับ ชูเชิญ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจารไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด
 - (10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์
- ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่าก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น

(เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กหรือผู้ปกครอง)

มาตรา 27 ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

5.1.12 พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547

(การบันทึกลงทะเบียนผู้พักและจำนวนผู้พัก)

มาตรา 35 ผู้จัดการต้องจัดให้มีการบันทึกรายการต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้พักและจำนวนผู้พักในแต่ละห้องลงในบัตรทะเบียนผู้พักในทันทีที่มีการเข้าพัก โดยให้ผู้พักคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ลงลายมือชื่อในบัตรทะเบียนผู้พัก หากผู้พักมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์และเข้าพักตามลำพัง ให้ผู้จัดการหรือผู้แทนลงลายมือชื่อกำกับไว้ด้วย และนำไปบันทึกลงในทะเบียนผู้พักให้แล้วเสร็จภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงหลังจากมีการลงทะเบียนเข้าพัก

ถ้ารายการซึ่งจะต้องบันทึกลงในทะเบียนผู้พักตามวรรคหนึ่งขัดกับรายการวันก่อนให้บันทึกรายการดังกล่าวว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลง

การบันทึกรายการต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้เข้าพักลงในบัตรทะเบียนผู้พักและทะเบียนผู้พักต้องบันทึกทุกรายการให้ครบถ้วน ห้ามมิให้ปล่อยช่องว่างไว้โดยไม่มีเหตุผลสมควร

ผู้จัดการต้องเก็บรักษาบัตรทะเบียนผู้พักและทะเบียนผู้พักไว้เป็นเวลาอย่างน้อยหนึ่งปี และต้องให้อยู่ในสภาพที่ตรวจสอบได้

บัตรทะเบียนผู้พักและทะเบียนผู้พัก ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

5.1.13 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

(นำเข้าข้อมูลสู่ระบบคอมพิวเตอร์)

มาตรา 14 ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

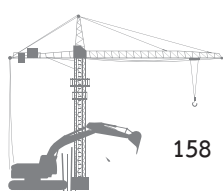
- (1) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือ บางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน
- (2) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกแก่ประชาชน
- (3) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับ ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา
- (4) นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้
- (5) เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยรู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

(ร่วมมือ ยินยอม และรู้เห็นเป็นใจการนำเข้าข้อมูลสู่ระบบคอมพิวเตอร์)

มาตรา 15 ผู้ให้บริการผู้ใดให้ความร่วมมือ ยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 ในระบบคอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา 14

ให้รัฐมนตรีออกประกาศกำหนดขั้นตอนการแจ้งเตือน การระงับการทำให้แพร่หลายของข้อมูลคอมพิวเตอร์ และการนำข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์

ถ้าผู้ให้บริการพิสูจน์ได้ว่าตนได้ปฏิบัติตามประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามวรรคสอง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

5.1.14 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

(การกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์)

มาตรา 6 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เชื่วยว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้นเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล หรือ
- (2) เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขังจัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งเด็ก

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

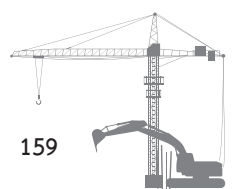
การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส การนำคนมาขอตาน การตัดอวัยวะเพื่อการค้า การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 หรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

(การกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ)

มาตรา 6/1 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการโดยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) ทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น
- (2) ขู่เชื่วยด้วยประการใด ๆ
- (3) ใช้กำลังประทุษร้าย
- (4) ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้นไว้
- (5) นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบ
- (6) ทำด้วยประการอื่นใดอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกระหาดังกล่าวข้างต้น

ถ้าได้กระทำให้ผู้ผู้นั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

5.1.15 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556

(การกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ)

มาตรา 5 ผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (1) เป็นสมาชิกหรือเป็นเครือข่ายดำเนินงานขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (2) สมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงอันเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ
- (3) มีส่วนร่วมกระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในกิจกรรมหรือการดำเนินการขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรู้ถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรมหรือโดยรู้ถึงเจตนาที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว
- (4) จัดการ ส่งการ ช่วยเหลือ ยุยง อำนาจความสะดวก หรือให้คำปรึกษาในการกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรู้ถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรม หรือโดยรู้ถึงเจตนาที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

5.1.16 พระราชบัญญัติควบคุมการขอกาน พ.ศ. 2559

(ห้ามมิให้บุคคลทำการขอกาน)

มาตรา 13 ห้ามบุคคลใดทำการขอกาน

การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการขอกาน

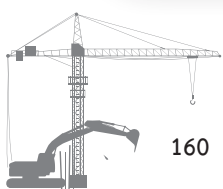
- (1) การขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่นเพื่อเลี้ยงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการขอด้วยวาจา ข้อความ หรือการแสดงกิริยาอาการใด
- (2) การกระทำด้วยวิธีการใดให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้

การแสดงความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นดนตรีหรือการแสดงอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากผู้ชมหรือผู้ฟัง การขอเงินหรือทรัพย์สินกันฐานญาติมิตร หรือการเรียกรไ้ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไร ไม่ถือว่าเป็นการขอกานตามพระราชบัญญัตินี้

(ห้ามมิให้ผู้ใดแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอกาน)

มาตรา 22 ผู้ใดแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอกานโดยใช้ จ้าง วาน สนับสนุน ยุยงส่งเสริม หรือกระทำด้วยวิธีการอื่นใดให้ผู้อื่นทำการขอกาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำความดังต่อไปนี้ ผู้กระทำความต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

- (1) กระทำต่อหญิงมีครรภ์ ผู้สูงอายุ คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้เจ็บป่วย
- (2) ร่วมกันกระทำหรือกระทำกับบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป
- (3) กระทำโดยนำผู้อื่นจากภายนอกราชอาณาจักรให้มาขอทานในราชอาณาจักร
- (4) กระทำโดยผู้ปกครองหรือผู้ดูแลของผู้ทำการขอทาน
- (5) กระทำโดยพนักงานเจ้าหน้าที่
- (6) กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ดูแลหรือให้คำปรึกษาบุคคลตาม (1)

ความในวรรคหนึ่ง และวรรคสอง (1) (2) และ (4) ไม่ใช่บังคับกับการกระทำความระหว่างบุพการีและผู้สืบสันดาน

5.1.17 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

(ห้ามใช้เรือไร้สัญชาติ)

มาตรา 10 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เรือไร้สัญชาติทำการประมง

(ห้ามจ้างลูกจ้างฝ่าฝืนกฎหมายคุ้มครองแรงงาน หรือกฎหมายการทำงานของคนต่างด้าว)

มาตรา 11 ห้ามมิให้โรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ จ้างลูกจ้างโดยฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานหรือจ้างคนต่างด้าวที่ไม่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง หากมีการจ้างลูกจ้างหรือคนงาน ที่ผิดกฎหมายไม่เกินห้าคน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานอธิบดีโดยพลัน และให้อธิบดีมีคำสั่งให้หยุด ประกอบกิจการโรงงานตั้งแต่วันถึงสามสิบวัน

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง หากมีการจ้างลูกจ้างหรือคนงาน ที่ผิดกฎหมายมากกว่าห้าคน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานอธิบดีโดยพลัน และให้อธิบดีแจ้งปลัดกระทรวง อุตสาหกรรมเพื่อสั่งปิดโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

5.1.18 พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560

(ห้ามต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาต)

มาตรา 8 ห้ามคนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงานหรือทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชกำหนดนี้

(ห้ามรับคนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาต)

มาตรา 9 ห้ามผู้ใดรับคนต่างด้าวทำงานโดยที่คนต่างด้าวไม่มีใบอนุญาตทำงานหรือให้คนต่างด้าวทำงานนอกเหนือจากที่มีสิทธิจะทำได้ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชกำหนดนี้

(แจ้งนายทะเบียนเกี่ยวกับข้อมูลของคนต่างด้าว)

มาตรา 13 ผู้ใดจ้างคนต่างด้าวทำงาน ต้องแจ้งให้นายทะเบียนทราบชื่อและสัญชาติของคนต่างด้าวและลักษณะงานที่ทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่จ้างและเมื่อคนต่างด้าวนั้นออกจากงานให้แจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คนต่างด้าวออกจากงาน พร้อมทั้งระบุเหตุแห่งการออกจากงานของคนต่างด้าวนั้นด้วย

(ห้ามเรียกรับหรือทรัพย์สินจากคนต่างด้าว)

มาตรา 49 นายจ้างซึ่งเป็นผู้นำคนต่างด้าวมาทำงานกับตนในประเทศจะเรียกหรือรับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่เกี่ยวกับการนำคนต่างด้าวมาทำงานจากคนต่างด้าวไม่ได้ เว้นแต่เป็นค่าใช้จ่ายที่อยู่ในความรับผิดชอบของคนต่างด้าวที่นายจ้างได้ออกให้ไปก่อน ได้แก่ ค่าหนังสือเดินทาง ค่าตรวจสุขภาพ ค่าใบอนุญาตทำงาน หรือค่าใช้จ่ายอื่นทำนองเดียวกันตามที่อธิบดีประกาศกำหนด ให้นายจ้างหักได้จากค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด หรือค่าล่วงเวลาในวันหยุด โดยให้นายจ้างหักจากเงินที่คนต่างด้าวมีสสิทธิได้รับตามอัตราที่จ่ายจริงได้ แต่จะหักได้ไม่เกินร้อยละสิบของเงินที่คนต่างด้าวมีสสิทธิได้รับในแต่ละเดือน

ในกรณีที่มิได้มีข้อตกลงว่านายจ้างจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้ลูกจ้าง และนายจ้างได้ออกค่าเดินทางให้ก่อน ให้นายจ้างหักจากเงินที่คนต่างด้าวมีสสิทธิได้รับตามวรรคหนึ่งได้

(ห้ามลูกจ้างต่างด้าวทำงานกับนายจ้างอื่นที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้)

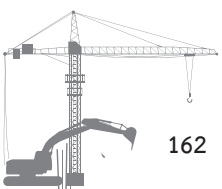
มาตรา 51 คนต่างด้าวที่ทำงานกับนายจ้างตามมาตรา 43 หรือมาตรา 46 ถ้าออกจากงานก่อนครบสัญญาจ้าง จะทำงานกับนายจ้างอื่นไม่ได้ เว้นแต่จะพิสูจน์ให้นายทะเบียนเห็นว่าการทำงานที่ตนออกจากงานเป็นเพราะความผิดของนายจ้าง หรือได้ชำระค่าเสียหายให้นายจ้างเดิมแล้ว ในกรณีเช่นนั้นให้นายทะเบียนออกใบอนุญาตทำงานให้ใหม่หรือสลักหลังใบอนุญาตทำงานเพื่อแสดงถึงสิทธิในการเปลี่ยนนายจ้าง

ค่าเสียหายตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งปวงในการนำคนต่างด้าวนั้นมาทำงานคำนวณตามสัดส่วนของระยะเวลาที่คนต่างด้าวนั้นทำงานไปแล้ว

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่คนต่างด้าวที่ได้รับการต่ออายุสัญญาจ้าง และออกจากงานในระหว่างอายุสัญญาจ้างที่ต่อใหม่

(จัดส่งคนต่างด้าวกลับประเทศต้นทางเมื่อครบสัญญา)

มาตรา 55 เมื่อคนต่างด้าวที่ทำงานกับนายจ้างตามมาตรา 43 หรือมาตรา 46 ทำงานจนครบกำหนดตามสัญญาการนำคนต่างด้าวมาทำงานกับนายจ้างในประเทศหรือสัญญาจ้างแล้ว ให้ผู้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวมาทำงานหรือนายจ้างรายสุดท้ายที่วางหลักประกันตามมาตรา 46 หรือมาตรา 52 จัดส่งคนต่างด้าวนั้นกลับไปยังประเทศต้นทาง เว้นแต่จะมีการต่ออายุสัญญาจ้างหรือคนต่างด้าวนั้นจะทำงานกับนายจ้างรายใหม่ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 52

ให้นำความในมาตรา 50 วรรคห้าและวรรคหก มาใช้บังคับแก่การจัดส่งคนต่างด้าวกลับไปยังประเทศต้นทางตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอัตโนมัติ

ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวมาทำงานเลิกประกอบธุรกิจการนำคนต่างด้าวมาทำงาน ให้นายทะเบียนคืนหลักประกันให้แก่ผู้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวมาทำงาน เมื่อผู้รับอนุญาตดังกล่าวแสดงหลักฐานว่าได้ส่งคนต่างด้าวกลับไปยังประเทศต้นทางแล้วซึ่งต้องไม่ช้ากว่าสองปีนับแต่วันที่เลิกประกอบธุรกิจ เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วผู้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวมาทำงานยังไม่สามารถแสดงหลักฐานการส่งคนต่างด้าวกลับต่อนายทะเบียนได้ ให้หลักประกันนั้นตกเป็นของกองทุนเพื่อใช้จ่ายในการส่งคนต่างด้าวออกนอกราชอาณาจักรต่อไป ในกรณีที่ผู้รับอนุญาตให้นำคนต่างด้าวมาทำงานแสดงหลักฐานการส่งคนต่างด้าวกลับได้เพียงบางส่วนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้อธิบดีคืนหลักประกันให้ตามอัตราส่วนและวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(การแสดงใบอนุญาตทำงานต่อเจ้าหน้าที่)

มาตรา 68 ผู้รับอนุญาตให้ทำงานต้องสามารถแสดงใบอนุญาตทำงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือนายทะเบียนภายในระยะเวลาอันสมควรได้เสมอ

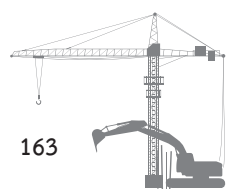
(ยึดใบอนุญาตทำงาน)

มาตรา 131 ผู้ใดยึดใบอนุญาตทำงานหรือเอกสารสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าวไว้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

5.1.19 กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2555) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

บทบัญญัติที่ใช้บังคับกับลูกจ้างทำงานบ้าน

มิให้ใช้บทบัญญัติมาตรา 11/1 มาตรา 12 มาตรา 18 มาตรา 21 และมาตรา 22 ของหมวด 1 บททั่วไป หมวด 2 การใช้แรงงานทั่วไป ตั้งแต่มาตรา 23 ถึงมาตรา 27 มาตรา 31 และมาตรา 33 ถึงมาตรา 37 หมวด 3 การใช้แรงงานหญิง ตั้งแต่มาตรา 38 ถึงมาตรา 43 หมวด 4 การใช้แรงงานเด็ก ตั้งแต่มาตรา 45 ถึงมาตรา 50 และมาตรา 52 หมวด 5 ค่าจ้าง ค่าล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุด ตั้งแต่มาตรา 53 ถึงมาตรา 55 และมาตรา 70 เฉพาะที่ไม่เกี่ยวกับค่าจ้างและค่าทำงานในวันหยุด มาตรา 57 วรรคสอง ถึงมาตรา 61 มาตรา 63 มาตรา 65 มาตรา 66 มาตรา 68 มาตรา 69 และมาตรา 71 ถึงมาตรา 77 หมวด 6 คณะกรรมการค่าจ้าง ตั้งแต่มาตรา 78 ถึงมาตรา 91 หมวด 7สวัสดิการ ตั้งแต่มาตรา 92 ถึงมาตรา 99 หมวด 9 การควบคุม ตั้งแต่มาตรา 108 ถึงมาตรา 115/1 หมวด 10 การพักงาน ตั้งแต่มาตรา 116 ถึงมาตรา 117 หมวด 11 ค่าชดเชย ตั้งแต่มาตรา 118 ถึงมาตรา 122 และหมวด 13 กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง ตั้งแต่มาตรา 126 ถึงมาตรา 138 บังคับแก่นายจ้าง ซึ่งจ้างลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับงานบ้านอันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย

5.1.20 กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557

ข้อ 4 (ห้ามจ้างลูกจ้างที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีทำงาน)

ในงานเกษตรกรรมซึ่งมิได้จ้างลูกจ้างตลอดปีและมีได้ให้ลูกจ้างทำงานในลักษณะที่เป็นงานอุตสาหกรรม ต่อเนื่องจากงานดังกล่าว ให้นายจ้างปฏิบัติ... มาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

5.1.21 กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565

ข้อ 4 (ห้ามจ้างลูกจ้างที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีทำงาน)

ห้ามนายจ้างจ้างลูกจ้างที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในเรือประมง

5.1.22 กฎกระทรวงกำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า สิบแปดปีทำงาน พ.ศ. 2559

สถานที่ห้ามลูกจ้างเด็กทำงาน

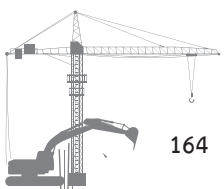
ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในสถานที่ ดังต่อไปนี้

- (1) โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์น้ำ ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
- (2) สถานที่ประกอบกิจการที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการแปรรูปสัตว์น้ำ ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558

5.2 คดีแรงงานบังคับทั่วไป

คดีแรงงานบังคับทั่วไป เกิดขึ้นได้กับแรงงานที่ทำงานอยู่ในภาคอุตสาหกรรม บริการ หรือแรงงานที่ทำงานในบ้าน หรือแรงงานในภาคการเกษตร ซึ่งสามารถแบ่งแยกประเภทได้อีก ดังนี้

- 1) **คดีแรงงานบังคับทั่วไป** ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับแรงงานในภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะงาน ที่เป็นงานอันตราย สกปรก และลำบาก ซึ่งมีลักษณะการกระทำที่เป็นการข่มขืนใจให้ลูกจ้างทำงานหรือให้บริการอย่างหนึ่งอย่างใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของลูกจ้างหรือของผู้อื่นผู้เกี่ยวข้องด้วยประการใดๆ ใช้กำลังประทุษร้ายยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้น ให้นำภาระหนี้ของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่นมาเป็นสิ่งผูกมัดโดยมิชอบมีลักษณะการกระทำความผิด เช่น ไม่จ่ายค่าจ้างให้ตามกำหนดเวลา บังคับให้ลูกจ้างทำงานโดยไม่จ่ายค่าล่วงเวลา บังคับให้ลูกจ้างทำงานทุกวันโดยไม่มีวันหยุด

โดยความผิดส่วนใหญ่ที่พบเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีแรงงานบังคับทั่วไปจะเป็นความผิดตามกฎหมาย
ดังนี้

1. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 24, 25, 28 , 61 - 63, 70, 76 และ 90
2. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6/1
3. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 มาตรา 131

ตัวอย่างคดีแรงงานบังคับทั่วไป

- นายชอร์ทำงานอยู่ในโรงงานแปรรูปอาหารทะเล นายจ้างให้นำบัตรประจำตัวไม่มีสัญชาติไทยและใบอนุญาตทำงานไปเก็บไว้ที่ฝ่ายบุคคลอ้างว่าเพื่อสะดวกในการต่อใบอนุญาตทำงานและเมื่อนายชอร์จะไปขอเพื่อนำติดตัวไปและออกไปนอกโรงงาน แต่ฝ่ายบุคคลไม่ยอมให้
- นางสาวแสนดี ถูกชักจูงให้มาเป็นลูกจ้างทำงานในโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า โดยก่อนเดินทาง นางจ้างได้จ่ายเงินให้กับแม่ไว้ 30,000 บาท แต่พอมาทำงานแล้วนายจ้างไม่ยอมจ่ายค่าจ้างให้แก่ นางสาวแสนดี โดยบอกว่าได้จ่ายให้กับแม่ไปแล้ว เมื่อได้รับค่าจ้างก็จำเป็นต้องซื้อของในร้านค้าสวัสดิการของโรงงานที่มีราคาแพงกว่าท้องตลาด เป็นเหตุทำให้ลูกจ้างต้องมีหนี้สินอันเกิดจากการซื้อของที่ราคาสูงกว่าจนลูกจ้างต้องทำงานใช้หนี้แบบไม่มีที่สิ้นสุด

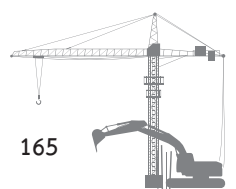
2) คดีบังคับใช้แรงงานทำงานเกี่ยวกับงานบ้าน (Domestic Workers)

งานบ้านอันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย หมายถึง งานที่ทำในบริเวณที่พักอาศัยและยังรวมถึงงานที่ทำเพื่อครัวเรือนเดียวหรือหลายครัวเรือนอันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย เช่น งานทำความสะอาดบ้าน งานซักผ้า เสื้อผ้า งานเลี้ยงเด็กหรือดูแลผู้สูงอายุ งานดูแลสวนในบ้าน งานรักษาความปลอดภัย งานซ่อมบำรุง งานขับรถ งานทำอาหาร งานดูแลสัตว์เลี้ยง เป็นต้น

ลูกจ้างทำงานบ้าน หมายถึง บุคคลหนึ่งบุคคลใดที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบ้านในความสัมพันธ์แบบการจ้างงาน โดยนายจ้างมอบหมายงานให้ลูกจ้างทำงานอยู่ภายในบ้านเท่านั้นและได้รับค่าจ้างเป็นการตอบแทนการทำงานดังกล่าว แต่มิได้มีการจ้างหรือมอบหมายให้ลูกจ้างทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของนายจ้าง

การบังคับใช้แรงงานเกี่ยวกับงานบ้าน อาจมีสาเหตุมาจากการทำให้แรงงานโดยเฉพาะแรงงานต่างด้าวซึ่งมีทั้งผู้หญิง ผู้ชาย และเด็ก ตกอยู่ในภาวะถูกผูกมัดด้วยภาระหนี้สิน ที่เรียกว่าแรงงานขัดหนี้ (Debt Bonded Labour) โดยการตกเป็นเหยื่อของกลไกในการกู้ยืมเงินจากผู้จัดหา หรือนายหน้า แล้วถูกบังคับให้ทำงานรับใช้ในบ้าน หรือใช้แรงงานที่ไม่เหมาะสมจากการกู้ยืม โดยก่อนหน้านั้นลูกจ้างคาดหวังว่าจะได้รับค่าจ้างสูง จึงมีการตกลงมาทำงานด้วย แต่เมื่อทำงานแล้วกลับถูกกดค่าจ้างหรือได้รับค่าจ้างเพียงเล็กน้อย หรือไม่ได้รับค่าจ้างเลย และต้องเผชิญกับการถูกแสวงหาประโยชน์ด้วยการบังคับทางร่างกาย ทางจิตใจ หรือทางเพศหลายรูปแบบ ทั้งนี้ รูปแบบการบังคับใช้แรงงานมีตั้งแต่การยึดหนังสือเดินทาง การกักขัง หน่วงเหนี่ยว การห้ามติดต่อกับบุคคลภายนอก การยึดค่าจ้าง การให้ทำงานเป็นเวลาหลายชั่วโมง การคุกคาม หรือล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งลูกจ้างเหล่านั้นอาจลงเลที่จะขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากสภาพที่ผิดกฎหมายของตนเองเกรงว่าจะถูกตั้งข้อหาเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ทำให้ลูกจ้างไม่มีวันที่จะจ่ายหนี้สินที่ยืมมาได้หมดและหนี้สินดังกล่าวมีแต่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น

แรงงานต่างด้าวกลายเป็นประชากรกลุ่มเสี่ยงและมีความเปราะบางมากที่สุดในการถูกบังคับให้ทำงานเกี่ยวกับงานบ้าน เนื่องจากการทำงานในบ้านหรือพื้นที่ส่วนบุคคลมีความเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิด ซึ่งแรงงานรับใช้ในบ้านส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าวเพศหญิง รวมถึงอาจมีการจ้างแรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ที่กฎหมายกำหนดโดยมีชั่วโมงการทำงานที่ยาวนาน ไม่มีเวลาพัก ไม่ได้รับค่าจ้าง และได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นอย่างมาก นอกจากนั้น อาจถูกควบคุมตัวให้อยู่เฉพาะสถานที่ทำงานและมีความเสี่ยงต่อการถูกกระทำความรุนแรงทั้งทางร่างกายและทางเพศ

โดยความผิดส่วนใหญ่ที่พบเกี่ยวกับการกระทำความผิดในบังคับใช้แรงงานทำงานเกี่ยวกับงานบ้านจะเป็นความผิดตามกฎหมาย ดังนี้

- พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 24, 25, 28 , 61 - 63, 70, 76 และ 90
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2555) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 (6)
- พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6/1
- พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 มาตรา 131

ตัวอย่างคดีบังคับใช้แรงงานทำงานเกี่ยวกับงานบ้าน

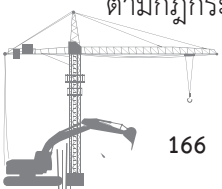
- นายจ้างสั่งให้ลูกจ้างทำงานบ้านตั้งแต่เวลา 04.00 - 24.00 น. โดยให้ลูกจ้างรับประทานอาหารเช้า 2 มื้อ และ ค้างจ่ายค่าจ้างลูกจ้างเป็นระยะเวลานาน
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
 - พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
 - กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2555) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
 - กรณีลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กให้พิจารณาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย
 - พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

3) คดีแรงงานบังคับในงานเกษตรกรรม (Agricultural Workers)

แรงงานในงานเกษตรกรรม คือ แรงงานที่ทำงานเกี่ยวกับการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ การทำนา เลี้ยงสุกร การประมงที่ไม่ใช่การประมงทะเล ซึ่งไม่ได้จ้างลูกจ้างตลอดปี ไม่ได้ให้ลูกจ้างทำงานในลักษณะที่เป็นงาน ฤดูกาลต่อเนื่องและไม่ใช้การทำเกษตรแบบพันธะสัญญา (Contract farming)

งานเกษตรกรรมตามฤดูกาลของประเทศไทยมีลักษณะของการทำกิจกรรมหรือการทำงานร่วมกัน จึงจำเป็นต้องมีการใช้แรงงานจำนวนมากในช่วงฤดูเก็บเกี่ยว ทำให้การทำงานในภาคเกษตรกรรม กลายเป็นหนึ่งในพื้นที่เสี่ยงมากที่สุดที่จะการใช้แรงงานเด็ก หรือแรงงานบังคับ เนื่องจากหากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเห็นว่าบุตรหลานของตนสามารถทำงานในลักษณะนี้ได้ ก็จะมีการเคลื่อนย้ายอพยพบุตรหลานไปในพื้นที่การทำเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในชนบทและห่างไกลความเจริญ ลักษณะการอพยพโยกย้ายตามฤดูกาลเพื่อการทำงานดังกล่าวทำให้เด็กๆ ไม่สามารถเข้ารับการศึกษหรือไม่ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพราะความยากลำบากในการติดตามเด็กหรือการเข้าถึงพื้นที่การทำงาน และบางครั้งในการเก็บเกี่ยวผลผลิตหรือการทำงานในภาคการเกษตร แรงงานเด็กต้องทำงานยาวนานกว่า 14 ชั่วโมงต่อวัน แต่ได้รับเงินค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อยหรือไม่ได้รับเลย โดยนายจ้างอาจจ่ายให้กับผู้ปกครองแทน ขณะเดียวกันแรงงานข้ามชาติก็เป็นส่วนหนึ่งที่นายจ้างในภาคการเกษตรต้องการมากเนื่องจากการจ้างงานแรงงานข้ามชาติทำให้อัตราค่าจ้างในการดูแลลูกจ้างแบบเต็มเวลา ไม่มีการจัดทำมาตรฐานหรือการดูแลสิทธิประโยชน์ใดๆ ให้กับแรงงานเหมือนกับแรงงานในภาคอื่นๆ ยิ่งไปกว่านั้นแรงงานข้ามชาติเป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือ การจ่ายค่าจ้างหรือค่าตอบแทนก็มีอัตราที่น้อยกว่าแรงงานภาคอื่นๆ โดยกำหนดการจ่ายค่าจ้างมักจ่ายเป็นสัดส่วนหรือตามปริมาณงานที่สามารถทำได้ ทำให้แรงงานต้องพยายามเก็บผลผลิตทางการเกษตรหรือทำงานให้ได้ในปริมาณมากๆ เพื่อจะได้ค่าตอบแทนเพิ่มมากขึ้น กรณีที่ไม่สามารถเก็บผลผลิตหรือทำงานได้ตามปริมาณโควตาที่กำหนด จะถูกหักลดเงินค่าจ้างเป็นการลงโทษ การใช้ระบบโควตาจึงทำให้แรงงานต้องพยายามทำงานต่อเนื่องติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวนานซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุได้

ความผิดที่พบในงานเกษตรกรรมส่วนใหญ่ เป็นการไม่จ่ายค่าจ้าง ไม่ได้รับค่าจ้างอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้รับสวัสดิการ ไม่มีวันหยุด มีชั่วโมงการทำงานมากเกินไปเพื่อให้งานแล้วเสร็จ ไม่ได้รับการคุ้มครองดูแลในด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน เช่น ปัญหาฝุ่นละออง อิริยาบถในการทำงาน ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557

โดยความผิดส่วนใหญ่ที่พบเกี่ยวกับการกระทำความผิดในแรงงานบังคับในงานเกษตรกรรมจะเป็นความผิดตามกฎหมาย ดังนี้

- 1) พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 24, 25, 28 , 61 - 63, 70, 76 และ 90
- 2) กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557
- 3) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 (6)
- 4) พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6/1
- 5) พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 มาตรา 131

ตัวอย่างคดีแรงงานบังคับในงานเกษตรกรรม

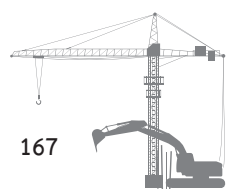
- นายเอ ซึ่งเป็นเจ้าของไร่ บังคับให้ นายบี ลูกจ้างชาวเมียนมาทำงาน โดยมีข้อตกลงว่าจะชำระค่าจ้างให้เมื่อส่งตัวกลับประเทศ โดยให้นายบีต้องทำงานตั้งแต่เช้าจรดค่ำเกินกว่าการทำงานตามปกติของวิญญูชน ทำงานไม่มีวันหยุด ไม่มีที่หลับนอนเป็นกิจจะลักษณะ ต้องพักอาศัยหลับนอนบริเวณโรงจอดรถบ้าง คอกสัตว์บ้าง ไม่มีห้องสุขาให้ เมื่อเจ็บป่วยไม่มีคนดูแลรักษาพยาบาล ลักษณะความเป็นอยู่ลำบาก อีกทั้งมีพฤติกรรมแยกนายบีและนางซี ซึ่งเป็นสามีภรรยาที่ไม่ให้อยู่ด้วยกัน และแยกเด็กหญิงดี บุตรของลูกจ้างไปอยู่กับนายเอ เจ้าของไร่ ทำให้นายบี ลูกจ้างไม่มีทางเลือกจำต้องทำงานให้กับนายเอ เจ้าของไร่ ทำให้เชื่อว่าตามพฤติการณ์ดังกล่าว นายเอ เจ้าของไร่ มีเจตนาให้ นายบี ลูกจ้างชาวเมียนมา ทำงานให้กับนายเออย่างเต็มที่โดยไม่จำเป็นต้องชำระค่าจ้างหรือชำระน้อยที่สุด ถือเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบหรือการบังคับใช้แรงงาน
- นายดี เป็นเจ้าของและดำเนินกิจการฟาร์มปศุสัตว์นอกเมือง ลูกจ้างของนายดี จำนวน 2 คนให้ข้อมูลว่าพวกเขาถูกบังคับให้ทำงานในฟาร์ม โดยนายดีรับพวกเขาเข้าทำงานและพาไปที่ฟาร์มดังกล่าวและให้พักอาศัยอยู่ในบ้านโครมไม่ร่วมกับคนงานชาย อีก 5 - 6 คน แม้พวกเขามีอิสระสามารถออกจากฟาร์มได้ แต่ก็ไม่สามารถออกไปได้จริง ไม่มีวันหยุดหรือลาไปที่ไหนได้ ได้รับค่าจ้างจากการทำงานเป็นรายสัปดาห์แต่ต้องจ่ายเป็นค่าที่พักแก่เจ้าของบ้านและจ่ายค่าอาหารแก่หัวหน้าคนงาน พวกเขาจึงไม่มีเงินเหลือส่งให้ทางบ้านหรือครอบครัว และไม่มีเงินพอใช้จ่าย ทำให้ต้องติดหนี้นายดีหรือหัวหน้าคนงาน ซึ่งหนี้ดังกล่าวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งทำให้ไม่สามารถออกจากฟาร์มของนายดีได้ ตราบใดที่ยังจ่ายหนี้ทั้งหมดไม่ครบ ส่วนนายดีให้ข้อมูลว่าลูกจ้างทำงานด้วยความสมัครใจ และมีอิสระ สามารถไปที่ไหนก็ได้ตามต้องการ

5.3 คดีแรงงานบังคับในภาคประมง

คดีแรงงานบังคับในภาคประมงหรือกรณีการใช้แรงงานประมงที่ผิดกฎหมายถือเป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วนที่รัฐบาลให้ความสำคัญ เนื่องจากงานประมงทะเลเป็นการทำงานหนัก มีเวลาพักผ่อนวันละไม่กี่ชั่วโมง สภาพความเป็นอยู่บนเรือค่อนข้างลำบาก ต้องออกทะเลเป็นเวลานาน ทำให้ขาดแคลนแรงงาน ปัญหาการใช้แรงงานบังคับในภาคประมงส่วนใหญ่จะพบว่าแรงงานทำงานโดยไม่สมัครใจและมีการบังคับข่มขู่ มีการใช้แรงงานทาสบนเรือประมง แรงงานถูกกักขังหน่วงเหนี่ยว ถูกบังคับใช้แรงงานหนัก ทำงานโดยไม่มีเสรีภาพ หรือถูกทำร้ายในขณะทำงานรวมถึงการจ่ายค่าจ้างที่ไม่เป็นธรรม เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

โดยความผิดส่วนใหญ่ที่พบเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีแรงงานบังคับในภาคประมงจะเป็นความผิดตามกฎหมาย ดังนี้

- 1) พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 24, 25, 28 , 61 - 63, 70, 76 และ 90
- 2) กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557
- 3) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 (6)

- 4) พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6/1
- 5) พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 มาตรา 8 , 9 , 13 ,49 ,68 และ 131
- 6) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 มาตรา 152, 175 และ 282 - 285
- 7) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 11
- 8) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 11
- 9) กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565
- 10) กฎกระทรวงกำหนดสถานที่ที่ห้ามนายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงาน พ.ศ. 2559

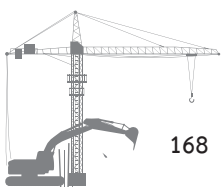
ตัวอย่างคดีแรงงานบังคับในภาคประมง

- นายกীর แรงงานประมงสัญชาติพม่าหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมาทำงานกับนายสมชาย บนเรือประมง และถูกข่มขู่ว่าถ้านายกীরหลบหนีจะส่งคนไปทำร้ายพ่อแม่และครอบครัวทำให้นายกীরจำเป็นต้องยอมทำงาน เพราะหวาดกลัวในคำขู่
- นายหม่องคนงานเรือประมงถูกไต่กังเรือบังคับให้ทำงานอื่นในระหว่างลากอวน เช่น คัดแยกปลา ซ่อมอวน หากไม่ยอมทำ ไต่กังเรือจะใช้ไม้เขี่ยนทำร้ายร่างกาย

5.4 คดีแรงงานบังคับค้าประเวณี

การค้าประเวณีถือเป็นสิ่งผิดกฎหมายในประเทศไทย คนที่มาทำงานนี้ส่วนใหญ่มีเหตุผลมาจากความยากจน การศึกษาระดับต่ำ ขาดการจ้างงานในท้องถิ่น รูปแบบของการค้าประเวณีในประเทศไทยในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ โดยรูปแบบที่อาจพบได้ง่าย เช่น

- อาบอบนวด เป็นสถานบริการทางเพศโดยตรง ซึ่งผู้ขายบริการจะนั่งรอภายในสถานบริการและลูกค้าเข้ามาเลือก โดยในสถานบริการจะมีบริการจัดห้องไว้รับรอง
- ซ่องคล้ายคลึงกับอาบอบนวด แต่มักไม่เปิดตัวโจ่งแจ้ง และเป็นธุรกิจผิดกฎหมาย ซ่องบางแห่งอาจลักลอบเปิดโดยใช้ธุรกิจนวดแผนโบราณหรือสปาขึ้นบังหน้าเท่านั้นและมีการบริการนวดของลับ
- สถานบันเทิง คาเฟ่ ร้านอาหารโอเคะ สปา หรือร้านตัดผม บางแห่ง มีบริการทางเพศแอบแฝงเพิ่มเติมสำหรับลูกค้า
- รอลูกค้าที่โรงแรมหรู หรือบริเวณริมถนนบางแห่ง ที่เป็นแหล่งค้าประเวณี
- การโทรเรียก โดยลูกค้าติดต่อทางนายหน้า (หรือแมงดา หรือมาฆ่าซัง) เพื่อเรียกมาใช้บริการทางที่พักของลูกค้า หรือทางโรงแรมที่เตรียมไว้ ราคาการให้บริการจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานที่และชนิดโดยปกติผู้ขายที่ให้บริการจะได้รายได้น้อยกว่าผู้หญิงที่ให้บริการ บางครั้งนายหน้าอาจใช้คำเรียกอາชีพอื่นเพื่อปิดบังการค้าประเวณี เช่น จัดหาพริตตี้ จัดหานางแบบ เป็นต้น
- การซื้อขายบริการทางเพศผ่านอินเทอร์เน็ต โดยอาจซื้อขายผ่านทางแชต (เมสเซนเจอร์) แคมฟรอก หรือเฟซบุ๊ก เป็นต้น หรือเว็บไซต์ใต้ดินบางแห่งอาจมีโฆษณาการขายบริการทางเพศ
- การซื้อขายบริการทางเพศแบบซื้อเหมาในระยะยาว เช่นหนึ่งสัปดาห์ หรือหนึ่งเดือนขึ้นไปโดยในช่วงระยะเวลาที่ตกลงกันนั้น ผู้ซื้อจะผูกขาดการเป็นลูกค้าแต่เพียงผู้เดียว ไม่ยินยอมให้ผู้ขายไปขายบริการหรือไม่มีกิจกรรมทางเพศกับบุคคลอื่นอีก ซึ่งอาจถือว่าการเหมาซื้อทั้งบริการทางเพศและความสัมพันธ์ชั่วคราวในรูปแบบอื่น เช่น แฟนหรือคนรักด้วย บางครั้งเรียกการซื้อแบบนี้ว่า “ผูกปิ่นโต”
- การล่อลวงเหยื่อให้มาค้าประเวณี ผู้ล่อลวงอาจแอบอ้างตัวว่าเป็นธุรกิจอื่น เช่น โมเดลลิงแวมมองดารา เป็นต้น

บางครั้งผู้ค้าประเวณีหญิงที่มีรูปร่างหน้าตาดีอาจแอบอ้างว่าประกอบอาชีพอื่นบางอาชีพ เพื่อเพิ่มค่าตัว เช่น เป็นนิสิตนักศึกษา หรือพริตตี้ หรือนางแบบ เป็นต้น ในการซื้อขายบริการทางเพศ ผู้ชายหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาจใช้คำอื่น หรือชื่ออาชีพอื่นแทน เพื่อเลี่ยงการกล่าวถึงโดยตรง เช่น ไซด์ไลน์, ขายนํ้า, เด็กออฟ, หมอนวด, นวดโดยนางแบบ, นวดโดยพริตตี้ เป็นต้น

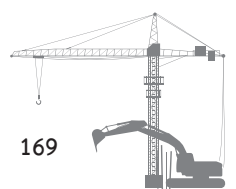
โดยความผิดส่วนใหญ่ที่พบเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีแรงงานบังคับค้าประเวณีจะเป็นความผิดตามกฎหมาย ดังนี้

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติสถานบริการพ.ศ. 2509 มาตรา 14, 16, 16/1, 19 และ 26
2. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 มาตรา 6, 9, 11 และ 12
3. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 24, 25, 28 , 61 - 63, 70, 76 และ 90
4. กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565
5. กรณีลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กให้พิจารณาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 (3) (6) และ (9)
6. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6, 6/1
7. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 มาตรา 8, 9, 13, 49, 68 และ 131
8. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 11
9. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5-9 และ 12

ตัวอย่างคดีแรงงานบังคับค้าประเวณี

- นายเอ เป็นโรคจิตมีนิสัยชอบบังคับให้หญิงสาวไปร่วมประเวณีกับคนอื่น อยู่มาวันหนึ่งนายเอเห็นนางสาวบี สวยน่ารัก จึงได้บังคับให้นางสาวบีไปพบนายซีและถูกบังคับให้ร่วมประเวณีกับนายซีโดยที่นางสาวบีไม่ยินยอม

5.5 คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติเป็นการกระทำความผิดทางอาญาที่ได้กระทำลงมากกว่าหนึ่งประเทศ หรือมีส่วนหนึ่งส่วนใดของการกระทำความผิดหรือผลกระทบเกี่ยวข้องตั้งแต่สองประเทศขึ้นไปหรือการกระทำขององค์กรหรือกลุ่มบุคคล สมคบและร่วมมือกระทำความผิดต่อเนื่องจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศอันเป็นความผิดตามกฎหมายหรือบทลงโทษของประเทศที่องค์กรหรือกลุ่มบุคคลเหล่านั้นดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์และอำนาจที่ขัดต่อหลักกฎหมายและศีลธรรม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์และความมั่นคงของบุคคล องค์กร เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่น ๆ ทั้งนี้ อาชญากรรมข้ามชาติสามารถเกี่ยวเนื่องกับความผิดฐานค้ามนุษย์ในทุกรูปแบบ

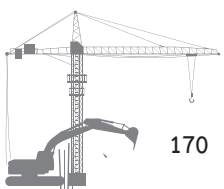
องค์กรอาชญากรรม หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งมีการจัดโครงสร้าง โดยสมคบกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นการถาวร หรือชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งและไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างที่ชัดเจน มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกอย่างแน่นนอน หรือมีความต่อเนื่องของสมาชิกภาพหรือไม่ ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งหรือหลายฐานที่มีอัตราโทษจำคุกขั้นสูงตั้งแต่สี่ปีขึ้นไปหรือกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางทรัพย์สินหรือผลประโยชน์อื่นใดอันมิชอบด้วยกฎหมายไม่ว่า โดยทางตรงหรือทางอ้อม

คณะกรรมการนโยบายของสภาความมั่นคงแห่งชาติได้ให้คำจำกัดความ “อาชญากรรมข้ามชาติ” หมายถึง การกระทำขององค์กรหรือกลุ่มบุคคล สมคบ และร่วมมือกระทำความผิดต่อเนื่องจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศอันเป็นความผิดตามกฎหมายหรือบทลงโทษของประเทศที่องค์กรหรือกลุ่มบุคคลเหล่านั้นดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์และอำนาจที่ขัดต่อหลักกฎหมายและศีลธรรม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์และความมั่นคงของบุคคล องค์กร เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่น ๆ

องค์การสหประชาชาติแบ่งอาชญากรรมข้ามชาติออกเป็น 10 ประเภท ได้แก่

1. การลักลอบค้ายาเสพติด (Illicit Trafficking in Drugs)
2. การลักลอบนำคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย (Smuggling of Illegal Migrants)
3. การค้าอาวุธ (Arms Trafficking)
4. การลักลอบค้าอาวุธนิวเคลียร์ (Trafficking in Nuclear Material)
5. กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย (Transnational Criminal Organization and Terrorism)
6. การค้าหญิงและเด็ก (Trafficking in Women and Children)
7. การลักลอบค้าชิ้นส่วนมนุษย์ (Trafficking in Body Parts)
8. การโจรกรรมและการลักลอบค้ายานพาหนะ (Theft and Smuggling of Vehicles)
9. การฟอกเงิน (Money Laundering)
10. การกระทำอื่นๆ (Other Activities) ได้แก่ การโจรกรรมศิลปวัตถุ การให้สินบนเจ้าหน้าที่ตำรวจและข้าราชการอื่นๆ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมทางสิ่งแวดล้อม อาชญากรรมทรัพย์สินทางปัญญา การฉ้อโกงประกันภัยทางทะเล และการแทรกซึมและการครอบงำธุรกิจถูกกฎหมาย

ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติของประเทศไทยประกอบด้วย การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธ การฟอกเงิน การกระทำความผิดเป็นโจรสลัด อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะขยายตัวและควบคุมได้ยาก โดยมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการที่ซับซ้อนจากการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย ทำให้การก่ออาชญากรรมข้ามชาติทำได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น มีการพัฒนาเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าความ

เชื่อมโยงระหว่างการค้าการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นและมีขีดความสามารถสูงขึ้น โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่มีการเปิดเสรีด้านการเดินทาง การขยายตัวของการท่องเที่ยว และการแพร่ขยายแนวความคิดหัวรุนแรง ในขณะที่ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายของประเทศสมาชิกยังมีความแตกต่างกัน และการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงเป็นไป อย่างล่าช้า

คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

- 1) แรงงานข้ามชาติเคลื่อนย้ายจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในประเทศไทย ถูกหลอกลวงบังคับใช้แรงงานบนเรือประมงในน่านน้ำสหพันธรัฐมาเลเซีย, การค้ามนุษย์ชาวโรฮิงญา
- 2) ผู้เสียหายถูกหลอกลวงโดยนายหน้าที่เป็นญาติหรือคนรู้จักให้ไปทำงานในต่างประเทศโดยใช้รายได้ค่าตอบแทนเป็นสิ่งจูงใจ มีวิธีการเดินทางจากประเทศไทยไปสิงคโปร์และ มาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี ได้หัวหน้านายหน้าจะเป็นผู้พาเหยื่อออกจากต้นทาง และมีนายหน้าในประเทศปลายทางที่ทำงานกันเป็นทอดๆ จนถึงจุดหมายปลายทาง เหยื่อจะถูกหลอกลวงว่าจะได้ทำงานในโรงแรม ร้านอาหาร หรือร้านนวด แต่กลับถูกบังคับให้ค้าประเวณีตามโรงแรมคอนโดมิเนียม หรืออพาร์ทเมนต์หรู เหยื่อจะถูกยึดหนังสือเดินทาง (Passport) และถูกบังคับให้ค้าประเวณีในสภาพที่เลวร้าย โดยแต่ละรายจะต้องชดใช้หนี้แก่นายหน้า

โดยความผิดส่วนใหญ่ที่พบเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจะเป็นความผิดตามกฎหมาย ดังนี้

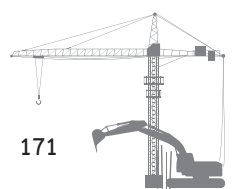
1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 5
2. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 24, 25, 28, 61 - 63, 70, 76 และมาตรา 90
3. กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565
4. พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26
5. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 และมาตรา 6/1
6. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 มาตรา 8, 9, 13, 49, 68 และมาตรา 131
7. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 11
8. พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 มาตรา 14, 16, 16/1, 19 และมาตรา 26
9. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 มาตรา 6, 9, 11 และมาตรา 12
10. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 - 9 และมาตรา 60

ตัวอย่างคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

- ผู้เสียหายทั้ง 17 คนเป็นหญิงสาวสัญชาติลาวถูกชักชวนให้มาทำงานเสิร์ฟอาหารในประเทศไทยโดยอ้างว่าเป็นงานสบายรายได้สูง โดยมีนายหน้าจากประเทศลาวดำเนินการทำหนังสือเดินทางให้ เมื่อเดินทางมาถึงประเทศไทยแล้วกลับถูกนายจ้างชาวไทยยึดหนังสือเดินทางและอุปกรณ์สื่อสารพร้อมกับถูกบังคับให้ขายบริการโดยผู้เสียหายมิได้ยินยอมเพื่อชดใช้หนี้สำหรับค่าดำเนินการเดินทางเข้าประเทศ หลังจากนั้นผู้เสียหายทั้ง 17 คนถูกขายให้นายหน้าชาวญี่ปุ่นนำพาไปที่ประเทศญี่ปุ่นและแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบรูปแบบค้าประเวณี

5.6 คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์ (Human Trafficking) เป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการเป็นธุระจัดหา การนำพา การรับตัวไว้ และการบริหารจัดการบุคคลที่ได้มาซึ่งก็คือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำตัวผู้เสียหายไปก่อให้เกิดผลกำไร และ/หรือลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ในวงจรของการค้ามนุษย์จะใช้วิธีการต่างๆ เพื่อควบคุมผู้เสียหายให้ยอมปฏิบัติตาม ไม่กล้าหลบหนี หรือป้องกันในกรณีที่ถูกเจ้าหน้าที่ตรวจพบซึ่งนอกเหนือจากการใช้กำลังบังคับแล้วยังรวม

ถึงการทำให้ผู้เสียหายถูกผูกมัดด้วยภาระหนี้สินที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ หรือขู่ว่าจะใช้กระบวนการทางกฎหมายมาบังคับกับผู้เสียหาย หรือใช้วิธีการในการควบคุมผู้เสียหายทำให้ผู้เสียหายตัดสินใจที่จะไม่หลบหนีหรือทำให้ผู้เสียหายเชื่อหรือกลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อตนเองหรือคนใกล้ชิด หากปฏิเสธการให้บริการ หรือทำงาน ผู้เสียหายอาจต้องเผชิญกับการถูกข่มเหงทั้งด้านร่างกาย เพศ และจิตใจ และอาจต้องอาศัยหรือทำงานในสถานที่ที่มีสภาพเลวร้าย

การคำนึงถึงด้านแรงงานเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการบังคับใช้ทำงานหรือบริการ โดยที่การคำนึงถึงจะต้องมีมนุษย์ที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์และการคำนึงถึงนั้นจะต้องมีการกระทำที่ครอบคลุมของความผิดที่แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

การพิจารณาลูกจ้างที่มีลักษณะบังคับที่อาจเข้าข่ายการคำนึงถึงด้านแรงงานต้องพิจารณาว่านายจ้างหรือผู้เกี่ยวข้องมีการกระทำครอบคลุม ดังต่อไปนี้

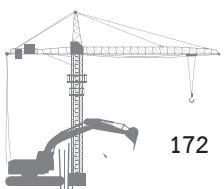
- (1) การกระทำ อันเข้าลักษณะเป็นระงับ ขู่ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว กักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลใด
- (2) วิธีการ โดยข่มขู่ ใช้กำลังบังคับ ลักพาตัว ฉ้อฉล หลอกลวง ใช้อำนาจโดยมิชอบ ใช้อำนาจครอบงำบุคคล ด้วยเหตุที่อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษาหรือทางอื่นใดโดยมิชอบ ขู่เชิญว่าจะกระบวนการทางกฎหมายโดยมิชอบ หรือโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลเพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ความยินยอมแก่กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแล
- (3) วัตถุประสงค์ เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ด้วยการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือการอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน อันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

ตัวอย่างคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการคำนึงถึง

- แรงงานคนไทยในภาคการเกษตรจังหวัดระยองถูกนายจ้างชักชวนหลอกลวงให้มาทำงานในไร่ ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย และตัดอ้อยในพื้นที่กลางป่าทุรกันดาร โดยนายจ้างมีการจะคอยควบคุมบังคับตลอดเวลาไม่ให้ไปไหนอย่างอิสระ กักขังให้หลบนอนในเรือนนอนภายในไร่ เรือนนอนมีการใส่กลอนจากด้านนอก เวลาไปถ่ายปัสสาวะจะต้องขออนุญาตคนคุม คนคุมจะถือปืนบ้ำมิดบ้างและข่มขู่ไม่ให้หลบหนีหากทำงานล่าช้าจะถูกตีถูกทำร้าย
- นายจ้างเจ้าของโรงงานแกะกึ่งให้ลูกจ้างชาวเมียนมาทำงานทุกวันๆ ละ 18 ชั่วโมง ตั้งแต่เวลา 24.00 - 18.00 น. ไม่มีวันหยุด ลูกจ้างคนใดไม่มาทำงานจะถูกนายจ้างทำร้าย และจ่ายค่าจ้างให้เพียงไม่กี่ร้อยบาทต่อเดือน โดยบริเวณรอบรั้วโรงงานมีรั้วสูง 3 - 4 เมตร มียามเฝ้าแรงงานเพื่อป้องกันไม่ให้ลูกจ้างหลบหนี หากลูกจ้างหลบหนีออกจากโรงงานจะถูกลงโทษโดยจับมัดและใช้ไม้ตีแต่ละคนนับร้อยครั้ง และจับลูกจ้างกลั่นแอมจนสิ้นฤทธิ์เพื่อเป็นการประจานและข่มขู่ไม่ให้ลูกจ้างคนอื่นหลบหนี

โดยความผิดส่วนใหญ่ที่พบเกี่ยวกับการกระทำความผิดในคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการคำนึงถึงจะเป็นความผิดตามกฎหมาย ดังนี้

1. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 282 - 284, 286-287, 295, 309 - 310 ทวิ, 312 และมาตรา 317-320
2. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 24, 25, 28, 61 - 63, 70, 76 และมาตรา 90
3. กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565
4. กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2555) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541
5. กฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557
6. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26
7. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 , 6/1

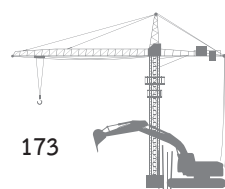
8. พระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 มาตรา 8, 9, 13, 49, 68 และ มาตรา 131
9. พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 11
10. พระราชบัญญัติสถานบริการพ.ศ. 2509 มาตรา 14, 16, 16/1, 19 และมาตรา 26
11. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 มาตรา 6, 9, 11 และมาตรา 12
12. พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 11
13. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 – 9 และมาตรา 60

5.7 ขั้นตอนการดำเนินการและมาตรฐานของการดำเนินการในคดีแรงงาน บังคับ

หลังจากที่ได้ทำความเข้าใจประเภทคดีของการบังคับใช้แรงงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาในหัวข้อที่ 5.1 รวมถึงขั้นตอนการดำเนินการและมาตรฐานโดยทั่วไปของการดำเนินคดีแรงงานเด็กและคดีแรงงานบังคับในบทที่ 3 แล้ว ในส่วนนี้จะกล่าวถึงขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Protocol) และมาตรฐานการดำเนินงาน (Standard Operating Procedure) ของแต่ละประเภทคดีของการบังคับใช้แรงงานเพื่อสร้างความเข้าใจในรายละเอียด ตั้งแต่ขั้นตอนของการสืบสวน (เก็บพยานหลักฐาน) ไปจนถึงการคัดแยกผู้เสียหายจะอธิบายเพิ่มเติมไว้ในแต่ละประเภทของคดีที่เป็นการบังคับใช้แรงงานต่อไปเป็นการเฉพาะในแต่ละรูปแบบของการกระทำความผิด ดังต่อไปนี้

- 1) คดีแรงงานบังคับทั่วไป (รวมถึงแรงงานทำงานบ้าน และแรงงานเกษตรกรรม)
- 2) คดีแรงงานบังคับค้าประเวณี
- 3) คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์
- 4) คดีแรงงานบังคับในภาคประมง
- 5) คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

สำหรับคดีแรงงานบังคับทั่วไป คดีแรงงานบังคับค้าประเวณี และคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์ จะใช้ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Protocol) รูปแบบเดียวกัน ส่วนคดีแรงงานบังคับในภาคประมง และคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ จะใช้ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Protocol) เฉพาะของแต่ละคดี ทั้งนี้ ในการกระทำความผิดทุกรูปแบบดังกล่าวข้างต้น อาจเป็นกรณีที่เป็นการกระทำความผิดที่มีผู้เสียหายเป็นเด็ก ซึ่งจะมีขั้นตอนที่เข้ามาเกี่ยวข้องตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำหรับขั้นตอนการดำเนินการและมาตรฐานของการดำเนินการในคดีแรงงานบังคับส่วนนี้จะได้ลงรายละเอียดในกรณีที่มีผู้เสียหายเป็นเด็ก

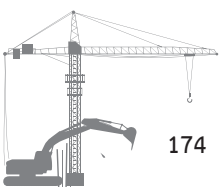
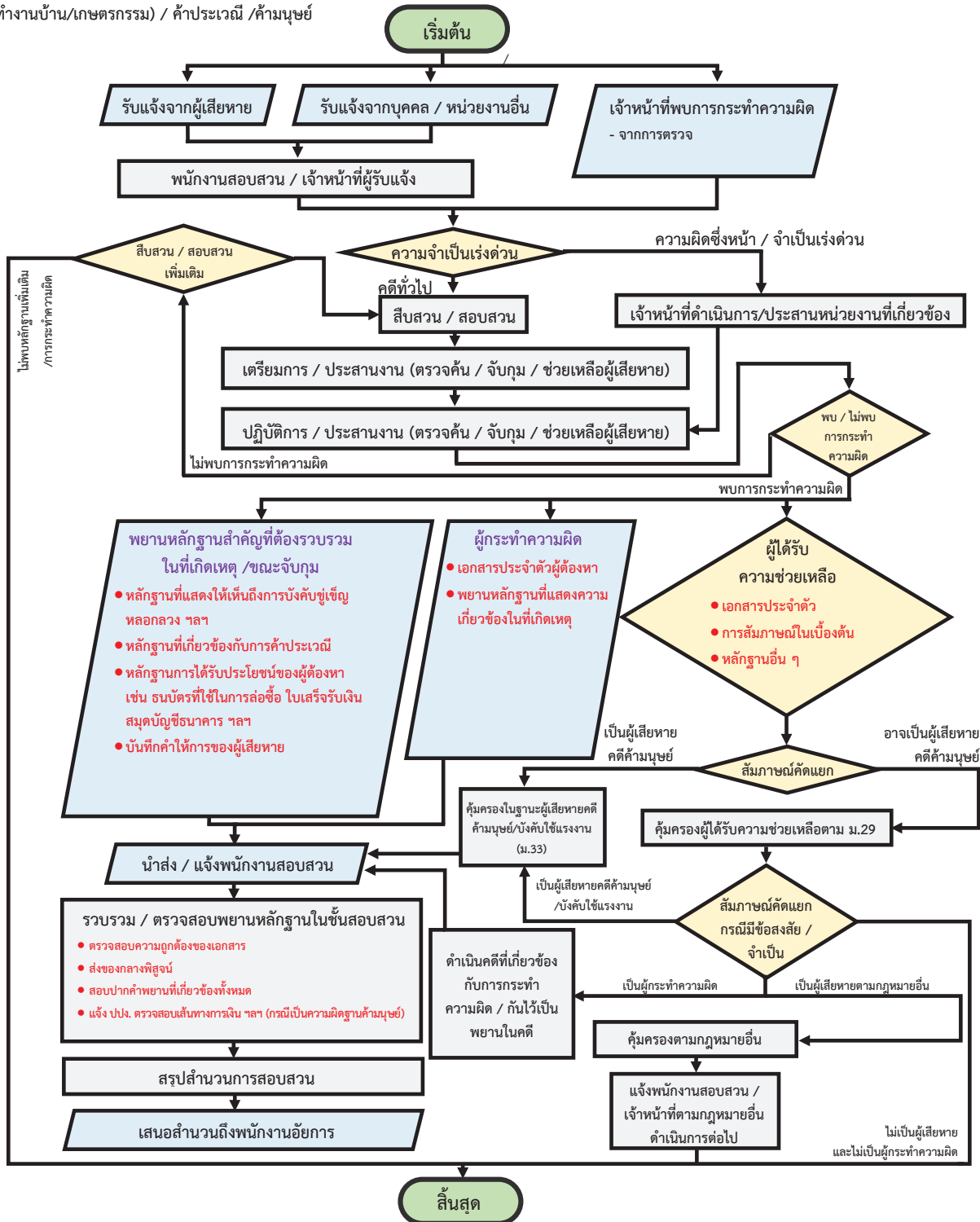

แผนผังที่ 10 ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีแรงงานบังคับทั่วไป

ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการ (Protocol)

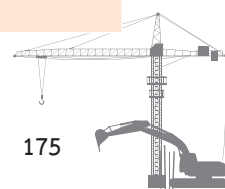
คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะ แรงงานบังคับทั่วไป (รวมถึง

ทำงานบ้าน/เกษตรกรรม) / ค่าประเวณี / ค้ำมนุษย์

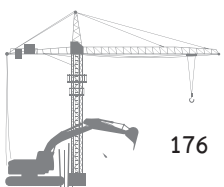

ตารางที่ 11 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานบังคับทั่วไป (รวมถึงแรงงานทำงานบ้าน และแรงงานเกษตรกรรม)

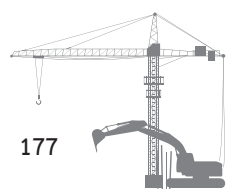
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>สิ่งที่พบในที่เกิดเหตุ/จับกุม</p> <ul style="list-style-type: none"> พยานหลักฐานที่พบ ผู้ต้องหา ผู้ได้รับความช่วยเหลือ 	<ol style="list-style-type: none"> เอกสารเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ใบอนุญาตประกอบการ ใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ใบอนุญาตขายบุหรี่หรือสุรา เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์หรือการครอบครองอาคารที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการขยายผลให้ทราบว่าผู้ประกอบการแท้จริงคือใคร เอกสารเกี่ยวกับการจ้างงาน ได้แก่ สัญญาจ้าง ข้อบังคับในการทำงาน (สถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไปต้องมี) ทะเบียนลูกจ้าง ทะเบียนการลงเวลาทำงานหรือบัตรตอก เอกสารการจ่ายค่าจ้าง เป็นต้น ทั้งนี้ ในสถานประกอบกิจการบางแห่งอาจมีการบันทึกการลงเวลาทำงานหรือการจ่ายค่าจ้างของลูกจ้างไว้ในคอมพิวเตอร์ ดังนั้น จึงควรตรวจหรือยึดแฟลชไดรฟ์ (Flash Drive) หรือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่พบในที่เกิดเหตุไว้เป็นหลักฐานเพื่อตรวจสอบหากไม่พบข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้นำสืบค้นต่อไป (กรณีการเก็บพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ผู้อ่านสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ในบทที่ 6) ตัวอย่างสารเคมีที่เป็นอันตราย ในสถานประกอบกิจการที่เกิดเหตุเพื่อส่งตรวจพิสูจน์หากมีการให้เด็กทำงานอันตราย หลักฐานเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน กรณีเป็นแรงงานต่างด้าว ให้ใช้การตรวจดูเอกสารบัตรสีชมพู (กรณีเป็นแรงงาน MOU) หรือ ใบอนุญาตทำงาน (work permit) บัตรสีขาว (กรณีเป็นบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียน) หนังสือเดินทางของผู้เสียหายหรือผู้ต้องสงสัยที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ ฯลฯ ทั้งนี้ ควรถ่ายรูปหรือถ่ายวิดีโอไว้เป็นหลักฐานว่าถูกเก็บไว้ที่ใด หรือเก็บในลักษณะซุกซ่อนหรือไม่เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐาน กรณีผู้เสียหายยืนยันว่าถูกยึดเอกสารดังกล่าวไว้ หลักฐานทางการเงิน เช่น สมุดบัญชีธนาคาร บัตรเอทีเอ็ม หลักฐานการส่งเงิน สมุดจดบันทึกของแรงงาน สมุดบัญชีรายรับรายจ่ายของนายจ้าง หลักฐานการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล หลักฐานการส่งเงินประกันสังคม ตู้เซฟ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบรายได้ของแรงงาน หลักฐานทางการสื่อสาร เช่น ข้อมูลบันทึกส่วนตัว บันทึกการทำงาน ภาพถ่าย ภาพวิดีโอ ข้อมูลในเฟซบุ๊ก ดิจิต็อก ไลน์หรือข้อมูลในแอปพลิเคชันต่างๆ บนโทรศัพท์มือถือ ใบเสร็จรับเงินค่าโทรศัพท์จดหมายติดต่อกับผู้อื่น เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการสืบสวนขยายผลเพิ่มเติม หากเป็นคนต่างด้าวให้ตรวจยึดหลักฐานการเดินทางและหลักฐานการเข้าเมือง ใบอนุญาตทำงานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบหานายจ้างและผู้เกี่ยวข้อง ตามข้อ 3. 	<p>ตำรวจ/ปกครอง/ DSI/พม./ลำ/ตม.</p> <ul style="list-style-type: none"> พนักงานตรวจแรงงาน

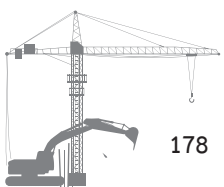
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<ol style="list-style-type: none"> 7. รถยนต์หรือจักรยานยนต์ที่จอดใกล้เคียงสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากอาจมีพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องอยู่ภายในรถดังกล่าว รวมทั้งอาจทราบเบาะแสเชื่อมโยงกับผู้กระทำความผิด 8. เสื้อผ้าเครื่องใช้ของแรงงานหรือผู้เสียหาย เพื่อแสดงให้เห็นว่าแรงงานหรือผู้เสียหายพักอาศัยอยู่ในที่เกิดเหตุ 9. หลักฐานจากกล้องวงจรปิดใกล้ที่เกิดเหตุรวมถึงกล้องวงจรปิดจากตู้เอทีเอ็มบริเวณใกล้เคียง อาจทำให้เห็นการเคลื่อนไหวของผู้เสียหายหรือนายจ้างและผู้ต้องสงสัย 10. หลักฐานที่แสดงว่ามีการข่มขืนใจให้ทำงาน เช่น สภาพร่างกายหรือจิตใจของลูกจ้างขณะอยู่ในที่เกิดเหตุ (อาจได้รับบาดเจ็บจากการถูกทำร้ายร่างกาย โดยถ่ายภาพและบันทึกวิดีโอขณะทำการตรวจค้น) อาวุธหรืออุปกรณ์ที่ใช้ข่มขืนใจให้ทำงาน (ปืน เครื่องช็อตไฟฟ้า เป็นต้น) 11. หลักฐานที่แสดงถึงบทลงโทษเพื่อขู่ตรึงให้ลูกจ้างต้องทำงาน เช่น ป้ายประกาศข้อบังคับการทำงานที่ไม่เป็นธรรมในสถานที่เกิดเหตุ ฯลฯ 12. หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้เสียหายอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เช่น สถานที่ทำงานที่มีการกักขัง มีรั้วไฟฟ้า คนเฝ้ายาม กล้องวงจรปิดตลอดเวลา หรือมีการพันนาการโดยใช้กุญแจมือ/โซ่ตรวน 	
<p>พยานหลักฐานในชั้นสอบสวน</p> <ul style="list-style-type: none"> • หลักฐานเส้นทางการเงิน • คำให้การผู้ต้องหา/พยาน/ผู้เสียหาย 	<p>พยานหลักฐานในชั้นสอบสวน</p> <ul style="list-style-type: none"> • การให้ได้นำซึ่งพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางการเงินโดยพนักงานสอบสวนตรวจสอบเส้นทางการเงินของผู้ต้องหา • การสอบสวนปากคำผู้ต้องหา/พยาน/ผู้เสียหายในความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการทั่วไป ควรบันทึกถ้อยคำของผู้ต้องหาผู้เสียหายหรือพยานให้ถูกต้อง ชัดเจนและครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ในกรณีที่ผู้ต้องหา ผู้เสียหายหรือพยานไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยได้ให้พนักงานสอบสวนจัดหาล่ามให้ 1. การสอบสวนปากคำผู้เสียหายเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ควรตรวจสอบและรวบรวม ควรสอบสวนในประเด็นดังต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้เสียหาย ชื่อ อายุ ที่อยู่ ประวัติ ภูมิหลัง ถิ่นที่อยู่ ระดับการศึกษาและความจำเป็นซึ่งอาจเป็นจุดอ่อนในการที่ทำให้ต้องตกเป็นผู้เสียหาย เช่น ความยากจน หนี้สิน เป็นต้น 1.2 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ของการกระทำความผิด <p>การทำงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เริ่มทำงานที่นี้ได้อย่างไร - ทำงานที่นี้นานแค่ไหนแล้ว - อธิบายเกี่ยวกับลักษณะการทำงานโดยทั่วไปที่ต้องทำในแต่ละวัน 	<ul style="list-style-type: none"> • พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./ DSI) • พนักงานอัยการ • สหวิชาชีพ

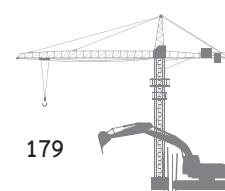
ขั้นตอนการ ดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง
	<p>การจัดหางาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีคนช่วยให้ได้ทำงานนี้หรือมีการชักชวนหรือไม่ ครอบครัวต้องจ่ายค่าดำเนินการจัดหางานหรือไม่ แล้วนายหน้าจัดหางานบอกให้รู้เรื่องงานที่จะต้องทำอะไรบ้าง งานที่ทำตรงนี้เหมือนกับที่เขาบอกหรือไม่ มีอะไรที่แตกต่างกันออกไปอย่างไรบ้าง - ต้องหาเงินมาเพื่อใช้กับการทำงานนี้หรือไม่ - มีสัญญาจ้างงานหรือไม่ หรือมีสัญญาจ้างงานมากกว่า 1 ฉบับไหม และมีสำเนาสัญญาจ้างงานอยู่กับตัวหรือเปล่า พอจะบอกให้ทราบได้ไหมว่า สัญญาระบุอะไรไว้บ้าง และสัญญาเขียนในภาษาที่สามารถทำความเข้าใจได้หรือไม่ <p>การเดินทาง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เดินทางมาจากที่ไหน เส้นทางที่เดินทางเป็นอย่างไรบ้าง - เดินทางมากับใคร ใช้เวลาเดินทางนานแค่ไหน - ใครเป็นผู้ซื้อตั๋วหรือบัตรโดยสารให้ - ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมใดๆ สำหรับการเดินทางหรือไม่ <p>สุขภาพและความปลอดภัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเภทลักษณะงานที่ต้องทำ คืออะไร เครื่องมือที่ต้องใช้คืออะไรบ้าง - ท่านสมัครใจทำงานดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร (กรณีลักษณะงานไม่ตรงตามที่ตกลงกันไว้แต่แรก) - ได้รับการฝึกอบรมเพื่อการทำงานอะไรบ้าง นายจ้างจัดหาอุปกรณ์ให้หรือไม่หรือต้องซื้อหรือเช่าอุปกรณ์จากนายจ้าง และรู้สึกปลอดภัยเมื่อได้ใช้อุปกรณ์หรือไม่ - เคยได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยในการทำงานหรือไม่ และได้รับการดูแลรักษาหรือไม่ - มีบทลงโทษหรือถูกตักเตือนซึ่งไม่เป็นธรรมในการทำงานหรือไม่ อย่างไร - ท่านเคยถูกบังคับให้ทำงานในสิ่งที่ไม่อยากทำหรือไม่ อย่างไร - มีการยึดเอกสารประจำตัวของท่านไว้หรือไม่ อย่างไร - ท่านมีสิทธิลาออกจากงานดังกล่าวตามที่ต้องการหรือไม่ อย่างไร - ท่านสามารถเข้า-ออก ที่พักอาศัย/ที่ทำงาน โดยอิสระหรือไม่ อย่างไร - ในขณะทำงานถูกลงโทษหรือไม่ และถูกลงโทษเพราะอะไร ด้วยวิธีการอย่างไร 	

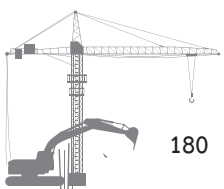
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - การลงโทษถือเป็นมาตรการโดยทั่วไปหรือไม่ อย่างไร - เคยถูกข่มขู่ คุกคาม ขู่เชิญหรือทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินบ้างหรือไม่ พอละอธิบายได้หรือไม่ - เคยถูกทำร้ายหรือได้รับบาดเจ็บจากการทำงานดังกล่าว (ที่ไม่ใช่อุบัติเหตุ)หรือไม่ อย่างไร <p>ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ชั่วโมงในการทำงาน และสวัสดิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีเป็นแรงงานบังคับทั่วไป <ul style="list-style-type: none"> - ตกลงค่าจ้างเป็นรายวันหรือรายเดือนจำนวนเท่าใดได้รับเงินค่าจ้าง ค่าตอบแทนบ่อยครั้งแค่ไหน ได้รับอย่างไรเป็นเงินสดหรือผ่านบัญชีธนาคาร และได้รับตรงตามอัตราที่ตกลงหรือสัญญาไว้ครบถ้วนหรือไม่ และคิดว่าค่าจ้างเป็นธรรมหรือไม่ - ถูกหักค่าจ้างหรือไม่ เป็นค่าอะไรจำนวนเท่าใด มีวิธีการหักอย่างไร - ต้องจ่ายค่าที่พักหรือค่าใช้จ่ายอื่นๆ ให้กับนายจ้างหรือไม่ และต้องจ่ายเป็นจำนวนเท่าไร - มีการลงเวลาทำงานหรือไม่ด้วยวิธีการใด - เริ่มทำงานตั้งแต่เวลาใดถึงเวลาใด ในแต่ละวันทำงานเป็นจำนวนกี่ชั่วโมง มีเวลาพักหรือไม่ - มีการทำงานล่วงเวลา บ้างหรือไม่ แล้วได้รับค่าตอบแทนการทำงานล่วงเวลาบ้างหรือไม่ - ในหนึ่งสัปดาห์ต้องทำงานกี่วันมีวันหยุดหรือไม่ วันใด - ใครเป็นผู้ควบคุมให้ทำงาน ผู้ควบคุมเกี่ยวข้องกับนายจ้างหรือผู้รับไว้อย่างไร <p>นอกจากข้อคำถามกรณีแรงงานบังคับทั่วไปแล้ว หากเป็นกรณีแรงงานทำงานที่บ้านหรือแรงงานเกษตรกรรม อาจมีตัวอย่างคำถามต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรณีแรงงานทำงานที่บ้าน (เป็นไปตามกฎกระทรวง (พ.ศ.2555) ออกตามความใน พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 เพื่อคุ้มครองแรงงานทำงานที่บ้าน) <ul style="list-style-type: none"> - อายุเท่าไร (ห้ามจ้างเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีทำงานบ้าน) - ในแต่ละปีมีวันหยุดตามประเพณีปีละกี่วัน กรณีวันหยุดประเพณีตรงกับวันหยุดประจำปีสัปดาห์ มีการหยุดชดเชยเพิ่มหรือไม่ - มีสิทธิหยุดพักผ่อนประจำปีหรือไม่ ปีละกี่วัน (กรณีลูกจ้างทำงานครบ 1 ปีแล้ว) 	

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - มีสิทธิลาป่วยตามที่ป่วยจริงหรือไม่ และในวันที่ลาป่วยได้รับค่าจ้างหรือไม่ อย่างไร - มีการทำงานในวันหยุดหรือไม่ หากทำได้รับค่าทำงานในวันหยุดหรือไม่ เท่าใด - กรณีแรงงานเกษตรกรรม (เป็นไปตามกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานเกษตรกรรม พ.ศ. 2557) <ul style="list-style-type: none"> - มีสิทธิหยุดพักผ่อนหรือไม่ ปีละกี่วัน (กรณีถูกจ้างทำงานครบ180 วัน มีสิทธิหยุดพักผ่อนได้ไม่น้อยกว่า 3 วันทำงาน) - ในวันที่ลาหยุดพักผ่อน ได้รับค่าจ้างเท่ากับวันทำงานปกติหรือไม่ - มีการให้ทำงานในวันหยุดพักผ่อนหรือไม่ ถ้ามีได้มีการจ่ายค่าจ้างเท่าใด - มีสิทธิลาป่วยตามที่ป่วยจริงหรือไม่ และในวันที่ลาป่วยได้รับค่าจ้างหรือไม่ อย่างไร - กรณีพักอาศัยอยู่กับนายจ้าง นายจ้างได้มีการจัดหาที่พักที่สะอาด ถูกสุขลักษณะและปลอดภัยให้หรือไม่ <p>สภาพแวดล้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> - สามารถขอติดต่อกับสมาชิกครอบครัว หรือเพื่อนฝูงได้หรือไม่ บ่อยครั้งแค่ไหน - สามารถเข้าร่วมกิจกรรมหรือพบปะกับเพื่อนร่วมงานได้หรือไม่แล้วกับคนที่อยู่นอกงานเป็นอย่างไรบ้าง - สามารถเดินทางเข้าออกอย่างอิสระหรือไม่ และมีเวลาในการทำกิจกรรมอื่นๆ บ้างไหม - ยังคงถือครองหรือสามารถขอรับเอกสารแสดงตัวบุคคลและหนังสือเดินทางได้ทุกเมื่อหรือไม่ - การใช้ชีวิต สภาพแวดล้อมทั่วไปเป็นอย่างไรบ้าง ปลอดภัย สะอาด มีการถ่ายเทของอากาศดีหรือไม่ <p>2. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่นๆ เนื่องจากอาจเป็นการกระทำความผิดกฎหมายหลายฉบับ เช่น พ.ร.ก. การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว 2560 พ.ร.บ.คนเข้าเมือง 2522 ฯลฯ เป็นต้น</p> <p>3. การสอบปากคำพยานและการรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องรับดำเนินการ เนื่องจากพยานบางคนที่มีการเดินทางออกนอกประเทศอาจเป็นการยากหากต้องนำตัวกลับมาสอบปากคำในฐานะพยานบุคคล</p>	

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>4. ในกรณีที่ผู้เสียหายมีร่องรอยการถูกทำร้าย หรือร่องรอยบาดแผลต่าง ๆ ตามร่างกายให้เจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้เสียหายดังกล่าวให้แพทย์ทำการตรวจชันสูตรบาดแผลเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบสำนวนการสอบสวนด้วย</p> <p>5. ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย</p> <p>ข้อควรคำนึง</p> <p>1. กรณีที่จำเป็นต้องใช้ล่ามในการแปลภาษาควรเป็นล่ามที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว และในกรณีที่ผู้เสียหายมีสัญชาติเมียนมา ควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าสามารถสื่อสารภาษากลางของประเทศเมียนมาได้ เนื่องจากผู้เสียหายบางคนไม่สามารถสื่อสารภาษาเมียนมาได้แต่ใช้ภาษาท้องถิ่นในการสื่อสาร</p> <p>2. ในการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดจะต้องดำเนินการโดยให้ปรากฏรายละเอียด วันเวลาสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากในบางครั้งผู้เสียหายไม่สามารถระบุตัวตนของผู้กระทำผิดได้อาจเนื่องจากปัญหาในการจดจำ การรับรู้ เช่น ไม่ทราบชื่อจริงของนายจ้าง หรือไม่สามารถจดจำลักษณะ หรือไม่ทราบสถานที่ตั้งของสถานประกอบกิจการซึ่งควรแสวงหาข้อเท็จจริงให้มากที่สุด เช่น ชื่อเล่น ลักษณะท่าทาง ตำแหน่งบริเวณสถานที่ซึ่งเป็นจุดสังเกต เป็นต้น</p> <p>3. เจ้าหน้าที่ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้เสียหายรู้สึกปลอดภัยและเกิดความไว้วางใจ นอกจากนี้ลักษณะคำถามที่ใช้ควรเป็นคำถามปลายเปิด เช่น มีสิ่งใดที่อยากจะเล่าให้ฟังไหม? ฯลฯ</p>	

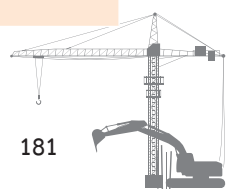

5.7 คดีแรงงานบังคับค้าประเวณี

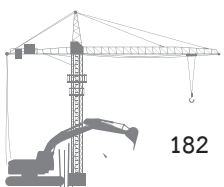
ในกรณีที่เป็นการคดีแรงงานบังคับค้าประเวณีนั้น ส่วนใหญ่เข้าข่ายความผิดฐานค้ามนุษย์ แต่บางกรณีอาจเป็นการบังคับใช้แรงงานที่เป็นการค้าประเวณีตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ได้ ซึ่งอาจไม่เข้าข่ายความผิดฐานค้ามนุษย์ ทั้งนี้ ผู้บังคับใช้กฎหมายที่ปฏิบัติหน้างานจะต้องแยกแยะในการพิจารณาเพื่อตั้งข้อหาอันเป็นฐานความผิดให้ชัดเจนด้วย

ตารางที่ 12 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานบังคับค้าประเวณี

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>สิ่งที่พบในที่เกิดเหตุ/จับกุม</p> <ul style="list-style-type: none"> พยานหลักฐานที่พบ ผู้ต้องหา ผู้ได้รับความช่วยเหลือ 	<p>พยานหลักฐานสำคัญในคดี กรณี มีการกระทำความผิดแรงงานบังคับรูปแบบการค้าประเวณี มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> หากเป็นการล่อซื้อ หลักฐานสำคัญคือธนบัตรล่อซื้อ โดยจะต้องยืนยันได้ว่า ธนบัตรอยู่ในความครอบครองของผู้ใด (ถ่ายรูปและ วิดีโอ ขณะตรวจพบเป็นหลักฐาน ถ้าเป็นไปได้ ชุตสืบสวนในวันจับกุม ควรทำการแฝงตัวอยู่ในบริเวณนั้น เพื่อดูว่าเส้นทางการเงินไปที่ไหนบ้าง) หลักฐานที่แสดงว่ามีการค้าประเวณี เช่น ถุงยางอนามัย เจลหล่อลื่นสำหรับร่วมเพศ ตัวหรือเอกสารใด ๆ ที่ผู้ประกอบการ ทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานในการจ่ายเงินให้กับหญิงบริการหรือให้ทราบจำนวนครั้งหรือวงรอบในการค้าประเวณี เอกสารเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ เช่น ใบทะเบียนพาณิชย์ ใบอนุญาตขายสุรา ใบเสร็จค่าน้ำ ค่าไฟ เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ หรือสัญญาเช่าอาคารที่เกิดเหตุเพื่อเป็นการขยายผลให้ทราบว่าผู้ประกอบการที่แท้จริงคือผู้ใด หลักฐานเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทางของผู้เสียหายหรือผู้ต้องสงสัยในสถานที่เกิดเหตุ ทั้งนี้ ควรถ่ายภาพ และบันทึกวิดีโอไว้เป็นหลักฐานว่าถูกเก็บที่ใดหรือถูกเก็บในลักษณะซุกซ่อนหรือไม่ เพื่อใช้เป็นหลักพยานหลักฐาน กรณีผู้เสียหายยืนยันว่าถูกยึดเอกสารดังกล่าวไว้ หลักฐานการเงิน เช่น สมุดบัญชีธนาคาร บัตรเอทีเอ็ม หลักฐานการส่งเงิน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจ สอบรายได้ รวมถึงเส้นทางการเงิน หลักฐานทางการสื่อสาร เช่น ข้อมูลในแอปพลิเคชันต่างๆ บนโทรศัพท์มือถือ จดหมายติดต่อกับผู้อื่น รวมถึงข้อมูลการสื่อสารอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการสืบหาและเชื่อมโยงขบวนการ หลักฐานจากกล้องวงจรปิดในที่เกิดเหตุ หรือบริเวณใกล้เคียง เพื่อเห็นพฤติการณ์ ลักษณะการกระทำผิด บุคคลผู้เกี่ยวข้อง ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น หากเป็นคนต่างด้าว ให้ตรวจยึดหลักฐานการเข้าเมือง ใบอนุญาตทำงาน เอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบหานายจ้าง และผู้ที่เกี่ยวข้อง เสื้อผ้าเครื่องใช้ของหญิงบริการหรือผู้เสียหาย เพื่อแสดงให้เห็นว่าหญิงบริการหรือผู้เสียหาย พักอาศัยอยู่ในที่เกิดเหตุ และเพื่อป้องกันข้อต่อสู้ว่าหญิงเข้ามาขายบริการเอง โดยผู้ประกอบการไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง 	<p>ตำรวจ/ปกครอง/DSI/พม./ลำ/ตม.</p> <ul style="list-style-type: none"> พนักงานตรวจแรงงาน

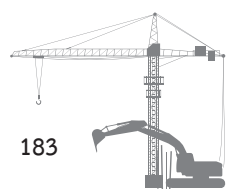

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>10. หลักฐานที่แสดงว่ามีการข่มขืนใจให้ทำงาน เช่น สภาพร่างกายหรือจิตใจของลูกจ้างขณะอยู่ในที่เกิดเหตุ (อาจได้รับบาดเจ็บจากการถูกทำร้ายร่างกาย โดยถ่ายภาพและบันทึกวิดีโอขณะทำการตรวจค้น)อาวุธหรืออุปกรณ์ที่ใช้ข่มขืนใจให้ทำงาน (ปืน เครื่องช็อตไฟฟ้า เป็นต้น)</p> <p>11. หลักฐานที่แสดงถึงบทลงโทษเพื่อขู่ว่าถ้าลูกจ้างต้องทำงาน เช่น ป้ายประกาศข้อบังคับการทำงานที่ไม่เป็นธรรมในสถานที่เกิดเหตุ ฯลฯ</p> <p>12. หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้เสียหายอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เช่น สถานที่ทำงานที่มีการกักขัง มีรั้วไฟฟ้า คนเฝ้ายาม กล้องวงจรปิดตลอดเวลา หรือมีการพันนาการโดยใช้กุญแจมือ/โซ่ตรวน</p> <p>13. ในขั้นตอนการสืบสวน อาจจะใช้วิธีการล่อซื้อ เพื่อสัมภาษณ์เหยื่อในเบื้องต้น เพื่อได้ทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด</p> <p>14. ในการจับกุมคดีแรงงานบังคับที่เป็นการค้าประเวณี อาจจะมีการมีความผิดอื่นอยู่ด้วย ดังนั้น การเก็บพยานหลักฐาน อาจจะต้องเก็บในส่วนที่เป็นความผิดฐานอื่นด้วย เช่น ความผิดเกี่ยวกับสถานบริการ อาจจะต้องเก็บหลักฐาน อาหาร (ภาพถ่าย) เครื่องดื่ม เมรุอาหาร บิลเก็บเงิน อุปกรณ์ที่ใช้ในการร้องคาราโอเกะ เป็นต้น</p> <p>ข้อควรระวัง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ขณะสายลับหรือเจ้าหน้าที่ทำการล่อซื้อการค้าประเวณี หรือในขณะที่ทำการสืบสวนในที่เกิดเหตุ จะต้องบันทึกภาพวิดีโอทุกครั้ง • ในการล่อซื้อต้องไม่มีการร่วมประเวณีกับผู้เสียหาย 	
<p>พยานหลักฐานในชั้นสอบสวน</p> <ul style="list-style-type: none"> • หลักฐานเส้นทางการเงิน 	<p>ในชั้นสอบสวน การสอบปากคำผู้ต้องหา/พยาน/ผู้เสียหายในความผิดควรบันทึกถ้อยคำของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือพยานให้ถูกต้อง ชัดเจนและครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเช่นเดียวกันกับคดีแรงงานบังคับทั่วไปที่ได้อธิบายไปแล้วข้างต้น ในกรณีนี้ผู้อ่านสามารถย้อนกลับไปดูรายละเอียดในเนื้อหาส่วนดังกล่าว ในการนี้พนักงานสอบสวนควรสอบสวนให้ได้ความชัดเจนในประเด็นสำคัญดังกล่าวที่ชี้ชัดถึงการข่มขืนใจให้ทำงาน การขู่ว่าและบทลงโทษ รวมถึงภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้เช่นเดียวกันกับคดีแรงงานบังคับทั่วไปด้วย แล้วให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย</p> <p>นอกจากนี้ควรวิเคราะห์เส้นทางทางการเงินให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางการเงิน หากพบว่าเป็นกรณีที่มีการกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์นั้น ให้พนักงานสอบสวน ทำหนังสือถึง ปปง. เพื่อให้ตรวจสอบเส้นทางการเงินของผู้ต้องหา โดยจะต้องรับรายงานให้ ปปง. ทราบโดยเร็ว</p>	<ul style="list-style-type: none"> • พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) • ปปง. (กรณีเป็นค้ามนุษย์)

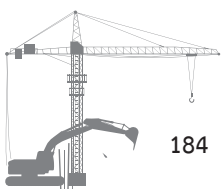

ตารางที่ 13 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>สิ่งที่พบในที่เกิดเหตุ/จับกุม</p> <ul style="list-style-type: none"> พยานหลักฐานที่พบ ผู้ต้องหา ผู้ได้รับความช่วยเหลือ 	<p>การรวบรวมพยานหลักฐานในลักษณะนี้ เจ้าหน้าที่ต้องใช้วิธีการสืบสวนสังเกต หรือสะกดรอยผู้ต้องสงสัย เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานก่อนการทำการจับกุม เพื่อให้มั่นใจว่ามีการกระทำที่ครอบคลุมความผิดค้ามนุษย์อย่างชัดเจน ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในบทที่ 1 หัวข้อ 1.3 รวมทั้งแนวปฏิบัติอื่นๆ ดังที่อธิบายไว้แล้วในตอนต้นของหัวข้อนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่ามีผู้มารับ-ส่ง ระหว่างที่พักกับสถานที่ทำงานของผู้เสียหาย หรือหลักฐานการถูกบังคับให้อยู่ภายในบริเวณสถานที่ทำงาน โดยที่ผู้เสียหายไม่สามารถเดินทางออกไปไหนได้โดยสะดวก (อาจใช้วิธีการถ่ายภาพหรือบันทึกวิดีโอไว้เป็นหลักฐาน) การใช้วิธีการล่อซื้อโดยการให้เจ้าหน้าที่แฝงตัวเป็นผู้ให้บริการ เช่น กรณีการบังคับให้ทำงานโดยนั่งปรนนิบัติกับลูกค้า เป็นต้น แล้วเฝ้าสังเกตการณ์ว่าผู้เสียหายนำเงินไปผู้ใดหรือไม่ หากมีให้ถ่ายรูปหรือบันทึกภาพวิดีโอเป็นหลักฐาน เข้าตรวจค้นบริเวณสถานที่ทำงาน ที่พัก หรือที่พักตัวผู้เสียหาย และเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเช่นเดียวกันกับแนวทางที่ได้อธิบายไว้ในคดีแรงงานบังคับทั่วไป พยานหลักฐานหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของผู้เสียหาย (กรณีที่ต้องพิสูจน์การทำงาน) พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการได้รับประโยชน์ของผู้ต้องหาหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของผู้ต้องหา เช่น สมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร สมุดคู่มือจดทะเบียนรถ โฉนดที่ดิน หรือทรัพย์สินอื่นๆ เป็นต้น ที่เจ้าหน้าที่พิจารณาแล้วเห็นว่าน่าจะเกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์ผู้เสียหาย เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สินตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2552 เนื่องจากความผิดฐานค้ามนุษย์เป็นความผิดมูลฐานที่สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือผู้เกี่ยวข้องตามพ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ พยานหลักฐานเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ คอมพิวเตอร์ ไอแพด (iPad) เป็นต้น โดยในการตรวจยึดหรือตรวจสอบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ในบทที่ 6 	<p>ตำรวจ/ปกครอง/DSI/พม./ล่าม/ตม./ปปง.</p> <ul style="list-style-type: none"> พนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พนักงานตรวจแรงงาน

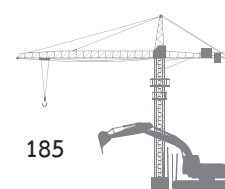
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>7. ในชั้นจับกุมเจ้าหน้าที่ควรแบ่งหน้าที่ในการสอบปากคำเบื้องต้นตามแบบฟอร์มของแต่ละหน่วยงาน เช่น ปค.14 (กรมการปกครอง) กร.3 (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน) เป็นต้น เพื่อซักถามข้อเท็จจริงของสภาพการทำงานเบื้องต้นแบบสดๆ โดยเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่สอบปากคำควรจะต้องสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจกับผู้ที่คาดว่า จะเป็นผู้เสียหาย และไม่ควรเร่งรีบ กรณีที่เป็นเด็ก ควรนำส่งเด็กเข้ารับการคุ้มครองในบ้านพักเด็ก ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เมื่อเด็กมีความไว้วางใจแล้วจึงเริ่มกระบวนการซักถามหรือสัมภาษณ์</p>	
<p>พยานหลักฐานในชั้นสอบสวน</p> <ul style="list-style-type: none"> หลักฐานเส้นทางการเงิน คำให้การผู้ต้องหา/พยาน/ผู้เสียหาย ผลการตรวจสอบอายุผู้เสียหายจากแพทย์/บาดแผล/DNA 	<ul style="list-style-type: none"> การให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเส้นทางการเงินในกรณีที่เกิดการกระทำของผู้ต้องหาเป็นความผิดฐานค้ำมนุษย์นั้น ให้พนักงานสอบสวน ทำหนังสือถึง ปปง. เพื่อให้ตรวจสอบเส้นทางการเงินของผู้ต้องหา โดยจะต้องรับรายงานให้ ปปง. ทราบโดยเร็ว ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานและการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการทำความผิดฐานค้ำมนุษย์ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย แนวทางการสอบสวนปากคำผู้ต้องหา/พยาน/ผู้เสียหาย ในความผิดฐานค้ำมนุษย์นั้น สามารถใช้แนวทางที่เขียนไว้โดยละเอียดในกรณีความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการทั่วไปในตอนต้นนั้น กรณีพยาน/ผู้เสียหาย/ผู้ต้องหา ที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ให้พนักงานสอบสวนจัดให้มีสหวิชาชีพ, บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการ เข้าร่วมการสอบปากคำด้วยทุกครั้ง กรณีเจ้าพนักงานตามกฎหมายเข้าตรวจค้นจับกุม และตรวจยึดเอกสารราชการของคนต่างด้าว ที่ยืนยันอายุของผู้เสียหายว่ามีอายุเกินกว่า 18 ปี หากเอกสารดังกล่าวแตกต่างจากข้อเท็จจริง รวมถึงพยานแวดล้อมอื่น ๆ เช่น สรีระของผู้เสียหาย หรือพยานบุคคลที่ทำให้เชื่อได้ว่าผู้เสียหายเป็นบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เจ้าพนักงานควรตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับอายุของผู้เสียหาย โดยจัดให้มีการตรวจอายุด้วยวิธีการทางการแพทย์ เนื่องจากเป็นสาระสำคัญและเป็นองค์ประกอบความผิดซึ่งในกรณีที่ผลการตรวจอายุด้วยวิธีทางการแพทย์ของผู้เสียหายแตกต่างจากอายุตามที่ปรากฏในเอกสารราชการ การส่งเอกสารราชการไปยังหน่วยงานผู้ออกเอกสารราชการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานในประเทศหรือต่างประเทศก็ตาม ก็เป็นเพียงการยืนยันเอกสารที่แท้จริงเท่านั้น มิได้เป็นยืนยันความถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องอายุของผู้เสียหายแต่อย่างใด ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายมีความประสงค์เพื่อยืนยันความถูกต้องในประเด็น 	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) พนักงานอัยการ สหวิชาชีพ พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI)

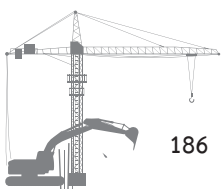
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กรณีความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร	<p>เรื่องอายุของผู้เสียหาย ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการรวบรวมพยานแวดล้อมที่สามารถใช้ในการพิสูจน์ยืนยันอายุที่แท้จริงของผู้เสียหาย หากพยานหลักฐานในการพิสูจน์ประเด็นดังกล่าวอยู่ในต่างประเทศ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามช่องทางที่กฎหมายกำหนด โดยให้ดำเนินการขอความร่วมมือระหว่างประเทศทางอาญาผ่านอัยการสูงสุด ในฐานะผู้ประสานงานกลางความร่วมมือคดีอาญาระหว่างประเทศ โดยสามารถอ่านแนวปฏิบัติเพิ่มเติมได้ในคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ</p> <p>และในกรณีที่ผู้เสียหายมีร่องรอยการถูกทำร้าย ร่องรอยการถูกล่วงละเมิดทางเพศ หรือร่องรอยบาดแผลต่าง ๆ ตามร่างกาย ให้เจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้เสียหายดังกล่าวให้แพทย์ทำการตรวจชันสูตรบาดแผลเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบสำนวนการสอบสวนด้วย</p> <p>และในกรณีที่พยานหลักฐานในคดีอยู่นอกราชอาณาจักร พนักงานสอบสวนสามารถดำเนินการตาม พ.ร.บ.ความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา พ.ศ. 2535 โดยสามารถอ่านแนวปฏิบัติเพิ่มเติมได้ในคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ</p>	

ตารางที่ 14 ตัวอย่างประเด็นคำถามที่ใช้ในการบันทึกถ้อยคำพยานที่พิสูจน์ความผิดของการกระทำความผิดคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์

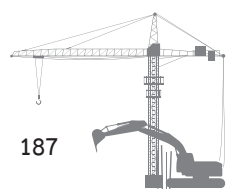
ลำดับที่	องค์ประกอบความผิดตามคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์	ตัวอย่างประเด็นคำถาม	หมายเหตุ
1	<ul style="list-style-type: none"> เจตนาในการกระทำความผิด เจตนาพิเศษ (4) 	<ol style="list-style-type: none"> ท่านได้กระทำการ... ไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด เมื่อท่านได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว ท่านได้รับสิ่งตอบแทนหรือไม่ อย่างไร 	
2	<p>การกระทำ</p> <p>กระทำต่อบุคคลทั่วไป / เด็ก (บุคคลผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี) อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจาก ส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยว 	<ol style="list-style-type: none"> ท่านทราบหรือไม่ว่าสถานบริการ/ร้าน ใครเป็นเจ้าของ/ผู้จัดการ/ผู้ดูแล ท่านทราบหรือไม่ว่า สถานบริการ/ร้านมีวิธีการในการคัดเลือกพนักงานหญิงบริการมาทำงานในสถานบริการ/ร้าน.....อย่างไร ท่านพักอาศัยอยู่ที่ใด ใครเป็นผู้จัดหาที่อยู่อาศัยให้ 	

ลำดับที่	องค์ประกอบความผิดตาม คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะ เป็นการค้ามนุษย์	ตัวอย่างประเด็นคำถาม	หมายเหตุ
2	8. กักขัง 9. จัดให้อยู่อาศัย 10. รั้งไว้ซึ่งบุคคลใด	4. ท่านทำงานในสถานบริการ/ร้าน ตำแหน่งใด มีหน้าที่และ ความรับผิดชอบอย่างไร ได้รับเงินเดือน เท่าไร รับจากใคร ด้วยวิธีการอย่างไร 5. ท่านทราบหรือไม่ว่า พนักงานหญิงบริการ เหล่านี้มีสัญชาติใด มีจำนวนทั้งหมดเท่าไร และมีหน้าที่อะไรบ้าง 6. ท่านทราบหรือไม่ว่า พนักงานหญิงบริการ เหล่านี้มีผู้ใดเป็นคนชักชวน นำพามาทำงาน ที่สถานบริการ/ร้าน..... ฯลฯ	
3	<u>วิธีการ</u> 1. ช่มชู้ 2. ใช้กำลังบังคับ 3. ลักพาตัว 4. น้อฉล 5. หลอกลวง 6. ใช้อำนาจโดยมิชอบ 7. ใช้อำนาจครอบงำบุคคลด้วยเหตุที่ อยู่ในภาวะอ่อนด้อยทางร่างกาย จิตใจ การศึกษา หรือทางอื่นใด โดยมิชอบ 8. ชู้เชี่ย ว่าจะใช้กระบวนการทาง กฎหมายโดยมิชอบ 9. ให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น แก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลบุคคลนั้น เพื่อให้ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้ ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิด ในการแสวงหาประโยชน์จาก บุคคลที่ตนดูแล	1. ท่านทราบหรือไม่ว่า พนักงานหญิงบริการ ทั้งหมดที่มาทำงานในสถานบริการ/ ร้าน.....มีการบังคับ ชู้เชี่ย ให้ขายบริการ/.....(นั่งกับ ลูกค้า).....หรือไม่ อย่างไร 2. หากพนักงานหญิงภายในสถานบริการ/ ร้าน.....ไม่ยอมขายประเวณี หรือไม่ยอม(นั่งกับลูกค้า ฯลฯ) เจ้าของร้าน/ผู้จัดการ/ผู้ดูแลมีการดำเนิน การ (ลงโทษ ฯลฯ) อย่างไร 3. ท่านเคยได้รับความทุกข์กาย/จิตใจ จากการกระทำของเจ้าของร้าน/ผู้จัดการ/ ผู้ดูแล สถานบริการ/ร้าน..... หรือไม่ อย่างไร 4. ก่อนจะมาทำงานที่ร้าน.....แห่งนี้ มีผู้ใด ชักชวน มีการชักชวนว่าอย่างไร เหตุใดท่าน จึงตัดสินใจมาทำงานที่ร้าน.....แห่งนี้ และเมื่อได้มาทำงานร้าน.....แห่งนี้แล้ว เป็นไปตามเงื่อนไขข้อตกลงเดิมหรือไม่ อย่างไร ฯลฯ	เฉพาะกระทำ ต่อบุคคลทั่วไป หากเป็นการ กระทำต่อเด็ก (บุคคลผู้มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี) ไม่จำเป็นต้องมี องค์ประกอบ ความผิดใน ส่วนนี้

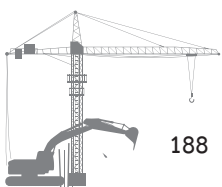
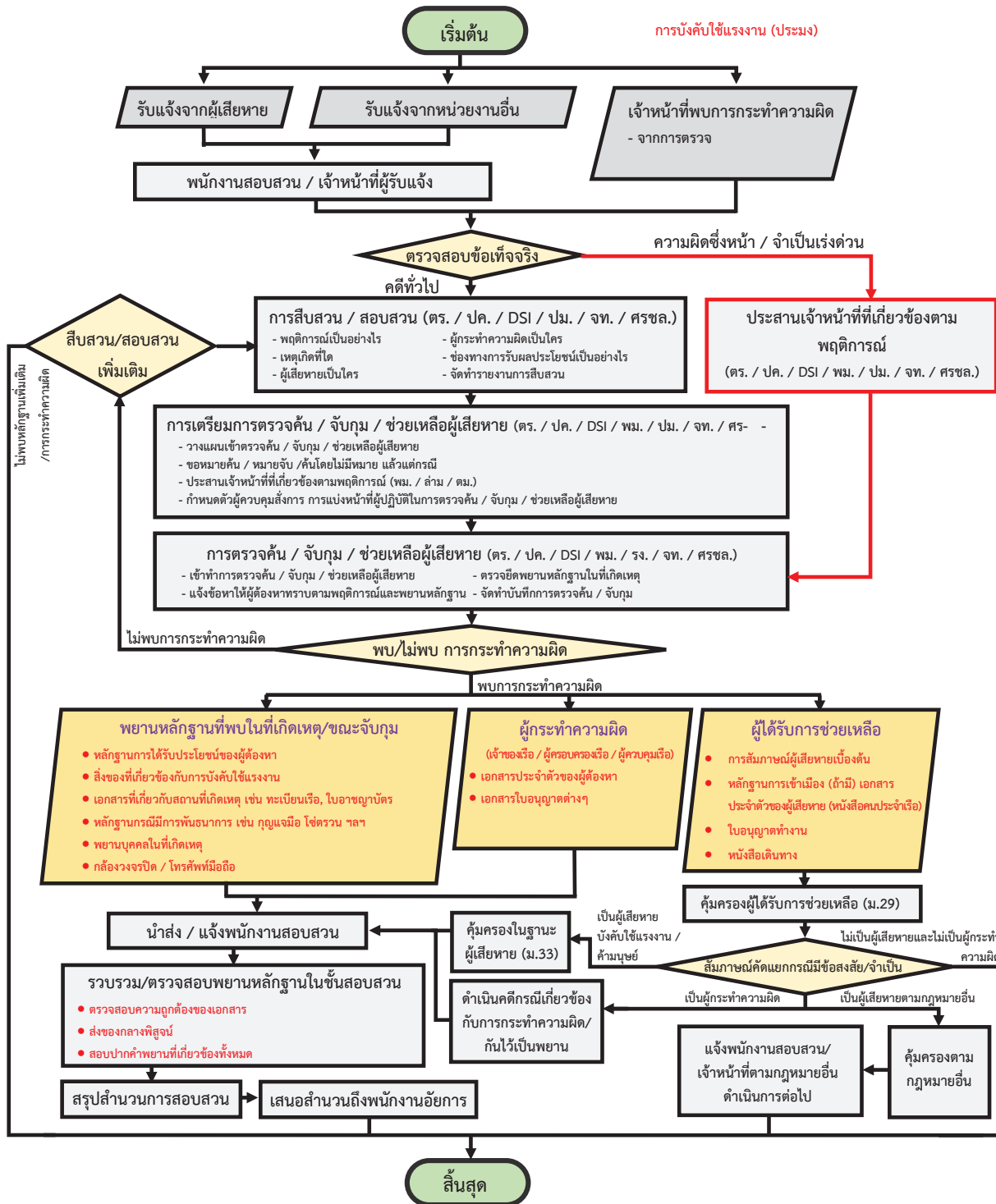

ลำดับที่	องค์ประกอบความผิดตาม คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะ เป็นการค้ามนุษย์	ตัวอย่างประเด็นคำถาม	หมายเหตุ
4	<p><u>แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ</u></p> <p>หมายความว่า การแสวงหาประโยชน์ อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จากการค้าประเวณี 2. จากการผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก 3. จากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น 4. จากการเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส 5. จากการนำคนมาขอตาน 6. จากการตัดอวัยวะเพื่อการค้า 7. จากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (ตามมาตรา 6/1) หรือ 8. จากการอื่นใดที่คล้ายคลึงกัน อันเป็นการขูดรีดบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ท่านทราบหรือไม่ว่า สถานบริการ/ร้าน.....แห่งนี้เปิด – ปิด ตั้งแต่เวลาใด เปิดให้บริการอะไรบ้าง และคิดค่าบริการเท่าไร/ครั้ง คิดเป็นชั่วโมงหรือรายวัน 2. ท่านทราบหรือไม่ว่า ถูยงอนามัยที่พบในสถานบริการ/ร้าน.....เป็นของผู้ใด ใครเป็น คนขาย และเป็นเจ้าของ และคิดราคาอย่างไร 3. ท่านทราบหรือไม่ว่า ค่าบริการพนักงานหญิงบริการมีกี่ระดับ มีการคิดค่าบริการเท่าไร และใช้วิธีชำระอย่างไรบ้าง 4. ท่านทราบหรือไม่ว่า คูบอง/ชิป ที่พนักงานหญิงบริการได้รับหมายถึงอะไร 5. ท่านทราบหรือไม่ว่า เงินค่าบริการที่นักท่องเที่ยวจ่ายให้สถานบริการ/ร้าน.....มีการหักส่วนแบ่ง/เปอร์เซ็นต์ให้สถานบริการ/ร้านจำนวนเท่าใด และให้หญิงบริการจำนวนเท่าใด 6. ท่านทราบหรือไม่ว่า เงินที่สายลับใช้ในการล่อซื้อเป็นค่าบริการใด ใครเป็นผู้รับเงิน และยึดได้จากที่ใด ฯลฯ 	

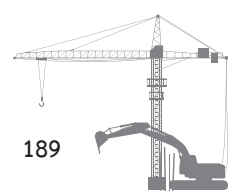
ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการ (Protocol)

การบังคับใช้แรงงานประมง

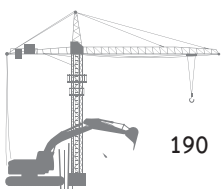

ตารางที่ 15 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานบังคับในภาคประมง

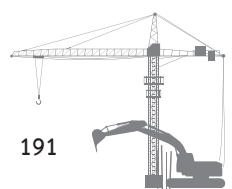
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>สิ่งที่พบในที่เกิดเหตุ/จับกุม</p> <ul style="list-style-type: none"> พยานหลักฐานที่พบ ผู้ต้องหา ผู้สนับสนุน ผู้ได้รับความช่วยเหลือ ครอบครัว/ผู้ติดตามของผู้ได้รับความช่วยเหลือ แรงงานที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง 	<ol style="list-style-type: none"> ค้นหา ตรวจสอบเก็บเอกสารเกี่ยวกับเรือ/สถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ใบอนุญาตใช้เรือจากกรมเจ้าท่า ใบอนุญาตทะเบียนเรือไทย อาชญาบัตรทำการประมง ใบอนุญาตเพื่อให้ประกอบธุรกิจแพปลา เพื่อให้ทราบถึงเจ้าของเรือและนายจ้างที่แท้จริง เอกสารบันทึกปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ เพื่อให้ทราบถึงชั่วโมงการทำงาน ใบอนุญาตนำเข้า-ออก หากไม่ใช่เหตุเร่งด่วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประสานกรมเจ้าท่า กรมประมง สำนักงานสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน เพื่อขอเอกสารข้างต้น ก่อนมีการตรวจค้น/ช่วยเหลือผู้เสียหาย ค้นหา ตรวจสอบเก็บเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแรงงานบนเรือ ได้แก่ บันทึกชั่วโมงการทำงาน สัญญาจ้าง รายชื่อลูกเรือ สมุดบันทึกการจ่ายค่าจ้างและหนี้ของแรงงานประมง ค้นหา ตรวจสอบเก็บหลักฐานเกี่ยวกับเอกสารประจำตัวของแรงงานประมง เช่น หนังสือคนประจำเรือ (Sea book) บัตรประจำตัวประชาชนหรือหนังสือเดินทางของลูกเรือ ใบอนุญาตทำงาน ที่เกี่ยวข้องกับคดี หลักฐานที่แสดงบ่งชี้ว่ามี การบังคับใช้แรงงาน เช่น ร่องรอยบาดแผล การทำร้ายร่างกาย สภาพแวดล้อมภายในเรือหรือที่พักของผู้เสียหาย ห้องคุมขัง ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความเป็นอยู่ของผู้เสียหาย โดยการถ่ายภาพหรือบันทึกวิดีโอขณะเข้าทำการตรวจค้น หลักฐานที่เป็นเครื่องมือในการบังคับผู้เสียหาย เช่น อาวุธ อุปกรณ์พันธนาการที่ใช้บังคับผู้เสียหาย รวมทั้งยาเสพติดด้วย (ถ้ามี) หลักฐานทางการเงิน เช่น สมุดบัญชีธนาคาร บัตรเอทีเอ็ม หลักฐานการโอนเงิน (ถ้ามี) ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักฐานในการตรวจสอบรายได้ของแรงงาน และเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการสืบสวนความผิดฐานฟอกเงินอีกส่วนหนึ่ง หลักฐานทางการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ ใบเสร็จรับเงินค่าโทรศัพท์ จดหมายติดต่อกับผู้อื่น เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการสืบหาและเชื่อมโยงการกระทำความผิด หลักฐานจากกล้องวงจรปิดบนเรือ สถานที่ทำงาน บ้านพักหรือพื้นที่คุมขัง (ถ้ามี) อาจทำให้เห็นการเคลื่อนไหวของผู้เสียหายและผู้ต้องสงสัย 	<p>ตำรวจ (ท้องที่/ ตม./ตำรวจน้ำ)/ ปกครอง/DSI/ พม./ทหารเรือ/ กรมเจ้าท่า/ กรมประมง/ ศรชล./จัดหางาน/ พนักงานตรวจแรงงาน/ ล่าม</p>

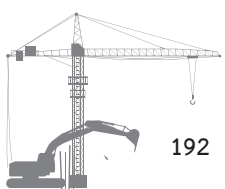
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>9. การใช้อำนาจสั่งกักเรือ หากพบหรือทราบว่ามีกระทำความผิดเกี่ยวกับการประมง ให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.ก.ประมง พ.ศ. 2558 หรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ขั้นต่ำในการทำงาน การปฏิบัติหน้าที่ ที่พักอาศัย อาหาร การคุ้มครองความปลอดภัยและสุขอนามัยในการทำงานบนเรือประมงหรือการจัดสวัสดิการในการทำงาน ให้แจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2546 เพื่อเจ้าหน้าที่จะมีหนังสือคำสั่งกักเรือ แจ้งไปยังเจ้าของหรือผู้ควบคุมและมีหนังสือแจ้งสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาทราบ ภายใน 24 ชั่วโมง ถึงเหตุแห่งการดำเนินคดี</p> <p>10. หลักฐานที่แสดงว่ามีการข่มขืนใจให้ทำงาน เช่น สภาพร่างกายหรือจิตใจของลูกจ้างขณะอยู่ในที่เกิดเหตุ (อาจได้รับบาดเจ็บจากการถูกทำร้ายร่างกาย โดยถ่ายภาพและบันทึกวิดีโอขณะทำการตรวจค้น) อาวุธหรืออุปกรณ์ที่ใช้ข่มขืนใจให้ทำงาน (ปืน เครื่องช็อตไฟฟ้า เป็นต้น)</p> <p>11. หลักฐานที่แสดงถึงบทลงโทษเพื่อขู่ว่าจะเลิกจ้างต้องทำงาน เช่น บ้ายประกาศข้อบังคับการทำงานที่ไม่เป็นธรรมในสถานที่เกิดเหตุ ฯลฯ</p> <p>12. หลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้เสียหายอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เช่น สถานที่ทำงานที่มีการกักขัง มีรั้วไฟฟ้า คนเฝ้ายาม กล้องวงจรปิดตลอดเวลา หรือมีการพันนาการโดยใช้กุญแจมือ/โซ่ตรวน</p> <p>คำแนะนำ</p> <ul style="list-style-type: none"> • กรณีที่เรืออยู่ในทะเลนั้น การระบุตำแหน่งที่ตั้งของเรือ ผู้ปฏิบัติงานจะต้องประสานขอข้อมูลจาก ศรชล. เพื่อใช้ระบุตำแหน่งที่ตั้งของเรือในขณะที่เรืออยู่ในทะเล • ควรสอบปากคำเบื้องต้นบุคคลซึ่งคาดว่าเป็นผู้เสียหายโดยเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีการผ่านฝึกมาแล้ว ทันท่วงทีที่สามารถกระทำเพื่อทราบพฤติการณ์การกระทำความผิดและลดโอกาสการข่มขู่ผู้เสียหายและพยาน • ควรส่งตัวผู้เสียหายเข้ารับการตรวจร่างกายกับแพทย์โดยเร็ว <p>ข้อบ่งชี้สำคัญที่อาจนำไปสู่ประเด็นการบังคับใช้แรงงานได้ คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ชั่วโมงการทำงานที่มากกว่ากฎหมายกำหนด 2) ภาระแห่งหนี้ที่ผู้เสียหายต้องจ่ายให้กับนายจ้างหรือนายหน้า 3) วิธีการจ่ายค่าจ้างโดยการใช้เงินสดแทนการจ่ายผ่านระบบบัญชีธนาคาร 4) แรงงานไม่มีเอกสารประจำตัวอยู่กับตัวเอง 5) ข้อเท็จจริงเรื่องการถูกทำร้ายร่างกายของแรงงาน <ul style="list-style-type: none"> - ล่ามที่ใช้สัมภาษณ์ต้องเป็นล่ามที่ได้รับการฝึกฝนจากหน่วยงานรัฐและต้องมีการตรวจสอบประวัติก่อนเริ่มทำงาน ไม่ควรใช้แรงงานหรือผู้เสียหายเป็นล่ามแปล 	

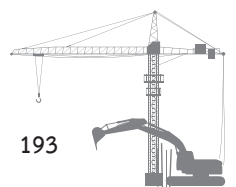
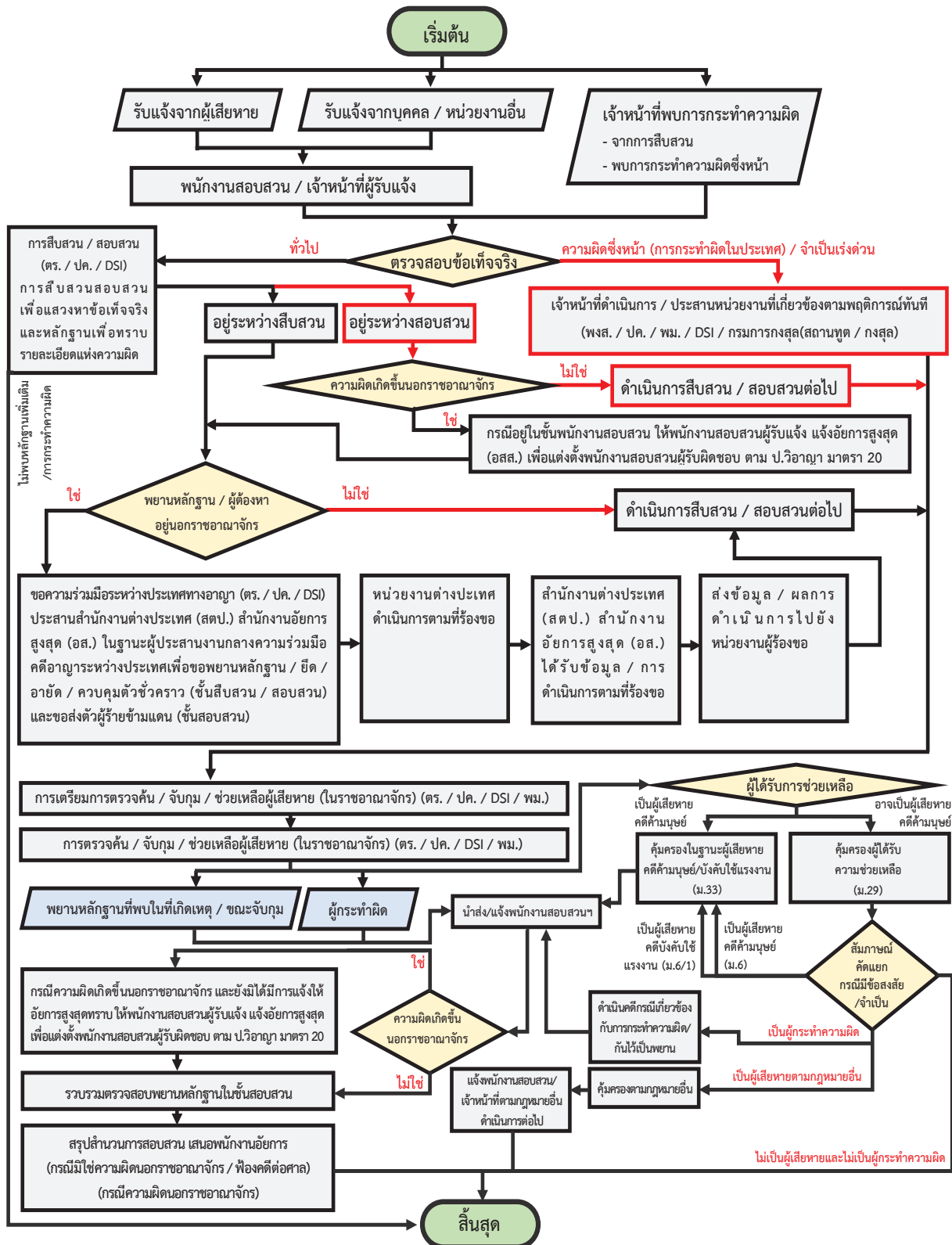
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>พยานหลักฐานในชั้นสอบสวน</p> <ul style="list-style-type: none"> หลักฐานเส้นทางการเงิน หลักฐานวิเคราะห์เส้นทางการติดต่อสื่อสารระหว่างขบวนการค้ายาเสพติด หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คำให้การผู้ต้องหา/พยาน/ผู้เสียหาย ผลการตรวจสอบทางการแพทย์/บาดแผล 	<ul style="list-style-type: none"> ก่อนเริ่มกระบวนการสอบสวนผู้เสียหาย ควรมีการประเมินความพร้อม ความไว้วางใจต่อพนักงานเจ้าหน้าที่และขอความยินยอมของผู้เสียหาย เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อขออนุญาตบันทึกวิดีโอก่อนเริ่มสอบสวน กรณีผู้เสียหายหรือผู้ต้องหาเป็นบุคคลข้ามชาติ พนักงานสอบสวนต้อง สอบถามถึงภาษาที่บุคคลข้ามชาติเข้าใจ และจัดหาล่ามให้ตามที่ร้องขอ อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบประวัติล่ามว่ามีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ต่อบุคคลในคดีหรือไม่ ควรวิเคราะห์เชื่อมโยงขบวนการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ด้วยเส้นทางการเงินและการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและกัน โดยเรียงเรียงจาก เงื่อนไขของเวลา เช่น เวลาการโอนเงินหรือเวลาการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กับการนำแรงงานไปทำงานบนเรือประมงหรือไม่ การสอบปากคำผู้เสียหายควรรวบรวมข้อเท็จจริงในประเด็น ดังต่อไปนี้ <ol style="list-style-type: none"> 1) ประวัติส่วนตัว อายุ ประวัติครอบครัว อาชีพก่อนเดินทางเข้ามาในประเทศไทย ฐานะความเป็นอยู่ 2) ขั้นตอนกระบวนการถูกชักชวน นำพา เข้ามาในประเทศไทย 3) ขั้นตอนการเดินทางจากประเทศต้นทางมายังสถานที่ทำงาน 4) วิธีการการบังคับ หลอกลวง ข่มขู่ เพื่อให้ผู้เสียหายต้องทำงานในเรือประมง 5) การแสวงหาความช่วยเหลือของผู้เสียหาย 6) ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนแรงงาน หากผู้เสียหายเป็นแรงงานที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย โดยให้ถามครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายของการขึ้นทะเบียนแรงงาน 7) หากเป็นประเด็นเรื่องการนำภาระแห่งหนี้มาเป็นเงื่อนไข แห่งการบังคับใช้แรงงาน ต้องสอบถามให้ทราบถึงมูลหนี้ที่แท้จริง เป็นหนี้ที่ชอบโดยกฎหมายหรือไม่ 8) การสอบปากคำต้องคำนึงถึงกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานประมง พ.ศ. 2565 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากกฎกระทรวงสามารถใช้เป็นหนึ่งในข้อบ่งชี้การละเมิดสิทธิแรงงานอันนำไปสู่การบังคับใช้แรงงาน เช่น ชั่วโมงการทำงาน วิธีการจ่ายค่าจ้าง จำนวนค่าจ้าง การหักค่าจ้าง เพื่อชดเชยหนี้ให้แก่นายจ้าง ทั้งนี้ การสอบปากคำหากมีการกล่าวอ้างถึงบุคคลที่สาม ควรให้ผู้เสียหายอธิบายถึง รูปพรรณสัณฐานของบุคคลนั้นและอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่สามกับผู้ต้องหา หรือบุคคลที่สามกับผู้เสียหาย 	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) พนักงานอัยการ สหวิชาชีพ

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>และในกรณีที่ผู้เสียหายมีร่องรอยการถูกทำร้าย ร่องรอยการถูกล่วงละเมิดทางเพศ หรือร่องรอยบาดแผลต่าง ๆ ตามร่างกายให้เจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้เสียหายดังกล่าวให้แพทย์ทำการตรวจชันสูตรบาดแผลเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานประกอบสำนวนการสอบสวนด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> • กรณีสหวิชาชีพและพนักงานสอบสวนเห็นว่า มีผู้ได้รับการช่วยเหลือในคดีแรงงานบังคับในภาคประมงเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ให้ดำเนินการตามมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์ที่ได้อธิบายไว้แล้วข้างต้น • ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย 	

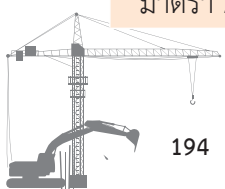

แผนผังที่ 12 ขั้นตอนการปฏิบัติการในคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะ เป็นองค์รอาชญากรรมข้ามชาติ

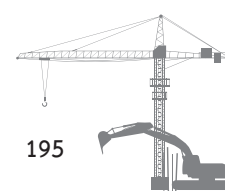

ตารางที่ 16 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กร อาชญากรรมข้ามชาติ

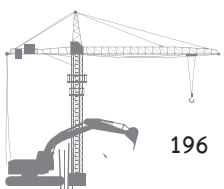
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นในชั้นสืบสวน</p> <ul style="list-style-type: none"> พยานหลักฐาน ผู้ต้องหา ผู้ได้รับความช่วยเหลือ 	<p>เมื่อผู้บังคับใช้กฎหมายรับทราบ/พบเห็นการกระทำความผิดให้รวบรวมข้อเท็จจริงที่เชื่อว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรหรือส่วนใดส่วนหนึ่งเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร เช่น ข้อมูลผู้กระทำความผิด ข้อมูลผู้เสียหาย พฤติการณ์การกระทำความผิด วัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ รายละเอียดการเดินทางเข้า-ออกของผู้กระทำความผิด/ผู้เสียหาย ฯลฯ เป็นต้น ตลอดจนช่องทางการติดต่อสื่อสารเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหาย จากนั้นให้รวบรวมหลักฐานทั้งหมดส่งเรื่องต่อให้พนักงานสอบสวน เพื่อให้ดำเนินการประสานอัยการสูงสุด</p> <p>หากเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วน นอกจากส่งเรื่องต่อให้พนักงานสอบสวนดังกล่าวแล้ว ให้ประสานงานไปยังกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อแจ้งสถานทูตหรือสถานกงสุลที่ตั้งอยู่ในประเทศที่เกี่ยวข้องเข้าช่วยเหลือเบื้องต้นควบคู่กันไปด้วย</p>	<p>ตร./ปค./DSI/กรมการกงสุล/สถานทูต หรือ สถานกงสุลที่ตั้งอยู่ในประเทศที่เกี่ยวข้อง</p>
<p>กรณีความผิดเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรหรือส่วนใดส่วนหนึ่งเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร</p> <ul style="list-style-type: none"> ให้พนักงานสอบสวนผู้รับแจ้งแจ้งอัยการสูงสุด (อสส.) เพื่อแต่งตั้งพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ โดยอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือ จะมอบหมายหน้าที่นั้นให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้ (ป.วิ อ. มาตรา 20) 	<p><u>ในกรณีการดำเนินคดีนอกราชอาณาจักรอัยการสูงสุดมอบหมายให้พนักงานอัยการทำการสอบสวนร่วม</u></p> <ul style="list-style-type: none"> กรณีอัยการสูงสุดมอบหมายให้พนักงานอัยการทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนนั้น สามารถแบ่งช่วงการสอบสวนเป็น 3 ระยะ คือ <p><u>ระยะที่ 1</u> การสอบสวนที่ได้ดำเนินการก่อนขอให้อัยการสูงสุดพิจารณาดำเนินการตาม ป.วิ อ. มาตรา 20 นับตั้งแต่ผู้เสียหายร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนจนถึงวันที่พนักงานสอบสวนมีหนังสือขอให้อัยการสูงสุดพิจารณา ในช่วงเวลานี้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนคดีได้เองโดยไม่ต้องมีพนักงานอัยการร่วมสอบสวน เป็นการสอบสวนที่ชอบด้วยป.วิ อ. มาตรา 18 หรือมาตรา 19</p> <p><u>ระยะที่ 2</u> การสอบสวนระหว่างรอคำสั่งจากอัยการสูงสุด คือ นับตั้งแต่วันที่พนักงานสอบสวนมีหนังสือขอให้อัยการสูงสุดพิจารณาดำเนินการตาม ป.วิ อ. มาตรา 20 จนถึงวันที่พนักงานสอบสวนได้รับหนังสือมอบหมายจากอัยการสูงสุด ในช่วงเวลานี้พนักงานสอบสวน ดำเนินการสอบสวนคดีได้เมื่อมีกรณีจำเป็นและสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนที่กฎหมายกำหนดตาม ป.วิ อ. มาตรา 20 วรรคห้าเท่านั้น เช่น พยานจะเดินทางไปต่างประเทศ หรือจะถึงแก่ความตาย</p>	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) สำนักงานอัยการสูงสุด (สำนักงานต่างประเทศ)

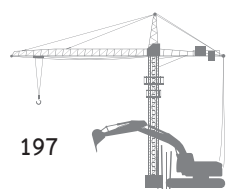
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>• ในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษากฎหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวนอัยการสูงสุดหรือผู้รักษากฎหมายจะมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใดทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนก็ได้ (มาตรา 20 วรรคสอง)</p> <p>หมายเหตุ: อ้างอิง หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0007 (พก)/ว349 ลงวันที่ 28 กันยายน 2559 เรื่อง แนวทางการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20</p>	<p>ระยะที่ 3 การสอบสวนภายหลังจากอัยการสูงสุดมีคำสั่งมอบหมายให้พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวน คือ นับตั้งแต่พนักงานสอบสวนได้รับหนังสือมอบหมายหน้าที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบจากอัยการสูงสุดโดยมอบหมายพนักงานอัยการทำการสอบสวนร่วมจนถึงวันสอบสวนเสร็จสิ้น การสอบสวนในช่วงเวลานี้จะต้องมีพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนเสมอ</p> <p>นอกจากนี้ กรณีจำเป็นตาม ป.วิ อ. มาตรา 20 วรรคห้าที่ให้พนักงานสอบสวนตามมาตรา 20 วรรคห้า (1) พนักงานสอบสวนซึ่งผู้ต้องหาถูกจับในเขตอำนาจหรือมาตรา 20 วรรคห้า (2) พนักงานสอบสวนซึ่งรัฐบาลประเทศอื่นหรือบุคคลที่ได้รับความเสียหายได้ร้องขอให้ทำโทษผู้ต้องหาที่มีอำนาจสอบสวนคดีในระหว่างรอคำสั่งจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษากฎหมายนั้น</p> <p>กรณีที่ถือได้ว่าเป็นกรณีจำเป็นอันเป็นข้อยกเว้นให้พนักงานสอบสวนดังกล่าวมีอำนาจสอบสวนในระหว่างรอคำสั่งจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษากฎหมาย มีดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • กรณีพนักงานสอบสวนได้รับคำร้องทุกข์จากผู้เสียหาย ให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดถือเป็นกรณีจำเป็นที่พนักงานสอบสวนต้องสอบปากคำผู้เสียหายเพื่อเริ่มคดี • กรณีผู้ต้องหาถูกจับและส่งตัวมายังพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบปากคำผู้ต้องหาและพิจารณาการปล่อยตัวชั่วคราวหรือฝากขังผู้ต้องหา • กรณีพยานหลักฐานจะสูญหายหรือเสียหาย หากปล่อยให้นับเข้า • กรณีผู้เสียหาย พยาน จะเดินทางไปต่างประเทศ หรือใกล้ถึงแก่ความตาย • กรณีอื่น ๆ ที่เป็นกรณีจำเป็นซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นรายกรณี • ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย <p><u>ข้อพิจารณา</u></p> <p>การสอบสวนพยานของพนักงานสอบสวนที่ได้ดำเนินการในช่วงเวลาก่อนพนักงานสอบสวนขอให้อัยการสูงสุดพิจารณาดำเนินการตามป.วิ อ. มาตรา 20 ไม่ถือว่าเป็นการสอบสวนในระหว่างรอคำสั่งจากอัยการสูงสุดที่ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนได้เฉพาะกรณีจำเป็นตามป.วิ อ. มาตรา 20 วรรคห้า การสอบสวนดังกล่าวชอบด้วยป.วิ อ. มาตรา 18 หรือมาตรา 19 ตั้งแต่แรกทำการสอบสวน</p>	

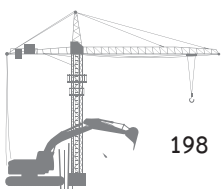
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>ในกรณีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยมีลักษณะของการกระทำความผิดทางอาญาที่มีการกระทำความผิดหรือผลกระทบเกี่ยวข้องกับตั้งแต่ สองประเทศขึ้นไป</p> <p>• คณะบุคคลตั้งแต่สามคน ขึ้นไป ที่รวมตัวกันช่วงระยะเวลาหนึ่ง และร่วมกันกระทำการใด และความผิดอาญาที่กฎหมายกำหนดโทษจำคุกขั้นสูงตั้งแต่สิบขึ้นไป (มาตรา 3 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556) พนักงานสอบสวนอาจดำเนินการร้องขอให้ อัยการสูงสุดมอบหมายการเป็น พนักงาน</p>	<p>แม้ภายหลังอัยการสูงสุดมอบหมายพนักงานอัยการคนใดทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน ก็ไม่ต้องทำการสอบสวนพยานดังกล่าวใหม่อีก นอกจากเป็นการสอบสวนเพิ่มเติมภายหลังจากที่พนักงานสอบสวนได้รับหนังสือที่อัยการสูงสุดมอบหมายหน้าที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบแล้ว พนักงานอัยการจะต้องเข้าร่วมทำการสอบสวนด้วยหรือหากการสอบสวนจะต้องขอความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาได้ยังต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พนักงานสอบสวนก็ต้องส่งเรื่องมาให้อัยการสูงสุดพิจารณาดำเนินการขอความร่วมมือทางอาญาอีกส่วนหนึ่ง</p> <p>ในกรณีการดำเนินคดีความผิดฐานมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ</p> <p>พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มีอำนาจดำเนินการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เข้าไปในเคสสถาน หรือสถานที่อื่นใด เพื่อตรวจค้นฯ โดยไม่มีหมายค้นฯ (ม.14 (1)) <p>(หมายเหตุ:เงื่อนไขในการดำเนินการตรวจค้น ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดตาม ม.14 วรรค สอง สามและวรรคสี่ ตามลำดับ)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชีเอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ (ม.14 (2)) 3. ค้นบุคคล หรือยานพาหนะที่มีเหตุสงสัย (ม.14 (3)) 4. ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ค้นพบหรือที่ส่งมาดังกล่าวไว้ใน (1) (2) และ (3) 5. รวบรวมเอกสารหรือพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีใด โดยยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาเพื่อมีคำสั่ง อนุญาตให้ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารได้คราวละไม่เกิน เก้าสิบวัน (ม.17) 6. จัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดขึ้นหรือปฏิบัติการอำพราง เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน (ม.19) 7. อนุญาตให้ของผิดกฎหมายหรือต้องสงสัย ผ่านออกไปหรือเข้าไปสู่เขตแดนของรัฐหนึ่งหรือมากกว่ารัฐหนึ่ง ภายใต้การติดตามดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ (ม.20) 8. ใช้เครื่องมือสื่อสารโทรคมนาคม เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการสะกดรอยผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด (ม.21) 	

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>สอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556 โดยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินการสืบสวนสอบสวนโดยอาศัยอำนาจแห่งพ.ร.บ. ฉบับดังกล่าว</p>	<p>9. ในกรณีที่ผู้ต้องหาที่ให้ข้อมูลเองโดยสมัครใจต่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสืบสวนสอบสวน อัยการสูงสุดมีอำนาจใช้ดุลพินิจออกคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหานั้นทุกข้อหาหรือบางข้อหา (ม.3)</p> <p><u>ข้อเสนอแนะในการดำเนินการร้องขอให้อัยการสูงสุดมอบหมายการเป็นพนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำบันทึก ขอรับการแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ถึงหัวหน้าหน่วยงาน/ส่วนราชการระดับกรม/กองบัญชาการ โดยมีรายละเอียดของ <ul style="list-style-type: none"> • รายละเอียดอันเป็นพฤติการณ์แห่งคดี รวมถึงพฤติการณ์อันเป็นลักษณะความผิดฐาน มีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ • ระเบียบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม), พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 • จัดทำรายงานข้าราชการเพื่อพิจารณาแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 2. หัวหน้าหน่วยงาน/ส่วนราชการระดับกรม/กองบัญชาการดำเนินการส่งคำร้อง ขอมอบหมายการเป็นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 ไปยังสำนักงานสูงสุด โดยแนบเอกสารสรุปพฤติการณ์แห่งคดี รวมถึงพฤติการณ์อันเป็นลักษณะความผิดฐาน มีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และรายงานข้าราชการเพื่อพิจารณาแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 3. ดำเนินการตามข้อพิจารณาของอัยการสูงสุด ต่อไป 	

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>กรณีพยานหลักฐาน/ผู้ต้องหาอยู่นอกราชอาณาจักร</p> <ul style="list-style-type: none"> • ประสานสำนักงานต่างประเทศ (สตป.) สำนักงานอัยการสูงสุด (อส.) ในฐานะผู้ประสานงานกลางความร่วมมือคดีอาญาระหว่างประเทศ • เพื่อขอพยานหลักฐาน/ยึด/อายัด/ควบคุมตัวชั่วคราว (ชั้นสืบสวน/สอบสวน) • ขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน (ชั้นสอบสวน) • หน่วยงานต่างประเทศดำเนินการตามที่ร้องขอ • สำนักงานต่างประเทศ (สตป.) สำนักงานอัยการสูงสุด (อส.) ได้รับข้อมูล/การดำเนินการตามที่ร้องขอ และส่งข้อมูล/ผลการดำเนินการไปยังหน่วยงานผู้ร้องขอ 	<p><u>กรณีที่สามารถดำเนินการความช่วยเหลือตามคำร้องขอความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 ได้แก่</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ความช่วยเหลือในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการสืบสวน สอบสวน ฟ้องคดี ทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา (มาตรา 4) โดยการร้องขอตามพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ จะต้องดำเนินการผ่านอัยการสูงสุดหรือผู้ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายเป็นผู้ประสานงานกลาง (มาตรา 6) • หน่วยงานของรัฐ ที่ประสงค์จะขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้เสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลาง (มาตรา 36) โดยคำขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศและเอกสารทั้งปวงที่จะส่งไป ให้ทำตามแบบ หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด (มาตรา 37) • ผู้ประสานงานกลาง จะพิจารณาว่าสมควรจะขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศหรือไม่ โดยพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ รายละเอียด ข้อเท็จจริง และเอกสารประกอบ (มาตรา 37) <p>หมายเหตุ: คำร้องขอที่สามารถดำเนินการได้นั้น จะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะให้ความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ และได้ดำเนินการตามขั้นตอนและมีเอกสารหลักฐานถูกต้องครบถ้วน หากคำร้องขอนั้น อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะให้ความช่วยเหลือได้ และได้ดำเนินการตามขั้นตอนและมีเอกสารหลักฐานถูกต้องครบถ้วน ผู้ประสานงานกลางจะดำเนินการส่งคำร้องขอนั้นให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการต่อไป</p> <ul style="list-style-type: none"> • ในส่วนของการรับฟังพยานหลักฐาน ที่ได้มาจากต่างประเทศ นั้น ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ (มาตรา 41) 	<ul style="list-style-type: none"> • พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) • สำนักงานอัยการสูงสุด (สำนักงานต่างประเทศ)

ตัวอย่าง

การขอความช่วยเหลือในการจัดส่งพยานหลักฐาน เอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องในคดี ผ่านช่องทางสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านอาญาระหว่างรัฐบาล.....และรัฐบาลไทย

1. ชื่อหน่วยงานที่ขอรับความช่วยเหลือ

2. ชื่อหน่วยงานใน(ประเทศปลายทาง)ที่(หน่วยงานประเทศต้นทาง)ประสงค์จะขอความช่วยเหลือ

3. ผู้ต้องหา

3.1

3.2

4. เหตุผลและความจำเป็นในการขอความช่วยเหลือ

หน่วยงาน.....ได้ทำการสืบสวนสอบสวน กรณี โดยมี.....เป็นหน่วยงาน
รับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนดังกล่าว จากการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ปรากฏ
ข้อเท็จจริงดังนี้.....

5. กฎหมายที่ใช้บังคับ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.1

5.2

5.3 พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 มาตรา 6 ให้อัยการสูงสุด
หรือผู้ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายเป็นผู้ประสานงานกลาง

6. วัตถุประสงค์ในการขอความช่วยเหลือ

หน่วยงาน.....มีความประสงค์จะขอความช่วยเหลือจากผู้ประสานงานกลาง.....
..... และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง.....

7. รายละเอียดที่ขอความช่วยเหลือ

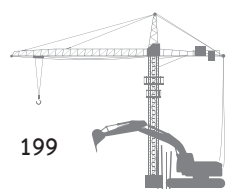
หน่วยงานประสงค์จะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการรวบรวมและจัดส่งเอกสาร พยาน
หลักฐาน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องในคดี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.

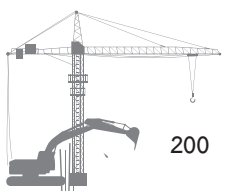
2.

ผู้ประสานงานของหน่วยงานที่ขอรับความช่วยเหลือ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

<p>การเตรียมการตรวจค้น/จับกุม/ช่วยเหลือผู้เสียหาย</p> <ul style="list-style-type: none"> วางแผนการเข้าตรวจค้น/จับกุม/ช่วยเหลือผู้เสียหาย ขอหมายค้น/หมายจับ/ค้นโดยไม่มีหมายค้น แล้วแต่กรณี กำหนดตัวผู้ควบคุมสั่งการการแบ่งหน้าที่ผู้ปฏิบัติในการตรวจค้น/จับกุม/ช่วยเหลือผู้เสียหาย 	<p>การค้นโดยไม่มีหมายค้น (กรณีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ.2556)</p> <p><u>ข้อพิจารณา</u></p> <p>พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำการตรวจค้น จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดตาม ม.14 วรรค สอง สามและวรรคสี่ ตามลำดับ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นปฏิบัติตามข้อบังคับที่อัยการสูงสุดกำหนดโดยแสดงความบริสุทธิ์ก่อนการเข้าค้นและให้แสดงบัตรประจำตัวและเอกสารที่ให้อำนาจในการตรวจค้น และเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้สามารถเข้าค้นได้เป็นหนังสือไว้แก่ผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ค้นนั้น เว้นแต่ไม่มีผู้ครอบครองอยู่ ณ ที่นั้น ก็ให้ค้นต่อหน้าบุคคลอื่นอย่างน้อยสองคนซึ่งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ขอร้องมาเป็นพยานในกรณีดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ค้นส่งมอบสำเนาเอกสารและหนังสือนั้นให้แก่ผู้ครอบครองเคหสถานหรือสถานที่ดังกล่าวทันทีที่สามารถกระทำได้ และหากเป็นการค้นในเวลากลางคืน จะต้องมิใช้การใช้อาวุธหรือการขึ้น 3 ชั้นไปหรือการพลเรือน ตั้งแต่ระดับชำนาญการขึ้นไป หรือการตำรวจตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไปเป็นหัวหน้า ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการเข้าค้นส่งสำเนาบันทึกเหตุอันควรเชื่อ และสำเนาบันทึกการตรวจค้นและบัญชีทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดต่อศาลจังหวัดที่มีอำนาจเหนือท้องที่ที่ทำการค้น หรือศาลอาญาในเขตกรุงเทพมหานครภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังจากสิ้นสุด <p>การตรวจค้น เพื่อเป็นหลักฐาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI)
<p>สิ่งที่พบในที่เกิดเหตุ/จับกุม</p> <ul style="list-style-type: none"> พยานหลักฐานที่พบ หลักฐานเส้นทางการเงิน ผู้ต้องหา ผู้เสียหาย 	<ol style="list-style-type: none"> พยานหลักฐานเบื้องต้นเหมือนกับคดีแรงงานบังคับทั่วไป หลักฐานที่บ่งชี้ว่าเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ <ul style="list-style-type: none"> เส้นทางการเงินที่มีความเกี่ยวข้องกับขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติไม่ว่าจะเป็นนายทุน นายหน้า ผู้นำพา ผู้รับ ผู้ควบคุมลูกค้า รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น บัญชีธนาคาร ข้อมูลการเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลการโอนคริปโตเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) เส้นทางการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้งานสื่อสารออนไลน์ของขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติ ประวัติการเดินทางและข้อมูลการเดินทางรวมถึงข้อมูลประจำตัวของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ยานพาหนะที่พบในบริเวณกระทำความผิด ข้อมูลการเดินทางที่ใช้เดินทาง เช่น ตัวเดินทางต่าง ๆ หนังสือเดินทางหรือบัตรประจำตัวของผู้เกี่ยวข้องในที่เกิดเหตุ การให้ปากคำของบุคคลที่เป็นผู้เสียหาย เช่น ภาระหนี้สินที่ก่อให้เกิดการผูกมัด เช่น ค่าเดินทาง ค่าเสื้อผ้า ค่ารักษาพยาบาล ที่เป็นเหตุบังคับให้เหยื่อต้องทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานสอบสวน (ตร./ปค./DSI) พนักงานอัยการ

	<p>จากพยานหลักฐานที่กล่าวมาข้างต้น หากพบการกระทำความผิดเกิดขึ้น ส่วนหนึ่งส่วนใดมากกว่า 2 ประเทศขึ้นไป ถือมีความผิดฐานคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ</p> <p>คำแนะนำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หากต้องการพยานหลักฐานซึ่งอยู่ในต่างประเทศ ให้ดำเนินการผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศคดีอาญา ตามช่องทางที่กฎหมายกำหนด - หากต้องการข้อมูล ที่เป็นข้อมูลออนไลน์ สามารถประสานงานกับ Cert ที่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม 	
<p>พยานหลักฐานในชั้นสอบสวน</p> <ul style="list-style-type: none"> • คำให้การ ผู้ต้องหา/พยาน/ผู้เสียหาย 	<ul style="list-style-type: none"> - ในชั้นสอบสวน การสอบสวนปากคำผู้ต้องหา/พยาน/ผู้เสียหาย ควรบันทึกถ้อยคำของผู้ต้องหาผู้เสียหายหรือพยานให้ถูกต้อง ชัดเจนและครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เช่นเดียวกันกับคดีแรงงานบังคับทั่วไปที่ได้อธิบายไปแล้วข้างต้น ในกรณีนี้ผู้อ่านสามารถย้อนกลับไปดูรายละเอียดในเนื้อหาส่วนดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องสอบสวนให้บ่งชี้ได้ว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้นส่วนหนึ่งส่วนใดมากกว่า 2 ประเทศขึ้นไป - กรณีสหวิชาชีพและพนักงานสอบสวนเห็นว่า มีผู้ได้รับการช่วยเหลือในคดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เข้าข่ายเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้ดำเนินการตามมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คดีแรงงานบังคับที่มีลักษณะเป็นการค้ามนุษย์ที่ได้อธิบายไว้แล้วข้างต้น 	<ul style="list-style-type: none"> • พ นั ก ง า น ส อ บ ส ว น (ตร./ปค./DSI) • พ นั ก ง า น อัยการ

บทที่ 6

พยานหลักฐานที่ใช้ในการพิสูจน์การกระทำความผิด

พยานหลักฐาน ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพิสูจน์การกระทำความผิด หรือบริสุทธิ์ของจำเลย จึงจำเป็นต้องคงสภาพของพยานหลักฐาน เพื่อสามารถนำมาตรวจพิสูจน์ที่ห้องปฏิบัติการได้ถูกต้อง และพยานหลักฐานดังกล่าวจะต้องได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

6.1 ประเภทของพยานหลักฐานในคดีอาญา

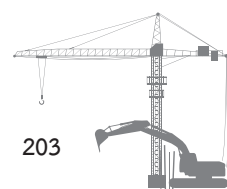
พยานหลักฐานในคดีอาญาแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานผู้เชี่ยวชาญ

6.1.1 พยานบุคคล

พยานบุคคล สามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

1) ประจักษ์พยาน

ประจักษ์พยาน หมายถึง ผู้รู้เห็นด้วยประสาทสัมผัสของตนเองซึ่งการกระทำความผิดอาญาหรือเหตุการณ์สำคัญอื่น ๆ เช่น ได้เห็นด้วยตา ได้ฟังด้วยหู ได้ดมด้วยจมูก หรือได้สัมผัสด้วยมือ

ของตนเอง และเพราะฉะนั้น จึงสามารถให้รายละเอียดสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์เช่นว่านั้นได้อันพยานบุคคลที่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารมาด้วยตนเอง

2) พยานบอกเล่า

พยานบอกเล่า หมายถึง พยานบุคคลที่มีได้พบเห็นเหตุการณ์ในขณะที่เกิดการกระทำความผิดอัน แต่ได้รับรู้ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในการกระทำความผิดผ่านการบอกเล่าจากประจักษ์พยาน ซึ่งตามกฎหมายมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่าเว้นแต่ ตามสภาพ ลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่าที่น่าเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้ หรือมีเหตุจำเป็นเนื่องจากไม่สามารถนำประจักษ์พยาน มาให้การเป็นพยานในศาลได้ และมีเหตุผลอันสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะรับฟังพยานบอกเล่า

3) พยานขัดทอด

พยานขัดทอด หมายถึง พยานที่ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน แบ่งออกเป็น 2 แบบ แบบแรกคือ ยอมรับว่าตัวเองกระทำความผิดแต่ยังมีผู้อื่นร่วมกระทำความผิดกับตัวเองด้วย กรณีนี้ ศาลฎีกาให้น้ำหนักรับฟังได้ แต่ถ้าเป็นพยานขัดทอดที่ให้การว่าตัวเองไม่ได้กระทำความผิด แต่บุคคลอื่นเป็นผู้กระทำความผิด พยานประเภทนี้ศาลฎีกา วินิจฉัยว่าไม่น้ำหนักให้น้ำหนักรับฟัง เพราะเป็นการปิดความรับผิดชอบของตัวเอง และโยนความรับผิดชอบให้คนอื่น จึงไม่มีความน่าเชื่อถือ

กรณีพยานที่เป็นเด็ก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การสอบปากคำพยานเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี รวมทั้งการสอบสวนผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ต้องมีสหวิชาชีพ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย โดยมีให้เด็กได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและสภาวะทางจิตใจ

6.1.2. พยานเอกสาร

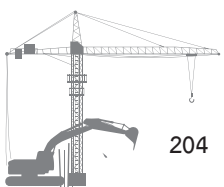
พยานเอกสาร หมายถึง ข้อมูลความหมายที่ถูกสื่อด้วยกระดาษหรือวัตถุอื่นใดที่ทำให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข ผังหรือแผนแบบอย่างอื่นไม่ว่าจะโดยวิธีพิมพ์ถ่ายภาพ หรือวิธีอื่นอันเป็นหลักฐานแห่งความหมายนั้น

6.1.3 พยานวัตถุ

พยานวัตถุ หมายถึง พยานหลักฐานเชิงวัตถุที่มีส่วนเกี่ยวกับคดีและพบในสถานที่เกิดเหตุ พยานวัตถุสามารถเป็นอะไรก็ได้เช่น ศพ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ เศษผ้า กลิ่นน้ำหอม กลิ่นสารเคมี ภาพถ่าย ภาพวิดีโอ ภาพจากกล้องวงจรปิด ฯลฯ พยานวัตถุเป็นหลักฐานและเครื่องช่วยชี้ชัดว่ามีการก่ออาชญากรรมขึ้นอย่างแน่นอน

6.1.4 พยานผู้เชี่ยวชาญ

พยานผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลซึ่งที่มีความรู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาหนึ่งสาขาวิชาใดโดยเฉพาะ ซึ่งความเห็นของบุคคลดังกล่าว อาจเป็นประโยชน์ในการสอบสวน และพิจารณาคดี

6.2 พยานหลักฐานดิจิทัล

พยานหลักฐานดิจิทัล หมายถึง ข้อมูลคอมพิวเตอร์ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์

ข้อมูลคอมพิวเตอร์ หมายถึง ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ และให้หมายความรวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

พยานหลักฐานดิจิทัล ได้แก่ ข้อมูลที่ได้เก็บรักษาบนสื่อบันทึกข้อมูล หรืออยู่ระหว่างการส่ง รับ ด้วย วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสามารถถูกใช้อ้างอิงเป็นพยานหลักฐาน

6.2.1 ลักษณะสำคัญเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางดิจิทัล

พยานหลักฐานทางดิจิทัล คือพยานหลักฐานที่ได้มาจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เครือข่ายคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ กล้องดิจิทัล และอุปกรณ์พกพาอื่น ๆ (รวมถึงอุปกรณ์จัดเก็บข้อมูล) รวมทั้งจากอินเทอร์เน็ต บางครั้งข้อมูลที่มีอยู่ ไม่ได้อยู่ในรูปแบบทางกายภาพ จึงทำให้การแสวงหาพยานหลักฐานทางดิจิทัลเป็นไปด้วยความยากลำบาก ซึ่งลักษณะของข้อมูลที่ไม่มีตัวตน ทำให้ถูกบิดเบือนได้ง่ายและมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมากกว่าพยานหลักฐานทั่วไป โดยลักษณะสำคัญของพยานหลักฐานทางดิจิทัล มีดังนี้

- 1) มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า - หลักฐานอิเล็กทรอนิกส์มักจะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ค้นหาจึงจะสามารถตรวจสอบพบ หรือต้องใช้เครื่องมือเฉพาะทางในการตรวจสอบเท่านั้น
- 2) มีความผันผวนสูง - ในอุปกรณ์บางประเภทและบางสถานการณ์ หน่วยความจำคอมพิวเตอร์และหลักฐานที่มีอยู่ สามารถถูกเขียนทับหรือแก้ไขได้ ทำให้พยานหลักฐานที่ได้มาอาจสูญหายหรือถูกเปลี่ยนแปลงได้
- 3) อาจถูกเปลี่ยนแปลงหรือทำลายได้จากการใช้งานตามปกติ - อุปกรณ์คอมพิวเตอร์เมื่อถูกใช้อย่างต่อเนื่อง อาจจะทำให้ข้อมูลภายในอุปกรณ์นั้นเปลี่ยนแปลงไปได้
- 4) สามารถทำสำเนาได้ง่าย - ข้อมูลทางดิจิทัลนั้น สามารถทำสำเนาได้โดยที่ไม่ถูกลดคุณสมบัติ แต่ละฉบับจะเหมือนกันกับต้นฉบับทุกประการ หมายความว่าสำเนาของหลักฐานสามารถถูกตรวจสอบได้โดยอิสระโดยไม่เกี่ยวข้องกับต้นฉบับ

6.2.2 ประเภทของพยานหลักฐานทางดิจิทัล

- 1) ข้อมูลที่สามารถสูญหายไปทันทีที่ปิดอุปกรณ์ (Volatile data)
Volatile data คือข้อมูลที่บันทึกใน หน่วยความจำชั่วคราว (Memory) เช่น ข้อมูล Network connections, Running applications, Running processes, Open/listening network connections รวมถึงอาจพบพาสเวิร์ดสำหรับใช้งานโปรแกรม เปิดอ่านอีเมล หรือเข้าถึงพาร์ทิชันฮาร์ดดิสก์ที่ถูกเข้ารหัสไว้ เป็นต้น
ประโยชน์ของข้อมูล Volatile data อาจจะบันทึกข้อมูล password ที่คนร้ายอาจไม่ยอมบอก หรือสามารถใช้ในการตรวจการทำงานของมัลแวร์ (Malware) ได้
- 2) ข้อมูลที่ไม่สูญหายเมื่อปิดอุปกรณ์ (Non-volatile data)
Non-volatile data เป็นข้อมูลที่ไม่สูญหายเมื่อปิดอุปกรณ์ กล่าวคือข้อมูลที่อยู่ในสื่อบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เช่น Hard disk, CD, DVD, Flash drive, SSD, SD-Card เป็นต้น

- 3) ข้อมูลที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ต หรือฝากไว้กับผู้ให้บริการ (Internet data/Cloud storage)
ข้อมูลที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ต เป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ไม่ได้บันทึกอยู่ในอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ของผู้ใช้งาน แต่บันทึกอยู่ในเครื่องเซิร์ฟเวอร์ (Server) ของผู้ให้บริการเว็บไซต์ หรือผู้ให้บริการรับฝากข้อมูลออนไลน์ ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ดังกล่าวมักจะต้องใช้บัญชีผู้ใช้งานและรหัสผ่านในการเข้าถึงข้อมูล และอาจถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงจากอุปกรณ์อื่นได้ เช่น ข้อมูลรูปภาพในบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ ข้อมูลการแสดงความคิดเห็นในเว็บไซต์ ข้อมูลคลิปวิดีโอที่ฝากไว้ใน Cloud storage และข้อมูลจราจรคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งผู้ปฏิบัติสามารถตรวจสอบข้อมูลดังกล่าวได้โดยการขอไปยังผู้ให้บริการ

6.2.3 วัตถุพยานที่สามารถตรวจพบพยานหลักฐานทางดิจิทัล

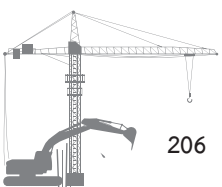
พยานหลักฐานทางดิจิทัล จะสามารถพบได้ในฮาร์ดแวร์หรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่สามารถใช้ในการจัดเก็บข้อมูล หรือเป็นอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีการบันทึกข้อมูลการทำงานภายในระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งมักจะพบได้ในอุปกรณ์ดังนี้

- 1) สื่อบันทึกข้อมูลในตัวอุปกรณ์ เช่น Hard disk และ Solid state drive (SSD)
- 2) สื่อบันทึกข้อมูลที่ถอดออกได้ เช่น Floppy disk, CD, DVD, SD Card และ Flash drive
- 3) อุปกรณ์ต่อพ่วง เช่น สแกนเนอร์ เครื่องพิมพ์ และเครื่องแฟกซ์
- 4) อุปกรณ์พกพา เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต (Tablet) และโน้ตบุ๊ก (Laptop)
- 5) อุปกรณ์บันทึกภาพและวิดีโอ เช่น กล้องดิจิทัล เครื่องบันทึกวิดีโอ กล้องวงจรปิด
- 6) อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมต่อเครือข่าย เช่น เราเตอร์ (router) และ แอ็กเซสพอยต์ (access point)

6.2.4 หลักฐานที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างพยานหลักฐานทางดิจิทัลและตัวบุคคล

ในประเด็นหนึ่งที่สำคัญของการสืบสวน สอบสวน ในคดีอาญา ที่มีพยานหลักฐานทางดิจิทัล เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ จำเป็นจะต้องแสวงหาพยานหลักฐานที่สามารถใช้ในการเชื่อมโยงตัวบุคคลกับพยานหลักฐานทางดิจิทัล เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิด โดยพยานหลักฐานที่สามารถเชื่อมโยงตัวบุคคลกับพยานหลักฐานทางดิจิทัล มีดังนี้

- 1) หลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของในตัวอุปกรณ์ เป็นหลักฐานที่แสดงถึงความเป็นเจ้าของในอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำความผิด เช่น หลักฐานการซื้อขาย และใบเสร็จรับเงิน เป็นต้น
- 2) หลักฐานการเข้าใช้งานอุปกรณ์ เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลาที่เกิดเหตุ บุคคลใดเป็นผู้เข้าใช้งานอุปกรณ์ดังกล่าว เช่น ภาพจากกล้องวงจรปิด บัญชีที่ใช้ในการเข้าถึงระบบ และพยานแวดล้อมอื่นที่อาจเห็นว่าบุคคลใดเป็นผู้ใช้งานอุปกรณ์ดังกล่าว เป็นต้น
- 3) หลักฐานการเชื่อมโยงอุปกรณ์กับระบบเครือข่ายที่มีการลงทะเบียน เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าอุปกรณ์ดังกล่าวสามารถเข้าถึงระบบเครือข่ายได้ผ่านช่องทางใด และช่องทางดังกล่าวได้มีการลงทะเบียนไว้ในนามบุคคลใดหรือไม่ เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตบอร์ดแบนด์ ระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ และระบบอินเทอร์เน็ตผ่านดาวเทียม เป็นต้น
- 4) หลักฐานการเข้าใช้งานบัญชีสื่อสังคมออนไลน์/บัญชีธนาคาร เป็นหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าอุปกรณ์ดังกล่าวมีการเข้าใช้งานบัญชีสื่อสังคมออนไลน์และบัญชีธนาคารใดบ้าง ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าบุคคลใดเคยเข้าใช้งานอุปกรณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดตัวบุคคลที่อาจมีความเชื่อมโยงกับอุปกรณ์ดังกล่าว

- 5) ข้อมูลอื่น ๆ ในอุปกรณ์ที่สามารถใช้ระบุตัวตนผู้ใช้งาน เป็นข้อมูลที่สามารถใช้ในการระบุตัวผู้ใช้งาน โดยข้อมูลดังกล่าวจะเป็นข้อมูลไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากไม่ใช่บุคคลนั้นเป็นผู้ใช้งาน เช่น รูปถ่ายเซลฟี่ (Selfie) และคลิปวิดีโอที่ปรากฏว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ถ่าย เป็นต้น

6.3 การรวบรวมพยานหลักฐานและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

การรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ มีวัตถุประสงค์เพื่อพบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ซึ่งจะมีพยานหลักฐานที่สำคัญอยู่ 3 ประเภท คือ

- 1) พยานหลักฐานทั่วไป เช่น เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเงิน สมุดบัญชี ยานพาหนะ รอยเท้า และรอยนิ้วมือ เป็นต้น
- 2) พยานหลักฐานทางชีวภาพ เช่น รอยคราบเลือด ร่องรอยของสารคัดหลั่ง เป็นต้น
- 3) พยานหลักฐานทางดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ และฮาร์ดดิสก์ (Hard disk) เป็นต้น

ซึ่งหลักฐานแต่ละประเภทมีความละเอียดอ่อน อาจถูกปนเปื้อน สูญหาย เสียหาย และอาจจะถูกทำลายได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานในคดี ผู้ปฏิบัติจึงจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ เพื่อป้องกันไม่ให้พยานหลักฐานถูกทำลาย

6.3.1 การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่เกิดเหตุ (Crime scene) หมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยทั่วไปแล้วผู้กระทำความผิดมักทิ้งร่องรอยหรือพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อเริ่มกระบวนการสืบสวนสอบสวนให้ได้พยานหลักฐานที่จะนำไปพิสูจน์ว่ามีเหตุเกิดขึ้นจริงว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด กระทำอย่างไร ด้วยวิธีใดเมื่อเวลาใด และประสงค์ต่ออะไร

การรักษาสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การดูแลรักษาและป้องกันพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงภายในสถานที่เกิดเหตุ มิให้ได้รับความเสียหายหรือถูกทำลายจากการกระทำของคน สัตว์ หรือธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาสภาพของพยานหลักฐานให้อยู่ในสภาพและตำแหน่งเดิม และเพื่อป้องกันการสูญหายและการเสื่อมค่าของวัตถุพยาน

- 1) แบ่งพื้นที่ของสถานที่เกิดเหตุออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - » ชั้นใน: เฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บวัตถุพยาน/การชันสูตร/พนักงานสอบสวน เท่านั้น
 - » ชั้นกลาง: เจ้าหน้าที่ผู้รักษาที่เกิดเหตุ/ผู้บังคับบัญชา/หน่วยแพทย์/หน่วยสนับสนุนอื่น ๆ
 - » ชั้นนอก: สื่อมวลชน/ประชาชน/ผู้พักอาศัยบริเวณใกล้เคียง
 - » เส้นทางจราจร: อนุญาตเฉพาะรถของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการเข้าพื้นที่สถานที่เกิดเหตุ
- 2) ขั้นตอนการรักษาสถานที่เกิดเหตุ
 - » เมื่อมาถึงสถานที่เกิดเหตุ ป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปภายในสถานที่เกิดเหตุ
 - » ปิดกั้นและจำกัดเส้นทางการ เข้า-ออก
 - » จัดบันทึกสภาพเบื้องต้นของสถานที่เกิดเหตุ และทำบันทึกการ เข้า-ออก สถานที่เกิดเหตุ ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
 - » บันทึกเวลาเริ่มต้นรักษาสถานที่เกิดเหตุ จนกระทั่งการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น จนถึงการส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ

- 3) สาเหตุที่ทำให้วัตถุพยานเสียหาย
 - » การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ: อุณหภูมิที่สูงหรือ แสงแดดที่ร้อนจัด ฝนตก กระแสลม และความชื้นในอากาศ
 - » การกระทำของสัตว์: สัตว์เดินเข้ามาเหยียบย่ำ เสีย กัดแทะ หรือเคลื่อนย้ายวัตถุพยาน
 - » การกระทำของบุคคล: บุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ เช่น ผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด ไทยมุง สื่อมวลชน เจ้าหน้าที่รัฐ อาสาสมัครต่าง ๆ

6.3.2 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจำเป็นต้องให้ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ความสามารถ และผ่านการทดสอบจนเป็นที่แน่ใจว่าสามารถทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้ถูกต้องตามหลักวิชา เพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่สามารถนำไปพิสูจน์ว่ามีเหตุเกิดขึ้นจริงว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด กระทำอย่างไร ด้วยวิธีใดเมื่อเวลาใด และประสงค์ต่ออะไร

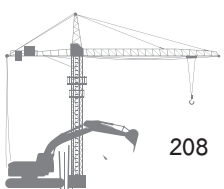
- 1) ประชุมทีมตรวจค้น แบ่งหน้าที่ปฏิบัติงาน
- 2) รักษาสถานที่เกิดเหตุ ป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ
- 3) หัวหน้าชุด และผู้บันทึกภาพ เข้าสำรวจสถานที่ จากนั้นหัวหน้าทีมจะทำการวางป้ายหมายเลขกำกับสิ่งที่พิจารณาแล้วว่าเป็นวัตถุพยาน และอธิบายที่พบให้สมาชิกในทีมเข้าปฏิบัติงาน

หมายเหตุ: ถ้าพบโทรศัพท์มือถือ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อยู่กับตัวบุคคล หรือผู้ต้องสงสัย ให้นำแยกออกมาก่อนทำขั้นตอนต่อไป

- 4) ถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุ 3 ระยะ คือ ระยะไกล ระยะกลาง และระยะใกล้
- 5) ร่างแผนที่ทำการบันทึกตำแหน่งของวัตถุพยานที่พบ
- 6) จัดเก็บวัตถุพยาน เขียนกำกับวัตถุพยาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ตามแบบฟอร์มข้อมูลและลำดับการครอบครองวัตถุพยาน)
 - » ลักษณะวัตถุพยาน
 - » จำนวน
 - » ตำแหน่งที่พบ
 - » ชื่อผู้จัดเก็บ
 - » วันที่จัดเก็บ

จากนั้นทำการปิดผนึกหีบห่อด้วยสติ๊กเกอร์ของหน่วยงาน หรือเทปใส ลงลายมือชื่อและวันที่จัดเก็บกำกับ โดยเขียนคร่อมทับระหว่างสติ๊กเกอร์ปิดผนึกกับตัวหีบห่อ เพื่อป้องกันการสับเปลี่ยนวัตถุพยาน และทำการติดเอกสารข้อมูลของวัตถุพยานที่พบและลำดับการครอบครองวัตถุพยานไว้บนหีบห่อ ระบุนายละเอียดในบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน

- 7) ทำการตรวจค้นโดยละเอียดอีกครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าได้เก็บวัตถุพยานครบถ้วน
- 8) ทำบันทึกการตรวจยึดของกลาง หรือรายการวัตถุพยานที่ตรวจพบ ให้พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีและผู้ต้องสงสัยลงนาม

แผนภาพที่ 1 ขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อตรวจเก็บพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ตรวจเก็บพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 1

การเข้าตรวจ

- ประชุมทีมตรวจค้น
- แบ่งหน้าที่ปฏิบัติงาน
- รักษาสถานที่เกิดเหตุ ป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ
- หัวหน้าชุด และผู้บันทึกภาพ เข้าสำรวจสถานที่
- วางป้ายหมายเลขกำกับ

หมายเหตุ: ถ้าพบโทรศัพท์มือถือ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อยู่กับตัวบุคคล หรือผู้ต้องสงสัย ให้นำแยกออกมาก่อนทำขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2

จัดเก็บวัตถุพยาน

- ถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุ 3 ระยะ
- บันทึกตำแหน่งของวัตถุพยานที่พบ
- จัดเก็บวัตถุพยาน เขียนกำกับวัตถุพยาน

ขั้นตอนที่ 3

บันทึกวัตถุพยาน

- ปิดผนึกหีบห่อ
- ลงลายมือชื่อ
- วันที่จัดเก็บ
- ตัดเอกสารข้อมูลของวัตถุพยานที่พบและลำดับการครอบครองวัตถุพยานไว้บนหีบห่อ
- ระบุรายละเอียดในบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน

ขั้นตอนที่ 4

ตรวจสอบและลงนาม

- ตรวจค้นโดยละเอียดอีกครั้ง
- เก็บวัตถุพยานครบถ้วนหรือไม่
- ทำบันทึกการตรวจยึดของกลาง / วัตถุพยาน
- พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีลงนาม
- ผู้ต้องสงสัยลงนาม

6.3.3 การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางดิจิทัล

1) พยานหลักฐานทางดิจิทัลจากเครื่องคอมพิวเตอร์

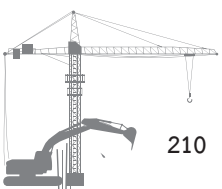
ให้ผู้ต้องสงสัย หรือผู้ต้องหาลงนามในแบบบันทึกยืนยันความเป็นเจ้าของและยินยอมในการดำเนินการต่าง ๆ กับระบบคอมพิวเตอร์ และบัญชีออนไลน์

กรณีที่ 1 เครื่องคอมพิวเตอร์ปิดอยู่

- 1) ทำการจดบันทึกรายละเอียดทั้งหมดของเครื่องคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งบันทึกภาพนิ่ง และหรือภาพเคลื่อนไหว
- 2) ถอดสายที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายและอุปกรณ์ต่อพ่วงทั้งหมด บันทึกการเชื่อมต่อสายต่าง ๆ ข้างต้น และควรจัดเก็บสายต่อหรืออุปกรณ์ต่อพ่วงมาด้วย
- 3) จัดเก็บหลักฐานลงในบรรจุภัณฑ์ ใช้เทปปิดผนึกปิดผนึกหลักฐานให้เรียบร้อย ไม่ให้มีรอยชำรุดฉีก ขาดลงชื่อผู้ปฏิบัติงานและวันเวลาคร่อมทับเทปปิดผนึกกำกับไว้ (พยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ควรใช้วัสดุกันกระแทกห่อหุ้มก่อนบรรจุลงในหีบห่อเพื่อป้องกันการเสียหายของวัตถุพยาน) และควรระบุรายละเอียดใน Chain of custody โดยบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน

กรณีที่ 2.1 คอมพิวเตอร์ทำงานอยู่แต่หน้าจอถูกปิด

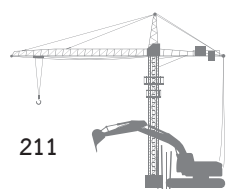
- 1) คอมพิวเตอร์ทำงานอยู่แต่หน้าจอถูกปิดตรวจสอบดูสายไฟของจอว่าถูกต่ออยู่หรือไม่
- 2) เปิดหน้าจอจากปุ่มเปิดหน้าจอ ตรวจสอบดูว่าไฟสถานะของหน้าจอทำงานหรือไม่
- 3) ถ้าพบว่าหน้าจอเปิดอยู่แล้วแต่หน้าจอยังมีอยู่ให้ทำการขยับเมาส์ โดยห้ามกดปุ่มบนเมาส์โดยเด็ดขาด เพราะอาจส่งผลกระทบต่อโปรแกรมที่ทำงานอยู่บนเครื่องคอมพิวเตอร์
- 4) หรือให้หาแป้นพิมพ์ แล้วกดปุ่ม “Shift” บนแป้นพิมพ์ได้เพียงปุ่มเดียวเท่านั้น เนื่องจากปุ่มอื่น ๆ อาจส่งผลกระทบต่อโปรแกรมบนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ถูกใช้งานอยู่
- 5) เมื่อคอมพิวเตอร์เริ่มกลับมาทำงาน โดยเครื่องคอมพิวเตอร์แสดงหน้า log in เพื่อให้ผู้ใช้งานทำการใส่รหัสผ่าน (password) ห้ามทำการทดลองสุ่มใส่รหัสผ่านโดยเด็ดขาด เนื่องจากระบบปฏิบัติการจะทำการบันทึกเหตุการณ์ ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อหลักฐานได้ แต่ให้ทำการปิดเครื่องโดยการดึงสายไฟของคอมพิวเตอร์ออกทันที แต่ถ้าเป็นคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กให้ทำการกดปุ่ม Power ค้างไว้จนกว่าเครื่องจะปิด
- 6) เมื่อเข้าถึงหน้าการทำงานปกติของคอมพิวเตอร์ ให้ถ่ายภาพรายละเอียด หน้าจอแสดงผลของโปรแกรมที่เปิดอยู่ทุกหน้า และทุกแท็บ รวมถึงสายเชื่อมต่อต่าง ๆ หากพบข้อมูลแสดงวันเวลาของเครื่องปรากฏที่หน้าจอแสดงผล ให้ถ่ายภาพวัน เวลาให้เห็นชัดเจนเทียบกับนาฬิกาเทียบเวลาหรือระบบเทียบเวลามาตรฐาน และตัดการเชื่อมต่อการเข้าระบบเครือข่าย เช่น ถอดสาย LAN ปิดการเชื่อมต่อ Wi-Fi
- 7) ให้ทำการปิดเครื่อง โดยให้ทำการดึงสายไฟของคอมพิวเตอร์ออกทันที แต่ถ้าเป็นคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กให้ทำการถอดแบตเตอรี่ออกจากเครื่อง ถ้าถอดไม่ได้ ให้กดปุ่ม Power ค้างไว้จนกว่าเครื่องจะปิด
- 8) จัดเก็บหลักฐานลงในบรรจุภัณฑ์ ใช้เทปปิดผนึกปิดผนึกหลักฐานให้เรียบร้อย ไม่ให้มีรอยชำรุดฉีก ขาด ลงชื่อผู้ปฏิบัติงานและวันเวลาคร่อมทับเทปปิดผนึกกำกับไว้ (พยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ควรใช้วัสดุกันกระแทกห่อหุ้มก่อนบรรจุลงในหีบห่อเพื่อป้องกันการเสียหายของวัตถุพยาน) และควรระบุรายละเอียดใน Chain of custody โดยบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน

กรณีที่ 2.2 คอมพิวเตอร์ทำงานอยู่และหน้าจอเปิดใช้งานอยู่

- 1) ให้ถ่ายภาพรายละเอียด หน้าจอแสดงผลของโปรแกรมที่เปิดอยู่ทุกหน้า และทุกแท็บ รวมถึงสายเชื่อมต่อต่าง ๆ หากพบข้อมูลแสดงวันเวลาของเครื่องปรากฏที่หน้าจอแสดงผล ให้ถ่ายภาพวัน เวลา ให้เห็นชัดเจนเทียบกับนาฬิกาเทียบเวลาหรือระบบเทียบเวลามาตรฐาน และตัดการเชื่อมต่อการเข้าระบบเครือข่าย เช่นถอดสาย LAN ปิดการเชื่อมต่อ Wi-Fi
- 2) ให้ทำการปิดเครื่อง โดยให้ทำการดึงสายไฟของคอมพิวเตอร์ออกทันที แต่ถ้าเป็นคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ให้ทำการถอดแบตเตอรี่ออกจากเครื่อง ถ้าถอดไม่ได้ ให้กดปุ่ม Power ค้างไว้จนกว่าเครื่องจะปิด
- 3) จัดเก็บหลักฐานลงในบรรจุภัณฑ์ ใช้เทปปิดผนึกปิดผนึกหลักฐานให้เรียบร้อย ไม่ให้มีรอยชำรุดฉีกขาด ลงชื่อผู้ปฏิบัติงานและวันเวลาพร้อมประทับเทปปิดผนึกกำกับไว้ (พยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ ควรใช้วัสดุกันกระแทกห่อหุ้มก่อนบรรจุลงในหีบห่อเพื่อป้องกันการเสียหายของวัตถุพยาน) และควรระบุรายละเอียดใน Chain of custody โดยบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน

หมายเหตุ : ถ้ามีความจำเป็นต้องทำสำเนาข้อมูลจากฮาร์ดดิสก์ (เช่น กรณีที่ไม่สามารถยึดวัตถุพยานมาได้ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์มีขนาดใหญ่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ หรือโทรศัพท์ที่มีการป้องกันการเข้าถึง) ต้องดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้วเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากอุปกรณ์ ณ สถานที่ ที่อุปกรณ์ตั้งอยู่ และใช้อุปกรณ์ทำสำเนาข้อมูลเฉพาะทางด้านการเก็บพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์

แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนการเก็บพยานหลักฐานดิจิทัลจากเครื่องคอมพิวเตอร์

การเก็บพยานหลักฐานจากเครื่องคอมพิวเตอร์

คอมพิวเตอร์ทำงานอยู่และหน้าจอเปิดใช้งานอยู่

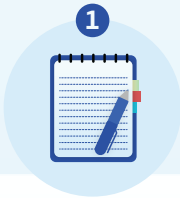

- 1
- ▶ ถ่ายภาพหน้าจอแสดงผลโปรแกรมที่เปิดอยู่ทุกหน้า
 - ▶ ถอดสายที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายและอุปกรณ์ต่อพ่วงทั้งหมด
 - ▶ บันทึกการเชื่อมต่อสายต่าง ๆ

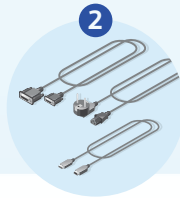

- 2
- ▶ ปิดเครื่อง โดยการดึงสายไฟ
 - ▶ จัดเก็บหลักฐานลงในบรรจุภัณฑ์
 - ▶ ใช้เทปปิดผนึกปิดผนึกหลักฐานให้เรียบร้อย

คอมพิวเตอร์ปิดอยู่

ทำการจดบันทึกรายละเอียด

ถอดสายที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายและอุปกรณ์ต่อพ่วงทั้งหมด บันทึกการเชื่อมต่อสายต่าง ๆ

จัดเก็บหลักฐานลงในบรรจุภัณฑ์ที่ใช้เทปปิดผนึกปิดผนึกหลักฐานให้เรียบร้อย

คอมพิวเตอร์ทำงานอยู่แต่หน้าจอถูกปิด

- 1
- ▶ คอมพิวเตอร์ทำงานอยู่แต่หน้าจอถูกปิดตรวจสอบดูไฟสถานะของหน้าจอ

- 2
- ▶ ลองขยับเมาส์ กดปุ่ม "Shift" บนแป้นพิมพ์
 - ▶ ห้ามกดปุ่มอื่นโดยเด็ดขาด

- 3
- ▶ ถ่ายภาพหน้าจอแสดงผลของโปรแกรมที่เปิดอยู่ทุกหน้า
 - ▶ ถอดสายที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายและอุปกรณ์ต่อพ่วงทั้งหมด
 - ▶ บันทึกการเชื่อมต่อสายต่าง ๆ

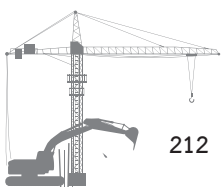

- 4
- ▶ ปิดเครื่อง โดยการดึงสายไฟ
 - ▶ จัดเก็บหลักฐานลงในบรรจุภัณฑ์
 - ▶ ใช้เทปปิดผนึกปิดผนึกหลักฐานให้เรียบร้อย

ถ้ามีรหัสผ่าน (password)
ห้ามทำการทดลองสุ่มใส่รหัสผ่านโดยเด็ดขาด

ควรจัดเก็บสายต่อหรืออุปกรณ์ต่อพ่วงมาด้วย

- ▶ ระบุรายละเอียดในเอกสารลำดับการครอบครองวัตถุพยาน
- ▶ เอกสารข้อมูลและลำดับการครอบครองวัตถุพยาน
- ▶ โดยบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน

2) พยานหลักฐานทางดิจิทัลจากโทรศัพท์

ให้บุคคลผู้เป็นเจ้าของโทรศัพท์ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องสงสัย หรือผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ลงนามในบันทึกยืนยันความเป็นเจ้าของและยินยอมในการดำเนินการต่าง ๆ

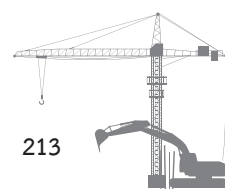
กรณีที่ 1 อุปกรณ์เปิดใช้งานอยู่ สามารถแบ่งได้ 2 กรณี

กรณีที่ 1.1 อุปกรณ์เปิดใช้งานอยู่ และสามารถเข้าใช้งานได้

- 1) ให้บันทึกภาพหลักฐานและเนื้อหาที่ปรากฏบนหน้าจอแสดงผล และจดบันทึกข้อมูล
- 2) ตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับอุปกรณ์ และตั้งค่าเครื่องมือสื่อสาร
- 3) ตรวจสอบข้อมูลเฉพาะของหลักฐาน เช่น IMEI รุ่น ผู้ให้บริการ เป็นต้น
- 4) เปิดการใช้งานโหมดเครื่องบิน (Airplane mode) เพื่อตัดการรับสัญญาณ
- 5) ปิดการเข้ารหัสผ่าน หรือจดบันทึกการรหัสผ่าน การล๊อคหน้าจอแสดงผล (Disable screen lock) หากทำได้เพื่อให้สามารถเข้าถึงเครื่องได้ภายหลัง
- 6) ดำเนินการบรรจุในถุงที่ป้องกันคลื่นวิทยุ (Faraday Bag) หรือห่อหุ้มด้วยแผ่นฟอยล์ (ถ้ามี) เพื่อป้องกันไม่ให้โทรศัพท์มือถือเครื่องนี้สื่อสารกับบุคคล หรืออุปกรณ์เครื่องอื่น ๆ ได้ จากนั้นจัดเก็บหลักฐานลงในบรรจุภัณฑ์ ใช้เทปปิดผนึกปิดผนึกหลักฐานให้เรียบร้อย ไม่ให้มีรอยชำรุดฉีกขาด ลงชื่อผู้ปฏิบัติงานและวันเวลาพร้อมทั้งเทปปิดผนึกกำกับไว้ (พยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ควรใช้วัสดุกันกระแทกห่อหุ้มก่อนบรรจุลงในหีบห่อเพื่อป้องกันการเสียหายของวัตถุพยาน) และควรระบุรายละเอียดในเอกสารลำดับการครอบครองวัตถุพยาน เอกสารข้อมูลและลำดับการครอบครองวัตถุพยานโดยบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน

กรณีที่ 1.2 อุปกรณ์เปิดใช้งานอยู่ แต่ติดล๊อครหัสผ่าน

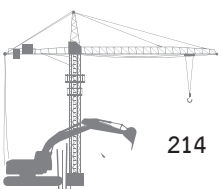
- 1) หากทำได้ให้สอบถามรหัสผ่านเพื่อปลดล๊อคเครื่อง และจดบันทึกโดยให้ระบุด้วย ว่าเป็นการปลดแบบ PIN (ใส่รหัสเลข) หรือแบบ Pattern lock (การปลดล๊อคด้วยการลากเส้น) หากเจ้าของให้ความร่วมมือ ถ้าสามารถเข้าถึงได้ให้ดำเนินการตามกรณีที่ 1.1
- 2) บันทึกภาพ และเนื้อหาที่ปรากฏบนหน้าจอแสดงผล จดบันทึกโดยละเอียด เปิดโหมดเครื่องบิน หากทำได้
- 3) ดำเนินการบรรจุในถุงที่ป้องกันคลื่นวิทยุ (Faraday Bag) หรือห่อหุ้มด้วยแผ่นฟอยล์ (ถ้ามี) เพื่อป้องกันไม่ให้โทรศัพท์มือถือเครื่องนี้สื่อสารกับบุคคล หรืออุปกรณ์เครื่องอื่น ๆ ได้ จากนั้นจัดเก็บหลักฐานลงในบรรจุภัณฑ์ ใช้เทปปิดผนึกปิดผนึกหลักฐานให้เรียบร้อย ไม่ให้มีรอยชำรุดฉีกขาด ลงชื่อผู้ปฏิบัติงานและวันเวลาพร้อมทั้งเทปปิดผนึกกำกับไว้ (พยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ควรใช้วัสดุกันกระแทกห่อหุ้มก่อนบรรจุลงในหีบห่อเพื่อป้องกันการเสียหายของวัตถุพยาน) และควรระบุรายละเอียดในเอกสารลำดับการครอบครองวัตถุพยาน เอกสารข้อมูลและลำดับการครอบครองวัตถุพยานโดยบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน

กรณีที่ 2 อุปกรณ์อยู่ในสถานะปิดการใช้งาน

- 1) หากทำได้ให้สอบถามรหัสผ่านเพื่อปลดล็อกเครื่อง และจดบันทึกโดยให้ระบุด้วย ว่าเป็นการปลดแบบ PIN (ใส่รหัสเลข) หรือแบบ Pattern lock (การปลดล็อกด้วยการลากเส้น) หากเจ้าของให้ความร่วมมือ ถ้าสามารถเข้าถึงได้ให้ดำเนินการตามกรณีที่ 1.1
- 2) ดำเนินการบรรจุในถุงที่ป้องกันคลื่นวิทยุ (Faraday Bag) หรือห่อหุ้มด้วยแผ่นฟอยล์ (ถ้ามี) เพื่อป้องกันไม่ให้โทรศัพท์มือถือเครื่องนี้สื่อสารกับบุคคล หรืออุปกรณ์เครื่องอื่น ๆ ได้ จากนั้นจัดเก็บหลักฐานลงในบรรจุภัณฑ์ ใช้เทปปิดผนึกปิดผนึกหลักฐานให้เรียบร้อย ไม่ให้มีรอยชำรุดฉีกขาด ลงชื่อผู้ปฏิบัติงานและวันเวลาคร่อมทับเทปปิดผนึกกำกับไว้ (พยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ควรใช้วัสดุกันกระแทกห่อหุ้มก่อนบรรจุลงในหีบห่อเพื่อป้องกันการเสียหายของวัตถุพยาน) และควรระบุรายละเอียดในเอกสารลำดับการครอบครองวัตถุพยาน เอกสารข้อมูลและลำดับการครอบครองวัตถุพยานโดยบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน

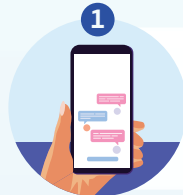
หมายเหตุ : ไม่ควรถอดแบตเตอรี่ออกจากตัวเครื่อง เนื่องจากอาจทำให้สูญเสียข้อมูล เช่น ประวัติการโทร การตั้งค่า วันเวลาในโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น เว้นแต่กรณีที่จำเป็นต้องเก็บเครื่องเป็นระยะเวลานาน ควรถอดแบตเตอรี่ออกเพื่อป้องกันแบตเตอรี่เสื่อมสภาพซึ่งอาจทำให้สารที่อยู่ในแบตเตอรี่รั่วซึมและ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่โทรศัพท์มือถือ นั้นได้

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนการเก็บพยานหลักฐานดิจิทัลจากโทรศัพท์

การเก็บพยานหลักฐานจากโทรศัพท์

โทรศัพท์เปิดใช้งานอยู่ และสามารถเข้าใช้งานได้

- 1
- ▶ บันทึกภาพหลักฐานและเนื้อหาที่ปรากฏบนหน้าจอแสดงผล
- ▶ จดบันทึกข้อมูล

- 2
- ▶ ตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับอุปกรณ์
- ▶ ตั้งค่าเครื่องมือสื่อสาร IMEI รุ่นผู้ให้บริการ

เปิดการใช้งานโหมดเครื่องบิน (Airplane mode)

ปิดการใช้รหัสผ่าน หรือจดบันทึกรหัสผ่าน การล็อกหน้าจอแสดงผล

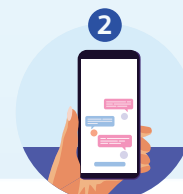

บรรจุในถุงที่ป้องกันคลื่นวิทยุ (Faraday Bag) หรือห่อหุ้มด้วยแผ่นฟอยล์ (ถ้ามี)

โทรศัพท์เปิดใช้งานอยู่ แต่ติดล็อกรหัสผ่าน

- 1
- ลองสอบถามรหัสผ่านเพื่อปลดล็อกเครื่อง ถ้าสามารถเข้าถึงได้ให้ดำเนินการตามโทรศัพท์ที่เปิดใช้งานอยู่

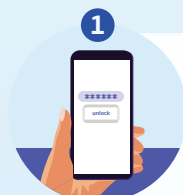

- 2
- บันทึกภาพ และเนื้อหาที่ปรากฏบนหน้าจอแสดงผล จดบันทึกโดยละเอียด เปิดโหมดเครื่องบิน หากทำได้

- 3
- บรรจุในถุงที่ป้องกันคลื่นวิทยุ (Faraday Bag) หรือห่อหุ้มด้วยแผ่นฟอยล์ (ถ้ามี)

โทรศัพท์ปิดอยู่

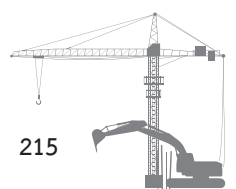
- 1
- ลองสอบถามรหัสผ่านเพื่อปลดล็อกเครื่อง

- 2
- บรรจุในถุงที่ป้องกันคลื่นวิทยุ (Faraday Bag) หรือห่อหุ้มด้วยแผ่นฟอยล์ (ถ้ามี)

ห้ามถอดแบตเตอรี่ออกจากตัวเครื่อง

- ▶ ระบุนรายละเอียดในเอกสารลำดับการครอบครองวัตถุพยาน
- ▶ เอกสารข้อมูลและลำดับการครอบครองวัตถุพยาน
- ▶ โดยบันทึกข้อมูลให้ครบถ้วน

3) พยานหลักฐานทางดิจิทัลจากสื่อบันทึกข้อมูล

ถ่ายภาพ และบันทึกข้อมูล จัดเก็บหลักฐานลงในบรรจุภัณฑ์ ใช้เทปปิดผนึกปิดผนึกหลักฐานให้เรียบร้อย ไม่ให้มีรอยชำรุดฉีก ขาด ลงชื่อผู้ปฏิบัติงานและวันเวลาครบถ้วนกับเทปปิดผนึกกำกับไว้ (พยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ควรใช้วัสดุกันกระแทกห่อหุ้มก่อนบรรจุลงในหีบห่อเพื่อป้องกันการเสียหายของวัตถุพยาน)

กรณีที่เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมต่อเครือข่าย หรืออุปกรณ์บันทึกภาพและวิดีโอ ให้นำส่งสายไฟมาด้วย

6.4 การรักษาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน

6.4.1 การยืนยันว่าเป็นพยานหลักฐานที่แท้จริง (Authentication of Evidence)

พยานหลักฐานต้องสร้างข้อเท็จจริงในลักษณะที่ไม่สามารถโต้แย้งได้และเป็นตัวแทนของสภาพดั้งเดิม เช่น ตำหนิรูปพรรณ ร่องรอยความเสียหาย หมายเลข Serial number และ หมายเลข IMEI สำหรับโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

6.4.2 ลำดับการครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Custody)

ต้องจัดทำเอกสารแสดงลำดับการถือครองพยานหลักฐาน ตั้งแต่การตรวจยึด การดูแลรักษา การควบคุม การวิเคราะห์ และการจัดเก็บหลักฐาน เนื่องจากหลักฐานที่พบสามารถนำไปใช้ในยืนยันได้ในชั้นศาล หลักฐานเหล่านี้จึงจะต้องได้รับการจัดการอย่างระมัดระวัง และรอบคอบเพื่อหลีกเลี่ยงข้อกล่าวหาว่าเป็นหลักฐานที่ปลอมหรือทำขึ้นมา

6.4.3 การยืนยันในความถูกต้องของพยานหลักฐาน (Evidence Validation)

เพื่อความถูกต้องของพยานหลักฐานและผลลัพธ์ที่ได้จากการตรวจพิสูจน์ พยานหลักฐานที่ส่งให้กับเจ้าหน้าที่ตรวจพิสูจน์จะต้องไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมนับแต่ที่ทำการตรวจยึด หรือหากเลี่ยงไม่ได้ที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นจากสภาพโดยธรรมชาติของพยานหลักฐานหรือจากการบรรจุหีบห่อก็ตาม ผู้เก็บพยานหลักฐานจะต้องใช้วิธีการในการจัดเก็บและดูแลพยานหลักฐานที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด เพื่อรักษาสภาพของพยานหลักฐานให้ใกล้เคียงกับสภาพ ณ สถานที่เกิดเหตุ มากที่สุด

ซึ่งวัตถุพยานทั่วไป จะใช้วิธีการสังเกตจากสภาพภายนอก ว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหรือไม่ และสามารถถ่ายภาพประกอบไว้ เพื่อใช้ยืนยันในความถูกต้องของพยานหลักฐาน

แต่พยานหลักฐานทางดิจิทัล คือข้อมูลที่ถูกจัดเก็บภายในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งไม่สามารถสังเกตได้จากสภาพภายนอกของพยานหลักฐาน และอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลภายในวัตถุพยานทางดิจิทัล โดยการเข้าถึงข้อมูล โดยไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการที่ถูกต้อง ก็อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในพยานหลักฐานทางดิจิทัลได้

ซึ่งวัตถุพยานดิจิทัลสามารถยืนยันความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการทำ Hashing ซึ่งเป็นวิธีการนำข้อมูลทั้งหมดในไฟล์นำมาคำนวณ ผลการคำนวณสามารถแสดงเป็นชุดตัวเลขชุดหนึ่งตามแต่วิธีคำนวณเรียกว่าค่า Hash ซึ่งค่า Hash ค่านั้นเป็นเหมือนตัวแทนของไฟล์นั้น คล้ายกับรอยนิ้วมือของมนุษย์ トラบใดที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไฟล์ค่า Hash ก็จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยก็สามารถเปลี่ยนค่า Hash ได้โดยวิธีการที่ได้รับความนิยมสูงสุดในปัจจุบันคือการคำนวณแบบ MD5 (Message-Digest algorithm 5) และ SHA-1 (Secure Hash Algorithm 1)

6.5 พยานหลักฐานที่สำคัญที่เป็นองค์ประกอบของความผิดเกี่ยวกับแรงงานเด็กและบังคับใช้แรงงาน

6.5.1 เอกสารทั่วไป

- 1) เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ เช่น ใบอนุญาตประกอบการ ใบอนุญาตขายต่าง ๆ เอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ หรือการครอบครองสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจสอบ : ส่งสำเนาเอกสารและใบอนุญาตต่าง ๆ ที่ตรวจพบ ไปตรวจสอบความถูกต้องกับหน่วยงานผู้ออกเอกสารนั้น ๆ เพื่อยืนยันความถูกต้องของพยานหลักฐาน

- 2) เอกสารเกี่ยวกับการจ้างงาน เช่น สัญญาจ้าง ข้อบังคับ ทะเบียนการลงเวลางาน เป็นต้น

การตรวจสอบ : ตรวจสอบเนื้อหาและข้อความที่พบ ว่ามีความเชื่อมโยงกับพฤติการณ์ในคดีหรือไม่ อย่างไร

- 3) เอกสารประจำตัว เช่น บัตรประชาชน หนังสือเดินทาง บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (บัตรชมพู) หรือหนังสือคนประจำเรือ (Sea book/Seaman book) เพื่อใช้ระบุตัวตน และอายุของผู้เสียหาย
- การตรวจสอบ : ส่งสำเนาเอกสารไปตรวจสอบกับหน่วยงานผู้ออกเอกสารนั้นๆ ตาม

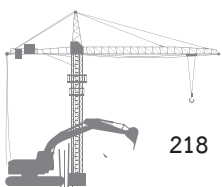
หนังสือเดินทาง : ตรวจสอบความถูกต้องจากสถานทูตของประเทศนั้น ๆ

หนังสือคนประจำเรือสำหรับคนซึ่งมีสัญชาติไทย (Seaman book) เล่มสีน้ำเงินเข้ม :
ตรวจสอบความถูกต้องจาก กรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม

หนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว (Sea book) เล่มสีเขียว/เหลือง :
ตรวจสอบความถูกต้องจาก กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บัตรประจำตัวบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ตรวจสอบความถูกต้องจาก กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

(ด้านหน้า - พื้นสีขาว)

บัตรประจำตัวคนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน		
รูปถ่ายขนาด ๒.๕x๓ ซม. <small>(เลขหมายคำขอมีบัตร)</small>	ชื่อ ชื่อสกุล เกิดวันที่ ที่อยู่	<div style="border: 1px solid black; width: 50px; height: 50px; margin: 0 auto; border-radius: 50%;"></div>
วันออกบัตร	วันบัตรหมดอายุ	ผู้ดำเนินการทะเบียนกลาง

เลขประจำตัวผู้ถือบัตร

กลุ่มของคนซึ่งไม่มีสถานะทางทะเบียน

ตราสิงห์

(ด้านหลัง - พื้นสีชมพู)

สำนักทะเบียนกลาง
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div>กรมการปกครอง</div> <div>กระทรวงมหาดไทย</div> </div> <p style="text-align: center; font-size: small;"> ข้อพึงปฏิบัติสำหรับผู้ถือบัตรประจำตัว ๑. บัตรนี้มิใช่บัตรประจำตัวประชาชน ๒. ให้แสดงบัตรนี้ทุกครั้งในการติดต่อกับสำนักทะเบียน ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ </p>

บัตรประจำตัวบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย : ตรวจสอบความถูกต้องจาก กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

(ด้านหน้า - พื้นสีชมพู)

บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย		
รูปถ่ายขนาด ๒.๕x๓ ซม. <small>(เลขหมายคำขอมีบัตร)</small>	ชื่อ ชื่อสกุล เกิดวันที่ ที่อยู่	<div style="border: 1px solid black; width: 50px; height: 50px; margin: 0 auto; border-radius: 50%;"></div>
วันออกบัตร	วันบัตรหมดอายุ	ผู้ดำเนินการทะเบียนกลาง

เลขประจำตัวผู้ถือบัตร

รายการกลุ่มของคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

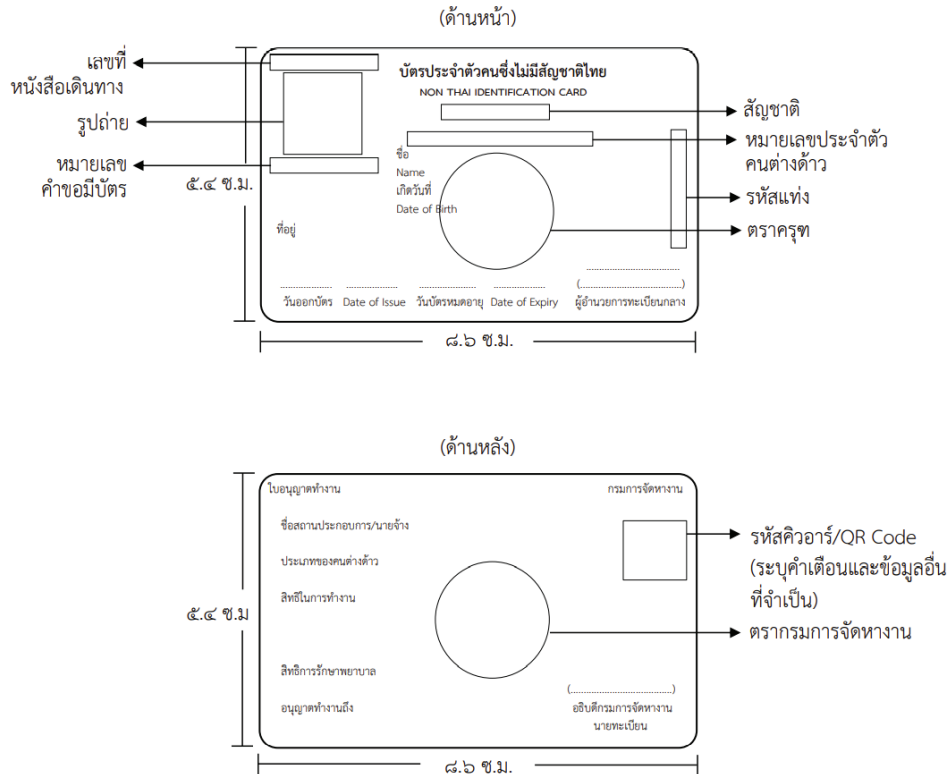
ตราครุฑ

(ด้านหลัง - พื้นสีชมพู)

สำนักทะเบียนกลาง
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div>กรมการปกครอง</div> <div>กระทรวงมหาดไทย</div> </div> <p style="text-align: center; font-size: small;"> ข้อพึงปฏิบัติสำหรับผู้ถือบัตรประจำตัว ๑. บัตรนี้มิใช่บัตรประจำตัวประชาชน ๒. ให้พกบัตรนี้ติดตัวตลอดเวลาเพื่อรับการตรวจ ๓. ห้ามผู้ถือบัตรออกนอกพื้นที่ออกบัตร เว้นแต่ผู้ซึ่งมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวหรือ ผู้ที่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร </p>

บัตรประจำตัวบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย + ใบอนุญาตทำงาน :
ตรวจสอบความถูกต้องจาก กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

6.5.2 หลักฐานทางการเงิน

หลักฐานทางการเงิน เช่น สมุดบัญชีธนาคาร บัตรเอทีเอ็ม หลักฐานการเสียภาษี หลักฐานการจ่ายเงินเดือน เป็นต้น เพื่อใช้ในการตรวจสอบเส้นทางการเงิน ทั้งการรับเงินและจ่ายเงิน ระหว่างผู้เสียหายกับผู้ต้องหา

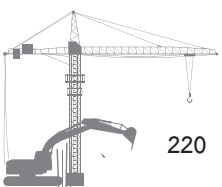
การตรวจสอบ : ตรวจสอบประวัติการทำธุรกรรมทางการเงิน ได้จากธนาคารเจ้าของบัญชี

6.5.3 หลักฐานแสดงที่พักอาศัยของผู้เสียหาย

หลักฐานแสดงที่พักอาศัยของผู้เสียหาย เช่น เสื้อผ้า เครื่องใช้ของแรงงานผู้เสียหาย เพื่อแสดงให้เห็นว่าแรงงาน หรือผู้เสียหายพักอาศัยหรือปฏิบัติงานอยู่ในที่เกิดเหตุ โดยอาจเป็นรูปแบบของโรงงาน เครื่องแต่งกายที่สกปรก จากการทำงาน ตลอดจนอุปกรณ์อื่น ๆ ที่มีไว้เพื่อใช้ประกอบการแต่งกายในการทำงาน

6.5.4 หลักฐานการแสดงผลการพ้นสภาพหรือการกักขัง

หลักฐานการแสดงผลการพ้นสภาพหรือการกักขัง เช่น กุญแจมือ โซ่ตรวน หรือกลอนประตู เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการพิสูจน์พฤติการณ์การบังคับใช้แรงงาน

6.5.5 หลักฐานเกี่ยวกับร่องรอยบาดแผลและการได้รับบาดเจ็บของผู้เสียหาย

หลักฐานเกี่ยวกับร่องรอยบาดแผลและการได้รับบาดเจ็บของผู้เสียหาย เช่น ร่องรอยการถูกทำร้ายร่างกาย บาดแผล การได้รับอันตรายจากสารเคมี รวมไปถึงผลกระทบทางด้านจิตใจของผู้เสียหาย

การตรวจสอบ : ทำใบส่งตัวผู้เสียหายให้แพทย์เพื่อชันสูตรบาดแผล อันตรายจากสารเคมี และผลกระทบกระเทือนจากจิตใจ

6.5.6 หลักฐานการร่วมประเวณี

หลักฐานการร่วมประเวณี เช่น ร่องรอยการมีเพศสัมพันธ์จากตัวผู้เสียหาย ร่องรอยสารคัดหลั่ง และถุงยางอนามัยที่ใช้แล้ว เพื่อประกอบพยานหลักฐานการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ

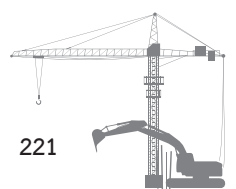
6.5.7 วัตถุพยานที่เป็นสารเคมีอันตราย

วัตถุพยานที่เป็นสารเคมีอันตราย หรือวัตถุที่อาจก่อให้เกิดอันตรายกับผู้ทำงานในบริเวณดังกล่าว

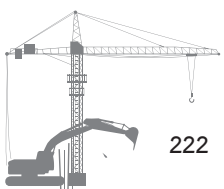
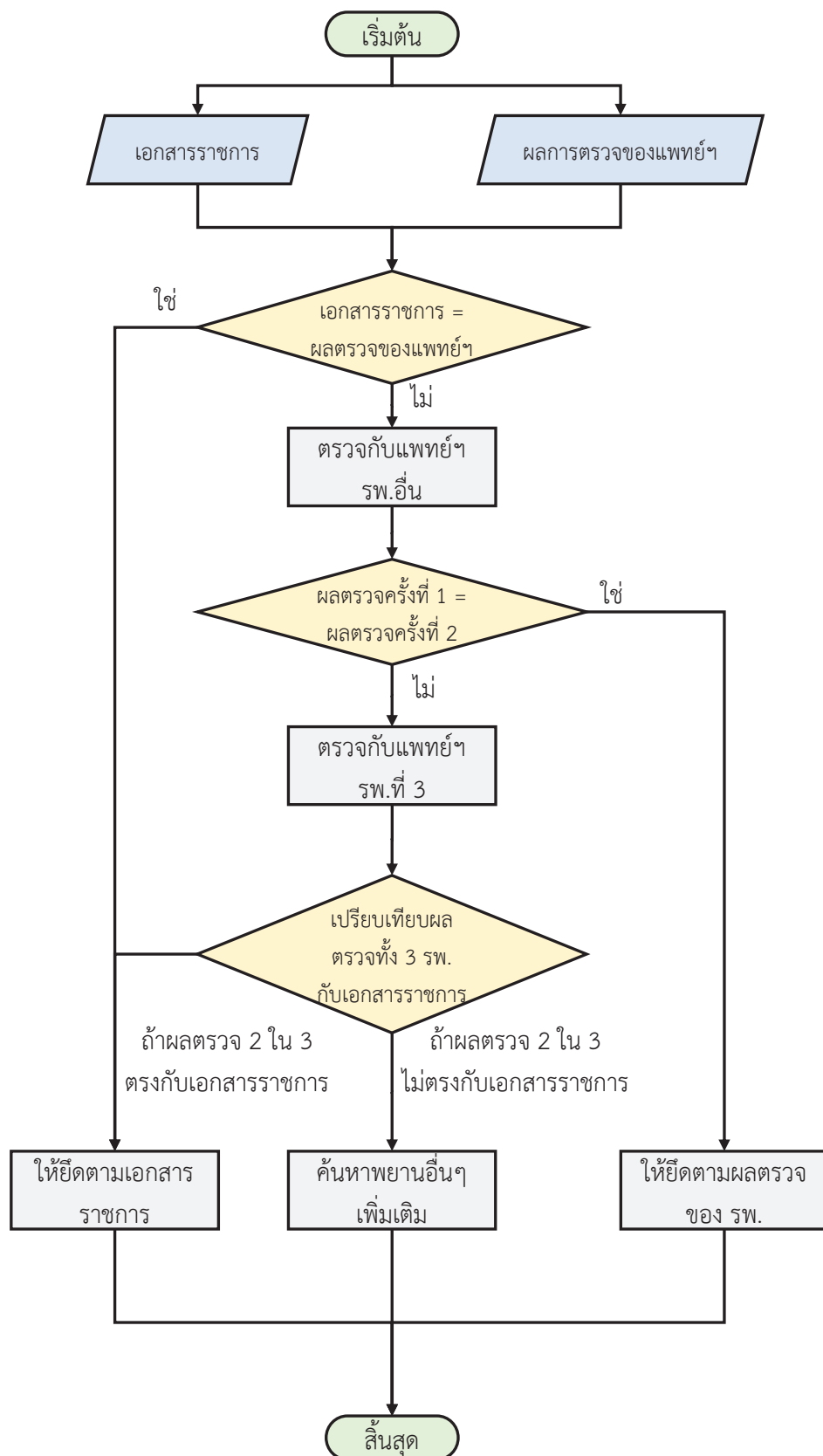
เพื่อประกอบพยานหลักฐานการทำงานกับสารเคมีอันตราย โดยให้พนักงานสอบสวนส่งตัวอย่างของสารเคมีหรือวัตถุดังกล่าว พร้อมภาพถ่ายภาพขณะที่ยังบรรจุสารเคมีดังกล่าว ไปตรวจสอบกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสารเคมีหรือวัตถุดังกล่าวอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอย่างไร

6.5.8 การตรวจสอบอายุของผู้เสียหาย

ในกรณีที่นำเชื่อว่าบุคคลที่เป็นผู้เสียหายมีอายุไม่เกิน 18 ให้ส่งตัวผู้เสียหายไปที่โรงพยาบาลของรัฐ เพื่อให้แพทย์ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบอายุของผู้เสียหาย และหากผลการตรวจสอบอายุของผู้เสียหายขัดหรือแย้งกับข้อมูลที่ปรากฏตามเอกสารราชการ ให้เจ้าหน้าที่ส่งตัวผู้เสียหายไปตรวจสอบอายุกับแพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่โรงพยาบาลอื่นซ้ำอีก หากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกัน ให้พิจารณายึดถือความเห็นของแพทย์เป็นสำคัญ แต่หากความเห็นของแพทย์ในการตรวจอายุครั้งที่สอง แตกต่างไปจากผลการตรวจอายุครั้งแรก ควรจัดให้มีการส่งตรวจอายุครั้งที่ 3 และหากผลการตรวจ 2 ใน 3 ครั้ง ที่ส่งตรวจกับแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ แตกต่างไปจากข้อมูลในเอกสารราชการ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาหาพยานแวดล้อมอื่น เช่น พยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานอื่นใด เพื่อที่จะใช้ระบุอายุที่แท้จริงของผู้เสียหายก่อนดำเนินคดี และตั้งข้อกล่าวหา เพื่อจะได้ใช้กฎหมายให้เหมาะสมกับตัวผู้เสียหายต่อไป

แผนภาพที่ 4 ขั้นตอนการทำงานในการตรวจสอบอายุของผู้เสียหาย

6.5.9 หลักฐานแสดงข้อมูลพิกัด จุดจอดเรือ การเข้า-ออกท่าเรือ และเส้นทางการเดินเรือของเรือลำที่เกิดเหตุ

การตรวจสอบ : สามารถตรวจสอบไปยังหน่วยงานดังต่อไปนี้

- กรมเจ้าท่า
- กรมประมง
- ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (PIPO)
- ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.)

6.5.10 หลักฐานจากกล้องวงจรปิดภายในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ

หลักฐานจากกล้องวงจรปิดภายในบริเวณสถานที่เกิดเหตุซึ่งอาจพบภาพผู้เสียหายขณะกำลังทำงาน หรือถูกนายจ้างบังคับให้ทำงาน หากเชื่อว่าข้อมูลที่บันทึกจากกล้องวงจรปิดถูกลบ อาจสามารถส่งตรวจพิสูจน์เพื่อกู้คืนข้อมูลที่ถูกลบได้

6.5.11 หลักฐานภาพถ่ายหรือวิดีโอที่เป็นภาพลามกของผู้เสียหาย

หลักฐานภาพถ่ายหรือวิดีโอที่เป็นภาพลามกของผู้เสียหาย เพื่อใช้พิสูจน์การกระทำความผิดของผู้ต้องหาเพื่อประกอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องการละเมิดทางเพศ

6.5.12 หลักฐานในการติดต่อสื่อสาร

หลักฐานในการติดต่อสื่อสาร เช่น ข้อมูลการสนทนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ข้อมูลการโทรศัพท์มือถือ ข้อมูลการรับส่งข้อความสั้น (SMS) เป็นต้น เพื่อใช้ในการหาพิสูจน์ความเชื่อมโยงระหว่างตัวผู้ต้องหาและผู้เสียหาย

การตรวจสอบ : อาจสามารถตรวจสอบได้จากผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ หรือผู้ให้บริการเครือข่าย

6.5.13 ข้อมูลพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่อยู่ในวัตถุพยานทางดิจิทัล

ข้อมูลพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่อยู่ในวัตถุพยานทางดิจิทัลเช่น คอมพิวเตอร์, โทรศัพท์มือถือ หรือ Flash Drive จำเป็นต้องส่งให้ผู้ชำนาญการตรวจพิสูจน์ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการดำเนินคดี

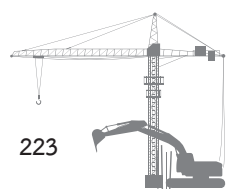
การตรวจสอบ : ตรวจสอบข้อมูล เช่น ไฟล์ภาพ วิดีโอ ประวัติการสนทนา ที่บันทึกอยู่ในวัตถุพยานของกลาง สามารถส่งตรวจพิสูจน์ได้

6.6 ข้อแนะนำเกี่ยวกับการนำส่งพยานหลักฐานเพื่อตรวจพิสูจน์

พยานหลักฐานที่ตรวจพบในที่เกิดเหตุบางส่วนต้องใช้ความรู้ ความชำนาญในการตรวจพิสูจน์ พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีควรคัดเลือกเฉพาะพยานหลักฐานที่สามารถยืนยันให้ครบองค์ประกอบการกระทำความผิดเท่าที่จำเป็นเนื่องจากในกระบวนการตรวจพิสูจน์จำเป็นต้องใช้เวลาในการดำเนินการ รวมถึงควรระบุขอบเขตส่วนที่ต้องการให้ตรวจพิสูจน์ให้ชัดเจน โดยเฉพาะวัตถุพยานดิจิทัล มิฉะนั้นจะทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ และระยะเวลาเกินความจำเป็น โดยไม่เกิดประโยชน์ อาจส่งผลเสียต่อรูปคดีได้

ตัวอย่างประเด็นคำถามในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางดิจิทัล

- มีไฟล์ภาพ รูปถ่าย หรือไฟล์วิดีโอที่มีลักษณะลามกอนาจาร/ลามกอนาจารตรงตามไฟล์ภาพหรือไฟล์วิดีโอที่ส่งมาด้วยนี้ ในวัตถุพยานหรือไม่ (อาจจะระบุค่าแฮช (Hash Value) ที่ต้องการ หรือภาพประกอบมาด้วย)
- มีไฟล์ที่มีค่า Hash ตรงตามรายการที่ส่งมาด้วยนี้หรือไม่
- มีประวัติการใช้งานอินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ (URLs ที่ต้องการ) ในวัตถุพยานหรือไม่

- มีประวัติการสนทนากับผู้ใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) หรือ Messenger บัญชีชื่อ.....หรือไม่
- มีประวัติเข้าเข้าถึงเว็บไซต์ (URLs ที่ต้องการ) ที่มีบัญชีผู้ใช้ (Account) ในวัตถุพยานหรือไม่
- มีประวัติการสนทนากับผู้ใช้ไลน์ (Line) User Name:หรือไม่
- มีข้อมูลเกี่ยวกับสมุดบัญชีของธนาคารหรือไม่ (อาจะระบุชื่อธนาคาร เลขที่บัญชี หรือชื่อบัญชีมาด้วย และประเภทไฟล์ที่ต้องการ)
- ข้อมูลการรับ-ส่งอีเมล ในวัตถุพยาน (อาจะระบุชื่อผู้รับ-ส่ง หรือ ชื่ออีเมลที่ต้องการหามาด้วย)
- มีข้อมูลรายชื่อและเบอร์โทรศัพท์ในวัตถุพยานหรือไม่ (อาจะระบุชื่อบุคคล หรือ เบอร์โทรศัพท์ที่ต้องการหามาด้วย)
- มีข้อมูลการโทรศัพท์ของวัตถุพยานหรือไม่ (อาจะระบุชื่อบุคคล หรือ เบอร์โทรศัพท์ที่ต้องการหามาด้วย)
- ข้อมูล การรับส่งข้อความสั้น (SMS) หรือ ข้อความสื่อผสม (MMS) ในวัตถุพยาน (อาจะระบุชื่อบุคคล หรือ เบอร์โทรศัพท์ที่ต้องการหามาด้วย)
- สามารถกู้คืนไฟล์วิดีโอจากของกลางได้หรือไม่ (อาจะระบุวันที่ เวลาที่บ้านที่มาด้วย)

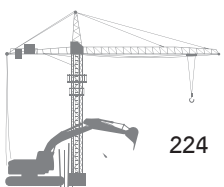
หมายเหตุ : ในการตรวจพิสูจน์วัตถุพยานดิจิทัลควรมีอุปกรณ์สำหรับสำเนาข้อมูล (เช่น แฟลชไดรฟ์ หรือฮาร์ดดิสก์) ที่มีขนาดเพียงพอมาประกอบด้วย (ในกรณีที่มีประเด็นคำถามไม่ชัดเจน หรือต้องการข้อมูลทั้งหมดในของกลาง อุปกรณ์ที่นำมาสำเนาข้อมูลต้องมีขนาดไม่น้อยกว่าวัตถุพยาน)

ขอแนะนำให้การตั้งคำถามเพื่อให้ผู้ตรวจพิสูจน์สามารถตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางดิจิทัลได้อย่างรวดเร็ว

ในปัจจุบันเราสามารถเข้าถึงการใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัลได้ง่าย มีการใช้งานอย่างทั่วถึง ดังนั้นเมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นอาจตรวจพบวัตถุพยานของกลางเป็นจำนวนมาก เช่น โทรศัพท์มือถือ จำนวน 20 เครื่อง คอมพิวเตอร์ 10 เครื่อง แฟลชไดรฟ์ 30 ชิ้น และ แผ่นซีดี 30 แผ่น ผู้ตรวจเก็บวัตถุพยานในที่เกิดเหตุต้องระบุตำแหน่งที่ตรวจพบ ผู้เป็นเจ้าของให้ชัดเจน เพื่อสามารถแสดงพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานที่เกิดเหตุได้ เนื่องจากวัตถุพยานดิจิทัลของกลางที่ตรวจพบบางส่วนอาจไม่มีส่วนกับองค์ประกอบความผิดตามอาชญากรรมนั้น แต่ในการตรวจพิสูจน์ต้องดำเนินการกับของกลางทุกชิ้นจำเป็นต้องใช้เวลามากในการดำเนินการ

นอกเหนือจากนี้ ด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันหน่วยความจำของอุปกรณ์ดิจิทัลสามารถบันทึกข้อมูลได้เป็นจำนวนมาก เช่น ในคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง อาจสามารถบันทึกข้อมูลได้ถึง 2TB (ประมาณ 2000GB) โดยอาจสามารถบันทึกไฟล์ภาพได้ถึง 1,000,000 ภาพ หากการตั้งประเด็นถามไม่ชัดเจน เช่น ต้องการไฟล์ภาพทั้งหมดของเครื่องคอมพิวเตอร์ของกลาง ไฟล์ภาพที่ตรวจพบทั้งหมด 1,000,000 ภาพ จะถูกจะถูกลำเลียงมาเป็นเอกสารประกอบการตรวจพิสูจน์ และต้องมีอุปกรณ์สำหรับทำสำเนาดังกล่าวที่เพียงพอ (เช่น ฮาร์ดดิสก์ที่มีขนาดเท่ากับของกลาง) โดย 200,000 ภาพ ที่พบทั้งหมด อาจไม่มีประโยชน์ในการดำเนินคดีใดๆเลยก็เป็นได้

ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการ พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีควรใช้วิจารณญาณในการคัดเลือกวัตถุพยานดิจิทัลสำหรับการส่งตรวจพิสูจน์ให้ครบองค์ประกอบความผิด รวมถึงกำหนดขอบเขต คำสำคัญ (Keyword) ที่สำคัญสำหรับการตรวจพิสูจน์ พร้อมส่งเอกสารหรือภาพตัวอย่างที่ต้องการในการตรวจพิสูจน์มาด้วย จากกรณีตัวอย่าง จากวัตถุพยานนับร้อยชิ้น ส่วนสำคัญอาจเหลือเพียง โทรศัพท์มือถือ 2 เครื่อง และคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง และพนักงานสอบสวนตั้งประเด็นคำถามเพื่อค้นหาภาพที่ต้องการภายในวัตถุพยานของกลาง พร้อมนำส่งภาพตัวอย่างที่ต้องการมาพร้อมด้วย ทำให้เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ตรวจพิสูจน์ดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น สามารถทำสำเนาไฟล์ที่ตรวจพบได้ด้วยอุปกรณ์ที่ไม่จำเป็นต้องต้องใช้งบประมาณมาก (เช่น แผ่นซีดี) พนักงานสอบสวนสอบสวนเจ้าของคดีสามารถรับผลการตรวจการตรวจพิสูจน์พร้อมเอกสารประกอบโดยไม่สูญเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ สามารถดำเนินการต่อได้โดยไม่เกินกรอบระยะเวลา

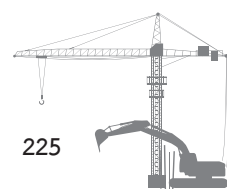

บทที่ 7

การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหาย

การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กและแรงงานบังคับ อาจเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อพบตัวเด็กหรือผู้ถูกใช้แรงงาน เช่น ในขั้นตอนเข้าตรวจแรงงาน หรือขณะสัมภาษณ์คัดแยกเบื้องต้นฯ ซึ่งบางรายจะต้องมีการคุ้มครองเด็กหรือผู้ถูกใช้แรงงานให้พ้นวิกฤตอันเนื่องมาจากถูกทารุณกรรมหรืออาจไม่ได้รับความปลอดภัย และเมื่อสัมภาษณ์คัดแยกเบื้องต้นเสร็จแล้ว ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องทราบว่าบุคคลนั้นจัดอยู่ในกลุ่มใด กล่าวคือ เป็นผู้เสียหายที่มีสิทธิต้องได้รับการช่วยเหลือเยียวยาตามกฎหมาย หรือเป็นผู้กระทำความผิดที่จะต้องได้รับโทษตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่กระบวนการส่งต่ออย่างเหมาะสมต่อไป ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติงานมีข้อมูลและพยานหลักฐานอย่างชัดเจนว่า บุคคลดังกล่าวเป็นผู้เสียหายก็สามารถดำเนินการส่งตัวเข้ารับการคุ้มครองและช่วยเหลือได้ทันที เช่น เจ้าหน้าที่ที่มีการแฝงตัวสืบสวนมาเป็นระยะเวลานาน จนมีพยานหลักฐานอย่างชัดเจนว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหาย หรือมีการสอบสวนข้อหาหรือความผิดไว้อยู่แล้ว ต่อมาข้อเท็จจริงปรากฏเพิ่มเติมว่ามีการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ความผิดฐานหรือบังคับใช้แรงงานหรือบริการด้วย จึงไม่มีความจำเป็นต้องสัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อคัดแยกผู้เสียหาย แต่ในบางกรณีไม่อาจได้ข้อสรุปที่สามารถวินิจฉัยได้ทันทีว่าบุคคลใดเป็นผู้เสียหาย เช่น กรณีการให้ความช่วยเหลือกลุ่มแรงงานจำนวนมาก หรือมีความซับซ้อน จึงจำเป็นต้องอาศัยทีมสหวิชาชีพร่วมสัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อคัดแยกก่อน เพื่อให้สามารถทราบว่า แรงงานแต่ละรายจัดอยู่ในกลุ่มผู้ที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ หรือผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ในการปฏิบัติงานอาจพบ

บุคคลอีกกลุ่มที่ทีมวิชาชีพยังไม่สามารถระบุสถานะที่ชัดเจนได้ว่าเป็นผู้เสียหาย แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นผู้เสียหาย เช่น แรงงานต่างชาติ ไม่มีเอกสารประจำตัว หรือมีเอกสารประจำตัวแต่ไม่ตรงกับลักษณะทางกายภาพ ผู้ปฏิบัติงานจึงจำเป็นต้องให้การคุ้มครองช่วยเหลือและจัดหาสถานที่พักที่เหมาะสมเป็นการชั่วคราว เพื่อสอบถามรายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติม สืบสวน และตรวจสอบข้อเท็จจริง รวมถึงส่งตรวจร่างกายทางการแพทย์ เพื่อประกอบการวินิจฉัย อันจะนำไปสู่การบ่งชี้สถานะที่ชัดเจนว่าเป็นผู้เสียหายหรือไม่ โดยสามารถแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ทั้งนี้ สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากแผนผังที่ 2 ขั้นตอนการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือค้ามนุษย์

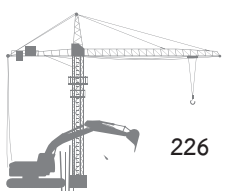
7.1 การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีแรงงานเด็ก

หัวใจสำคัญของการคุ้มครองเด็ก คือ “ประโยชน์สูงสุดของเด็ก” ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงเป็นลำดับแรก รวมถึงการคุ้มครองและการดูแลแก่เด็กเท่าที่จำเป็นสำหรับความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก โดยคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาผู้ปกครองตามกฎหมาย หรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบเด็กนั้นตามกฎหมาย ด้วยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้แน่ใจต่อการพัฒนาการและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ความต้องการทางกาย ทางการศึกษา ทางอารมณ์ รวมถึงความต้องการความรักและความปลอดภัย โดยในด้านความปลอดภัยนั้น ต้องคำนึงถึงการคุ้มครองเด็กจากรูปแบบทั้งปวงของความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจการทำร้าย และการกระทำความผิดมิชอบ การข่มเหงรังแก การปฏิบัติที่ต่ำช้า รวมถึงการคุ้มครองจากการแสวงประโยชน์ในการใช้แรงงานเด็ก

ภายใต้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ออกกฎกระทรวงฯ กำหนดแนวทางการพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก หรือเป็นการเลือกปฏิบัติไม่เป็นธรรมต่อเด็ก พ.ศ. 2549 ซึ่งตามข้อ 1 (13) “การกระทำเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก” ให้พิจารณาถึง การคุ้มครองเด็กให้พ้นจากการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในทางเศรษฐกิจ และการทำงานหรือกิจการใดที่น่าจะเป็นการเสี่ยงอันตราย เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือเป็นการขัดขวางการศึกษาของเด็กหรือขัดขวางการพัฒนาทางร่างกาย สมอง จิตใจ ศีลธรรม และสังคมของเด็ก และข้อ 1 (16) ให้เด็กได้รับความคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์พื้นฐาน รวมทั้งได้รับความช่วยเหลือ ในเวลาที่ประสบปัญหาทางด้านต่าง ๆ ให้สามารถแก้ปัญหาและอยู่ในสังคมได้โดยปกติสุข

การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีแรงงานเด็ก มีกลไกระดับจังหวัด คือ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นกรรมการและเลขานุการ และมีกรรมการประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ครู จิตวิทยา กฎหมาย แพทย์ และผู้มีประสบการณ์ด้านสวัสดิภาพเด็ก ทำหน้าที่กำหนดแนวทางการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก และดำเนินงานเชิงนโยบายเพื่อสร้างหลักประกันว่าเด็กจะได้รับการปกป้องคุ้มครอง จากการถูกละเมิด ใช้ความรุนแรง และแสวงหาประโยชน์ นอกจากนี้ ยังมีศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด (ศปคม.จังหวัด) ซึ่งจัดตั้งโดยอาศัยคำสั่งคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปกค.) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2548 โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือผู้แทนองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ โดยทำหน้าที่ประสานและดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์¹

¹ คำสั่งคณะกรรมการประสานงานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ 3/2553 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด สังกัด 5 กุมภาพันธ์ 2553

เมื่อพบการเอาเปรียบหรือมีการใช้แรงงานเด็ก หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีการใช้แรงงานเด็กไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ในสถานบริการ สถานประกอบกิจการ เคหสถาน หรือสถานที่อื่นใด ผู้ที่พบสามารถแจ้งเหตุได้หลายช่องทาง ทั้งของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สายด่วน 1300) กระทรวงแรงงาน (สายด่วนแรงงาน 1506) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สายด่วนกองบังคับการปราบปรามการค้าย 1191) กระทรวงมหาดไทย (ศูนย์ดำรงธรรม 1567) เป็นต้น

การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีแรงงานเด็ก กรณีที่ไม่ใช่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จะเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

มาตรา 4 “การุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

การดำเนินการเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก

มาตรา 22 การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

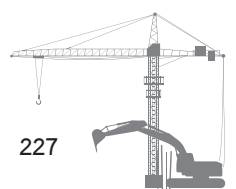
การกระทำใดเป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก หรือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อเด็กหรือไม่ ให้พิจารณาตามแนวทางที่กำหนดในกฎกระทรวง

การแจ้งเหตุต่อพนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก

มาตรา 29 ผู้ใดพบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพตามหมวด 3 และหมวด 4 จะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 โดยมีชักช้า

แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่รับตัวเด็กไว้รักษาพยาบาล ครู อาจารย์ หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง จะต้องรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครอง สวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทราบโดยมิชักช้า หากเป็นที่ปรากฏชัดหรือน่าสงสัยว่าเด็ก ถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ

การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรา 29 เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง

อำนาจและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ
คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

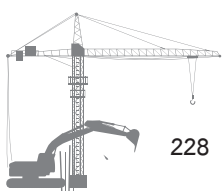
มาตรา 30 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวด 3 และหมวด 4 มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจค้นในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความทารุณกรรมเด็ก มีการกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ แต่ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีเด็กอาจได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกนำพาไปสถานที่อื่นซึ่งยากแก่การติดตามช่วยเหลือ ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลาภายหลังพระอาทิตย์ตกได้
- (2) ชักถามเด็กเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าเด็กจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กอาจนำตัวเด็กไปยังที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว รวมทั้งบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้ จะต้องกระทำโดยมิชักช้า แต่ไม่ว่ากรณีใดจะกักตัวเด็กไว้นานเกินกว่าสิบสองชั่วโมงไม่ได้ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวให้ปฏิบัติ ตาม (6) ระหว่างที่เด็กอยู่ในความดูแลจะต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู และหากเจ็บป่วยจะต้องให้การรักษาพยาบาล
- (3) มีหนังสือเรียกผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นใดมาให้อภัยคำหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความประพฤติ สุขภาพ และ ความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็ก
- (4) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ปกครองของเด็ก นายจ้างหรือผู้ประกอบการ เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ที่เด็กทำงานหรือเคยทำงาน อาศัยหรือเคยอาศัยอยู่ เจ้าของหรือผู้ครอบครองหรือผู้ดูแลสถานศึกษาที่เด็กกำลังศึกษาหรือเคยศึกษาหรือผู้ปกครองสวัสดิภาพ ส่งเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน หรือความประพฤติของเด็กมาให้
- (5) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของผู้ปกครอง สถานที่ประกอบการของนายจ้างของเด็กสถานศึกษาของเด็ก หรือสถานที่ที่เด็กมีความเกี่ยวข้องด้วย ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อสอบถามบุคคลที่อยู่ในที่นั้น ๆ และรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพ ความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การเลี้ยงดู อุปนิสัย และความประพฤติของเด็ก
- (6) มอบตัวเด็กให้แก่ผู้ปกครองพร้อมกับแนะนำหรือชักชวนผู้ปกครองให้ดูแล และอุปการะเลี้ยงดูเด็กในทางที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กได้รับ การพัฒนาในทางที่เหมาะสม
- (7) ทำรายงานเกี่ยวกับตัวเด็กเพื่อมอบให้แก่สถานแรกรับในกรณีมีการส่งเด็กไปยังสถานแรกรับหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการร้องขอ

เด็กที่อยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องได้รับการอุปการะเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม และก่อนที่จะจัดให้เด็กเข้าอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู จะต้องปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ก่อนเท่าที่สามารถกระทำได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (1) (2) และ (5) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวก่อน และให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

วิธีการการสงเคราะห์เด็ก

มาตรา 33 ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 ได้รับแจ้งจากบุคคลตามมาตรา 29 หรือพบเห็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ตามมาตรา 32 ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามวิธีการที่เหมาะสม ดังต่อไปนี้

- (1) ให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่เด็กและครอบครัวหรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้สามารถอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ตามมาตรา 23
- (2) มอบเด็กให้อยู่ในความอุปการะของบุคคลที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูตามระยะเวลา ที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินหนึ่งเดือน ในกรณีที่ไม้อาจดำเนินการตาม (1) ได้
- (3) ดำเนินการเพื่อให้เด็กได้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
- (4) ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในครอบครัวอุปถัมภ์หรือสถานรับเลี้ยงเด็กที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะ
- (5) ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานแรกรับ
- (6) ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานสงเคราะห์
- (7) ส่งเด็กเข้าศึกษาหรือฝึกหัดอาชีพ หรือส่งเด็กเข้าบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ศึกษา หรือฝึกหัดอาชีพในสถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือส่งเด็กศึกษากล่อมเกลาลดจิตใจโดยใช้หลักศาสนาในวัดหรือสถานที่ทางศาสนาอื่น ที่ยินยอมรับเด็กไว้

วิธีการให้การสงเคราะห์ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่ปลัดกระทรวงกำหนด และไม่ว่ากรณีใด ๆ การดำเนินการให้การสงเคราะห์ตาม (4) (5) (6) หรือ (7) ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองความยินยอมดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือตามแบบที่ปลัดกระทรวงกำหนด หรือยินยอมด้วยวาจาต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคน ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันควรหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี มีอำนาจส่งเด็กเข้ารับการสงเคราะห์ตามวิธีการดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดต้องฟังรายงานและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ก่อน

ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี มีอำนาจกำหนดระยะเวลาในการสงเคราะห์เด็กตาม (4) (5) (6) หรือ (7) แต่ถ้ามีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปอาจจะขยายหรือย่นระยะเวลาที่กำหนดไว้แล้วก็ได้ตามแต่เห็นสมควร ในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับดำเนินการจัดให้เด็กสามารถกลับไปอยู่ในความปกครองของผู้ปกครองโดยมิชักช้า

ในกรณีเด็กอยู่ระหว่างการรับการสงเคราะห์ถ้าผู้ปกครองร้องขอและแสดงให้เห็นว่าสามารถปกครองและอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี สั่งให้เด็กพ้นจากการสงเคราะห์และมอบตัวเด็กให้แก่ผู้ปกครองรับไปปกครองดูแลได้ แม้ว่าย่างไม่ครบกำหนดระยะเวลาในการสงเคราะห์ก็ตาม

ในกรณีที่บุคคลที่ได้รับการสงเคราะห์มีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์แต่ยังอยู่ในสภาพที่จำเป็นจะต้องได้รับการสงเคราะห์ต่อไป ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี อาจสั่งให้บุคคลนั้นได้รับการสงเคราะห์ต่อไปจนอายุสิบแปดปีบริบูรณ์ก็ได้ แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ต่อไปอีกและบุคคลนั้นมีได้คัดค้านปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี อาจสั่งให้สงเคราะห์บุคคลนั้นต่อไปตามความจำเป็นและสมควร แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินเวลาที่บุคคลนั้นมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์

การกำข้ดกลงกับผู้ปกครองเด็ก

มาตรา 39 ในกรณีที่ผู้ปกครองซึ่งได้รับเด็กกลับมาอยู่ในความดูแล มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบแก่เด็กอีก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง หากผู้ปกครองไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำก็ให้ยื่นคำขอต่อปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอหรือปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ แล้วแต่กรณีเพื่อเรียกผู้ปกครองมาทำทัณฑ์บนว่าจะไม่กระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบแก่เด็กอีก และให้วางประกันไว้เป็นจำนวนเงินตามสมควรแก่ฐานานุรูป แต่จะเรียกประกันไว้ได้ไม่เกินระยะเวลาสองปี ถ้ากระทำความผิดทัณฑ์บนให้รับเงินประกันเป็นของกองทุนคุ้มครองเด็กตามมาตรา 69

การให้คำแนะนำหรือการเรียกประกันให้คำนึงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง และประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

การแยกเด็กออกจากครอบครัว

มาตรา 41 ผู้ใดพบเห็นหรือประสบพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าจะมีการกระทำความทารุณกรรมต่อเด็กให้รับแจ้งหรือรายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24

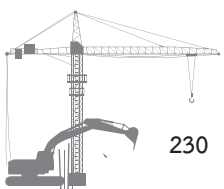
เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 ได้รับแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง หรือเป็นผู้พบเห็นหรือประสบพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าจะมีการกระทำความทารุณกรรมต่อเด็ก ในสถานที่ใด ให้มีอำนาจเข้าตรวจค้นและมีอำนาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวของเด็กเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กโดยเร็วที่สุด

การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรา 41 นี้ เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง

การขออนุญาตศาลขยายการคุ้มครองเด็กชั่วคราว

มาตรา 42 การดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 41 วรรคสอง ต้องรีบจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจทันที ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรต้องสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก ก็อาจส่งตัวเด็กไปสถานแรกรับก่อนได้หรือถ้าจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ก็ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามมาตรา 33 และถ้าจำเป็นต้องให้การฟื้นฟูสภาพจิตใจ ก็ให้รีบส่งเด็กไปยังสถานพัฒนาและฟื้นฟู

การส่งเด็กไปสถานแรกรับ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดตามวรรคหนึ่ง ระหว่างการสืบเสาะและพินิจเพื่อหาวิธีการการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสม ให้กระทำได้ไม่เกินเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่หรือ พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา 5 เพื่อมีคำสั่งขยายระยะเวลาออกไปรวมแล้วไม่เกินสามสิบวันก็ได้

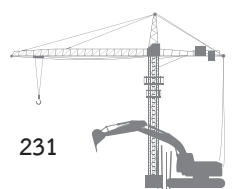
มาตรา 48 ในการดำเนินการสงเคราะห์ คຸ່ມครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติแก่เด็กตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่ามีความสมควรแต่งตั้งผู้คຸ່ມครองสวัสดิภาพเด็กเพื่อกำกับดูแลเด็กคนใด ก็ให้ยื่นคำขอต่อปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่สมัครใจและมีความเหมาะสมเป็นผู้คຸ່ມครองสวัสดิภาพเด็ก โดยจะกำหนดสถานที่อยู่อาศัยของเด็กที่อยู่ในการกำกับดูแลของผู้คຸ່ມครองสวัสดิภาพเด็กด้วยก็ได้

กรณีที่ได้พ้นจากความปกครองดูแลของสถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคຸ່ມครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟูแล้ว ถ้ามีเหตุผลสมควรก็ให้ผู้ปกครองสวัสดิภาพยื่นคำขอต่อปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้ตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่สมัครใจและมีความเหมาะสมเป็นผู้คຸ່ມครองสวัสดิภาพเด็กได้

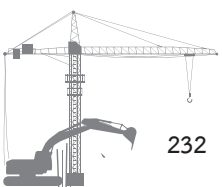
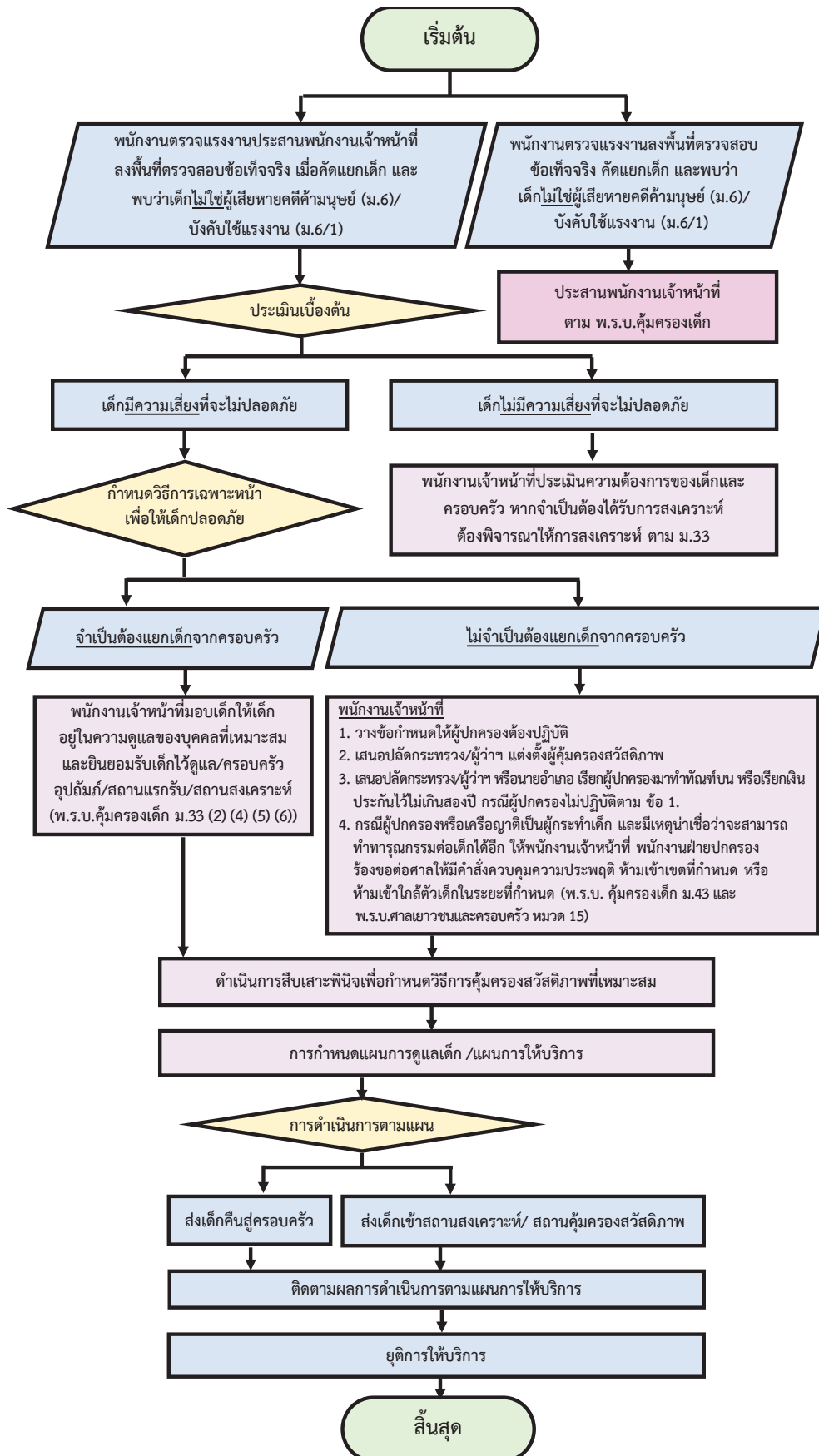
การแต่งตั้งผู้คຸ່ມครองสวัสดิภาพเด็กให้มีระยะเวลาคราวละไม่เกินสองปี

ดังนั้น กรณีชุดปฏิบัติการได้รับแจ้งหรือรับทราบว่ามีการใช้แรงงานเด็กที่ผิดกฎหมาย และจะดำเนินการช่วยเหลือเด็กหรือเข้าตรวจแรงงานในสถานประกอบกิจการ อาจประสานให้พนักงานเจ้าหน้าที่คຸ່ມครองเด็กตามพระราชบัญญัติคຸ່ມครองเด็ก พ.ศ. 2546 เข้าร่วมด้วย เนื่องจากหากพิเคราะห์แล้วพบว่า มีการทารุณกรรมเด็กหรือเด็กอาจไม่ปลอดภัย พนักงานเจ้าหน้าที่คຸ່ມครองเด็กจะมีอำนาจตรวจค้นและแยกเด็กออกจากครอบครัวหรือสถานบริการโดยเร็วที่สุด (กรณีที่มีความจำเป็นต้องแยกเด็กออกจากผู้ปกครอง) เพื่อที่พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ จะได้สืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัว และกำหนดวิธีการสงเคราะห์หรือคຸ່ມครองสวัสดิภาพเด็กตามความเหมาะสมต่อไป

การประสานพนักงานเจ้าหน้าที่คຸ່ມครองเด็กฯ สามารถประสานได้ทางสายด่วนศูนย์ช่วยเหลือสังคม 1300 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด และทางแอปพลิเคชัน “คຸ່ມครองเด็ก”

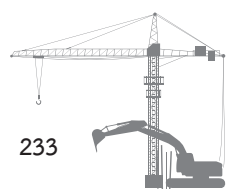

แผนผังที่ 13 ขั้นตอนการปฏิบัติการในกระบวนการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีแรงงานเด็ก

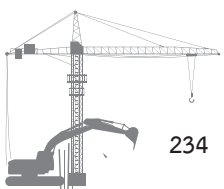

ตารางที่ 17 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) คຸ່ມครองและช่วยเหลือผู้เสียหายกรณีเด็กผู้เสียหายในคดีแรงงานเด็ก

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
1. การตรวจแรงงานและคัดแยกเด็ก	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานตรวจแรงงานเข้าตรวจแรงงาน และพบว่า มีเด็กเป็นผู้เสียหาย ทำการคัดแยกเด็ก เมื่อพบว่าเด็กไม่ใช่ผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์ (ม.6) หรือ ถูกบังคับใช้แรงงาน (ม.6/1) ให้ประสานพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา 30 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ทั้งนี้ เมื่อได้รับแจ้งหรือ มีการเข้าตรวจแรงงาน ในกรณีที่สงสัยว่าจะมีเด็กเป็นผู้เสียหาย พนักงานตรวจแรงงาน หรือชุดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จังหวัด อาจประสานให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เข้าปฏิบัติการด้วย <p>หมายเหตุ : กรณีเด็กผู้เสียหายอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถให้ข้อมูลเพื่อคัดแยกได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ทำการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามกระบวนการคุ้มครองเด็กต่อไป</p>	<ul style="list-style-type: none"> กรมการจัดหางาน กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน ชุดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
2. การประเมินเบื้องต้น	<p>เมื่อได้รับแจ้งหรือประสานจากพนักงานตรวจแรงงาน ว่ามีเด็กเป็นผู้เสียหายในคดีแรงงานเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จะเข้าถึงตัวเด็กเพื่อประเมินเบื้องต้นเพื่อประเมินว่าเด็ก มีความเสี่ยงที่จะไม่ปลอดภัยหรือไม่โดยทันที (มาตรา 29 วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546)</p> <p>การพิจารณาว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ และ มีความจำเป็นต้องแยกเด็กจากครอบครัวเป็นการชั่วคราวหรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการประเมิน 2 ส่วน คือ 1) การประเมินกาย จิต และสังคมของเด็ก เพื่อดูว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นกับตัวเด็กหรือไม่ และมีความเสี่ยง ที่จะไม่ปลอดภัยหรือไม่ และ 2) หากมีความเสี่ยงต้องประเมินว่าเด็กจะมีความปลอดภัยหรือไม่ หากปลอดภัยให้อยู่กับผู้ปกครองต่อไป</p> <p>ในการประเมินเบื้องต้น นอกจากซักถามเด็กและผู้ปกครองแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่อาจซักถามข้อมูลจากบุคคลอื่นที่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น บุคคลที่อยู่อาศัยในบ้านเดียวกันหรือญาติที่ไปมาหาสู่กับครอบครัวเด็กบ่อย ๆ เพื่อนบ้านหรือคนในชุมชนที่เป็นการใช้ชีวิตประจำวันของเด็กและครอบครัว ครูประจำชั้น ครูแนะแนว เพื่อนสนิทของเด็ก เป็นต้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พนักงานฝ่ายปกครอง เจ้าพนักงานตำรวจ

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจออกหนังสือเรียกผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นใด ซึ่งรวมถึงบุคลากรทางการแพทย์ที่ทำการตรวจรักษาเด็ก มาให้ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความประพฤติ สุขภาพ และความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็ก เพื่อใช้สำหรับการประเมินเบื้องต้นได้ (ตาม พ.ร.บ. คຸ່ມครองเด็ก มาตรา 30 (3))</p> <p>ในกรณีจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวเป็นการชั่วคราวและนำไปยังที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว รวมทั้งบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ได้ แต่จะกักตัวเด็กไว้นานเกินกว่า 12 ชั่วโมงไม่ได้ (พ.ร.บ. คຸ່ມครองเด็ก มาตรา 30 (2)) ระหว่างที่เด็กอยู่ในความดูแลจะต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูและหากเจ็บป่วยจะต้องให้การรักษาพยาบาล เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวให้มอบตัวเด็กให้แก่ผู้ปกครองพร้อมกับแนะนำหรือชักชวนผู้ปกครองให้ดูแลและอุปการะเลี้ยงดูเด็กในทางที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในทางที่เหมาะสม (พระราชบัญญัติคຸ່ມครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 30)</p>	
3. การกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัย	หากข้อมูลที่ได้จากการประเมินเบื้องต้น ทำให้น่าสงสัย น่าเชื่อ หรือมีความชัดเจนว่าเด็กจะไม่ปลอดภัย พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องกำหนดวิธีการเฉพาะหน้าเพื่อให้เด็กปลอดภัยโดยทันที เช่น กำหนดเงื่อนไขและวิธีการเลี้ยงดูบุตรตามระเบียบคณะกรรมการคຸ່ມครองเด็กแห่งชาติ ว่าด้วยวิธีการคຸ່ມครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรม หรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ พ.ศ. 2558 ข้อ 3 เรียกประกันพันช์บนตามมาตรา 39 ตั้งผู้คຸ່ມครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 48 หรือแยกเด็กจากผู้ปกครองเป็นการชั่วคราว เป็นต้น	พนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ร.บ. คຸ່ມครองเด็ก พ.ศ. 2546
4. การสืบเสาะพินิจเพื่อกำหนดวิธีการคຸ່ມครองสวัสดิภาพที่เหมาะสม	<p>กรณีที่ต้องมีการแยกเด็กจากครอบครัว</p> <p>เมื่อเจ้าหน้าที่ ตาม พ.ร.บ. คຸ່ມครองเด็ก พ.ศ. 2546 ประเมินแล้วพบว่า เพื่อความปลอดภัยของเด็กมีความจำเป็นต้องแยกเด็กจากผู้ปกครองเป็นการชั่วคราว ระหว่างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการสืบเสาะพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว สามารถแยกเด็กจากครอบครัวได้เป็นระยะเวลาไม่เกิน 7 วัน และในกรณีที่มิเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก สามารถยื่นคำร้องขอขยายเวลาดังกล่าวออกไปอีกได้ โดยรวมแล้วไม่เกิน 30 วัน (มาตรา 42 วรรคสอง)</p> <p>กรณีไม่จำเป็นต้องแยกเด็กออกจากครอบครัว</p> <p>กรณีที่ตัดสินใจไม่แยกเด็กจากผู้ปกครอง พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้มีการกำหนดมาตรการเพื่อความปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น เรียกประกันพันช์บนตามมาตรา 39 ตั้งผู้คຸ່ມครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 48 หรือ กำหนดเงื่อนไขและวิธีการเลี้ยงดูบุตรตามระเบียบคณะกรรมการคຸ່ມครองเด็กแห่งชาติว่าด้วยวิธีการคຸ່ມครองสวัสดิภาพเด็กที่ถูกทารุณกรรมหรือถูกเลี้ยงดูโดยมิชอบ พ.ศ. 2548 เป็นต้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ร.บ. คຸ່ມครองเด็ก พ.ศ. 2546 ผู้มีอำนาจคຸ່ມครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 พรบ. คຸ່ມครองเด็กฯ

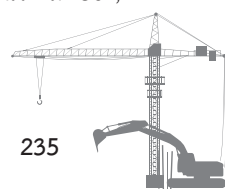
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. การกำหนดแผนการดูแลเด็กและดำเนินการตามแผน	<p>เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ทำการสืบค้นข้อเท็จจริงหรือสืบเสาะพินิจแล้วเห็นว่า เด็กควรได้รับการสงเคราะห์ ก็พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามมาตรา 33 เช่น ส่งกลับคืนสู่ครอบครัวพร้อมให้คำแนะนำช่วยเหลือ จัดให้เด็กอยู่กับครอบครัวอุปการะ หรือนำส่งเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานรองรับที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ต่อไป</p> <ul style="list-style-type: none"> กรณีส่งเข้ารับการดูแลในครอบครัวอุปถัมภ์ สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับเด็ก สถานสงเคราะห์เด็ก หรือส่งเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือฝึกหัดอาชีพ หรือสถานบำบัดฟื้นฟู หรือสถานอบรมขัดเกลาทางศาสนา ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง โดยทำเป็นหนังสือตามแบบที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือหากเป็นการให้ความยินยอมด้วยวาจา ต้องกระทำต่อหน้าพยานสองคน ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันควรหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี มีอำนาจส่งเด็กเข้ารับการสงเคราะห์ตามวิธีการดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดต้องฟังรายงานและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ก่อน ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี มีอำนาจกำหนดระยะเวลาในการสงเคราะห์เด็ก ในสถานรองรับเด็กต่าง ๆ แต่ถ้ามีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปอาจจะขยายหรือย่นระยะเวลาที่กำหนดไว้แล้วก็ได้ตามแต่เห็นสมควร ในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับดำเนินการจัดให้เด็กสามารถกลับไปอยู่ในความปกครองของผู้ปกครองโดยมิชักช้า 	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

7.1.1 การสัมภาษณ์เด็กผู้เสียหาย²

การสัมภาษณ์เด็กที่เป็นผู้เสียหายในคดีแรงงานเด็กมีความสำคัญมาก เพราะเด็กจะให้ข้อมูลที่เป็นพยานหลักฐานว่าใครเป็นผู้กระทำและถูกกระทำอย่างไร ผู้ปฏิบัติงานต้องประเมินสภาพร่างกายและจิตใจของเด็กว่ามีความพร้อมในการให้สัมภาษณ์หรือไม่ ขณะเดียวกันต้องเตรียมเด็กก่อนการสัมภาษณ์ว่า การพูดคุยข้อมูลทั้งหมดครั้งนี้เพื่อนำไปช่วยเหลือเด็กไม่ให้ถูกกระทำรุนแรงอีก และต้องให้ความมั่นใจกับเด็กว่าจะช่วยเหลือได้จริง แต่กรณีเด็กเล็กที่ไม่สามารถสัมภาษณ์ได้ก็ใช้วิธีการสังเกตและการตรวจจากพยานหลักฐานอื่นๆ การประเมินโดยการสัมภาษณ์พูดคุยกับสมาชิกในครอบครัว และคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อน เพื่อนบ้าน คนในชุมชน (ทั้งนี้ ควรคำนึงเรื่องการเปิดเผยความลับของเด็ก) ในการพูดคุยสัมภาษณ์พ่อแม่หรือผู้ดูแล ควรใช้ท่าทีที่เป็นกลาง ไม่กล่าวโทษเพื่อทำความเข้าใจกับทุกปัญหาซึ่งมักจะมีความซับซ้อน

การเริ่มสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานจะต้องแนะนำตัวเองและหน่วยงาน พูดทบทวนสั้น ๆ ถึงรายงานเกี่ยวกับเด็กที่ได้รับมา บอกจุดมุ่งหมายว่าเราต้องการความร่วมมือในการให้ข้อมูล เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในการสัมภาษณ์จะต้องให้ความเห็นอกเห็นใจ การเคารพในสิทธิของครอบครัว

² ณัฐวดี ณ มโนรม และบุญล่อม กานต์ศักดิ์สรายุ, “หลักการดำเนินงานตามกระบวนการคุ้มครองเด็ก”, หน้า 10-11, สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2564, จาก https://www.thaichildprotection.org/data/files/4_4%20evaluate.pdf.

ขณะสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องสังเกตความรู้สึก ท่าทีและปฏิกิริยาตอบสนอง และอาจต้องแจ้งให้ครอบครัว รับทราบความกังวลที่ผู้ปฏิบัติงานมองเห็นเรื่องความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับเด็ก โดยเฉพาะในรายที่ครอบครัวปฏิเสธ หรือ เห็นเป็นเรื่องปกติ

การลงบันทึกให้ใช้ถ้อยคำที่เป็นคำพูดของเด็ก ไม่ใช่การสรุปจากผู้สัมภาษณ์ หรือผู้เขียนรายงานเน้นคำพูดที่สำคัญที่ถูกกระทำความรุนแรง รวบรวมข้อมูล จากเหตุการณ์ จากการตรวจวินิจฉัย และสหวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง ความเชื่อมโยงของข้อมูลทั้งหมด วิเคราะห์ความเสี่ยง วิเคราะห์จากข้อมูลระดับความรุนแรงของเหตุการณ์ ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีข้อมูลมากเพียงพอ ข้อมูลสอดคล้องกันจากหลายแหล่ง และข้อมูลที่ครบถ้วนทุกด้าน เมื่อข้อมูลมีคุณภาพมากพอ จะสามารถบอกความต้องการ ความคุ้มครอง และความจำเป็นในการช่วยเหลือ การแทรกแซง หรือเคลื่อนย้ายเด็กออกไปจากภาวะเสี่ยง

- การวิเคราะห์ที่ตัวเด็ก เช่น ในขณะนี้เด็กกำลังตกอยู่ในอันตรายใช่หรือไม่ เด็กอาจจะตกอยู่ในอันตรายในอนาคตตอนใกล้ๆ นี้ เช่น ภายใน 30 วันนี้ ใช่หรือไม่
- การวิเคราะห์บุคคลและสถานการณ์แวดล้อม เช่น พ่อแม่/ผู้ดูแลใช้ความรุนแรงหรือมีปัญหาสุขภาพจิต จนไม่สามารถดูแลเด็กได้ หรือมองเด็กทางด้านลบอย่างมาก หรือปฏิเสธเด็ก
- สถานที่ เช่น ครอบครัวมีที่อยู่อาศัยไม่แน่นอน หรือไม่ปลอดภัย

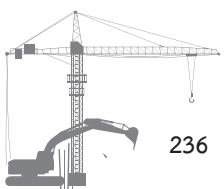
7.2 การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหาย กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (มาตรา 29) เด็กผู้เสียหายคดีการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย (มาตรา 56/1) ผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์ (มาตรา 6) และผู้เสียหายคดีบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (มาตรา 6/1)

7.2.1 การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (ตามมาตรา 29 พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551)

การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เป็นการดำเนินการคุ้มครองชั่วคราวหลังจากการตรวจแรงงานหรือการตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อรับแจ้งว่ามีการใช้แรงงานผิดกฎหมาย และมีการสัมภาษณ์/คัดแยกผู้เสียหายแล้วแต่ยังไม่สามารถวินิจฉัยได้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็น การกระทำผิดคดีค้ามนุษย์หรือไม่ ผู้เสียหายจากการตรวจแรงงานดังกล่าวจะเข้าสู่การคุ้มครองชั่วคราว ซึ่งเป็นการดำเนินการภายใต้ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

มาตรา 4 “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และให้หมายความรวมถึงข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญระดับสามซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มิคุณสมบัติตามที่กำหนด ในกฎกระทรวงเพื่อให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

การคุ้มครองชั่วคราวกรณีอาจจะเป็นผู้เสียหาย

มาตรา 29 ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และเพื่อคุ้มครองป้องกันภัยแก่บุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจจัดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในความคุ้มครองเป็นการชั่วคราวได้แต่ต้องไม่เกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ทั้งนี้ให้รายงานให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี ทราบโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องให้การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหายเกินกว่ากำหนดเวลาในวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งอนุญาต ทั้งนี้ ศาลจะอนุญาตได้ไม่เกินเจ็ดวัน โดยจะกำหนดเงื่อนไขใดๆ ไว้ด้วยก็ได้

การจัดให้บุคคลซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหายอยู่ในความคุ้มครองเป็นการชั่วคราวตามมาตรา 29 ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวอยู่ในสถานที่อันสมควรซึ่งมีใช้ห้องขังหรือสถานคุมขัง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

การปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 29 ให้คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนโดยเคร่งครัด

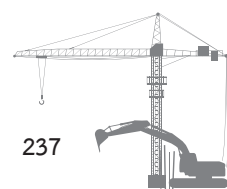
กรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็ก พนักงานตรวจแรงงานอาจประสานพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 41 และมาตรา 42

การแยกเด็กออกจากครอบครัว

มาตรา 41 ผู้ใดพบเห็นหรือประสบเหตุการณ์ที่น่าเชื่อว่าจะมีการกระทำความทารุณกรรมต่อเด็กให้รีบแจ้งหรือรายงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24

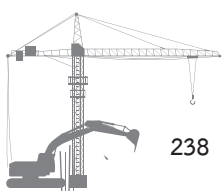
เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 24 ได้รับแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง หรือเป็นผู้พบเห็นหรือประสบเหตุการณ์ที่น่าเชื่อว่าจะมีการกระทำความทารุณกรรมต่อเด็กในสถานที่ใด ให้มีอำนาจเข้าตรวจค้นและมีอำนาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวของเด็กเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กโดยเร็วที่สุด

การแจ้งหรือการรายงานตามมาตรา 41 เมื่อได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครองและไม่ต้องรับผิดทั้งทางแพ่ง ทางอาญาหรือทางปกครอง

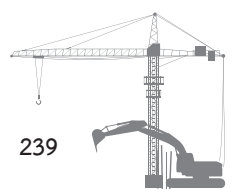
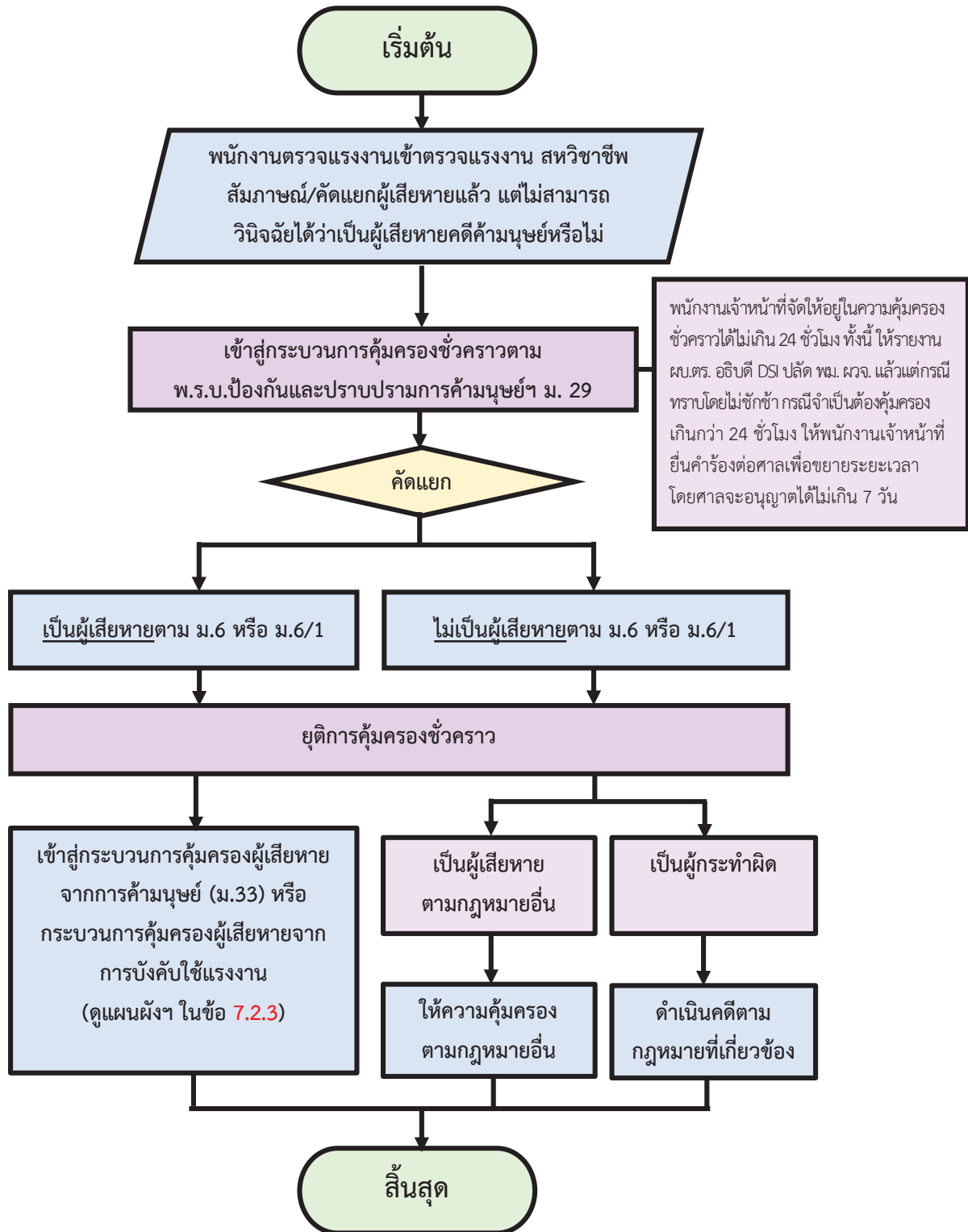

มาตรา 42 การดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 41 วรรคสอง ต้องรีบจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจทันที ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรต้องสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับเด็กและครอบครัวเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็ก ก็อาจส่งตัวเด็กไปสถานแรกรับก่อนได้หรือถ้าจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ก็ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามมาตรา 33 และถ้าจำเป็นต้องให้การฟื้นฟูสภาพจิตใจ ก็ให้รับส่งเด็กไปยังสถานพัฒนาและฟื้นฟู

การส่งเด็กไปสถานแรกรับ สถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือสถานที่อื่นใดตามวรรคหนึ่ง ระหว่างการสืบเสาะและพินิจเพื่อหาวิธีการการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมให้กระทำได้ไม่เกินเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่หรือ พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา 5 เพื่อมีคำสั่งขยายระยะเวลาออกไปรวมแล้วไม่เกินสามสิบวันก็ได้

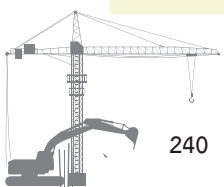

แผนผังที่ 14 ขั้นตอนการปฏิบัติการในกระบวนการคุ้มครองชั่วคราว
กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (ม.29)

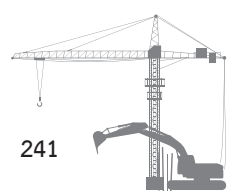

ตารางที่ 18 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) การคุ้มครองชั่วคราว กรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (ม.29)

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
1. สัมภาษณ์คัดแยก	เมื่อพนักงานตรวจแรงงานเข้าตรวจแรงงานหรือได้รับแจ้งให้เข้าช่วยเหลือผู้เสียหาย พบถูกใช้แรงงานให้ดำเนินการสัมภาษณ์โดยสหวิชาชีพ เพื่อพิจารณาหาว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดจากการใช้แรงงาน ผิดกฎหมาย (กฎหมายคุ้มครองแรงงาน) ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (มาตรา 6) ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน (มาตรา 6/1) หรือเป็นการใช้แรงงานอันตราย (มาตรา 56/1)	<ul style="list-style-type: none"> • สหวิชาชีพ • พนักงานสอบสวน • พม. • รง.
2. อาจจะเป็นผู้เสียหาย	กรณีที่มีการสัมภาษณ์คัดแยก แต่ไม่สามารถระบุได้ว่าผู้เสียหายเป็นผู้เสียหายจากคดีค้ามนุษย์หรือไม่ อาจเนื่องจากผู้เสียหายยังไม่สามารถให้ข้อมูลได้ สภาพจิตใจหรือร่างกายยังไม่พร้อม หรือมีความจำเป็นต้องส่งเด็กเข้าตรวจผลทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น ตรวจพิสูจน์อายุของเด็ก หรือตรวจ DNA ของเด็ก เป็นต้น ซึ่งในแบบสัมภาษณ์คัดแยกฯ จะระบุ “มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ให้สัมภาษณ์ อาจจะเป็น ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เนื่องจาก.....”	<ul style="list-style-type: none"> • สหวิชาชีพ • พนักงานสอบสวน • พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายค้ามนุษย์/พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก • พม. • รง.
3. คุ้มครองชั่วคราว	กรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และเพื่อคุ้มครองป้องกันภัย จึงมีความจำเป็นต้องส่งผู้เสียหายเข้าคุ้มครองชั่วคราวยังในสถานที่อันสมควรซึ่งมีที่พักหรือสถานคุ้มครองชั่วคราวหรือและพิจารณาว่าจะส่งผู้เสียหายเข้าคุ้มครองชั่วคราวหรือไม่ หากมีความจำเป็นต้องคุ้มครองชั่วคราวต้องสอบถามความสมัครใจของผู้เสียหายด้วย	<ul style="list-style-type: none"> • พนักงานสอบสวน • พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายค้ามนุษย์/พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก • บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด • กรมกิจการเด็กและเยาวชน • พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

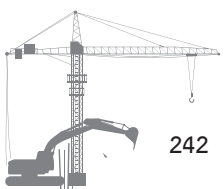

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ยินยอมเข้าคุ้มครอง	กรณีเด็กยินยอมยอมเข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ควรให้เด็ก บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ลงลายมือในหนังสือยินยอมเข้ารับการอุปการะไว้	<ul style="list-style-type: none"> • พนักงานสอบสวน • พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครอง/พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก • พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
5. ไม่ยินยอมเข้าคุ้มครอง	<p>กรณีเด็กไม่ยินยอมเข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ต้องใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อนำตัวเด็กส่งเข้าคุ้มครอง ซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2 ฉบับ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 29 2. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 41 และมาตรา 42 	<ul style="list-style-type: none"> • พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครอง/พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก

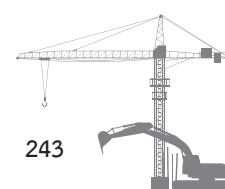

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. การคุ้มครองชั่วคราว ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มาตรา 29	<p>กรณีต้องการคุ้มครองตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มาตรา 29 มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้³</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หัวหน้าทีมสัมภาษณ์คัดแยก หรือพนักงานสอบสวนแล้วแต่กรณี ต้องประสานพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายค้ามนุษย์ (บุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้ง/พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่) 2. พนักงานเจ้าหน้าที่อาจนำส่งเด็กเข้าคุ้มครองยังสถานที่ต่อไปนี้ <ul style="list-style-type: none"> - สถานแรกรับตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี 2539 - สถานแรกรับตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด) - สถานสงเคราะห์อื่นของรัฐหรือเอกชน หรือสถานที่อื่นใด ซึ่งไม่ใช่ห้องซังหรือสถานหรือสถานคุมขัง 3. พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะส่งเด็กเข้าคุ้มครองได้ 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการคุ้มครองชั่วคราว (ตามแนวที่ศาลวินิจฉัยในคำสั่ง ให้ถือนับแต่ที่ที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าช่วยเหลือเด็กหรือพบตัวเด็ก) 4. ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำบันทึกข้อมูลแสดงรายละเอียดพฤติการณ์ วัน เวลา และสถานที่ที่ดำเนินการคุ้มครองเด็กชั่วคราว 5. ภายหลังครบกำหนด 24 ชั่วโมง หากมีความจำเป็นต้องคุ้มครองชั่วคราวเด็กต่อไป ให้ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาต่อศาลอาญาหรือศาลจังหวัดในพื้นที่เกิดเหตุ (อาจขอความร่วมมือพนักงานอัยการทำการร้องให้) <ul style="list-style-type: none"> - ศาลอาจจะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ขยายระยะเวลา ก็ได้ หากอนุญาตจะอนุญาตได้ไม่เกิน 7 วัน (ครบ 7 วันแล้ว จะขอขยายระยะเวลาอีกไม่ได้) 6. ภายในกำหนดระยะเวลาคุ้มครองชั่วคราวหรือปรากฏข้อเท็จจริงว่าเด็กไม่ใช่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ให้การคุ้มครองชั่วคราวสิ้นสุดลง (ยุติการคุ้มครองชั่วคราว) แล้วนำส่งคืนพนักงานสอบสวนดำเนินการตามกฎหมายอื่น ต่อไป 7. กรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่า เด็กเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ให้ดำเนินการช่วยเหลือและคุ้มครองตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ต่อไป 	

³ ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยการจัดให้บุคคลซึ่งอาจจะเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อยู่ในความคุ้มครองชั่วคราว พ.ศ. 2552

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 41 และ มาตรา 42	<p>กรณีต้องการคุ้มครองเด็กชั่วคราวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีวิธีการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หัวหน้าทีมสัมภาษณ์คัดแยก หรือพนักงานสอบสวนแล้วแต่กรณี ต้องประสานพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครอง (บุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้ง) / มีอำนาจคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ / พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ 2. พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายคุ้มครอง (บุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่งตั้ง) / มีอำนาจคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ / พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ใช้อำนาจแยกเด็กออกจากครอบครัว (พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 41) 3. จัดให้มีการตรวจร่างกายและจิตใจเด็กทันที 4. สืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อหาวิธีสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก 5. ส่งเด็กเข้าสถานแรกรับที่จัดตั้งตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก/บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด 6. พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจคุ้มครองเด็กชั่วคราว ได้ 7 วัน หากมีความจำเป็นต้องและสมควรเพื่อประโยชน์ของเด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กหรือพนักงานอัยการ อาจยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาต่อศาลเยาวชนและครอบครัว 7. ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งขยายระยะเวลาได้ รวมกับ ข้อ 6 แล้ว ต้องไม่เกิน 30 วัน <p>หมายเหตุ การยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว สามารถยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2559 หมวด 15 ว่าด้วยการดำเนินคดีคุ้มครองสวัสดิภาพ</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. ภายในกำหนดระยะเวลาคุ้มครองชั่วคราวหรือปรากฏข้อเท็จจริงว่าเด็กไม่ใช่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ให้การคุ้มครองชั่วคราวสิ้นสุดลง (ยุติการคุ้มครองชั่วคราว) แล้วดำเนินการให้การสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามหมวด 3 และ 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก หรือดำเนินตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป 9. กรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่าเด็กเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ให้ดำเนินการช่วยเหลือและคุ้มครองตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ต่อไป 	

7.2.2 การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายคดีการใช้แรงงานอันตราย หรือใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย

กระบวนการคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้เสียหายในคดีจากการใช้แรงงานอันตราย หรือใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย จะเป็นไปในลักษณะเดียวกับกระบวนการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายในคดีแรงงานเด็ก โดยมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 56/1 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 23 และมาตรา 78

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

การให้เด็กทำงานหรือให้บริการในงานที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรง

มาตรา 56/1 ผู้ใดเป็นธุระจัดหา ซื้อมา จำหน่าย พามาจาก หรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ ซึ่งบุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปี ให้ทำงาน หรือให้บริการที่เป็นอันตรายอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อการร่างกายหรือจิตใจ การเจริญเติบโต หรือพัฒนาการ หรือในลักษณะหรือในสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของบุคคลนั้น หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปีและปรับไม่เกินสี่แสนบาท

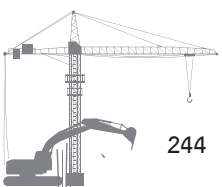
ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นกรณีที่ผู้บุกรุกให้ผู้สืบสันดาน ทำงานหรือให้บริการเพราะเหตุความยากจนเหลือทนทาน หรือเมื่อพิจารณาถึงสภาพความผิด หรือเหตุอันควรปรานีอื่นแล้ว ศาลจะไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดเลยก็ได้

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

การแสวงหาประโยชน์จากเด็ก

มาตรา 26 ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

- (1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (2) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตน จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก
- (3) บังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤติเสี่ยงต่อการกระทำผิด
- (4) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใด เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีใช้ญาติของเด็ก เว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว
- (5) บังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำความผิด หรือกระทำด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก
- (6) ใช้ จ้าง หรือวานเด็กให้ทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจมีผลกระทบต่อการเจริญเติบโต หรือขัดขวางต่อพัฒนาการของเด็ก

- (7) บังคับ ชูเชิญ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬาหรือให้กระทำการใดเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้าอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก
- (8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า
- (9) บังคับ ชูเชิญ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจารไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด
- (10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์

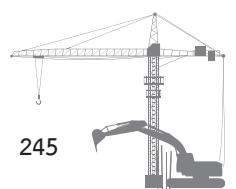
ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่าก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น

บทกำหนดโทษ

มาตรา 78 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เด็กที่ถูกใช้แรงงานหรือบริการที่เป็นอันตราย หรือที่เรียกกันว่า การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย นอกจากผู้กระทำจะมีความผิดและมีโทษ ตามมาตรา 56/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แล้ว ยังถือเป็นความผิดตาม มาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 อีกด้วย ดังนั้น เมื่อสมัชชาฯ คัดแยกโดยสหวิชาชีพแล้ว พิจารณาได้ความว่า เด็กที่ถูกใช้แรงงานดังกล่าว ผู้เกี่ยวข้อง อาทิ พนักงานตรวจแรงงาน พนักงานสอบสวน หัวหน้าชุดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จังหวัด จะต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด หรือกรมกิจการเด็กและเยาวชน เพื่อให้การสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ต่อไป ซึ่งวิธีการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ กระทำเช่นเดียวกับเด็กที่ถูกใช้แรงงานอย่างผิดกฎหมาย ในข้อ 4.4 ได้แก่ การส่งเด็กกลับคืนสู่ครอบครัว หรือนำเด็กเข้ารับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพในสถานรองรับที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

หมายเหตุ เด็กที่ถูกกระทำที่ถูกใช้งานอันตราย ตามมาตรา 56/1 นี้ ไม่ถือเป็นผู้เสียหายจากการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน ดังนั้น จึงไม่สามารถส่งไปคุ้มครองยังสถานคุ้มครองสวัสดิภาพ ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (สคม.) ได้ และไม่มีสิทธิที่จะขอรับการช่วยเหลือเยียวยาจากการทรมานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

7.2.3 การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์(มาตรา 6) และผู้เสียหายในคดีแรงงานบังคับ (มาตรา 6/1)

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

คุ้มครองผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการเช่นเดียวกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

มาตรา 14/1 เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ และช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหาย ให้คำว่า “การค้ามนุษย์” ในหมวด 3 และหมวด 4 หมายความรวมถึง “บังคับใช้แรงงาน หรือบริการ” ด้วย

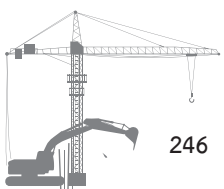
ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์มาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีบังคับใช้แรงงานหรือบริการด้วย โดยอนุโลม

การช่วยเหลือและคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

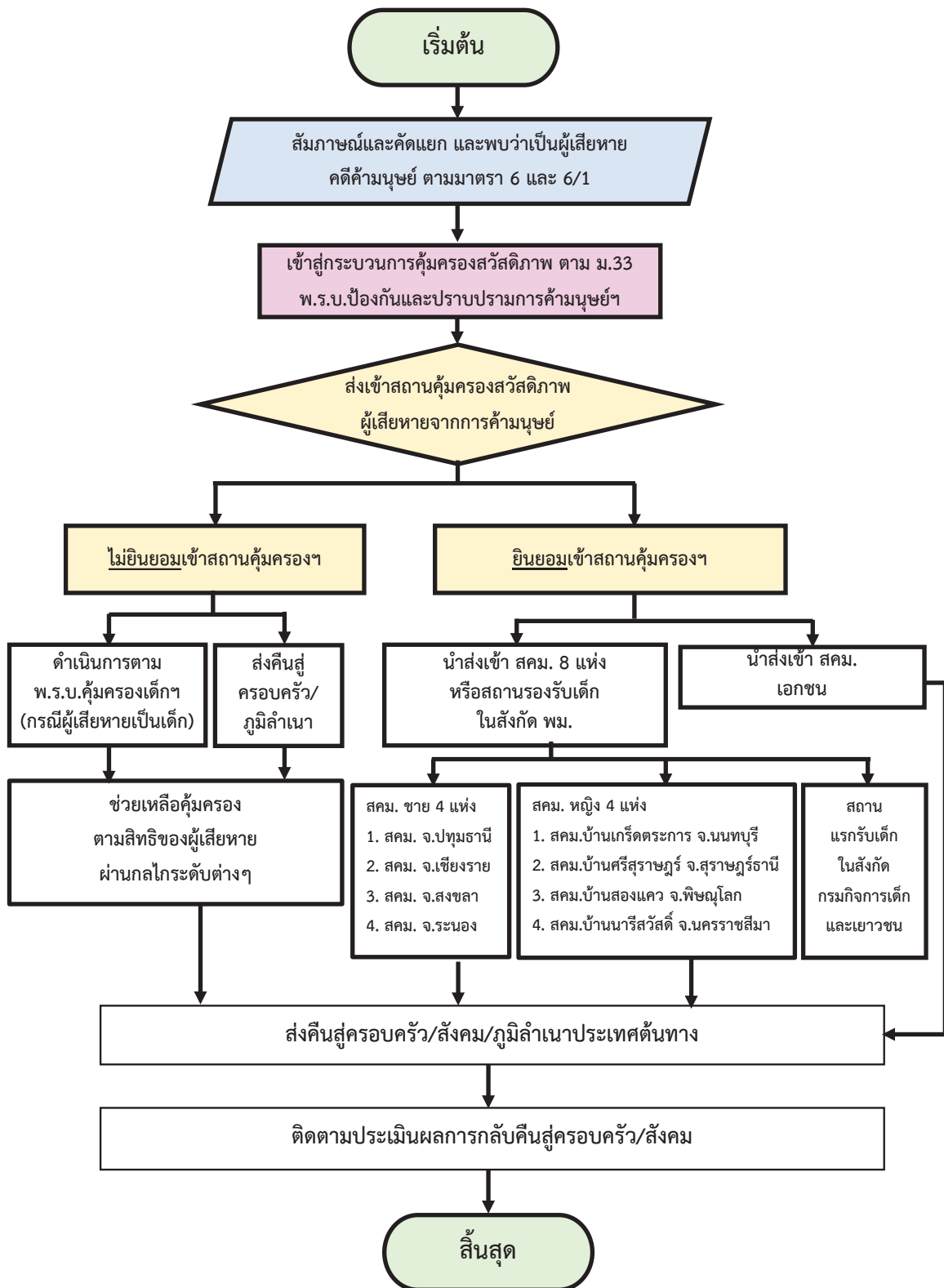
มาตรา 33 ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่บุคคล ซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมในเรื่องอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกาย และจิตใจ การให้การศึกษา การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การส่งกลับ ไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ให้ผู้เสียหายตามระเบียบ ที่รัฐมนตรีกำหนด โดยให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความแตกต่างทางเพศ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ ประเพณี วัฒนธรรมของผู้เสียหาย การแจ้งสิทธิของผู้เสียหายที่พึงได้รับการคุ้มครองในแต่ละขั้นตอน ทั้งก่อน ระหว่าง และ หลังการช่วยเหลือ ตลอดจนขอบเขตระยะเวลาในการดำเนินการช่วยเหลือในแต่ละขั้นตอน และต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายก่อนด้วย

การให้ความช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง อาจจัดให้บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหาย ได้รับการดูแลในสถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี สถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กหรือ สถานสงเคราะห์อื่นของรัฐ หรือเอกชนก็ได้

จากบทบัญญัติมาตรา 14/1 และมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ทำให้เด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และเด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ ได้รับการช่วยเหลือคุ้มครองเช่นเดียวกัน เช่น การขอรับการเยียวยาจากกองทุนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การได้รับอนุญาตให้อยู่ในอาณาจักรเป็นการชั่วคราว การได้รับการยกเว้นไม่ถูกดำเนินคดีบางข้อหา เป็นต้น

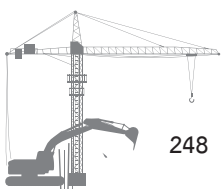

แผนผังที่ 15 ขั้นตอนการปฏิบัติการในกระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือ
ผู้เสียหายคดีค้ำนุชย์ตามมาตรา 6 และ มาตรา 6/1

ตารางที่ 19 ขั้นตอนและมาตรฐานแนวทางการดำเนินการ (SOP) การคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามมาตรา 6 และ มาตรา 6/1

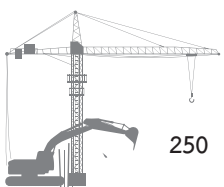
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
1. ผู้เสียหายตามมาตรา 6 และ มาตรา 6/1	<ul style="list-style-type: none"> เมื่อมีการสัมภาษณ์คัดแยกโดยสวิชาชีพแล้ว พบว่า เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ หรือฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 และมาตรา 6/1 ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครอง เช่น สิทธิที่จะไม่ถูกดำเนินคดีฐานเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายปลอมเอกสารหรือใช้เอกสารปลอม (มาตรา 41) อีกทั้งกฎหมายยังบัญญัติให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมในเรื่องอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกาย และจิตใจ การให้การศึกษา การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้นั้น การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยให้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความแตกต่างทางเพศ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ ประเพณี วัฒนธรรมของผู้เสียหาย การแจ้ง สิทธิของผู้เสียหายที่พึงได้รับการคุ้มครองในแต่ละขั้นตอน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง การช่วยเหลือ ตลอดจนขอเบรกระยะเวลาในการดำเนินการช่วยเหลือในแต่ละขั้นตอน และต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เสียหายก่อนด้วย รวมทั้ง อาจจัดให้เด็กนั้นได้รับการดูแลในสถานแรกรับตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี สถานแรกรับ ตามกฎหมายคุ้มครองเด็ก หรือสถานสงเคราะห์อื่นของรัฐ หรือเอกชนก็ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก/พนักงานฝ่ายปกครอง/ตำรวจ ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เช่น ปลัดกระทรวง พม. ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงฯ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด พนักงานตรวจแรงงาน / จัดหางานจังหวัด/สวัสดิการคุ้มครองงาน หัวหน้าชุดปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด หน้าชุดสัมภาษณ์เด็กกรรมการจัดงาน กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน

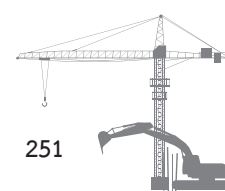
ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. การดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพตามพ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มาตรา 33	<ul style="list-style-type: none"> หลังจากสัมภาษณ์คัดแยก เมื่อพบว่าเป็นผู้เสียหายจากการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์หรือบังคับใช้แรงงาน สหวิชาชีพต้องส่งผู้เสียหายดังกล่าวเพื่อรับเป็นคดีและทำการสอบสวนตามขั้นตอนต่อไป ทั้งนี้ พนักงานสอบสวนอาจหรือสหวิชาชีพว่า สมควรส่งผู้เสียหายกลับคืนสู่ครอบครัว หรือส่งเข้าดูแล ในหน่วยงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งนี้ กรณีที่เป็นเด็ก สามารถประสานพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เพื่อรับเด็กเข้าสู่กระบวนการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก 	
3. ส่งเด็กคืนสู่ครอบครัว/ ภูมิลำเนา	<ul style="list-style-type: none"> กรณีที่ผู้เสียหายเป็นเด็ก หากพิจารณาแล้วเห็นว่า บิดามารดา ผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กได้ พนักงานสอบสวนอาจพิจารณาส่งเด็กกลับคืนสู่ครอบครัว โดยดำเนินการตามกระบวนการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เช่น ให้คำแนะนำในการอบรมเลี้ยงดูแก่ผู้ปกครอง วางข้อกำหนดให้ผู้ปกครองปฏิบัติเมื่อรับเด็กกลับไปดูแล หรือทำสัญญาทัณฑ์บน พนักงานสอบสวนควรมีหนังสือถึงกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อให้ทราบถึงการเด็กตกเป็นผู้เสียหาย เพื่อที่หน่วยงานดังกล่าวจะได้ดำเนินการให้การช่วยเหลือเด็กต่อไป เช่น การดำเนินการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน การดำเนินการขอเงินเยียวยาจากกองทุนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เป็นต้น กระทรวงแรงงาน มีบทบาทในการร้องทุกข์กล่าวโทษดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด และเรียกร้องค่าจ้างค้างจ่ายจากนายจ้าง หากมี 	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานสอบสวน พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก กรมกิจการเด็กและเยาวชน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน
4. นำส่งเข้า สคม. พม. หรือส่งเข้า สคม. เอกชน	กรณีพบว่าเด็กอาจไม่ได้รับความปลอดภัย หรือถูกแทรกแซงจากผู้กระทำผิด หรือเด็กไม่มีผู้ปกครอง หรือยังติดต่อกับผู้ปกครองไม่ได้ พนักงานสอบสวนอาจพิจารณานำส่งเด็กเข้าคุ้มครองสวัสดิภาพ ณ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (สคม.) ในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ และหน่วยงานภาคเอกชนที่ได้อนุญาตจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสถาน คุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เอกชน (สคม. เอกชน)	<ul style="list-style-type: none"> พนักงานสอบสวน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>สถานคุ้มครองฯ พม.</p> <p>สถานคุ้มครองฯ หญิง 4 แห่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (บ้านเกร็ดตระการ) จังหวัดนนทบุรี - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (บ้านนารีสวัสดิ์) จังหวัดนครราชสีมา - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (บ้านสองแคว) จังหวัดพิษณุโลก - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (บ้านศรีสุราษฎร์) จังหวัดสุราษฎร์ธานี <p>สถานคุ้มครองฯ ชาย 4 แห่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์จังหวัดปทุมธานี - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์จังหวัดเชียงราย - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์จังหวัดระนอง - สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์จังหวัดสงขลา <p>หมายเหตุ สำหรับผู้เสียหายที่เป็นเด็กชายอายุไม่เกิน 15 ปี สามารถส่งเข้าคุ้มครองสวัสดิภาพ ณ สถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด (บ้านภูมิเวท) จังหวัดนนทบุรี</p> <p>หน่วยงานนำส่ง ได้แก่พนักงานสอบสวนเป็นหน่วยงานนำส่ง ต้องมีเอกสาร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หนังสือส่งระบุเด็กเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ หรือบังคับใช้แรงงานหรือบริการขอส่งเข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เรียน ผู้อำนวยการสถานคุ้มครองฯ/ ผู้ปกครองสถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด (บ้านภูมิเวท) จังหวัดนนทบุรี แล้วแต่กรณี 2. สำเนาแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นเพื่อการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการคัดแยก (คม.1) หากมี 3. สำเนาบันทึกประจำวันแห่งคดี (ต้องมีเลขคดีเพราะหน่วยงานรับต้องไปดำเนินการเรื่องขอรับเงินเยียวยาจากกองทุนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์) 	<ul style="list-style-type: none"> • กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด • สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ • สถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด (บ้านภูมิเวท) จังหวัดนนทบุรี กรณีนำส่งเด็กชายอายุไม่เกิน 18 ปี เข้าคุ้มครอง

ขั้นตอนการดำเนินการ	มาตรฐานการดำเนินการ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>4. หนังสือยินยอมให้เด็กเข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง (หากมี)</p> <p>5. เอกสารประจำตัวเด็ก บัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทาง หรือหนังสืออนุญาตให้ทำงาน (หากมี)</p> <p>หมายเหตุ พนักงานสอบสวนอาจประสานสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ในฐานะเป็นฝ่ายเลขานุการ ศป.คม. จังหวัดช่วยเหลือในการนำส่งได้</p> <p>หน่วยงานรับ ได้แก่ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (สคม.) 8 แห่ง และสถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด (บ้านภูมิเวท) จังหวัดนนทบุรี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบหนังสือนำส่งและเอกสารประกอบว่าเป็นการนำส่งเข้าคุ้มครองตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 หรือไม่ 2. ตรวจร่างกายเบื้องต้น เช่น ร่องรอยบาดแผล หากมี ให้บันทึกรายละเอียดและบันทึกภาพไว้ 3. ตรวจสอบทรัพย์สินของเด็กผู้เสียหาย 4. กรณีไม่มีหนังสือยินยอมจากบิดามารดา ผู้ปกครอง เมื่อรับ ตัวเด็กไว้แล้ว ต้องรีบดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครอง พ.ศ. 2546 กล่าวคือ ต้องดำเนินการขออนุมัติปลดกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี 5. ดำเนินการให้การช่วยเหลือและคุ้มครองเด็ก ตามคู่มือมาตรฐานสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (หญิง) มาตรฐานสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจาก การค้ามนุษย์ (ชาย) หรือมาตรฐานสถานแรกรับเด็ก (กรณีส่งเข้าสถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด (บ้านภูมิเวท) จังหวัดนนทบุรี) เช่น <ul style="list-style-type: none"> - การให้บริการด้านปัจจัย 4 - ให้การศึกษา ฝึกอาชีพ - ดำเนินการขออนุมัติต่อกระทรวงมหาดไทย เพื่อยกเลิกให้ผู้เสียหายอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว - พัฒนาสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ 	
ส่งผู้เสียหายกลับคืนสู่ครอบครัว/สังคม/ภูมิลำเนาประเทศต้นทาง	หลังจากเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์แล้ว จะต้องดำเนินการส่งผู้เสียหายกลับคืนสู่ครอบครัว/สังคม/ภูมิลำเนาประเทศต้นทางต่อไป	

7.3 การส่งต่อผู้เสียหายเข้าโปรแกรมการคุ้มครองพยาน

กรณีผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ หรือผู้เสียบังคับใช้แรงงานหรือบริการ อาจไม่ได้รับความปลอดภัย มีสิทธิของพยานในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ดังนี้⁴

1. สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยเมื่อถูกคุกคามในฐานะพยานในคดีอาญา รวมถึงผู้ใกล้ชิดของพยานในคดีอาญา
2. สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม
3. สิทธิที่จะได้รับเงินค่าตอบแทนจากการมาให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานสอบสวนหรือเบิกความต่อศาล
4. สิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง ทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการเป็นพยานในคดีอาญา
5. สิทธิที่จะได้รับเงินค่าใช้จ่ายในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา

“มาตรการทั่วไป” ในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา

ขั้นตอนการดำเนินการ

การยื่นคำร้อง กรณีพยานในคดีอาญาได้รับการข่มขู่คุกคาม พยานสามารถร้องขอ ใช้มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยานตามกฎหมายคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ได้ที่ : สำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม หรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั่วประเทศ

การส่งใช้มาตรการทั่วไป มี 2 กรณี

1. **กรณีประสานการส่งต่อ** ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือหน่วยงานอื่น ดำเนินการใด ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบของหน่วยงานนั้นๆ โดยสำนักงานคุ้มครองพยาน จะสนับสนุนงบประมาณและประสานการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด
2. **กรณีสำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการเอง** อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีอำนาจ สั่งใช้หรือไม่ใช้มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยาน

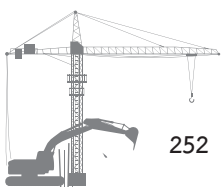
การดำเนินการคุ้มครองพยาน กรณีอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพสั่งใช้มาตรการทั่วไป สำนักงานคุ้มครองพยานจะกำหนดมาตรการการคุ้มครองพยานตามความเหมาะสมแก่สถานะภาพของพยาน ลักษณะความร้ายแรงของคดี โดยมาตรการการคุ้มครองพยานที่ดำเนินการในปัจจุบัน อาทิ การจัดเจ้าหน้าที่คุ้มครอง การนำพยาน ไปอยู่ที่ปลอดภัย การย้ายที่อยู่ เป็นต้น

การอุทธรณ์ กรณีอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพมีคำสั่งไม่รับคำร้อง หากผู้ได้รับคำสั่งไม่พอใจ ก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้น โดยยื่นอุทธรณ์ได้ที่ศาลยุติธรรมชั้นต้น ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

“มาตรการพิเศษ” ในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา

มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยานเป็นมาตรการคุ้มครองที่ยกระดับความสำคัญของการคุ้มครองความปลอดภัยให้กับพยาน โดยคดีที่จะร้องขอรับการคุ้มครองจะต้องเป็นคดีตามที่กฎหมายคุ้มครองพยานกำหนดไว้ และต้องพิจารณาถึงความร้ายแรงแห่งคดีและการกระทำความผิด ที่มีลักษณะเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายอาชญากรรม กระทบต่อความสงบเรียบร้อย และความมั่นคงแห่งรัฐ

⁴ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. สิทธิของพยานในคดีอาญา ตามกฎหมายคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ.2546. นำข้อมูลขึ้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2560. <https://www.facebook.com/RLPD.PR.FANPAGE/posts/1413899765312510/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2564)

ขั้นตอนการดำเนินการ

การยื่นคำร้อง กรณีปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุสงสัยว่าพยานในคดีอาญาจะไม่ได้รับความปลอดภัย บุคคลดังต่อไปนี้ สามารถยื่นคำร้องขอใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน

- พยานหรือผู้รับมอบอำนาจจากพยาน
- บุคคลซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้องกับพยาน
- พนักงานผู้มีส่วนสืบสวน สอบสวน คดีอาญา
- พนักงานผู้มีส่วนฟ้องคดีอาญา

การสั่งใช้มาตรการพิเศษ เมื่อคำร้องขอรับการคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจสั่งการให้ใช้หรือไม่ให้ใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน

การดำเนินการคุ้มครองพยาน สำนักงานคุ้มครองพยานหรือหน่วยงานที่ร้องขอจะกำหนดมาตรการคุ้มครองพยานภายใต้ความเหมาะสมแก่สถานภาพของพยาน ลักษณะและความร้ายแรงของคดี โดยกำหนดมาตรการคุ้มครองและช่วยเหลือ เช่น การจัดเจ้าหน้าที่คุ้มครอง การย้ายที่อยู่ การจ่ายค่าเลี้ยงชีพ เป็นต้น

การอุทธรณ์ กรณีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายมีคำสั่ง ไม่รับคำร้อง หากผู้ได้รับคำสั่งไม่พอใจคำสั่งก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้น โดยยื่นได้ที่ศาลยุติธรรมชั้นต้น หรือศาลทหารชั้นต้นที่มีเขตอำนาจเหนือคดี หรือที่บุคคลนั้นมีที่อยู่ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

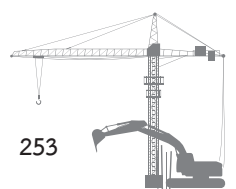
คดีอาญาที่พยานสามารถร้องขอรับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษ

- คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- คดีตามกฎหมายว่าด้วยการปราบปรามการฟอกเงิน
- คดีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- คดีตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
- คดีเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร
- คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ
- คดีความผิดเกี่ยวกับองค์ระอาชญากรรม
- คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปหรือโทษสถานหนักกว่านั้น
- คดีที่สำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครอง

สถานที่ติดต่อขอรับบริการได้

ส่วนกลาง ติดต่อ สำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
เลขที่ 120 หมู่ 3 ชั้น 6
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ฯ อาคาร ราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์ 0 2141 2941-65 โทรสาร 0 2143 9672-3

ส่วนภูมิภาค ติดต่อ “คลินิกยุติธรรม”
สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ทุกจังหวัดทั่วประเทศ

7.4 การเรียกร้องค่าเสียหายและการชดเชยเยียวยาตามกฎหมาย

แผนภาพที่ 5 การเรียกร้องค่าเสียหายและการชดเชยเยียวยาตามกฎหมาย

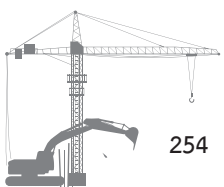
ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (มาตรา 6) หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน (มาตรา 6/1) มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายและได้รับการชดเชยตามกฎหมาย ดังนี้

7.4.1 สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพในหน่วยงานของรัฐ

ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (มาตรา 6) หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน (มาตรา 6/1) มีสิทธิที่จะเข้ารับการคุ้มครองสวัสดิภาพในสถานคุ้มครองของรัฐหรือเอกชน ได้แก่ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ชาย 4 แห่ง หญิง 4 แห่ง) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เอกชน สถานรองรับเด็กที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 สถานรองรับที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 โดยระหว่างเข้ารับการคุ้มครอง นอกจากจะได้รับการเยียวยาฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจแล้ว ยังได้รับการส่งเสริมให้มีการฝึกฝนอาชีพและการศึกษา

7.4.2 มีรายได้จากการทำงานระหว่างเข้ารับการคุ้มครอง

ระหว่างเข้ารับการคุ้มครองในสถาน ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (มาตรา 6) หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน (มาตรา 6/1) อาจได้รับการสนับสนุนในการมีรายได้ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับกระทรวงแรงงาน มีการติดต่อนายจ้างเพื่อรับบุคคลเหล่านี้ไปทำงาน อีกทั้งสถานรองรับบางแห่งอาจเปิดตำแหน่งงานในสถานรองรับเองเพื่อให้ผู้เสียได้มีโอกาสทำงานด้วย

7.4.3 เงินช่วยเหลือจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

เมื่อตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (มาตรา 6) หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน (มาตรา 6/1) บุคคลดังกล่าว มีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือเยียวยาเป็นเงินต่าง ๆ จากกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เช่น ค่าครองชีพ (ไม่เกิน 3,000 บาท/ครั้ง และไม่เกิน 3 ครั้ง/ราย/ปีงบประมาณ) ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้จากการทำงาน (ระหว่างตกเป็นผู้เสียหาย) เงินทุนเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ ค่าใช้จ่ายในการศึกษา (จนถึงปริญญาตรี) และฝึกอบรม หรือค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับภูมิลำเนาประเทศต้นทาง เป็นต้น

การยื่นคำขอรับความช่วยเหลือ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอมิมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอ ณ กองต่อต้านการค้ามนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำหรับผู้ยื่นคำขอที่มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในเขตจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอ ณ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดซึ่งผู้ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือ มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ ตามแบบที่ปลัดกระทรวงกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการยื่นคำขอ ผู้ยื่นคำขออาจยื่นผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามแบบที่ปลัดกระทรวงกำหนด⁵

7.4.4 ค่าแรงค้างจ่าย ค่าแรงจากนายจ้าง

กรณีนายจ้างยังค้างชำระค่าจ้างค่าแรง เด็กที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (มาตรา 6) หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน (มาตรา 6/1) มีสิทธิที่จะเรียกเงินดังกล่าว ตามกฎหมายว่าด้วยคุ้มครองแรงงาน โดยสามารถยื่นคำร้องต่อกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน หรือแรงงานจังหวัดในพื้นที่แล้วแต่กรณี

7.4.5 ค่าตอบแทนฐานะพยานคดีอาญา

เด็กที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (มาตรา 6) หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน (มาตรา 6/1) มีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544

“ผู้เสียหาย” หมายถึง “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหาย ถึงแก่ชีวิตหรือร่างกาย หรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น”

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น ผู้เสียหายที่มีสิทธิจะได้รับค่าตอบแทนตามกฎหมายดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตร่างกาย หรือจิตใจอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่นโดยที่ตน มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยในการกระทำความผิดนั้น ดังนั้นหากว่าผู้เสียหายมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยในการกระทำความผิด ผู้เสียหายก็ไม่มีสิทธิที่จะขอรับค่าตอบแทนนี้ได้เลย ทั้งนี้แม้ว่าผู้เสียหายจะได้รับค่าตอบแทน จากรัฐตามกฎหมายดังกล่าวนี้แล้วก็ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะพึงได้ตามกฎหมายอื่นอีก

สำหรับฐานความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหายอันจะทำให้ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ได้ต้องเป็นความผิดตามรายการที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัติ กล่าวคือ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ความผิด ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ (มาตรา 276 - 287) ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 1 ความผิดต่อชีวิต (มาตรา 288 - 294) หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย (มาตรา 295 - 300) หมวด 3 ความผิดฐานทำให้แท้งลูก (มาตรา 301 - 305) และหมวด 4 ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บหรือคนชรา (มาตรา 306 - 308) เท่านั้น ผู้เสียหายในความผิดฐานอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว หากมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายจะ

⁵ ประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรื่อง การอนุมัติใช้เงินและทรัพย์สินของกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สำหรับช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

ขอรับได้นั้น มี 4 ประเภท ได้แก่ 1) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้ง ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย และจิตใจ 2) ค่าตอบแทนในกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย 3) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถ ประกอบการงานได้ตามปกติ 4) ค่าตอบแทนความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ทั้งนี้ค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายจะได้รับมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับพฤติการณ์และความร้ายแรง ของการกระทำความผิดและสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายพึงได้รับ รวมทั้งโอกาสที่ผู้เสียหาย จะได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่นด้วย

ส่วนจำนวนค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิจะได้รับจากรัฐ มีดังนี้

- (1) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 30,000 บาท (รวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าห้องและค่าอาหาร วันละไม่เกิน 600 บาท)
- (2) ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 20,000 บาท (รวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าห้องและค่าอาหาร วันละไม่เกิน 600 บาท)
- (3) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติให้ จ่ายในอัตราวันละไม่เกิน 200 บาท แต่ไม่เกิน 1 ปีนับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ
- (4) ค่าตอบแทนความเสียหายอย่างอื่นนอกจากที่กล่าวแล้วให้จ่ายตามที่คณะกรรมการเห็น สมควรแต่ไม่เกิน 30,000 บาท

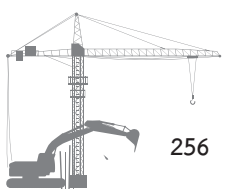
ในกรณีที่ผู้เสียหายถึงแก่ความตายจะได้รับค่าตอบแทน ดังนี้

- (1) ค่าตอบแทน 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท
- (2) ค่าจัดการศพ 20,000 บาท
- (3) ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดูไม่เกิน 30,000 บาท
- (4) ค่าเสียหายอื่นนอกจาก 1 - 3 ให้จ่ายตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร แต่ไม่เกิน 30,000 บาท

ค่าตอบแทนตามที่กล่าวมานี้หากปรากฏในภายหลังว่าเหตุตามที่อ้างมาขอรับนั้นไม่เป็นความผิดอาญาหรือไม่ ได้มีการกระทำตามที่กล่าวอ้าง ผู้เสียหายจะต้องคืนค่าตอบแทนที่รับไปแก่กระทรวงยุติธรรม

สถานที่ยื่นคำขอ ณ สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กระทรวงยุติธรรม หรือยุติธรรมจังหวัด โดยจะต้องไปยื่นคำร้องขอภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด หรือถ้าเป็นจำเลยก็นับแต่วันที่ศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด แล้วแต่กรณี อนึ่ง ในการยื่นคำร้องขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายดังกล่าว ผู้เสียหาย จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหาย จะยื่นต่อศาลจังหวัดที่ผู้ต้องหาผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตก็ได้ และถือว่าการยื่นคำขอ ดังกล่าวเป็นการยื่นต่อสำนักงานแล้ว⁶

⁶ นางสาวอริยพร โพธิ์สี นิติกร สำนักกฎหมาย สิทธิในการได้รับการเยียวยา จากรัฐของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

7.4.6 สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

คุ้มครองผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการเช่นเดียว
กับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

มาตรา 14/1 เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงาน หรือบริการ และช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายให้คำว่า “การค้ามนุษย์” ในหมวด 3 และหมวด 4 หมายความว่ารวมถึง “บังคับใช้แรงงาน หรือบริการ” ด้วย

การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

การแจ้งสิทธิ

มาตรา 34 เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้เสียหาย ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแจ้งให้ผู้เสียหายทราบในโอกาสแรกถึงสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย

การยื่นคำร้อง

มาตรา 35 ในกรณีที่ผู้เสียหายมีสิทธิและประสงค์ที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามที่ได้รับแจ้งจากปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559

การพิจารณาคดีค้าสินไหมทดแทน

มาตรา 13 การเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ พนักงานอัยการจะขอรวมไปกับฟ้องคดีอาญาหรือจะยื่นคำร้องในระหว่าง การพิจารณาของศาลชั้นต้นก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะยื่นคำร้องเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทน เพิ่มเติมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก่อนที่ศาลจะมีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดี

ถึงแม้ไม่มีคำขอให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง หากศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำเลย ศาลจะสั่งในคำพิพากษาคดีอาญาให้จำเลยใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามจำนวนที่เห็นสมควรก็ได้ คำสั่งดังกล่าวไม่กระทบถึงสิทธิของผู้เสียหายในอันที่จะฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งเพื่อเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ยังขาดอยู่

คำสลับใหม่ทดแทนเพื่อการลงโทษ

มาตรา 14 นอกจากการให้ใช้คำสลับใหม่ทดแทนตามมาตรา 13 แล้ว ถ้าปรากฏว่า ในการกระทำความผิดมีการกระทำความทารุณกรรม หน่วงเหนี่ยวกักขัง ทำร้ายร่างกาย หรือกดขี่ข่มเหง โดยขาดมนุษยธรรมอย่างร้ายแรงต่อผู้เสียหาย เมื่อศาล มีคำพิพากษาให้จำเลยชดเชยคำสลับใหม่ทดแทนแก่ผู้เสียหาย ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยจ่ายค่าเสียหายเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่น ความรุนแรงของความเสียหายที่เกิดขึ้น ผลประโยชน์ที่จำเลยได้รับ ฐานะทางการเงินของจำเลย ตลอดจนประวัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ของจำเลยประกอบด้วย

การบังคับคดี

มาตรา 15 คำพิพากษาในส่วนที่เกี่ยวกับคำสลับใหม่ทดแทนและค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ ให้รวมเป็นส่วนหนึ่งแห่งคำพิพากษาในคดีอาญา และในกรณีที่ต้องมีการบังคับคดีให้ถือว่าผู้เสียหายเป็นเจ้าหนี้ ตามคำพิพากษาในการนี้ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้เสียหายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อบังคับคดี ให้เป็นไปตามคำพิพากษา ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อเรียกคำสลับใหม่ทดแทนตามมาตรา 13 ตลอดจนการบังคับคดี ตามวรรคหนึ่ง ให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งปวง

1) การดำเนินการเรียกร้องคำสลับใหม่ทดแทน

(1) ผู้มีสิทธิเรียกร้องคำสลับใหม่ทดแทน

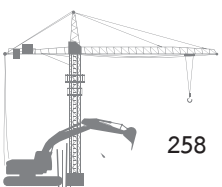
ผู้มีสิทธิเรียกร้องต้องเป็นผู้เสียหายที่แท้จริง คือ ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (มาตรา 6) และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงาน (มาตรา 6/1) ไม่ใช่ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ ต้องเป็นบุคคลที่ถูกนำไปบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ไม่ใช่ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง ซึ่งบุคคลเหล่านี้อาจเป็นผู้เสียหายคดีพหุผู้เยาว์ ต้องไปเรียกร้องค่าเสียหายตามมาตรา 44/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(2) การแจ้งสิทธิเรียกร้องคำสลับใหม่ทดแทน

ในระหว่างการสอบปากคำผู้เสียหายในชั้นสอบสวน พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการต้องแจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายทราบว่า ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกร้องคำสลับใหม่ทดแทนจากผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิด (ตามมาตรา 34) โดยอาจใช้วิธีบันทึกไว้ในคำให้การของผู้เสียหาย หรืออาจบันทึกไว้ในแบบรับทราบสิทธิเรียกร้องคำสลับใหม่ทดแทนที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำขึ้น

กรณีผู้เสียหายไม่ประสงค์ที่จะเรียกร้องให้บันทึกเหตุผลไว้ด้วยว่า เพราะเหตุใดจึงไม่เรียกร้อง

กรณีผู้เสียหายประสงค์จะเรียกร้องคำสลับใหม่ทดแทน ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณีมีหนังสือแจ้งไปยังปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดในพื้นที่เกิดเหตุ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเสนอแนะ

- พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการควรรีบแจ้งสิทธิแก่ผู้เสียหาย และมีหนังสือแจ้งปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดในพื้นที่เกิดเหตุ ก่อนที่จะมีการส่งสำนวนฟ้องต่อพนักงานอัยการ เพื่อจะได้มีการพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทนและแจ้งพนักงานอัยการดำเนินการเรียกร้องแทนผู้เสียหาย ต่อไป
- กรณีผู้เสียหายเป็นเด็กเล็ก ไม่สามารถแสดงความสามารถ ให้แจ้งสิทธิแก่ บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือ ผู้ดูแลเด็ก เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็ก สถานแรกรับเด็ก สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองคุ้มครอง สวัสดิภาพเด็ก สถานพัฒนาและฟื้นฟูเด็ก เป็นต้น
- กรณีผู้เสียหายเสียชีวิตก่อนมีการร้องทุกข์กล่าวโทษ หรือเสียชีวิตก่อนที่จะแสดงความสามารถเรียกร้อง ค่าสินไหมทดแทน ให้แจ้งสิทธิต่อทนายที่มีสิทธิรับมรดก (เคยมีคดีที่พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการ พิเศษฝ่ายคดีคุ้มครอง 1 สำนักงานอัยการสูงสุด เรียกร้องแทนผู้เสียหายจากการคุ้มครองที่เสียชีวิตก่อนที่จะมีการร้องทุกข์กล่าวโทษ โดยแจ้งสิทธิแก่มารดาของผู้เสียหายแทน ซึ่งศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษาให้ จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่มารดาซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมของผู้ตาย

(3) การจัดประชุมสหวิชาชีพพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทน

เมื่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (โดยกองต่อต้านการค้ามนุษย์) หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพื้นที่เกิดเหตุ ได้รับแจ้งจากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวน จะดำเนินการจัดประชุมสหวิชาชีพประกอบด้วยพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน ผู้เสียหายหรือผู้แทน และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหาย โดยกองต่อต้านการค้ามนุษย์หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพื้นที่เกิด เป็นฝ่ายเลขานุการ จัดทำบันทึกรายงานการประชุม

(4) วิธีการกำหนดจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทน

การพิจารณากำหนดค่าสินไหมทดแทน ในทางปฏิบัติจะนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดมาใช้โดยอนุโลม อันได้แก่

ความเสียหายที่เป็นตัวเงิน เช่น ความเสียหายต่อทรัพย์สิน ร่างกาย อนามัยดี และค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้จากการทำงาน เป็นต้น

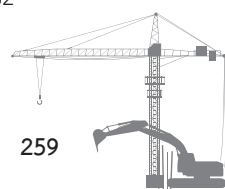
ความเสียหายอย่างที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ความเสียหายต่อเสรีภาพ ความเสียหายต่อชื่อเสียง ความเสียหายต่อจิตใจและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นต้น

ค่าสินไหมทดแทนเชิงลงโทษ (พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง พ.ศ. 2559 มาตรา 14)

(5) การแจ้งพนักงานอัยการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหาย

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 35 กำหนดให้พนักงานอัยการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายตามที่ได้รับแจ้งจากปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย (ปัจจุบันมอบหมายให้ผู้อำนวยการกองต่อต้านการค้ามนุษย์ หรือพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพื้นที่เกิดเหตุหรือจังหวัดที่สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตั้งอยู่ในพื้นที่เป็นผู้แจ้งพนักงานอัยการ)⁷

⁷ คำสั่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ 669/2562 เรื่องการมอบอำนาจให้ข้าราชการเป็นผู้แจ้งพนักงานอัยการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ลง ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒

ดังนั้น เมื่อมีการประชุมสหวิชาชีพกำหนดจำนวนค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายเสร็จสิ้นแล้ว ฝ่ายเลขานุการดำเนินการจัดทำรายงานการประชุม เสนอผู้อำนวยการกองต่อต้านการค้ายมนุษย์ หรือพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพื้นที่เกิดเหตุหรือที่มีสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ายมนุษย์ตั้งอยู่ในพื้นที่ มีหนังสือแจ้งไปยังพนักงานอัยการเพื่อเรียกร้องแทนผู้เสียหายต่อไป

(6) การยื่นคำร้องเรียกค่าสินไหมทดแทน

พนักงานอัยการอาจขอรวมไปกับคำฟ้องคดีอาญา หรืออาจจะยื่นคำร้องในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้น

การที่พนักงานอัยการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนแทนผู้เสียหายแล้ว ไม่ตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะยื่นคำร้องเพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา 44/1) ก่อนที่ศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษา (พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 มาตรา 13)

หมายเหตุ กรณีไม่สามารถยื่นคำร้องเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต่อศาลที่พิจารณาคดีค้ามนุษย์ได้ทันก่อนศาลมีคำพิพากษา อาจแนะนำให้ผู้เสียหายดำเนินการยื่นฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งต่อศาล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิดได้

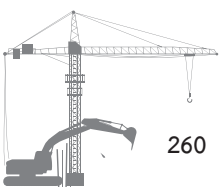
(7) การบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา

ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ มาตรา 15 กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้เสียหาย เพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษา ดังนั้น เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว พนักงานอัยการควรยื่นคำร้องต่อศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี (หมายบังคับคดี) ขอให้ศาลออกหนังสือสำคัญคดีถึงที่สุด และขอคัดสำเนาคำพิพากษาพร้อมเจ้าหน้าที่ศาลรับรองถูกต้อง รวบรวมส่งไปยังกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดที่มีการฟ้องคดี เพื่อดำเนินการติดตามทรัพย์สินของจำเลย บังคับคดีต่อไป

เมื่อกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดที่มีการฟ้องคดี ได้รับเอกสารประกอบการบังคับคดีจากพนักงานอัยการแล้ว ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดที่มีการฟ้องคดี ติดต่อผู้เสียหาย มาทำหนังสือมอบอำนาจให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการบังคับคดีแทนผู้เสียหาย ต่อไป

7.4.7 สิทธิที่จะขอให้ระงับการเผยแพร่ข้อมูลที่ทำให้ตนเองเสียหาย

ในบางคดี อาจมีการเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามกอนาจาร อันอาจทำให้ผู้เสียหายได้รับความเสียหาย เมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ผู้เสียหายหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถประสานไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เพื่อยื่นคำร้องพร้อมแสดงพยานหลักฐานต่อศาลที่มีเขตอำนาจขอให้มีคำสั่งระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏการล่วงละเมิดทางเพศเด็กออกจากระบบคอมพิวเตอร์

7.4.8 สิทธิที่จะได้รับการยกเว้นไม่ถูกดำเนินคดีในบางความผิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือบังคับใช้แรงงาน (มาตรา 41)

สิทธิที่จะได้รับการยกเว้นไม่ถูกดำเนินคดีในบางความผิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือบังคับใช้แรงงาน (มาตรา 41) เช่น ความผิดฐานเข้ามาออกไปหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อพนักงาน ฐานปลอมหรือใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีและการเข้าไปมั่วสุมในสถานการค้าประเวณีเพื่อค้าประเวณี หรือความผิดฐานเป็นคนต่างด้าวทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว หน่วยงานต้องคอยระวังและตรวจสอบเพื่อป้องกันไม่ให้มีการดำเนินคดีเหล่านี้กับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อประโยชน์สูงสุดของการดำเนินคดี

7.4.9 สิทธิในการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราว และทำงานชั่วคราว (มาตรา 37)

กรณีและผู้เสียหายเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย หรือใบอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรไทยหมดอายุ ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว (ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการอนุญาตให้ผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว การขออนุญาตกระทรวงมหาดไทย กรณีผู้เสียหายอยู่ในสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (สคม.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จะเป็นผู้ดำเนินการ สำหรับผู้เสียหายที่ไม่ได้เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองฯ เป็นหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งเป็นไปตามประกาศกระทรวงมหาดไทยอีกฉบับหนึ่ง⁸

7.4.10 สิทธิที่จะให้ปากคำในชั้นสอบสวนต่อหน้าสหวิชาชีพ การสืบพยานแบบไม่เผชิญหน้า สิทธิที่จะขอสืบพยานล่วงหน้าและเบิกความนอกห้องพิจารณา

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

การสืบพยานล่วงหน้า

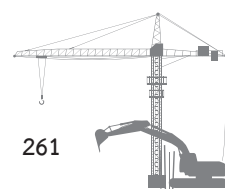
มาตรา 31 ก่อนฟ้องคดีต่อศาล ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พนักงานอัยการโดยตนเองหรือโดยได้รับคำร้องขอจากพนักงานสอบสวนจะนำผู้เสียหายหรือพยานบุคคลมายื่นคำร้องต่อศาล โดยระบุการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าได้มีการกระทำความผิดและเหตุแห่งความจำเป็นที่จะต้องมีการสืบพยานไว้โดยพลันก็ได้

ในกรณีที่ผู้เสียหายหรือพยานบุคคลจะให้การต่อศาลเอง เมื่อผู้เสียหายหรือพยานบุคคลแจ้งแก่พนักงานอัยการแล้ว ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลโดยไม่ชักช้า

⁸ ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ประกาศ ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นพยานก่อนฟ้องคดีหรือระหว่างการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ ประกาศ ณ วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2559

ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเป็นพยานก่อนฟ้องคดีหรือระหว่างการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2560

ให้ศาลสืบพยานทันทีที่ได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ในการนี้ หากผู้มีส่วนได้เสียในคดีคนใดยื่นคำร้องต่อศาลแกลงเหตุผลและความจำเป็นขอถามค้านหรือตั้งทนายความถามค้านเมื่อเห็นสมควรก็ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตได้ และให้นำความในมาตรา 237 ทวิ วรรคสาม และวรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าต่อมามีการฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในหมวด 1 ก็ให้รับฟังพยานดังกล่าวในการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นได้

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครอง พ.ศ. 2559

การสืบพยานล่วงหน้า

มาตรา 9 ในการสืบพยานก่อนฟ้องคดี การไต่สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดี หากมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่น หรือสถานที่ทำการของทางราชการ หรือสถานที่แห่งอื่นซึ่งอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศ โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ ทั้งนี้ การเบิกความดังกล่าวให้ถือเสมือนว่าพยานเบิกความในห้องพิจารณาของศาล

หลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

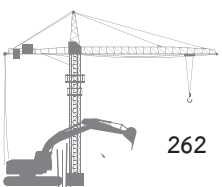
จากบทบัญญัติดังกล่าว กรณีมีเหตุจำเป็น เช่น ต้องเดินทางกลับประเทศต้นทาง หรือเดินทางไปต่างประเทศ หรือมีเหตุจำเป็นอื่น เด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ หรือบังคับใช้แรงงาน สามารถขอสืบพยานไว้ก่อนได้ ไม่ว่าจะเป็นการสืบพยานก่อนฟ้อง หรือก่อนพิจารณาคดี นอกจากนั้น ยังอาจขอให้มีการเบิกความนอกห้องพิจารณาคดีได้ด้วย เช่น เบิกความที่ศาลอื่น สถานที่ของทางราชการ หรือสถานที่อื่นซึ่งอยู่ในประเทศหรือต่างประเทศได้ด้วย โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมผ่านจอภาพ (ประชุมออนไลน์) และให้ถือเสมือนว่าเด็กเบิกความต่อศาลในห้องพิจารณา

นอกจากนั้น การสอบปากคำเด็กในชั้นสอบสวน จะต้องสอบต่อหน้าสหวิชาชีพ ประกอบด้วย อัยการ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ และบุคคลที่เด็กขอ เข้าร่วมสอบปากคำด้วย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133 ทวิ อีกทั้งในระหว่างเบิกความต่อศาลในชั้นพิจารณา ต้องจัดให้มีการสืบพยานแบบไม่เผชิญหน้า (สืบพยานเด็ก) โดยจัดให้เด็กอยู่อีกห้องหนึ่งต่างหากจากห้องพิจารณาที่มีจำเลยอยู่ด้วย และมีการถามเด็กผ่านนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคสาม)

7.4.11 การรักษาความลับ

เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้เสียหายหรืออาจจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องรักษาความลับ และห้ามมิให้อนุญาตหรือจัดให้ผู้อื่นรู้ผู้ใดดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- ก. บันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียง หรือสิ่งอื่นที่สามารถแสดงว่าบุคคลใดเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ทั้งนี้ไม่ว่าขั้นตอนใด ๆ

- ข. โฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความ ซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่ทำให้บุคคลอื่นรู้จักชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์หรือบุคคลในครอบครัวผู้เสียหายนั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยสื่อสารสนเทศประเภทใด
- ค. โฆษณาหรือเผยแพร่ข้อความ ภาพหรือเสียง ไม่ว่าโดยสื่อสารสนเทศประเภทใด เปิดเผยแพร่สถานที่อยู่ สถานี่ทำงาน หรือสถานศึกษาของบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์

ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการกระทำที่ผู้กระทำจำต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของทางราชการในการคุ้มครองหรือช่วยเหลือผู้เสียหายหรืออาจจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน หรือผู้เสียหายหรืออาจจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้านแรงงานยินยอมโดยบริสุทธิ์ใจ (พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 56)⁹

7.4.12 สิทธิที่จะได้รับการเยียวยาฟื้นฟูจิตใจ

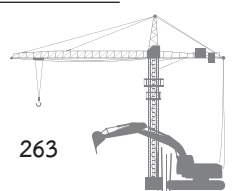
หลักการเยียวยาฟื้นฟูจิตใจ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มักจะได้รับผลกระทบจากการถูกข่มขู่ ถูกทำร้ายทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ อาการที่มักจะเกิดกับผู้เสียหายคือ อ่อนเพลีย ไม่มีแรง ปวดหัว วิงเวียน ปวดท้อง ปัสสาวะบ่อย ปวดกล้ามเนื้อปวดหลัง เจ็บหน้าอก หายใจติดขัด และจากสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่ดี ทำให้ขาดอาหาร สุขอนามัยส่วนบุคคลไม่ดี ขาดการดูแลสุขภาพที่ดี ส่วนด้านจิตใจ อาการที่พบบ่อย ได้แก่ กลัว วิดกกังวล ก้าวร้าว ไม่ไว้วางใจใคร เป็นโรคซึมเศร้า โรคเครียดภายหลังเหตุการณ์สะเทือนขวัญ เกิดบาดแผลทางใจที่มีผลกระทบต่อความเป็นตัวตน ทำให้รู้สึกไร้ค่า ไม่มีศักดิ์ศรี

นักสังคมสงเคราะห์ จะต้องมีความรู้ และทักษะในการเยียวยาจิตใจ โดยควรทำการเยียวยาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้เสียหายเป็นอยู่ในปัจจุบัน

ในระยะแรกของการเยียวยาต้องเน้นการเยียวยาด้านร่างกาย เมื่อสามารถฟื้นฟูสภาพทางร่างกายจนอยู่ในภาวะเกือบเป็นปกติแล้วต้องมีการเยียวยาจิตใจและสังคม และหาวิธีเพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถกลับมาดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขให้ได้ กระบวนการที่นักสังคมสงเคราะห์ควรยึดถือมี 10 ประการ คือ

1. การเข้าถึงผู้เสียหายด้วยการมีหัวใจบริการเพื่อการสร้างสัมพันธ์ภาพ
2. การประเมินผู้เสียหายที่ครอบคลุมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยทางด้านจิตใจ การประเมินต้องให้ครอบคลุมทุกความเสี่ยงทางจิตเวช ได้แก่ ความผิดปกติทางจิตใจภายหลังภัยอันตราย ภาวะการปรับตัวผิดปกติ โรควิตกกังวล โรคซึมเศร้า
3. การมีทักษะในการลดวิกฤติทางอารมณ์ของผู้เสียหาย สามารถเรียกขวัญให้กลับคืน มีทักษะในการฟังอย่างตั้งใจ และมีทักษะในการเผชิญและแก้ปัญหา
4. การปกป้องคุ้มครองผู้เสียหายให้อยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย เพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจ สอบข้อเท็จจริงและให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายเอาผิดกับผู้กระทำความรุนแรง
5. การให้การศึกษารับฟูสภาพจิตใจของผู้เสียหายให้กลับมาดำรงชีวิตตามปกติ และให้ความรู้ต่าง ๆ เช่น การสร้างความตระหนักรู้เท่าทันปัญหาที่เกิดขึ้น การฝึกอาชีพ เป็นต้น

⁹ จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร “การค้ามนุษย์ สถานการณ์ ปัญหา และการช่วยเหลือ หน้า 272

6. การทำความเข้าใจกับผู้เสียหายว่า เมื่อเผชิญสถานการณ์ที่รุนแรง คนเราก็จะมีความรู้สึก กลัว โกรธ กังวล เครียดแค้น สับสน อารมณ์เหล่านี้จะเกิดขึ้นเสมอซึ่งเป็นเรื่องปกติ แต่ก็ต้องตั้งสติ ทำใจให้สงบ โดยวิธีง่าย ๆ เช่น หายใจเข้าออกลึก ๆ สวดมนต์ อธิษฐานนึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเคารพ รวมทั้งการปลอบใจซึ่งกันและกัน ควบคู่ไปกับการให้ข้อมูลข่าวสารตามความเป็นจริง ถึงความพยายามของฝ่ายต่าง ๆ
7. การสร้างพลังให้ผู้เสียหายด้วยการเสริมความเข้มแข็งทุกทาง การนำความช่วยเหลือและข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับผู้เสียหาย สอนให้คิดบวก พูดบวก และทำบวก
8. การสร้างความผูกพัน โดยอาศัยกิจกรรมต่างๆ เพื่อลดความเครียด เช่น การสวดมนต์ การทำสมาธิ การทำกิจกรรมทางศาสนาตามความเชื่อของแต่ละบุคคล
9. การทำให้ผู้เสียหายมองไปข้างหน้าในการทำให้ชีวิตกลับคืนสู่ภาวะปกติ โดยการให้ความช่วยเหลือ กระตุ้นความรู้สึกให้มีความหวังกับชีวิตในอนาคต
10. การส่งกลับภูมิลำเนาอย่างปลอดภัย และติดตามชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เสียหายว่าเป็นปกติหรือไม่พร้อมทั้งให้กำลังใจ¹⁰

¹⁰ จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร “การค้ำชู สถานการณ์ ปัญหา และการช่วยเหลือ หน้า 279

